

• พระญาณสิทธิธารจารย์ •

(หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม)

๐ พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง ๐

วัดสามัคคีอุปถัมภ์ ตำบลวิเศษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

พิธีพระราชทานเพลิงศพสายสรีระสังขาร

พระญาณสิทธาจารย์
(หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม)

๑ พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง ๑

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

ณ เมรุพิเศษ วัดสามัคคีอุปัถม์

ตำบลวิเศษ อำเภอมือง จังหวัดบึงกาฬ

เวลา ๑๕.๐๐ น.

เนื่องมาจากปก : ภาพพื้นปกหนังสือ เป็นลายไม้โหลงเหลงที่นำมาทำเป็นโลงบรรจุสรีระสังขารของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เป็นไม้จาก
ประเทศลาว ซึ่งเป็นไม้หายาก มีกลิ่นหอม สามารถกันยุงได้ เป็นไม้ที่หลวงปู่ชื่นชอบ คณะศิษย์จึงแสวงหามาเพื่อทำเป็นโลงถวายท่าน

พระญาณสิกขาทาจารย์ (หลวงปู่ทองพูน สิริกาโม)

พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง

.....

พระ ได้อผู้	ประเสริฐ	สุดเลิศล้ำ
ญาณ ได้อใจ	หอมล้ำ	ธรรมวิดี
สิทธิ์ ได้อจัก	สำเริง	เสริญสันดี
อาจารย์ได้อ	ผู้มี	ใจเมตตา
เป็นหลวงปู่	ผู้ดำ	ธรรมวินัย
เป็นทองพูน	ทองบุญใหญ่	ในเลิศฟ้า
เป็นสิริ	มงคล	พระสงฆ์ป่า
เป็นกาโม	พันกามา	น่านุชลิ
ได้อ “พระญาณ สิกขาทาจารย์”	ผู้ชำนาญ	
ผู้สิ้นรัก	ตัดหลง	ผู้คงที่
ผู้ มีใจ:-	-ริยาวัตร	งดงามดี

พระนามนี้ “หลวงปู่ทองพูน สิริกาโม”

๐. ๐๐๐๐๐

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘

กำหนดการพระราชทานเพลิงสรีระสังขาร
พระญาณสิทธิอาจารย์ วิ. (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม)
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) และอดีตเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์
ณ เมรุชั่วคราว วัดสามัคคีอุปถัมภ์ ตำบลวิชิต อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
วันที่ ๑๘-๑๙-๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

วันเสาร์ที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ (ตรงกับวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๘/๘)

- เวลา ๐๗.๐๐ น. - พระสงฆ์สามเณร ออกรับบิณฑบาต
- ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์-สามเณร
- เวลา ๑๐.๐๐ น. - พิธีขอขมาสรีระสังขารของ พระญาณสิทธิอาจารย์ วิ. (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม)
- ตั้งขบวนเคลื่อนสรีระสังขารไปยังมณฑลพิธี ณ เมรุชั่วคราว วัดสามัคคีอุปถัมภ์
แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน
- เวลา ๑๗.๐๐ น. - พิธีบวชเนกขัมมบารมี
- เวลา ๑๙.๐๐ น. - พระสงฆ์ ๔ รูป สวดพระอภิธรรม
- เวลา ๒๐.๐๐ น. - แสดงพระธรรมเทศนา โดย พระธรรมดิลก เจ้าคณะภาค ๙ (ธ)
- เวลา ๒๑.๓๐ น. - แสดงพระธรรมเทศนา โดย พระครูสถิตธรรมสุนทร (สินธุ์ จิตธมโม)
- เวลา ๒๓.๐๐ น. - แสดงพระธรรมเทศนา โดย พระครูเมตตาภิรัตติคุณ (สมหมาย อุตตมโน)

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ (ตรงกับวันขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๘/๘)

- เวลา ๐๗.๐๐ น. - พระสงฆ์สามเณร ออกรับบิณฑบาต
- ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์-สามเณร
- เวลา ๑๐.๐๐ น. - พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์
- เวลา ๑๑.๐๐ น. - ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์-สามเณร
- เวลา ๑๓.๐๐ น. - แสดงพระธรรมเทศนา โดย พระธรรมฐิติญาณ เจ้าคณะภาค ๑๐ (ธ)
- เวลา ๑๔.๐๐ น. - พระเถรานุเถระ สวดมาติกาบังสุกุล
- พิธีทอดผ้าไตรบังสุกุล ๒๐ ไตร
- พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๒๐ รูป พิจารณาผ้าไตร
- เวลา ๑๕.๐๐ น. - พิธีพระราชทานเพลิงสรีระสังขาร พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม)
- เวลา ๒๐.๐๐ น. - แสดงพระธรรมเทศนา โดย พระครูอุดมญาณโสภณ (หลวงปู่หลอ นาคโกโร)
- เวลา ๒๑.๓๐ น. - แสดงพระธรรมเทศนา โดย พระอาจารย์สุธรรม สุขมโม
- เวลา ๒๓.๐๐ น. - แสดงพระธรรมเทศนา โดย พระอาจารย์สวัสดิ์ ปิยธมโม

วันจันทร์ที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ (ตรงกับวันขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๘/๘)

- เวลา ๐๖.๐๐ น. - ประกอบพิธีเก็บอัฐิ
- เวลา ๐๗.๐๐ น. - พระสงฆ์ ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ฉลองอัฐิ
- ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์-สามเณร
- เป็นเสร็จพิธี

กองเลขานุการ วัดสามัคคีอุปถัมภ์ ต.วิชิต อ.เมืองบึงกาฬ จ.บึงกาฬ
พระครูวิสุทธิเมธธารณ์ ๐๘๑-๐๖๑-๕๕๖๒, พระหนึ่ง อิทธิธำโน ๐๘๔-๗๑๖-๕๐๕๗

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ และหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ในคราวเสด็จวัดภูทอก เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๐

ใต้พระพิรุณธรรมมณเฑียร วังสามัคคีอนุสรณ์ จังหวัด
หนองคาย เป็นพระราชทานมีนามว่า พระญาณวิธานจารย์
ขอพระกรุณาโปรดพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็นภาระสั่งสอน ข้าราชการ
อติธรรม และอุทิศถวายให้พระวิสุทธิญาณเถรโอรสธรรม โดยสมภาร
จงเจริญสุขสวัสดิ์ในพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์

ทั้งนี้เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๓
เป็นปีที่ ๖๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระญาณสังวร

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

นายธานินทร์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงโปรดเกล้าฯ
ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเสด็จแทนพระองค์ในการพระราชทานสมณศักดิ์
แต่งตั้งให้เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
ที่ พระญาณสิทธาจารย์ วิ. ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

แต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัด

ที่ ๑๐ / ๒๕๕๒

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๕ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามมติมหาเถรสมาคม ในการประชุมครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

จึงแต่งตั้งให้ พระครูสิริธรรมวัฒน์ (ทองพูน) ฉายา สิริกาโม อายุ ๗๗ พรรษา ๕๖ วิฑฺฒนา น.ธ.เอก วัดสามัคคีอุปถัมภ์ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ปัจจุบันมีตำแหน่งในทางปกครองคณะสงฆ์ เป็น เจ้าคณะอำเภอเมือง - ศรีวิไล (ธรรมยุต)

ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดของตน ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

ขอจงถึงความเจริญงอกงามไพศาลในพระพุทธศาสนา ตลอดกาลนาน เทอญ

แต่งตั้ง ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

สมเด็จพระพุทธมหาราช
(สมเด็จพระพุทธมหาราช)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระวันรัต รักษาการแทนเจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต
มีพระบัญชาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย ธรรมยุต
ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร
เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

หมายรับสั่งที่ ๑๓๗/๔๘

(แบบ ค.)

สำนักพระราชวัง

๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘

พระราชทานเพลิงศพ พระญาณสิทธาจารย์ (หนูพูล สิริกาโม) อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) และเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์ ณ เมรุวัดสามัคคีอุปถัมภ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

วันอาทิตย์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

คมกฤษ/พิมพ์ / ๗๒ / ๗๒

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระญาณสิทธาจารย์ (หนูพูล สิริกาโม) เพื่อทราบ
	ติดต่อขอรับหีบเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง
	ไปปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

/ ๗๒ / ๗๒

ผู้รับรับสั่ง

๗๒

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

นับแต่พระคุณท่านพระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) และอดีตเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ได้ถึงแก่มรณภาพลง เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ได้นำความกราบทูลฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ทรงโปรดพระราชทานน้ำหลวงสังศพ และทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานหีบเพลิง

นับว่า เป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นพ้นหาที่สุดได้ แต่พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) คณะสงฆ์จังหวัดบึงกาฬ (ธรรมยุต) และพสกนิกรชาวจังหวัดบึงกาฬ พร้อมวงศ์ตระกูล

หากพระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) หยั่งทราบด้วยญาณวิถิต่างใดทางหนึ่งคงจะพึงปิติยินดีเป็นที่ยิ่ง และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณได้รับพระราชทานเกียรติอันสูงยิ่งในครั้งนี้

คณะสงฆ์จังหวัดบึงกาฬ (ธรรมยุต) และพสกนิกรชาวจังหวัดบึงกาฬ พร้อมด้วยเหล่าญาติมิตร ขอน้อมรับพระมหากรุณาธิคุณ อันเป็นเกียรติประวัติแห่งการคณะสงฆ์วงศ์ตระกูล และจังหวัดบึงกาฬนี้ ด้วยความจงรักภักดียิ่งตลอดไป

คณะศิษยานุศิษย์พร้อมลูกหลานพระญาณสิทธาจารย์ (ทองพูล สิริกาโม)

พระเถระผู้ไม่ละความเพียร

อุปมตโต ปมตเตสุ

สุตเตสุ พุทฺธชาโค

อพลสฺสว สิชฺชสฺโส

หิตฺวา ยาทิ สุมะธสฺโส

บุคคลผู้มีปัญญา เมื่อคนทั้งหลายประมาทอยู่ เป็นผู้ไม่ประมาท
เมื่อคนทั้งหลายหลับอยู่ เป็นผู้ตื่นอยู่เป็นส่วนใหญ่ ย่อมละบุคคล
ผู้ประมาท เหมือนม้าฝีเท้าดีละทิ้งม้าฝีเท้าไม่ดี ไม่มีกำลัง ฉะนั้น.

พระพุทธภาษิตนี้กล่าวถึงคุณธรรมที่บุคคลพึงปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

๑. ความไม่ประมาท
๒. มีความเพียร ไม่เห็นแก่ทล้นนอน
๓. มีปัญญาดี

บุคคลที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๓ ประการนี้ ย่อมเอาชนะผู้อื่นได้โดยง่าย เปรียบเหมือนม้าฝีเท้าดีเอาชนะม้าฝีเท้าไม่ดี ไม่มีกำลังได้ ฉะนั้น

ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกโม) อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดบึงกาฬ (ธรรมยุต) และอดีตเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์ (ภูกระแต) อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ เป็นพระเถระผู้ทรงคุณธรรมทั้ง ๓ ประการนี้ครบถ้วน ท่านเป็นพระวิปัสสนาจารย์แห่งกองทัพธรรมสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ เป็นสหธรรมิกของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ อีกทั้งยังเป็นศิษย์หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล หลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร สกลนคร นับว่าท่านเป็นศิษย์สายกรรมฐาน โดยแท้ ท่านเจ้าคุณได้ออกชุดงค์เพื่อบำเพ็ญเพียรตามสถานที่ต่างๆ ท้ายสุดได้มาสร้างวัดป่าสามัคคีอุปถัมภ์ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ภูกระแต จนเจริญรุ่งเรือง มั่นคง เป็นที่ประจักษ์แก่สาธุชนทั้งหลายจนกระทั่งทุกวันนี้

ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกโม) เป็นพระผู้หนักแน่นในธรรมวินัย มีศีลาจารวัตรงดงาม มีปฏิปทาน่าเคารพเลื่อมใส ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท มีความเพียรพยายามสูง ไม่เกียจคร้าน มุ่งบำเพ็ญจิตภาวนาอย่างไม่ลดละ เป็นแบบอย่างที่ดีควรยึดถือปฏิบัติตาม ท่านได้ชื่อว่าเป็นพระเถระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติควร ปฏิบัติชอบ เป็นศาสนทายาทผู้ดำรงรักษาอริยประเพณีให้คงอยู่ตลอดไป

บัดนี้ แม้สรีระสังขารของท่านเจ้าคุณจักได้ถึงแก่ความแตกดับไปแล้วตามกฎหมายของความไม่เที่ยงก็ตาม แต่หลักธรรมคำสอน พร้อมทั้งปฏิปทาของท่านจะยังคงเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ และประทับอยู่ในความทรงจำของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายให้ปฏิบัติตามตลอดไป

ขออานิสงส์แห่งบุญกุศลและบารมีธรรมที่ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกโม) ได้นำเพ็ญไว้ รวมทั้งทักษิณานุประทานที่คณะศิษยานุศิษย์ญาติมิตรทั้งหลายได้นำเพ็ญอุทิศน้อมถวาย ขอจงเป็นพลังเกื้อหนุนให้ท่านได้รับอริยวิบากสุขสมบัติ บรรลุถึงบรมสุขตามสมควรแก่คติวิสัยทุกประการ เทอญ.

สมเด็จโสมพะณี

(สมเด็จพระวันรัต)

กรรมการมหาเถรสมาคม

รักษาการแทนเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

คำไว้อาลัย

พระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกาโม)
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต)
และอดีตเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุบลรัตน์ จังหวัดบึงกาฬ

นับตั้งแต่ได้ร่วมงานคณะสงฆ์ พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพุล สิริกาโม) ขณะดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) ขณะนั้นทางฝ่ายบ้านเมืองยังไม่ประกาศแยกจังหวัดบึงกาฬ ออกจากจังหวัดหนองคาย หลวงปู่เป็นพระเถระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเทกับศาสนกิจการคณะสงฆ์มาด้วยดีโดยตลอด กระทั่งเจริญรุ่งเรืองและดำรงตำแหน่งทางการคณะสงฆ์มาโดยลำดับ ประกอบด้วยอริยทรัพย์อันเป็นคุณธรรมที่มีในท่าน คือ มีความรู้ดี มีความประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ มีความรอบคอบในการทำงานดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความสามัคคีในหมู่คณะ รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

การสูญเสียพระเถระผู้ใหญ่ในครั้งนี้ เป็นการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก อีกนัยหนึ่งรู้สึก ว่า หลวงปู่ท่านไปได้แล้วถึงซึ่งอมตะคือพระนิพพานแล้ว (อันนี้เป็นความเชื่อส่วนตัวโดยส่วนตัว) ว่า หลวงปู่ยังไม่ไปไหนยังคงอยู่ในใจลูกศิษย์โดยถ้วนหน้า และยังปรากฏเป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร ตลอดไปดังมีบทประพันธ์ที่ว่า

พฤษภาสาร อิกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เส่งคง สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา
ความดีก็ปรากฏ กิตติยศลือชา
ความซื่อก็นิมิตา ทูรยศนิมิต

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐทรงโปรดพระราชทานเพลิงศพ พระเดชพระคุณ พระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกาโม) นับเป็นเกียรติกับคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์หาที่สุดมิได้ ขอบุญกุศลที่ท่านได้ประพฤติ ปฏิบัติมาเป็นบุญหนุนนำให้ท่านเข้าสู่พระนิพพานเป็นที่สุดทุกเมื่อเทอญ.

(พระธรรมเจดีย์อาจารย์)

เจ้าคณะภาค ๘ (ธรรมยุต)

เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

มรณธรรมานุสรณ์ถึง พระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกาโม)

คนส่วนมาก เห็นคนตาย สัตว์ตาย ไม้ตาย และสิ่งอื่นๆ ตาย แต่ความตายไม่ค่อยจะเห็นกัน จึงทำให้เกิดความสงสัยไปว่า ความตาย เป็นทุกข้ออย่างไร? โปรดอ่านมรณธรรมานุสรณ์นี้บ้าง คงจะเข้าใจดีขึ้น! หลายคนมองแค่ผิวเผิน จึงเข้าใจผิดว่า ความตาย ไม่น่าจะทุกข์ อย่างเห็นศพที่นอนแน่นิ่งอยู่ไม่มีความรู้สึกอะไรเลย ไม่มีร้อน ไม่มีหนาว ไม่มีหิวกระหาย ไม่มีเสียงฝนรำพันว่า เจ็บปวดทรมานแต่ประการใด จึงตัดสินใจว่า ความตาย ไม่ก่อให้เกิดทุกข์ เพราะเหตุนี้ จึงมีคนทำอัตวินิบาตกรรม คือฆ่าตัวตายอยู่บ่อยครั้ง โดยหวังปล่อยวางภาระ แล้วตนจะได้รับความสุขแทน ความคิดความเข้าใจเช่นนี้ เป็นความเห็นผิด ไม่ตรงตามหลักพุทธธรรม

ความตาย เป็นเพียงอาการหรือภาวะอย่างหนึ่ง ที่ไม่มีตัวตน เช่นเดียวกับการยืน การเดิน การนั่ง การนอน การคิด การทำ การพูด ผู้ที่แสดงให้เห็นอาการ คือร่างกายเป็นส่วนรูปธรรม มิใช่อันเดียวกัน แต่อยู่ร่วมกัน เมื่อร่างกายดับไปคือตาย อาการเหล่านี้ก็ไม่ปรากฏ คงเหลือแต่ศพที่ไร้วิญญาณ ไม่นานก็จะแตกสลายกลายเป็นธาตุตามเดิมไป

ความตาย คือความขาดสิ้นไปแห่งชีวิตอินทรีย์ที่มีอยู่ในร่างกายนี้ เมื่อเจ้าของชีวิตอินทรีย์เข้าไปยึดมั่นถือมั่นว่า ตัวเรา ของเรา จนยากที่จะแยกออกจากกันได้ ที่เรียกว่า เป็นตัวอุปาทาน จนเกิดความกลัวขึ้นมาอย่างรุนแรง จึงกระเสือกกระสนดิ้นรนหาวิธีการต่อสู้ ป้องกัน ด้านทานอย่างสุดชีวิต เพื่อมิให้ความตาย มาถึงตน เรียกว่า อกุศลกรรม คุกคามอย่างหนัก อย่างพระบาลีแสดงให้เห็น ว่า สัพเพ ภิกขุ มจฺจุโน สัตว์โลกทั้งหมด กลัวต่อความตาย โดยตรงก็คือ กลัวต่อการสูญสิ้นแห่งร่างกายของตน กลัวต่อการพลัดพรากจากคนที่ตนรัก กลัวต่อการสิ้นอำนาจในความเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติที่ตนครอบครองอยู่ ซึ่งจะมีผู้อื่นเข้ามาเป็นเจ้าของแทนที่ เพราะเหตุนี้ จึงทำให้เกิดทุกข์ และเป็นความทุกข์ที่ยิ่งใหญ่เกินกว่าทุกข์ใด ๆ ทั้งหมดที่มีอยู่ในโลกนี้

ที่เราเห็นคนตาย สัตว์ตาย ต้นไม้ตาย สรรพสิ่งทั้งหลายตาย ปรากฏให้เห็นอยู่รอบด้าน นั้นมิใช่ความตาย แต่เป็นรูปร่างสรีระสังขาร เป็นวัตถุธรรมที่แตกสลายกลับกลายเป็นธาตุตามเดิมไป โดยเบื้องต้นอาจจะเห็นเป็นศพ เป็นซากผี ซากไม้ ที่ปรากฏด้วยสายตาธรรมดาได้ แต่ต่อไปก็จะสูญหายกลายเป็นอย่างอื่นไป อาการที่ขาดหายไปแห่งชีวิตอินทรีย์ดังที่ว่ามานี้ เรียกว่าความตาย ไม่มีรูปร่างปรากฏ สามารถทำให้เกิดทุกข์ได้แก่ทุกคนขณะที่ยังมีชีวิต มีลมหายใจอยู่ มิใช่ทุกข์เวลาตายแล้ว โปรดพิจารณาทบทวนให้ดี จะได้เข้าใจเสียใหม่ว่า ความตายเป็นทุกข้ออย่างไร?

พระเดชพระคุณฯ พระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกาโม) ถูกความตายเข้ามาท่วมทับ ถึงกับไม่มีโอกาสจะต่อสู้ให้ยืนหยัดต่อไปได้ ในส่วนแห่งสังขารที่เป็นรูปธรรม แต่สาระแห่งชีวิตที่เป็นส่วนแห่งคุณธรรม คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ยังคงดำรงอยู่ได้ไม่สูญสลายไปตาม เพราะความแก่ เจ็บ ตาย ไม่สามารถเข้าถึงได้ จึงเป็นอมตชีวิต และเป็นโมฆะชีวิตที่ควรแก่การดำเนินตามอย่างแท้จริง

พระธรรมดิลก (สมาน สุขเมโธ)

วัดป่าแสงอรุณ ขอนแก่น

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ขอกราบถวายอาลัยแด่หลวงปู่ผู้มีพระคุณ
พระญาณสิทธาจารย์ (ทองพุล สิริกาโม)

อดีตเจ้าคณะจังหวัดหนองคายและที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต)

พระเดชพระคุณพระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพุล สิริกาโม) ซึ่งเป็นพระเถระระดับสูงรูปหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขตลุ่มแม่น้ำโขงเป็นพระผู้ทรงคุณธรรมอันประเสริฐ เป็นที่เคารพกราบไหว้ของทุกคนทั้งหลาย ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์

อีกทั้งยังได้สนองงานการคณะสงฆ์โดยเป็นเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย และเป็นທີ່ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) มาโดยลำดับ ในระหว่างดำรงตำแหน่งท่านเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุสามเณรในปกครอง ด้วยความเมตตาเป็นอย่างดี รับภาระธุระพระพุทธานุศาสนเป็นเวลานาน เพื่องเพื่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม และแล้วก็จากไปตามวิสัยของสังขาร แต่คุณความดียังปรากฏอยู่ในใจของศิษยานุศิษย์ทั้งหลายตลอดไปไม่มีวันตาย

จะเห็นได้ว่าชีวิตของคนเราจะมีค่าก็ต่อเมื่อรู้จักการใช้เวลาที่มีอยู่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ตนเองและส่วนรวม ดังหลวงปู่ฯ ที่ได้ทุ่มเทเสียสละตลอดเวลาอันยาวนานจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตด้วยความไม่ประมาท สมแล้วที่ผู้คนให้ความเคารพนับถือชื่นชมท่าน ดังจะเห็นประจักษ์ได้จากกรรที่ศรัทธาประชาชนได้มาบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายอย่างเนืองแน่นไม่ขาดสายเลย

ด้วยบุญกุศลที่พระเดชพระคุณพระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพุล สิริกาโม) ได้บำเพ็ญมาแล้วโดยตลอด อีกทั้งศิษยานุศิษย์บรรพชิตและญาติโยมได้ร่วมกันบำเพ็ญอุทิศถวายมาโดยลำดับ จงสัมฤทธิ์ผลหนุนส่งดวงวิญญาณหลวงปู่ฯ ตามสมควรแก่คติวิสัยด้วยเทอญ

(พระกิตติสารโสภณ)

เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต)

เจ้าอาวาสวัดอรุณาวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

คำอาลัย

ท่านเจ้าคุณ พระญาณสิทธาจารย์ นับเป็นครูฐานิยนุคคลและปูชนิยนุคคล เป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่ควรเคารพนับถือกราบไหว้บูชา เป็นที่พึ่งของพระสงฆ์และสามเณรในจังหวัดบึงกาฬและหนองคาย ท่านเจ้าคุณได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์และเจ้าคณะปกครองในตำแหน่งต่าง ๆ มาโดยลำดับ จนถึงที่สุดเป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) ทั้ง ๆ ที่ท่านเจ้าคุณมีสุขภาพร่างกายที่ไม่ค่อยแข็งแรงมากนัก เนื่องจากโรคอาพาธที่เบียดเบียนตลอดมา ก็ยังได้เป็นผู้มีจิตใจเสียสละในการที่จะทำงานให้แก่คณะสงฆ์ตามที่พระเถระผู้บังคับบัญชาได้มอบหมาย นับเป็นคุณธรรมที่น่ายกย่องสรรเสริญเป็นอย่างยิ่ง

ในด้านของการเผยแผ่นั้น ท่านเจ้าคุณเป็นพระนักปฏิบัติและเทศนาอบรมสั่งสอนพระสงฆ์สามเณร และศรัทธาญาติโยมพุทธบริษัทให้ประพฤติปฏิบัติชอบตามหลักธรรมคำสอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ตลอดชีวิตของท่าน

ท่านเจ้าคุณได้บำเพ็ญสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ไว้อีกมากมาย สุดท้ายจะพรรณนาให้หมดในที่นี้ได้ จะขอยกศาสนาสุภาสิตขึ้นกล่าวอ้างบทหนึ่งว่า “**อชเชว กิจจมาตปปี โกขณฺหา มรณฺสูเว น หิ โน สงฺครนฺเต มหาเสเนน มจฺจุณา.**” ความว่า “ควรรีบทำความเพียรเสียในวันนี้ ใครเลยจะรู้ความตายจะมีมาในวันพรุ่งนี้ เพราะไม่มีใครเลยที่ผัดเพี้ยนต่อพญามัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่ได้” ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ จากโลกนี้ไปก็เพียงร่างกายส่วนของชื่อเสียงเกียรติยศคุณธรรมทั้งหลายของท่านก็จะสถิตอยู่ในจิตใจของพุทธศาสนิกชน ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ตลอดไปดังศาสนสุภาสิตที่ว่า “**รูปํ ชีรติ มจฺจุจํ นาม โคตํ น ชีรติ**” ความว่า “รูปคือร่างกายย่อมย่อยยับแตกสลายไป ส่วนชื่อเสียงเกียรติคุณนั้นหาย่อยยับไปด้วยไม่

ขออำนาจแห่งกุศลผลบุญทั้งหลายและการประพฤติปฏิบัติชอบที่ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ได้บำเพ็ญมาตลอดในเพศบรรพชิต จงเป็นพลวปัจจัยอำนวยอิฏฐวิบากสุขสมบัติในสุคติสัมปรายภพตลอดไป.

(พระประภัศรมณี)

เจ้าคณะจังหวัดบึงกาฬ (ธรรมยุต)

ระลึกถึงพระเถระผู้ดงาม

เต ฌายีโน สาทติกา

นิจจํ ทพฺพปรุกกมา

สุสนฺติ ธีรา นิพฺพานํ

โยคกฺโขมํ อนุตฺตรํ

ท่านผู้ฉลาดเหล่านั้น หมั่นเจริญกรรมฐาน มีความเพียรมั่นอยู่เป็นนิจศีล

บรรลुพระนิพพานอันเป็นสภาวะที่สูงส่ง อีสระจากกิเลสเครื่องผูกมัด

พระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม หรือพระญาณสิทธิธำรง กับเรามาความคุ้นเคยกันตั้งแต่สมัยเป็นพระหนุ่ม ๆ ด้วยกัน ได้ช่วยเหลือกัน ในงานบริหารการปกครองคณะสงฆ์ สมัยก่อนการสอบธรรมสนามหลวง เป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก สนามสอบมีแห่งเดียว คือ วัดกุดเรือคำ บ้านกุดเรือคำ ตำบลกุดเรือคำ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสกลนคร ก่อนวันสอบต้องเตรียมเสบียงอาหารไว้ให้พร้อม ท่านทองพูล เป็นพระที่มีบารมีมาก ท่านได้ชวนชวนหาเสบียงอาหารใส่เกวียนบรรทุก เดินทางจากวัดภูกระแต ตามทางเกวียน สมัยก่อนถนนสายบึงกาฬ-พังโคน ยังไม่มี มาพักค้างคืนที่วัดสว่างอารมณ์ บ้านดอนหัววัว (บ้านโคกสว่าง) อำเภอดอนเจดีย์ แล้วเดินทางต่อไปวัดกุดเรือคำ นำอาหารไปรวมกันไว้เพื่อถวายพระเถระที่มาสอบนักธรรม จนกว่าจะสอบเสร็จ สมัยก่อนลำบากมาก ในคราวที่ท่านทองพูล สร้างศาลาการเปรียญหลังเก่า ท่านให้ผมเป็นช่าง และได้ช่วยกันหาทุนสร้าง ส่วนไม้มีมากหาไม่ยากช่วยกันเลื่อยไม้ ช่วยกันถากไม้ จำพวกสังกะสีมุง ตะปู ต้องซื้อเขา เงินหายากมากสมัยนั้น ช่วยกันทำจนสำเร็จ พระผู้ใหญ่ที่ให้การอุปถัมภ์ในการสร้างศาลา คือพระธรรมไตรโลกาจารย์ วัดศรีเมือง จังหวัดหนองคาย

บัดนี้ท่านอาจารย์ทองพูล สิริกาโม ได้สิ้นไปแล้ว ทำให้อาตมารู้สึกสะเทือนใจมาก เพราะเคยร่วมสุขร่วมทุกข์กันมานาน ๔๐ กว่าปี คุณูปการของท่านได้ทำไว้กับหมู่คณะสงฆ์มากมายมหาศาล เป็นพระอุปัชฌายะที่มีลูกศิษย์ลูกหาเป็นจำนวนมาก ท่านทองพูล เป็นต้นแบบฉบับสำหรับพระเถระรุ่นหลัง ๆ เป็นอย่างดี และควรดำเนินตาม สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อมสิ้นเป็นธรรมดา พระผู้ทรงคุณอย่างท่านทองพูล ก็หนีกฎแห่งวัฏฏะจักรนี้ไปไม่พ้น ดังนั้นขอให้อนุชนรุ่นหลังอย่าพากันประมาทในชีวิตในวัย เพราะทุกอย่างไม่เที่ยง

ขอให้ท่านพระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม จงสำราญในภพที่สมควรแก่ภูมิธรรมของท่านเทอญ

หลวงปู่สมภาร ปณฺณาวโร

(หลวงปู่สมภาร ปณฺณาวโร)

วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดบึงกาฬ

๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

น้อมรำลึกถึงพระมหาเถระผู้ทรงคุณ

อจิริ วตย์ กาโย

ปจวิ อธิเสสสุติ

จุฑาโฑ อเปตวิญญาโณ

นิรุตถ์ว กสิณครี

อีกไม่นาน ร่างกายนี้

จักปราศจากวิญญาณ

ถูกทอดทิ้ง ทับถมแผ่นดิน

เหมือนท่อนไม้อันหาประโยชน์มิได้

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ผมศรัทธาท่านมาก เพราะท่านมีนิสัย สงบนิ่ง สุขุม รอบคอบ กิริยามารยาทงดงาม มีความอดทนสูง ผมโชคดีมากที่ได้รับใช้หลวงปู่ สมัยที่ผมอยู่ที่วัดภูทอก หลวงปู่เรียกใช้บ่อย ๆ เกี่ยวกับงานคณะสงฆ์ งานปกครอง งานการศึกษาขั้นธรรมและธรรมศึกษา ท่านให้การสนับสนุน เอาใจใส่กับพระเณรและลูกหลานเยาวชน ในช่วงที่หลวงปู่ท่านเริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั้งหลาย งานสำคัญ ๆ ของท่าน เช่น งานวันเกิดมีคนมาร่วมงานจำนวนมากมาย ท่านเรียกมาให้ช่วยดูแลงานต่าง ๆ ผมมีความยินดีช่วยท่านมาตลอด ในช่วงหลวงปู่ป่วย ต้องวิ่งไปวิ่งมาคอยเอาใจใส่ท่าน อย่างใจจดใจจ่อ เพราะรักและเคารพท่านมาก ก่อนท่านสิ้นได้รับปากท่านไว้ว่าจะช่วยงานหลวงปู่ให้เสร็จสิ้นเรียบร้อยทุกอย่างหลวงปู่ไม่ต้องเป็นห่วง ท่านแสดงอาการผ่อนคลายลงหายวิตกกังวล

สิ้นหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม หรือพระญาณสิทธิธำมณี แล้ว คณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ ทั้งธรรมยุตและมหานิกาย ต่างก็เศร้าสลดใจอย่างหาที่สุดมิได้ เพราะเมื่อสมัยท่านยังไม่สิ้น ท่านให้ความเมตตา คณะสงฆ์ทั้งธรรมยุตและมหานิกาย ท่านเมตตาไม่มีประมาณ

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี ที่ได้ประมาทล่วงเกินหลวงปู่ เกล้าฯ ขอโหสิกรรมไว้ ณ ที่นี้ ขอน้อมส่งหลวงปู่ ด้วยความเคารพยิ่ง

(พระครูยุตตธรรมานุศาสน์)

วัดดงพระ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

อาลัยหลวงปู่ฯ ผู้เมตตาไม่มีประมาณ

กุ่มภูปม့် กายมิม့် วิจิตวา

นครูปม့် จิตตมิม့် ฤเกตวา

โยเชล มาร์ ปญญาอุเรน

ชิตนุจ รุกเข อนิเวสโน สียา

เมื่อรู้ว่ร่างกายนี้แตกดับง่ายเหมือนหมอน้ำ ฟุ้งป้องกันจิตให้มันเหมือนป้องกันเมืองหลวง
แล้วพึงรบกับพญามารด้วยอาวุธคือปัญญา เมื่อรบชนะแล้วพึงรักษาชัยชนะนั้นไว้
ระวังอย่าตกอยู่ในอำนาจมารอีก

หลวงพ่อดองพลู สิริกาโม กับข้าพเจ้านี้มีความผูกพันกันมานาน เคารพท่านเป็นพ่อแม่ครูบาอาจารย์
องค์หนึ่งเหมือนกัน ท่านเมตตาผมมาก สมัยที่ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ มรณภาพ หลวงพ่อดองพลู
ท่านได้ให้การอนุเคราะห์หลายอย่าง ได้ท่านเป็นหลักในการทำงานฉาปนกิจสรีระสังขารท่านพระอาจารย์จวนฯ
หลวงพ่อดองพลู สิริกาโม ท่านมีปัญญาวางแผนงานละเอียดสุขุม วัดภูทอก วัดภูกระแต ประหนึ่งเป็นวัดฝาแฝด
มีอะไรก็คอยช่วยเหลือกัน ถ้าวัดภูกระแตมีงาน เช่นสวดธรรมสนามหลวง วัดภูทอกก็ช่วยเหลือ จงงานสำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี ถ้าวัดภูทอกมีงาน หลวงพ่อก็ไปเป็นประธานช่วยงาน ให้คำแนะนำต่าง ๆ

เมื่อท่านสิ้นไปแล้ว ข้าพเจ้าสุดที่จะบรรยายความรู้สึกออกมาได้ว่า เสียใจขนาดไหน ขาดที่พึ่ง ขาดครูบา
อาจารย์ ผู้คุ้นเคยรู้จักมักคุ้นกันมานานหลายสิบปี มีอาจจะยืนดูสรีระสังขารของท่านได้ ถึงกับปลงสังเวชธรรม
ว่าสังขารร่างกายนี้ไม่เที่ยงแท้ถาวร ถึงเราจะรักหวงแหนขนาดไหนก็มิอาจดูตังไว้ได้

หลวงพ่อดองพลู สิริกาโม หรือพระญาณสิทธิอาจารย์ ท่านมีอุปการะคุณกับชาวจังหวัดบึงกาฬ จังหวัด
หนองคาย เหลือที่จะพรรณนา งานคุณูปการสงเคราะห์สังคมส่วนราชการต่าง ๆ ตั้งกองทุนคณะสงฆ์ ตั้งกองทุน
การศึกษา ช่วยจัดหาเครื่องมือแพทย์ โรงพยาบาลบึงกาฬ โรงพยาบาลอำเภอสรีวิไล และส่วนราชการอื่นมากมาย

เกล้า ๆ ขอน้อมส่งหลวงพ่อด้วยความเคารพและอาลัยยิ่ง

หลวงตา แอ่ สุขกาโม

(หลวงตาแอ่ สุขกาโม)

วัดเจติยาศรีวิหาร (ภูทอก) อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ

๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

อาลัย หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

พระอริยะสงฆ์แห่งวัดสามัคคีอุปถัมภ์ จังหวัดบึงกาฬ

ปี ๒๕๑๒ กรมตำรวจได้แต่งตั้งโยกย้ายให้ผม รองสารวัตรสืบสวนสอบสวนสถานีตำรวจนครบาล บางกอกน้อย ไปดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมวดตำรวจชายแดนประจำกองกำกับการตำรวจชายแดนเขต ๙ ค่ายเสนีย์รณยุทธ จังหวัดอุดรธานี (ปัจจุบันเป็นกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๔) ตามพระประสงค์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นการย้ายนายตำรวจที่จบจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน รุ่นที่ ๒๒ รวม ๘๒ นาย ให้ไปทำหน้าที่ผู้บังคับหมวดตำรวจชายแดนทุกภูมิภาคของประเทศ โดยกรมตำรวจมีข้อตกลง ให้ย้ายกลับได้เมื่ออายุชายแดนครบ ๒ ปี ผมได้รับคำสั่งให้ไปทำหน้าที่ที่จังหวัดหนองคาย เมื่อปี ๒๕๑๓

ระเบียบปฏิบัติเมื่อย้ายไปอยู่จังหวัดใด ต้องไปแนะนำตัวกับผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้พิพากษา หัวหน้าศาล ผู้บังคับการทหาร ผู้กำกับการตำรวจและนายอำเภอ จากนั้นผมได้สืบเสาะหาพระภิกษุสงฆ์ที่ประชาชนเคารพนับถือ ได้มีโอกาสไปกราบนมัสการพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก) และต่อมาได้ไปกราบนมัสการพระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม วัดสามัคคีอุปถัมภ์ (ภูกระแต) เรียกพระอาจารย์ เพราะขณะนั้นท่านมีอายุ ๓๘-๔๐ ปี เมื่อมีงานบุญจะพบพระอาจารย์ทั้งสองมาร่วมพิธีทุกครั้ง สังเกตเห็นว่าท่านสนทนากันมากเหมือน พระผู้พี่พระผู้น้อง มีปฏิปทาดี เคร่งธรรมวินัย การสอนธรรมะเป็นวิทยาศาสตร์ ทันทสมัย สั้น ชัดเจน เข้าใจง่าย ปฏิบัติได้ จริยวัตรเพียบพร้อมพระธรรมยุตสายป่า มากจนไม่สามารถกล่าวในที่นี้ได้ จึงเป็นที่แน่นอนว่าท่านคือ พระอริยะสงฆ์

ชีวิตเมื่อวัยเด็กผมเคยติดตามคุณแม่ไปทำบุญถือศีลทุกวันพระในพรรษาที่วัดใกล้บ้าน จึงได้รับรู้แต่ เรื่องดี ๆ ที่พระเทศน์ให้คุณแม่ฟัง ครั้นถึงคราวได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ มีเวลาว่างพอได้ศึกษาธรรมะจากการอ่านหนังสือ “พระพุทธกับวิทยาศาสตร์” โดยปัญญาชนโนวาทด้วยทฤษฎีทางพระพุทธศาสนา ๑) ทฤษฎีว่าด้วยการเกิดดับของจิต ๒) ทฤษฎีว่าด้วยการเวียนว่ายตายเกิด ๓) ทฤษฎีว่าด้วยกฎแห่งกรรม ๔) ทฤษฎีว่าด้วยนิพพาน และ ๕) ทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติเพื่อถึงความพ้นทุกข์ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อทำให้เกิดปัญญาญาณ บรรลุพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ จึงพอมีความรู้อยู่บ้างว่า หนทางปฏิบัติ นำไปสู่พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตน่าใช้สำหรับพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ และพระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม ด้วยการเฝ้าสังเกตจากปรากฏการณ์ที่ลึกลับสัมผัสได้ด้วยตนเอง หยั่งรู้จิตคู่สนทนา ขอเว้นที่จะกล่าวถึง ตลอดเวลาที่ผมอยู่ปฏิบัติธรรมใกล้ชิดกับพระอาจารย์ตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ เป็นต้นมา ผมมีความเคารพรักศรัทธาท่านมากจนถวายตัวเป็นศิษย์ และปวารณาตัวเป็นผู้อุปฐากตลอดชีวิต แม้จะต้องได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายไปอยู่ที่อื่นตามวิถีทางราชการ แต่ผมก็ได้เฝ้าเวียนมากราบนมัสการทำบุญและทอดกฐินที่วัดเป็นประจำ

ปี ๒๕๒๗ ผมเป็นผู้กำกับการตำรวจชายแดนเขต ๔ จังหวัดอุดรธานี เย็นวันศุกร์ที่ไม่ติดราชการสำคัญ ผมและครอบครัวจะเดินทางมาพักค้างคืนที่วัดภูกระแต จ้างช่างมาถนอมนอนรอบห้องชั้นล่างใต้กุฏิพระอาจารย์ ใช้เป็นที่พักนอนค้างคืนตั้งแต่เย็นวันศุกร์ ถึงเช้าวันอาทิตย์ ทำบุญเสร็จก็จะเดินทางกลับจังหวัดอุดรธานี สิ่งประทับใจคือช่วงกลางคืนระหว่างเวลา ๑๙.๐๐-๒๐.๐๐ น. พระอาจารย์จะนำไปอุโบสถให้รับศีล สวดมนต์ให้พระ และนำฝีกสมาธิให้ด้วยตนเอง อยู่มาคืนหนึ่งคุณลุงดำเดินมาบอกกับผมว่าเมื่อคืนผมกับครอบครัวมาพักนอน ค้างคืน ที่ห้องชั้นล่างใต้กุฏิพระอาจารย์ ท่านจะไม่นอนพักร่วมชายคาที่มีสตรีพักอยู่ จะย้ายไปพักที่กุฏิหลังเก่า ด้านทิศใต้ ผมเสียใจที่ไม่ทราบมาก่อน เป็นเหตุให้ได้ซื้อที่ดิน ๑๐ ไร่ ข้างวัดทางทิศตะวันออก สร้างที่พักขนาด ๓ ห้องนอน ๓ ห้องน้ำ ๒ ชั้น เป็นคอนกรีตครึ่งไม้ โดยพระอาจารย์เป็นผู้ออกแบบ และจ้างช่างก่อสร้างให้ ตั้งชื่อที่พักนี้ว่า “กุฏิผู้การ” เมื่อเกษียณอายุราชการใช้เป็นที่พักและปฏิบัติธรรม ต่อมาได้สมัครรับการเลือกตั้ง เป็นวุฒิสภาจังหวัดหนองคาย ปี ๒๕๓๖ เป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดหนองคาย ปี ๒๕๕๑ เป็นสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดหนองคาย-จังหวัดบึงกาฬ ปี ๒๕๕๔ และสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติจังหวัดบึงกาฬ ปี ๒๕๕๖ ถึงปัจจุบัน นอกจากประชาชนชาวจังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ ให้การสนับสนุนแล้ว บุญวาสนาของพระอาจารย์ทั้งสอง ยังเป็นส่วนหนุนช่วยอีกด้วย ผมขอกราบนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ส่วนกุฏิผู้การได้ถวายให้เป็นสมบัติ ของวัด อุทิศส่วนกุศลให้กับแม่และน้ำผู้ล่วงลับ สำหรับผม ตามข้อตกลงของกรมตำรวจให้ย้ายกลับได้เมื่ออยู่ ชายแดนครบ ๒ ปี ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น เมื่อได้พบพระอริยสงฆ์ดีที่สุดในสภระธรรม อันเป็นวิทยาศาสตร์ จึงสมัครใจอยู่ตำรวจชายแดนต่อจนเกษียณอายุราชการ และย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่จังหวัดบึงกาฬ ถึงปัจจุบัน

ระหว่างที่พระอาจารย์อาพาธหนักด้วยโรคมะเร็งขั้นสุดท้าย ผมได้แวะเวียนไปกราบนมัสการเยี่ยมเป็นประจำ สังเกตเห็นพระอาจารย์อดทนอดกลั้น ไม่แสดงอาการเจ็บปวด ไม่พึ่งยา ทั้งที่ผู้ป่วยโรคนี้อยู่ไปจะต้อง เจ็บปวด ลูกศิษย์นำส่งโรงพยาบาลบึงกาฬ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยศรีนครินทร ขอนแก่น เมื่อเสร็จการตรวจ รักษา คณะแพทย์มนต์ให้พักฟื้นที่โรงพยาบาลต่อสักระยะ แต่ท่านก็ขอกลับไปพักฟื้นที่วัดจนวาระสุดท้าย อาการ วิกฤตมาก พระอาจารย์ก็ขอกลับวัดอีก และละสังขารด้วยอาการสงบที่กุฏิหมายเลข ๑๕ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๘.๕๙ น. พระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม ดับขันธแล้ว จิตหรือขันธทั้ง ๕ ได้ดับสนิท ไม่ต้องไปเกิด ตามอำนาจแห่งผลกรรมอีก เป็นการดับสนิทที่แท้จริง ตลอดกาลนิรันดร์ ตามที่ท่านได้บำเพ็ญเพียรอย่างจริงจัง มาโดยตลอด ยิ่งความโศกเศร้าเสียใจอย่างสุดซึ้งแก่ศิษยานุศิษย์ทั่วทุกสารทิศ

พลตำรวจตรี

(ชจร สังกวัตร)

สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติจังหวัดบึงกาฬ

๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘

คำนิยาม

คาเม วา ยทิ วารญเณ	นินเน วา ยทิ วา ฤเล
ยตถ อรหนโต วิหรนติ	ตัม ภูมिरามเณยยกัม
ไม่ว่าบ้าน ไม่ว่าป่า	ไม่ว่าที่ลุ่ม หรือ ที่ดอน
ท่านผู้ไกลกิเลส อยู่ที่ไหน	ที่นั่นไซ้รู้ คือสถานที่อันรื่นรมณ์

จากคำกล่าวข้างต้น ผมคิดว่าสามารถเปรียบเทียบได้กับวัดสามัคคีอุปถัมภ์ จังหวัดบึงกาฬ เนื่องจาก บารมีของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ที่ทำให้วัดสามัคคีอุปถัมภ์แห่งนี้ มีความร่มเย็นเป็นสุข เป็นที่รื่นรมย์ เห็นได้จากบรรดาพระภิกษุสามเณรและเหล่าพุทธศาสนิกชน ที่หลั่งไหลเข้ามาอาศัยร่มบารมีของหลวงปู่ อาศัยวัดแห่งนี้ เป็นที่ปฏิบัติธรรม สร้างเสริมบารมีและคุณงามความดีโดยใช้พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นอกจากความร่มเย็น ความรื่นรมย์ในวัดแล้ว หลวงปู่ยังแผ่เมตตาให้ความร่มเย็น ไปยังพุทธศาสนิกชนในจังหวัดบึงกาฬ ทั้งบรรดาข้าราชการทุกหมู่เหล่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในการสร้างจังหวัดบึงกาฬ หลวงปู่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหา และอุปถัมภ์การดำเนินงานในการสร้างจังหวัดบึงกาฬให้มีความเจริญรุดหน้าได้เช่นทุกวันนี้

ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองคุณงามความดีที่หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ได้แผ่เมตตาเมตตาให้กับชาว จังหวัดบึงกาฬตลอดมา ขอให้ทุกท่านคิดดี ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและช่วยกัน “สร้างวินัย สร้างบึงกาฬ” ของเรา ให้เจริญรุดหน้าให้ทัดเทียมกับจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

(นายพงษ์ศักดิ์/ปรีชาวิทย์)

ผู้ว่าราชการจังหวัดบึงกาฬ

กราบอาลัยหลวงปู่ทองพุล สิริกาโม

ท่านผู้มีเมตตาไม่มีประมาณ

บ้านของผมคงเหมือนกับอีกหลายครอบครัวที่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ทองพุล ตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นลูก รุ่นหลาน พ่อผมเคยรับราชการเป็นหมอบที่บึงกาฬ เมื่อ ๕๐ กว่าปีที่แล้ว พ่อก็เป็นลูกศิษย์ท่าน แม่ผมตั้งท้องผมที่บึงกาฬผมเลยได้ชื่อว่า ณ กาฬ ซึ่งมาจาก ณ บึงกาฬ และแม่จะย้ายจากไป พอถึงเวลาบวชก็ให้ผมมาบวชที่บึงกาฬ เมื่อผมมีลูก ก็พามาฝากตัวเป็นหลานศิษย์ท่านอีก

สิ่งที่ทุกคนรับรู้ด้วยใจก็คือเมตตาของหลวงปู่ทองพุล ไม่มีประมาณ ครอบแดนโลกธาตุไม่ว่าจะเป็นใครมาจากไหน ท่านเมตตาเสมอกันหมด ใครที่เคยบวชกับท่าน ท่านจะเมตตาเหมือนพ่อแม่ครูอาจารย์ โดยสั่งสอนวิชาของพระพุทธเจ้าแนวทางการปฏิบัติแห่งศีล สมาธิ ปัญญา แนวแน่ตรงต่อทางพ้นทุกข์สถานเดียว

ส่วนญาติโยมฆราวาส ท่านเมตตาเหมือนหลวงปู่ หลวงปู่ เป็นที่พึ่งทางใจ สั่งสอนในกรอบทาน ศีล ภาวนา ให้อยู่ในโลกอย่างสงบ ร่มเย็น แม้กระทั่งเด็กเล็ก ท่านเมตตาให้ขนม ของขบฉัน ปลุกฝังสร้างนิสัยให้ใกล้ชิด ใกล้พระเป็นรากแก้วสำคัญของจิตใจเพื่อไปผลิแตกกิ่งก้านในยามเติบโตใหญ่ขึ้นมา ยามอยู่ใกล้ท่าน ทุกคนจึงรู้สึกร่มเย็น สัมผัสได้ถึงเมตตาจากจิตอันพิสุทธิ์

วันนี้หลวงปู่ท่านจากไปแล้ว ท่านจะไม่กลับมาในวัฏสงสารอีก แต่ทว่าในความเป็นจริง ท่านคงอยู่ในใจลูกศิษย์ หลานศิษย์เสมอ เมตตาของท่าน ยังคงอยู่ ธรรมที่ท่านสอนยังเป็นอภิลักขิต ไม่มีกาลเวลา เป็นธรรมเที่ยงแท้ของพระพุทธเจ้า ท่านแสดงให้เห็นถึงธรรมสุดท้าย ช่วงแห่งการละสังขารด้วยความอาหาญ สะท้อนผลการปฏิบัติที่ถึงที่สุดแห่งธรรม ย้ำเตือนจิตใจลูกศิษย์ให้เห็นถึงความไม่ประมาท

หลวงปู่ทองพุล ทำให้ประจักษ์ชัดเจนว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสิ่งที่เลอเลิศ ไม่มีที่พึงบูชาใดเสมอเหมือนในสามแดนโลกธาตุ

ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์หมั่นนั้น ด้วยเศียรเกล้า

ณ กาฬ เลาเหวิไลย

รองบรรณาธิการบริหารกลุ่มโพสต์ฯ

บริษัท โพสต์ พับลิชชิง จำกัด (มหาชน)

ความนำ

สิ่งที่ควรเข้าใจก่อนอ่าน

พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) พระมหาเถระผู้มีลักษณะอันน่ามอง สูงโปร่ง ๑๗๕ เซนติเมตร น้ำหนัก ๔๕ กิโลกรัม ผิวเนื้อขาวเหลือง เป็นผู้มีปฏิปทาละมุนละไม มีจริยาวัตรอันควรเป็นแบบอย่าง ท่านปักหลักแน่นที่วัดภูกระแตเกือบทั้งชีวิต ไม่ย้ายที่ไปที่ไหนง่าย ๆ เพราะท่านถือคติที่ว่า “พิน ฌม เถิบ และคน เมื่อพินจากที่เดิมแล้วย่อมไม่งาม ผู้มีปัญญา รู้ดังนี้แล้ว ไม่พึงทิ้งถิ่นเดิมไปง่าย ๆ” ท่านไม่ทิ้งถิ่น แต่กลับไม่ติดถิ่น คราวเป็นพระหนุ่มถึงวัยกลางคน ในระหว่างปีต่อปี ท่านใช้เวลาไปกับการออกธุดงค์แสวงหาโมกขธรรมมากกว่าอยู่วัดเป็นไหน ๆ

นอกจากนั้นท่านยังเกี่ยวสัสนสอนประชาชนญาติโยมให้เอาพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ให้เห็นแจ้งในอริยสัจธรรมทั้งสี่ ด้วยปัญญาอันถูกต้อง ดำเนินตามมรรคาอันประเสริฐ ซึ่งเป็นเครื่องให้ถึงความเข้าไปสงบระงับแห่งทุกข์ เพื่อเดินทางไปสู่ความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง องค์ท่านได้ทำสิ่งที่ประเสริฐในชีวิตนักบวชแล้ว

ท่านสอนศิษย์ทั้งหลายเสมอว่า “ต้องรู้จักใช้ปัญญา” ดังพุทธภาษิตที่ว่า “คนมีปัญญา เฉลียวฉลาด ย่อมตั้งตัวได้แม้ทุนน้อย ดุจคนก่อกองไฟน้อย ๆ ให้เป็นกองใหญ่ได้ ฉะนั้น” และสิ่งที่ท่านสอนนั่นก็คือสิ่งที่องค์ท่านเองทำเป็นปกตินิสัย อันเป็นนิสัยทางด้านปัญญา ท่านเริ่มต้นด้วยความยากลำบาก แต่สุขสบายในภายหลัง และท่านแสดงให้เห็นว่า “การเป็นพระอริยเจ้ามิใช่สิ่งสุดวิสัย” ถ้าหากว่ามีความเพียรสม่ำเสมอจักต้องได้รับเกียรติยศในทางธรรมแน่นอน

ชีวิตในสมณเพศของท่านได้ต่อสู้กับทุกขวเขื่อนนามมากมาย แต่ท่านก็รอดมาได้ไม่ตายกลางทางแล้วยังเดินต่อไปจนสุดปลายทาง พันทางอันเป็นขวากหนาม ที่ผู้คนพ้นได้ยาก ผลงานและเรื่องที่ไม่ได้นำมากล่าวมีมากยิ่งขึ้นกว่ามาก ทั้งทางด้านวัตถุที่ท่านสรรสร้างและทางด้านคุณธรรม ตลอดจนการบรรลุนิพพาน

ดังนั้น ในวาระพิเศษแห่งสุดท้ายของชีวิต เนื่องในพิธีพระราชทานเพลิงสรีระสังขารขององค์ท่าน ทางคณะศิษย์จึงมีฉันทะร่วมกันว่า จักจัดสร้าง “หนังสือพระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง” เพื่อเป็นอนุสรณ์และเพื่อน้อมมหาสักการะเป็นทานบูชา แสดงกตัญญูตเวทีตาแด่องค์ท่าน

ทั้งอีกทั้งยังเป็นการรวบรวม ชีวประวัติ คติธรรม ปฏิปทา พระธรรมเทศนา และผลงานขององค์ท่านไว้เป็นมรดกทางธรรมสืบลูกสืบหลานต่อไป หากผิดพลาดประการใด ผู้เขียนกราบขอขมาองค์หลวงปู่ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘

พระญาณสิทธิอาจารย์ วิ. (หลวงปู่ทองพูล ลีริกาโม)

สารบัญ

ตอนที่ ๑	ต้นดี ปลายดี	๑
ตอนที่ ๒	เป็นคนสกลนคร	๕
ตอนที่ ๓	พระกรรมฐานแห่งลุ่มแม่น้ำโขง	๙
ตอนที่ ๔	ชาติกำเนิด	๑๓
ตอนที่ ๕	ลูกผู้ชายเกิด ๒ ครั้ง	๑๙
	- ภูมิลำเนาเดิม “เป็นคนไทยโย้ย”	๒๑
ตอนที่ ๖	เรื่องเล่าจากพ่อใหญ่ตา หอมแพน อายุ ๙๒ ปี	๒๓
ตอนที่ ๗	ผู้บ่าวทองพูล	๒๙
ตอนที่ ๘	บวชครั้งแรกฝ้ายมหานิกาย	๓๓
ตอนที่ ๙	เพราะบุญบันดาลจึงได้บวชฝ้ายมหานิกายที่วัดท่าเตื่อ	๓๗
ตอนที่ ๑๐	ได้พบพระอาจารย์สีโห เขมโก ศิษย์พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต	๔๑
ตอนที่ ๑๑	หลวงปู่สีโห ปฐมอาจารย์ของหลวงปู่ทองพูล	๔๕
ตอนที่ ๑๒	ได้พบที่พึงทางใจ หลวงปู่สีโห เขมโก	๔๙
ตอนที่ ๑๓	ญาติติเป็นฝ่ายธรรมยุตกับพระอุปัชฌาย์จุม	๕๑
ตอนที่ ๑๔	ถือนิสัยได้ร่มธรรมของหลวงปู่คำ ยสกุลปุตฺโต	๕๓
ตอนที่ ๑๕	พ.ศ. ๒๔๙๖ พรรษาที่ ๑ จำพรรษาที่สำนักสงฆ์เขาภูทุง ใกล้กับหมู่บ้านตะเบาะ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	๕๗
ตอนที่ ๑๖	พรรษาที่ ๒-๖ วัดป่าศรีไพรวัลย์ (พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๕๐๑)	๖๑
ตอนที่ ๑๗	สร้างวัดถ้ำขามร่วมกับหลวงปู่ฝั้น อาจาโร	๖๙
ตอนที่ ๑๘	ช่วยสร้างที่ถ้ำขาม	๗๕
ตอนที่ ๑๙	ช่วยหลวงปู่ฝั้นสร้างสระน้ำ	๗๙

สารบัญ

ตอนที่ ๒๐	นำคณะญาติโยมสร้างวัดป่าศรีไพรวัลย์	๘๕
	- นิमितเห็นสัตว์ถูกฆ่าและรู้วาระจิตผู้อื่น	๘๕
ตอนที่ ๒๑	คุณย่าแก้ว เอนไซย	๙๑
ตอนที่ ๒๒	น้องชายออกบวชตามและออกเดินธุดงค์	๙๓
ตอนที่ ๒๓	คำทำนายอันน่าอัศจรรย์	๙๗
ตอนที่ ๒๔	หาที่สร้างวัด... พบภูกระแต	๑๐๑
ตอนที่ ๒๕	“ตาปะขาวพก”	๑๐๕
ตอนที่ ๒๖	พรรษาที่ ๗-๘	
	วัดสามัคคีอุปถัมภ์ อำเภอปักธงชัย จังหวัดหนองคาย	
	(พ.ศ.๒๕๐๒-๒๕๐๔)	๑๐๘
	- พบพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ	๑๑๑
ตอนที่ ๒๗	ปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๔ เริ่มสร้างถนนและศาลา	๑๑๗
ตอนที่ ๒๘	ปี พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๑๒ พระอาจารย์ทั้งสองถูกกล่าวหาว่า	
	เป็นหัวหน้าคอมมิวนิสต์	๑๒๑
ตอนที่ ๒๙	หลวงปู่ผาง จิตตคฺตโต	
	- รู้วาระจิตอย่างน่าอัศจรรย์	๑๒๕
ตอนที่ ๓๐	เสื่อเดินตามหลัง	๑๓๑
ตอนที่ ๓๑	กว่าจะบรรลุนิพพาน	๑๓๕
ตอนที่ ๓๒	หลวงปู่จวนปฏิบัติต่อหลวงปู่บัว ละเียดยี่สิบ	๑๓๙
ตอนที่ ๓๓	หลวงปู่ขาวอาพาธหนัก... ระลึกชาติ	๑๔๓
ตอนที่ ๓๔	หลวงปู่จวน และหลวงปู่หลุย เกิดในสมัยพระเจ้าอโศก	๑๔๙

สารบัญ

ตอนที่ ๓๕	รอดมาได้ บุญอีหลี มีบุญได้พบอีพ่อ	๑๕๓
ตอนที่ ๓๖	สร้างภูทอก	๑๕๗
ตอนที่ ๓๗	ตำรายาหลวงปู่ทองพูล	๑๖๓
	- สอนสาธุศิษย์ละเอียดละออ	๑๖๕
ตอนที่ ๓๘	สมณศักดิ์ที่ได้รับจากทางคณะสงฆ์	๑๖๘
	- งานด้านปกครองคณะสงฆ์	๑๖๘
	- ประวัติอาพาธ	๑๗๐
ตอนที่ ๓๙	วันละสังขาร	๑๗๕
ตอนที่ ๔๐	สดุดี “พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง”	๑๘๕
	• ประมวลภาพ การเคลื่อนและสรงน้ำสรีระสังขาร	๑๘๑
	• ประมวลภาพ พระเถรานุเถระที่นิมนต์มาในงานอายุวัฒนมงคลหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๗	๑๘๓
	• ประมวลภาพ สัทธิวินัย และ อันตวาสสิก ของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม	๑๘๕
	• ประมวลภาพ รับสมณศักดิ์เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธ)	๑๘๖
	• ประมวลภาพ งานในวาระต่าง ๆ ที่วัดสามัคคีอุปถัมภ์ (ภูกระแต)	๑๘๙
	• ประมวลภาพ อริยาบถต่าง ๆ ของหลวงปู่ทองพูล	๒๐๐
	• กิจกรรมประจำวันขององค์หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม	๒๐๒
	• รายนามผู้เป็นเจ้าของภาพพิมพ์หนังสือ	๒๐๓
	• คณะดำเนินงาน	๒๐๖

ตอนที่ ๑

ต้นดี ปลายดี

เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ พระครูกิตติวิวัฒน์ (พระอาจารย์วงศ์) วัดป่าสุเมข
นันทาราม บ้านศรีมงคล ตำบลป่าแฝก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบึงกาฬ เจ้าคณะอำเภอลำทะเมนชัย
บึงโขงหลง (ธรรมยุต) ท่านได้เดินทางมาที่วัดป่าภูผาสูง โคราช เพื่อขอให้ข้าพเจ้าจัดทำประวัติ
คติธรรม และปฏิบัติของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เพื่อเป็นธรรมบรรณาการให้คณะเจ้าภาพ
และเป็นที่ระลึกแห่งเกียรติประวัติขององค์ท่าน ในงานพระราชทานเพลิงขององค์ท่านในวันที่
๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

จากนั้นในวันถัดมาพระครูยุตตธรรมานุศาสน์ หลวงพ่อเต็มศักดิ์ ยุตตธมฺโม (พระอาจารย์ตุ้)
วัดป่าดงพระ ตำบลหนองหลวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ก็ได้มาสมทบและพูดคุย
เรื่องทำหนังสือเล่มนี้อีกครั้ง เมื่อองค์ท่านยกเหตุผลจนผู้เขียนไม่อาจปฏิเสธได้ จึงเป็นอันตกลง
เริ่มทำหนังสือเล่มนี้ในเวลาอันแสนสั้น ข้าพเจ้าต้องทำให้เสร็จภายใน ๑๐ วัน เพราะต้องใช้เวลา
ตีพิมพ์หนังสือ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม ในห้วงเวลาเพียงครึ่งเดือนเท่านั้น

ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอออกตัวไว้ก่อนว่า...ข้าพเจ้าไม่ได้มีความสนิทคุ้นหรือเคยเข้าใกล้ชิด
หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ได้ยินแต่ชื่อเสียงขององค์ท่านมานาน โดยเฉพาะเรื่องพูดน้อย สำนวน
นิสัยนึ่มนวล ไม่คุยโม้อวด ถ่อมองค์เสมอ จับทางความคิดท่านได้ยาก เป็นผู้หนักในทาง
ปัญญา ไม่เคยกล่าวร้ายว่าร้ายใคร เรื่องผิดก็ไม่เคยดุด่าซ้ำเติมให้เข้าใจ เรื่องถูกก็ไม่เคยยุยง
จนเหลือใจ ท่านมีจิตตั้งมั่นในมัชฌิมา เล่ากันว่า “ใครถูกหลวงปู่ทองพูลด่า คนนั้นต้อง
ช่วยไปทั้งชาติ” แต่ข้าพเจ้าคิดตรงกันข้ามว่า “คนนั้น ต้องโชคดีไปทั้งชาติ”

ท่านมีปฏิภาณเรียบง่าย อยู่ที่ไหนมีแต่สร้างกรรมดี ไม่มียอเย้ยและท่าน
ยังบุคคลผู้แตกกว้างให้สมานสามัคคีกัน ถ้าจะเทียบแล้ว องค์ท่านก็เหมือนยาที่คอยสมานแผลให้
หายนั่นเอง

แน่นอนทีเดียว สิ่งใดที่เราไม่รู้เราก็จงอย่าประมาท ประวัติองค์ท่านก็เช่นเดียวกันข้าพเจ้าไม่รู้ แต่ตั้งใจไว้ด้วยความไม่ประมาท จึงเริ่มค้นคว้าสอบถามคำถามจากท่านพระอาจารย์ทั้งสองข้างต้น เพียงพูดกันไม่กี่คำข้าพเจ้าก็มีความพอใจที่มีวาสนาได้เขียนชีวประวัติ คติธรรม และปฏิบัติขององค์ท่าน

วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้าพเจ้าเดินทางไปที่บ้านเกิดของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ที่บ้านเตือศรีคันไชย ตำบลเตือศรีคันไชย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เพื่อสอบค้นประวัติขององค์ท่านจากญาติและท่านผู้ใกล้ชิด ประวัติขององค์ท่านที่ความคิดเดิมว่า คงธรรมดาเหมือนประวัติพระเถระจารย์ผู้บวชนานทั่วไป แต่เมื่อข้าพเจ้าได้ไปสืบค้นอย่างจริงจังแล้ว ประวัติขององค์ท่านได้เปลี่ยนความคิดเดิมของข้าพเจ้าไปเสียสิ้น

และได้มีความคิดใหม่ขึ้นมาว่า หากประวัติ คติธรรม ปฏิบัติและคุณความดีของท่านไม่ได้บันทึกไว้ อาจทำให้ประวัติพระกรรมฐานโดยรวมอาจตกหล่นไปบางส่วน จักเป็นความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ของลูกหลานพระเถระผู้มีศรัทธาแก่กล้าในพระพุทธศาสนา ที่จักปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นในปัจจุบันและภายภาคหน้า

ต่อแต่นี้จึงขอเริ่มต้นเล่าประวัติขององค์ท่าน ขอให้ท่านผู้อ่าน อ่านแบบสบายเพราะผู้เขียนก็จักเขียนแบบสบาย คือจำได้ตรงไหน ลูกศิษย์ท่านเล่าอะไร ท่านเทศน์ปรารภสอนอะไร ก็จักเล่าเขียนไปตามความจริงที่ปรากฏอยู่ต่อหน้า ถ้าหากผิดพลาดประการใด จึงขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เริ่มแรกจากหลวงปู่ทองพูล ท่านได้ติดตามพระมหาเถระผู้ทรงอภิญญาคือหลวงปู่สีโห เขมโก ศิษย์รุ่นใหญ่ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และหลวงปู่สีโหนี้เอง ยังได้นำองค์ท่านมาอุปถัมภ์เป็นพระสายป่า โดยได้พระอุปชฌาย์ ซึ่งเป็นยอดแห่งพระอุปชฌาย์ พระอุปชฌาย์องค์นี้สำคัญนัก ท่านบวชคนจนเป็นอรหันต์มานักต่อนัก อุปชฌาย์องค์นั้นก็คือ พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ผู้ที่ท่านบวชให้จนได้เป็นพระอรหันต์หรืออย่างต่ำก็ก้าวเข้าสู่ภูมิธรรมแห่งสัมมาปฏิบัติ เช่น หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่พรหม จิรปุณฺณ หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ หลวงตามหาบัว ญาณสัมพนฺโน หลวงปู่หลอด ปโมทิตฺโต หลวงตาแดงอ่อน กลยาณธมฺโม หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต หลวงตาพวง สุชินฺทริโย หลวงปู่ฉลวย สุธมฺโม หลวงปู่ประสาร สุขโม เป็นต้น

พระมหาเถระที่กล่าวมาข้างต้นนั้นก็ล้วนเป็นสัทธินิหาริกของพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ทั้งนั้น รายนามที่กล่าวมานี้เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น เพราะฉะนั้นในเบื้องต้นท่านได้บวชกับ

แถวหน้า หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่จุม พระธรรมเจดีย์ หลวงปู่กงมา จิตเปโม หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
แถวหลัง พระครูวิมลธรรมภาณ (หลวงปู่ทองสุข) พระธรรมไตรโลกาจารย์ พระครูศรีคำมี (หลวงปู่ศรี ภูมิมานุรักษ์)
หลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน หลวงปู่กงมา จิรปุณโณ หลวงปู่บัว สิริปุณโณ

พระอุปัชฌาย์ชั้นเลิศ การบวชของท่านก็ยอมก้าวไปสู่ความประเสริฐในเพศบรรพชิต ดังที่ท่าน
พระอาจารย์มั่นได้กล่าวไว้ว่า “**ต้นดี ปลายดี ถ้าผิดมาแต่ต้น ปลายก็ไม่ดี**” การบวชก็เช่นเดียวกัน
ถ้าหากว่าได้พระอุปัชฌาย์ดีก็เหมือนได้เกิดดี ทางแห่งความดีคือพระนิพพานก็เปิดประตูอยู่
ถ้าพระอุปัชฌาย์ไม่ดี เป็นผู้ทุศีล ประตูแห่งพระนิพพานก็ปิด

เท่านั้นยังไม่พอ หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ท่านยังถือนิสัยในหลวงปู่สีโห เขมโก ท่านพระ
อาจารย์จวน กุลเชฏโฐ ท่านพระอาจารย์วัน อุตตโม ซึ่งเป็นพระมหาเถรอาจารย์องค์สำคัญในสาย
กรรมฐาน ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต อีกด้วย

และที่น่าแปลกใจมากก็คือ ท่านเป็นพระกรรมฐานเดินดงพงไพร ท่านยังรับตำแหน่งทาง
คณะสงฆ์ โดยถือว่างานคณะสงฆ์เป็นงานเพื่อหมู่เพื่อคณะ ท่านรับเป็นเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย
ธรรมยุต เพื่อสนองงานมหาเถรสมาคม

นอกจากนั้นท่านยังได้รับมหากรุณาธิคุณ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน
สมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ **พระญาณสิทธาจารย์ วิ.** นับว่าองค์ท่านเป็นผู้เพียบพร้อมทั้ง
ฝ่ายปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ โดยแท้ ๐

ตอนที่ ๒

เป็นคนสกลนคร

พระญาณสิทธิอาจารย์ หรือ หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ท่านถือกำเนิดบนแผ่นดินสกลนคร อันเป็นจังหวัดที่มีหลากหลายเผ่าพันธุ์และภาษา เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์สืบเนื่องจวบจนปัจจุบัน ทั้งนี้จังหวัดสกลนครยังเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความสำคัญและหลากหลายในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น และเป็นจังหวัดศูนย์กลางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และศูนย์กลางทางการศึกษา อันเป็นสถานที่ตั้งของสถานศึกษาขนาดใหญ่

คำว่า “สกลนคร” มาจากคำภาษาบาลีและสันสกฤต “สกล” (สะ-กะ-ละ) หมายความว่า โดยรวม ครอบคลุม หรือทั้งหมด ทั้งสิ้น และ คำว่า “นคร” (นะ-คะ-ระ) หมายถึงแหล่งที่อยู่ หรือเมือง ดังนั้นชื่อที่แท้จริงของเมืองหมายความว่า “นครแห่งนครทั้งมวล” (City of cities)

สกลนคร เป็นแหล่งธรรมะ มีปูชนียสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาหลายแห่ง เช่น พระธาตุเชิงชุม พระธาตุคูม พระธาตุนารายณ์เจงเวง พระธาตุศรีมงคล พระธาตุภูเพ็ก และมีพระเกจิอาจารย์ดังที่เป็นที่รู้จักของคนทั้งประเทศ อาทิ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่หลุย จันทสาโร พระอาจารย์วัน อุตตโม และหลวงปู่เทศก์ เทสรังสี พระอาจารย์สิงห์ทอง ธรรมวโร หลวงตาแดงอ่อน กลยาณธมโม หลวงปู่ฝ่าน ปญญาปทีโป หลวงปู่บุญหนา ธรรมทินโน หลวงปู่แบน ธนากโร หลวงปู่อ้วน เขมโก หลวงปู่ฮั่นหล้า จิตธมโม เป็นต้น

จังหวัดสกลนครตั้งอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง สูงกว่าระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๗๒ เมตร มีประวัติศาสตร์มายาวนาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีการขุดพบฟอสซิลไดโนเสาร์บริเวณแนวทิวเขาภูพาน อำเภอวาริชภูมิ ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณในพื้นที่จังหวัดสกลนครอยู่ร่วมสมัยเดียวกับอารยธรรมบ้านเชียงในจังหวัดอุดรธานี จากการสำรวจแหล่งชุมชนโบราณในพื้นที่แอ่งสกลนคร บริเวณลุ่มแม่น้ำสงครามครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอบ้านดุง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอวาริชภูมิ อำเภอพังโคน อำเภอวานรนิวาส อำเภอพรรณานิคม และรอบ ๆ หนองหาร อำเภอเมืองสกลนคร พบแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์จำนวน ๘๓ แห่ง ชุมชนโบราณของแอ่งสกลนครนี้มีอายุประมาณ ๖๐๐ ปีก่อนพุทธกาลจนถึงพุทธศตวรรษที่ ๘ (ระหว่าง ๑,๘๐๐-๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว) จากหลักฐานการค้นพบต่าง ๆ ของที่นี่พบว่า ชุมชนโบราณในแอ่งสกลนครได้มีการรวมตัวกันเป็นสังคมขนาดใหญ่และอาจจะพัฒนาเป็นสังคมเมืองในสมัยต่อมา

สกลนครเดิมชื่อ **เมืองหนองหารหลวง** แห่งอาณาจักรขอมโบราณ โดยขุนขอมราชบุตร เจ้าเมืองอินทปัฐนคร ซึ่งได้อพยพครอบครัวและบ่าวไพร่มาจากเมืองเขมร มาสร้างเมืองใหม่ที่ริมหนองหารหลวง บริเวณท่านางอาบ ปัจจุบันเรียกว่าท่าศาลา อำเภอโคกศรีสุพรรณ มีเจ้าปกครองเรื่อยมาจนสิ้นสมัยพระเจ้าสุวรณภิงคาระ เมื่อเกิดฝนแล้งทำให้ราษฎรอพยพไปเมืองเขมร เมืองหนองหารหลวงจึงร้างอยู่ระยะหนึ่ง

ครั้นถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อสกลนครอยู่ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้าง จึงได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็น “**เชียงใหม่หนองหาร**” หรือเมืองสระหลวง หลังจากนั้นเมืองสกลนคร คงอยู่ใต้การปกครองกันไปมา ระหว่างอาณาจักรล้านช้างกับอาณาจักรสุโขทัย และไม่ค่อยมีบทบาททางประวัติศาสตร์ที่โดดเด่นนัก จนมาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ผู้คนกระจัดกระจายเป็นชุมชนเล็ก ๆ ทำมาหากินตามริมหนองหาร จำช่วย อากรให้เจ้าแขวงประเทศราชศรีโคตรบอง เพื่อถวายเป็นเงิน ต้นไม้ทองให้แก่ราชธานีกรุงศรีอยุธยาในสมัยนั้น

จนมาถึงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อุปฮาด (อุปราช) เมืองกาฬสินธุ์ พร้อมด้วยครอบครัวมาตั้งบ้านเมืองดูแลรักษาองค์พระธาตุเชิงชุม จนมีผู้คนมากขึ้นแล้วจึงโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านธาตุเชิงชุมเป็น **เมืองสกลทวาปี** โดยแต่งตั้งให้อุปฮาดเมืองกาฬสินธุ์เป็นพระธานี เจ้าเมืองสกลทวาปีคนแรก

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๓๖๙ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ เจ้าเมืองสกลทวาปีไม่ได้เตรียมกำลังป้องกันเมือง เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นแม่ทัพมาตรวจราชการเห็นว่าเจ้าเมืองกรมการไม่เอาใจใส่ต่อบ้านเมือง ปล่อยให้ข้าศึก (ทัพเจ้าอนุวงศ์) ล่วงล้ำไปเมืองนครราชสีมาได้โดยง่าย จึงสั่งให้นำตัวพระธานีไปประหารชีวิตที่หนองทรายขาว พร้อมกับกวาดต้อนผู้คนในเมืองสกลทวาปีไปอยู่ที่เมืองกบินทร์บุรีบ้าง เมืองประจันตคามบ้าง ให้คงเหลือรักษาองค์พระธาตุเชิงชุมแต่เพียงพวกเพี้ยศรีคอนชุม ตำบลธาตุเชิงชุม บ้านหนองเหียน บ้านจานเพ็ญ บ้านอ้อมแก้ว บ้านธาตุเจงเวง บ้านพราน บ้านนาดี บ้านวังยาง และบ้านพรรณา รวม ๑๐ ตำบล เพื่อให้เป็นข้าปฏิบัติพระธาตุเชิงชุมเท่านั้น

ในสมัยต่อ ๆ มาได้มีราชวงศ์คำแห่งเมืองมหาชัยกองแก้วทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาขอพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ขอสร้างบ้าน แปรเมืองขึ้นใหม่ที่เมืองสกลทวาปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ราชวงศ์คำเป็นพระยาประเทศธานี (คำ) ในตำแหน่งเจ้าเมืองสกลทวาปี และทรงเปลี่ยนนามเมืองใหม่เป็น เมืองสกลนคร ตั้งแต่บัดนั้นมา จนถึง พ.ศ. ๒๔๓๕ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การปกครองเมืองสกลนคร จึงเปลี่ยนเป็นรูปแบบการปกครองส่วนภูมิภาคมณฑลเทศาภิบาล โดยส่วนกลางส่งพระยาสุริยเดช (กาจ) มาเป็นข้าหลวงเมืองสกลนครคนแรก และมีพระยาประจันตประเทศธานี (โง่นคำ พรหมสาขา ณ สกลนคร) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดคนแรก

ต้นไม้ประจำจังหวัด:

อินทนิลน้ำ (*Lagerstroemia speciosa*)

คำขวัญประจำจังหวัด:

**พระธาตุเชิงชุมคู่บ้าน พระตำหนักภูพานคู่เมือง
งามลือเลื่องหนองหาร แลตระการปราสาทผึ้ง
สวยสุดซึ้งสาวภูไท ถิ่นมั่นในพุทธธรรม ☉**

หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต บิดาแห่งพระกรรมฐานยุคกรุงรัตนโกสินทร์

ตอนที่ ๓

พระกรรมฐานแห่งลุ่มแม่น้ำโขง

พระญาณสิทธิอาจารย์ หรือหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เป็นพระเถรอาจารย์รุ่นกลางแห่ง กองทัพธรรมสายท่านหลวงปู่มั่น ฐริทตตมหาเถระ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในการเผยแผ่ ธรรมปฏิบัติมาสู่พุทธศาสนิกชนในเขตลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนแห่งจังหวัดหนองคาย คือตั้งแต่อำเภอ โพนพิสัย โซ่พิสัย ปากคาด บึงกาฬ ศรีวิไล พรเจริญ เซกา และบึงโขงหลง ด้วยความที่องค์ท่าน ท่องเที่ยวธุดงค์โดยยึดสายแม่น้ำโขงเป็นที่ท่องเที่ยวพิจารณาธรรมทั้งหลาย สายน้ำแห่งนี้จึงกลายเป็นสายธรรม รายรอบไปด้วยภูเขา “**เป็นถิ่นพุทธมลุ่มน้ำฟ้า มีมณฑลที่เจดีย์อรหันต์ อัครรรย์ ท้องถ้ำ**” องค์ท่านท่องเที่ยวโปรดพุทธศาสนิกชนตั้งแต่ตั้งบ้านเรือน ๔-๕ หลังคาเรือน แม้แต่ ชื่อหมู่บ้านยังไม่มี จนกลายเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ท่านไม่ได้เพียงเป็นผู้สร้างธรรม เข้าสู่หัวใจคนเท่านั้น องค์ท่านยังมีส่วนแห่งการสร้างบ้านแปงเมืองให้เจริญรุ่งเรืองอีกด้วย

ท่านได้ตั้งใจแน่วแน่ในการปฏิบัติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และถึงขั้นที่ เรียกได้ว่ามอภายถวายเป็นชีวิต โดยการออกธุดงค์หาสถานที่วิเวกเพื่อเร่งความเพียร บำเพ็ญภาวนา เพียงพรรษาแรกท่านอาจารย์ได้ถือเนสัชชิกธุดงค์ คือการไม่นอน ไม่ยอมให้หลังแตะกับพื้นตลอด พรรษา และอดอาหารควบคู่กันไป แม้ท่านอาพาธเป็นไข้มาลาเรียอย่างหนัก แต่ท่านอาศัยธรรม โอสธเป็นชั้นธรรม เพ่งเวทนาที่เกิดขึ้นจนไข้มาลาเรียหายไปเอง

ในยุคนี้มีพระกรรมฐานหลายองค์ที่เป็นเพื่อนสหธรรมิกกับองค์ท่าน ที่กระจ่ายอยู่ตาม รวป่าและพงไพร เพื่อเผยแผ่พุทธธรรมคำสอนของพระพุทธองค์และปฏิบัติในธุดงค์กรรมฐาน แบบไม่เคยย่อหย่อน เช่น หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ อยู่ที่ถ้ำจันทน์ หลวงปู่คำตัน จิตธมโม

หลวงปู่คำตัน จิตฺตโม

พระครูอุดมศีลวัฒน์
(หลวงปู่อุดม ภาณรโต)

พระครูปัญญาวรากร
(หลวงปู่สมภาร ปญฺญาวโร)

วัดป่าदानศรีสำราญ อยู่ต่านาคำ หลวงปู่อุดม ภาณรโต อยู่วัดป่าสถิตยธรรมาราม หลวงปู่สมภาร ปญฺญาวโร อยู่วัดป่าวิเวกพัฒนาราม หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม อยู่วัดภูกระแต

สำหรับหลวงปู่จวนกับหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ทั้งสององค์นี้เหมือนวัวแม่ลูกคู่งามไม่ว่าจะทำอะไรไปอยู่ที่ไหนก็จะติดตามไปด้วยกันตลอดเวลา จะแยกกันก็เฉพาะในช่วงฤดูเข้าพรรษาเท่านั้น ในระยะตอนหลัง ๆ มาหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ได้รับภารกิจด้านการปกครองหมู่คณะ ท่านจึงห่างกันบ้าง แต่เมื่อมีธุระสำคัญแล้วท่านทั้งสองไม่เคยทอดทิ้งกันจะช่วยเหลือสงเคราะห์อนุเคราะห์กันโดยตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นการปกครอง การบริหารหมู่คณะ การก่อสร้างตลอดจนวัดพุทธธรรม นามธรรม หากเกิดมีปัญหากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือกับหมู่คณะในถิ่นแถบนี้แล้ว ท่านจะร่วมกันช่วยเหลือและแก้ปัญหาด้วยกันมาทุกครั้ง

ท่านพระเถระทั้งสอง คือ หลวงปู่จวน หลวงปู่ทองพูล ท่านได้สร้างวัดทุกแห่งที่กล่าวมาแล้วร่วมกันมาโดยตลอด เรียกว่าเป็นพระผู้บุกเบิกดงศรีชมพูในอดีตก็ว่าได้ หรือจะพูดให้เข้าสมัยหน่อยก็เรียกว่าเป็นผู้กระจายอำนาจให้พระสงฆ์กับประชาชนในท้องถิ่นนี้มาแล้ว การกระจายอำนาจในที่นี้หมายถึงให้ทุกคนกล้าแสดงออกทางพฤติกรรมอันประกอบไปด้วยสติปัญญา

หลวงปู่ทองพูล ท่านกล่าวว่า สังคมต้องการคนดี ให้ละเว้นจากความชั่ว ความชั่วคืออะไร ความชั่วคือความไม่ดี ส่วนความดีนั้นทุกคนต้องการ ต้องการความดี ต้องการคนดี คนต่างเสาะแสวงหาความดี เพราะความดี คนดีไปอยู่ที่สังคมใดก็ตาม สังคมนั้น สมาคมนั้นก็เจริญ ส่วนความไม่ดี คนไม่ดีไปอยู่ที่ไหนก็เป็นเหตุทำให้ที่นั้นเสื่อมลง ไม่เจริญ

เพราะเหตุนี้ทุกท่านทุกคนจึงได้มาทำความดีกัน สรรพสัตว์ต่างเป็นเพื่อนกัน หมู่มนุษย์
ต้องมีเพื่อนที่ดีงาม เพื่อนที่อยู่ร่วมสังคมเดียวกัน ประเทศเดียวกัน บ้านเดียวกัน เมืองเดียวกัน
ครอบครัวเดียวกัน อันนี้เรียกว่าเพื่อน สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนกัน เกิดด้วยกัน
เจ็บด้วยกัน ตายด้วยกัน ไม่ว่าสัตว์มนุษย์ ไม่ว่าสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานอยู่ในป่า ช้างตาย
ในป่าก็เหมือนกับมนุษย์ ช้างก็เอาใบไม้ใบหญ้ามาทับไม่ให้เห็น ถ้ายังเห็น ก็ไปลากต้นไม้มาทับอีก
ไม่ให้เห็น อันนี้ช้างป่าตายเป็นวิธีของช้าง ช้างบ้านเวลาตายเจ้าของทำบุญทำทาน นิมนต์พระ
มาบังสุกุลให้ก็เพราะความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน ช้างให้ความอนุเคราะห์แก่มนุษย์ มนุษย์ก็ให้
ความอนุเคราะห์แก่ช้าง ช้างมีมาทุกยุคทุกสมัย สัตว์ใหญ่ก็ต้องอุ้มหนุนสัตว์เล็ก สัตว์เล็ก
ต่างก็ได้ความอนุเคราะห์แก่สัตว์ใหญ่เช่น เวลาคนตายในป่า ศพคนหาไม่เจอ ก็ให้หนอนแมลง
จัดการศพให้ กระดุกที่เลื้อยก็ให้เม่น หม่าจิ้งจอกจัดการ อันนี้ต่างเกื้อหนุนกันเป็นเพื่อนกัน

คนเราทุกคนเกิดมาก็ต้องผ่านประตู ๔ ประตู ไม่มีเว้นชาย-หญิง ประตู ๔ ประตูมีอะไร

๑. “เกิด” เป็นคน เป็นสัตว์ก็ต้องเกิด

๒. “แก่” เราก็แก่กันทุกวัน เด็ก ๆ หนุ่มสาว อาจจะไม่เห็นความแก่ ทำให้หลงระเห็จ แต่
จริง ๆ มันก็แก่ไปทุกวัน

๓. “เจ็บ” ทุก ๆ คนต้องมีเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่มียกเว้นเหมือนกับในบทสวดที่ว่า “พยาธิ
ธมโมเมหิ พยาธิ อนติโต เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จะล่องพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้”

๔. “ตาย” ตายนั่นมี ๒ แบบคือตายแบบปกปิด และตายแบบเปิดเผย ตายแบบปกปิด
คือตายวัน ตายเดือน ตายปี ผิดหนังแห้งตาย ตายแบบค่อย ๆ ตายไป ส่วนตายแบบเปิดเผยก็คือ
คนที่ตายนอนในโลงนั้นล่ะ คนเราแค่นอนลงไป หลับไปก็เหมือนกับคนตายแล้ว จะรู้ว่าตัวเอง
ยังไม่ตายก็ต่อเมื่อตอนตื่นขึ้นมาแล้วเท่านั้นล่ะ อาตมาก็รออยู่วันเดี๋ยวนี้นี้เหมือนกัน ◉

ตอนที่ ๔

ชาติกำเนิด

พระญาณสิทธิอาจารย์หรือหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม แม้ชื่อเสียงของท่านจะไม่เป็นที่โด่งดังหรือโดดเด่นจนเป็นที่รู้จักทั่วประเทศก็ตาม แต่โดยความเป็นพระเถระฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานแห่งลุ่มแม่น้ำโขง ศิษย์ผู้ใกล้ชิดย่อมทราบกันดี ถึงคุณธรรมอันมีอยู่ภายในองค์ท่าน เพราะท่านเป็นผู้คงมั่นในวัตรปฏิบัติเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิปทาขององค์ท่านก็เป็นไปตามนိสสัยวาสนาขององค์ท่าน อันกลั่นออกมาจากกมลสันดาน เพื่อชักพอกให้เป็น “วิสุทธิสนตานิ ผู้มีสันดานอันบริสุทธิ์” ท่านมีเรื่องราวประวัติงดงาม มีจริยาวัตรเรียบง่าย ทั้งสมัยเป็นฆราวาสและทรงเพศออกบวชเป็นบรรพชิต ไม่มีต่างพร้อยให้เป็นที่กังขาหรือลังเลสงสัยในมรรคปฏิบัติเครื่องดำเนิน ซึ่งเป็นประวัติที่หายากมากในปัจจุบันสมัย ซึ่งการหาเพชรพลอยสมบัติเงินนั้นอันใคร ๆ ก็พอหาได้ แต่จะหาบุคคลที่มีประวัติความดีอันไรที่กังขานั้น ช่างหายากยิ่งนัก ก็นับว่าท่านเป็นพระที่หายาก ซึ่งทุกวันนี้แสนจะหายาก

องค์ท่านได้ให้โอวาทเพื่อให้สานุศิษย์เดินเข้าสู่ทางธรรมอันแสนหายากนั้นว่า “พุทธสาหสมิ ทาโสว ธมมสาหสมิ ทาโสว สงฆสาหสมิ ทาโสว” หมายความว่าเราเป็นผู้มอบกายยอมไหว้พระรัตนตรัยอยู่เนืองนิจจึงมีคุณประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของเรา จึงเป็นเครื่องหล่อหลอมใจของเราให้ประณีตขึ้น เพราะเขาเป็นผู้กราบไหว้ต่อพระรัตนตรัยจึงสมกับธรรมภาชิตที่เทวดากล่าวไว้ **เย เกจิ พุทธ สรรณ คตา เสน เต คมิสสนติ อปายภูมि บุคคลเหล่าใด ไม่ว่าหญิงว่าชาย ไม่ว่านักบวช ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่เนืองนิจ ระลึกอยู่ตื้นอยู่จำไว้ดีแล้ว**

บุคคลเหล่านั้นเวลาแตกกายทำลายชั้นรังไป ไม่ไปสู่อบายภูมิทั้ง ๔ ไม่ไปเกิดเป็นเปรต ไม่ไปเกิดเป็นอสุรกาย ไม่ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ไม่ไปตกนรกก็เพราะน้อมระลึกถึงพระรัตนตรัย อยู่เนืองนิจ ตื่นอยู่เบิกบานอยู่ รู้แจ้ง รู้จำ คือรู้ไว้ จำเอาไว้อยู่เนืองนิจ จึงเป็นภาชิตของเทวดา ว่า **มนุษย์ดีกว่าเทวดา เพราะว่ามนุษย์ของเรามีทำบุญให้ทานมีการรักษาศีล มีการสวดรับฟังธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จำทรงเอาไปประพฤติปฏิบัติ จึงมีสมมุติบัญญัติขึ้น เป็นปุชนิยัตถุเพื่อให้ได้กราบไหว้ระลึกถึงอยู่เนืองนิจก็มาจากศรัทธาปสาทะ ของผู้นับถือ ศาสนาพุทธ จึงเป็นจาริตประเพณีเรื่อยมา ดั่งขั้นต้นเรียก “ธาตุเจดีย์” นั่นเอง**

สมดังธรรมภาชิตว่า **“สุสสุส ลภเต ปณณํ สุตมยปณณา”** สุตะ คือการสวดรับฟัง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อเราฟังได้ดีแล้ว หรือศึกษาดีแล้ว เช่น ปัญญาทางโลก ก็ไปเรียน หนังสือ อ่านออกเขียนได้ ได้อาชีพได้ใช้ในชีวิตประจำวัน อันนี้เป็นวิชาทางโลก ส่วนวิชาในทาง ธรรม เราจำเอาคำสั่งสอนพระพุทธเจ้า สอนให้ละความชั่ว ให้บำเพ็ญความดี ทำจิตใจผ่องแผ้ว ละสิ่งที่เป็นอกุศลเพราะว่าเวลาธาตุ ๔ แตกสลายทำลายลงไป เราจะอาศัยอันใดติดตัวไปไม่ได้ นอกจากอาศัยมโนธาตุ คือธาตุใจ ที่บรรจุเอาคุณงามความดีไว้ เพราะว่าธาตุ ๔ นั้นเป็นสมบัติ ของโลก จะต้องเอาทิ้งไว้ในโลกเป็นสภาพโลก เป็นสิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่อย่างนี้มีอยู่เป็นธรรมดาของโลก เราเกิดมาก็มีผู้ตายอยู่อย่างนี้ ไม่มีผู้ใดเอาไปได้ ส่วนธาตุแท้ก็คือธาตุใจ เป็นธาตุละเอียดอ่อน เรียกว่า **“จิตตะ”** คือเราเข้าใจการทำคุณงามความดี ในการทำบุญทำกุศล

ภาวนามยปัญญา คือ นำมาแยกแยะกำหนดกฎเกณฑ์ ว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้ควรทำไม่ควรทำ ภาวนามยปัญญา ให้เกิดความรู้ความจำ บุญย่อมเป็นสื่อนำให้เกิดความสุข บุญทำให้เกิดอรรถ ประโยชน์ **กันจิตกันใจจากอกุศล อยู่ในคุณงามความดี ใจย่อมขาวบริสุทธิ์ อรรถคือกลิ่นกรอง เต็มล้น เต็มเหลือ รวมกันเข้าเรียกว่าอรรถ** เช่น มาวัดนอนวัดจึงมีสมาทานศีล ๕ ศีล ๘ มารักษา ทามกลางใจเรา ให้บริสุทธิ์หมดจดตั้งงาม จึงเป็นผู้ดีผู้ประเสริฐ เป็นบ่อเกิดแห่งคุณงามความดี บ่อเกิดแห่งบุญกุศลล้นเหลือถึงลูกถึงหลานจำเอาไว้ว่า **บิดามารดาได้มาทำบุญให้ทาน มารดา บิดาได้มาสมาทานศีล บิดามารดาได้ประกอบสิ่งที่เป็นประโยชน์ สิ่งนั้นสิ่งนี้จำเอาไว้เรียกว่า ล้นเหลือถึงลูกถึงหลาน**

ถึงแม้จะแตกกายทำลายลงไป เขาจะจำทรงเอาไว้ อันนี้เรียกว่า**บิดามารดาเป็นพระ** **อรหันต์ของบุตร บิดามารดาเป็นเทวดาของบุตร** บิดามารดาเป็นอาหุเนยยะของบุคคลผู้ควร กราบไหว้ บิดามารดาจึงเป็นบุรพาทิศ เป็นทิศเบื้องหน้าของบรรดาบุตรธิดาทั้งหลาย

เพราะฉะนั้น เมื่อบิดามารดาล่วงลับไปก็เป็นหน้าที่ของบุตรทุกคน ควรทำบุญอุทิศไปให้ ถึงแม้จะล่วงลับดับขันธลงไปแล้วก็ตาม เพราะท่านเป็นผู้ควรได้รับเครื่องทักษิณาทาน เรียกว่า “อาหุเนยยะ ผู้ควรกราบไหว้ควรน้อมระลึกถึง”

เป็นผู้ควรทำอัฐศีลกรรมเพราะท่านทั้งหลายเหล่านี้ เป็นผู้สอนเราตั้งแต่เกิด สอนนั่ง สอนนอน สอนกิน สอนนุ่งสอนนี้เรื่อยมาเราก็จำเอาเรื่อยมา ท่านจึงเป็นครูคนแรก ครูคนที่สอง คือครูอาจารย์ที่เราศึกษาในโรงเรียน เราได้แสงสว่าง

เพราะฉะนั้น การทำบุญทุกประเภท สรุปลงมาเต็มล้น เต็มเหลือกลั่นกรองเรียกว่าได้ อริยทรัพย์

ตรงกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า “กุศลสสุปสมปทา” เพียรทำกุศลให้ถึงพร้อม “สพพปาปสฺส อภณฺนิ” เพียรละบาปสิ่งที่เป็นอกุศลทั้งหลายทั้งปวง เป็นแบบทางกายก็ดี ทางวาจาก็ดี ทางใจก็ดี เราเพียรระวัง ละสิ่งเหล่านี้ เราก็ทำบุญกุศลให้ถึงพร้อม ทั้งกลางวัน กลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ให้อิริยาบถที่เราก็ได้ทรัพย์

“สจิตฺตปริโยทปนํ” เมื่อทำอยู่บ่อย ๆ ใจเราก็ผ่องแผ้วเรียกว่าผ่องใส เมื่อใจผ่องใสแล้ว เราจะแตกกายทำลายขันธลงไป เราก็ไม่เศร้าโศกเสียใจว่า เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เราได้ทำบุญเท่าที่ควร เท่าที่กำลังเรามีอยู่ จึงควรแก่การแก่งาน คู่ควรแก่สิ่งที่ให้เกิดบุญเกิดกุศล

เมื่อใจอบรมดีแล้วก็คู่ควรแก่ทุกสิ่งทุกอย่าง **ใจที่อบรมไม่ดี ไม่คู่ควรหยั่งจกอย่าง เอาของดีมาใส่ก็ไม่ได้ เอาของประเสริฐมาใส่ก็ไม่ดี ถ้าใจดีแล้วคู่ควรหมด งามทั้งเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด**

อาทิกุลยาณํ งามในเบื้องต้นคือกายงาม

มขเมกุลยาณํ งามในท่ามกลางคือวาจางาม

ปริโยสานกุลยาณํ งามในที่สุดคือใจงาม

คนเราต้องมีความงามสามอย่างนี้ จึงเชื่อว่า ประเสริฐแท้

พระเดชพระคุณหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ชื่อเดิมท่านคือ หนูพูล นามสกุล เอนไชย บิดามารดานับถือพระพุทธศาสนามาประจำนิจัย ท่านเกิดที่บ้านเตือศรีคันไชย หมู่ที่ ๒ ตำบล เตือศรีคันไชย อำเภอมหาสารคาม จังหวัดสุรินทร์ บิดาชื่อ นายเคน มารดาชื่อ นางสุภี เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๔ ปีวอก มีพี่น้องร่วม บิดามารดาเดียวกัน ๘ คน คือ

ภาพก่อนและหลังบวชของเจ้าคุณพระวิบุลธรรมภาณ (ประมุข รวิวิโส)
พระน้องชายหลวงปู่ทองพูล

ภาพก่อนและหลังบวชของนางคำไมล์ สุราษฎร์ น้องสาวหลวงปู่ทองพูล

นิทานสัปดาห์

๑. เด็กหญิงอ่อนสี เอนไซ
๒. เด็กชายพอดิ เอนไซ (เป็นคู่แฝดกับเด็กหญิงอ่อนสีเสียชีวิตแต่เมื่อยังเยาว์)
๓. นายคำพันธ์ เอนไซ (เสียชีวิตแล้ว)
๔. นางคำจันทร์ เอนไซ (เสียชีวิตแล้ว)
๕. พระญาณสิทธิจารย์ (ทองพูล สิริกาโม)
๖. เจ้าคุณพระวิบูลธรรมภาณ (ประมุข รวิวิโส) มรณภาพแล้ว
๗. คุณแม่ชีคำไมล์ สุราษฏร์
๘. น้องคนสุดท้ายต้องเสียชีวิตหลังคลอด

ในบรรดาพี่น้องของท่านที่ยังมีชีวิตอยู่ คือคุณแม่ชีคำไมล์ สุราษฏร์ ซึ่งเป็นน้องสาว ภายหลังได้ฟังธรรมคำสอนของท่านเกิดจิตศรัทธาฝังแน่น ได้ออกบวชเป็นชีติดตามปฏิบัติธรรมกับองค์ท่านเรื่อยมา และน้องชายของท่าน นายประมุข เอนไซ ได้ฟังคำสอนของท่าน เกิดจิตศรัทธา ได้ออกบวชศึกษาพระธรรมวินัย จนกระทั่งได้เป็นเจ้าคุณวิบูลธรรมภาณ เจ้าคณะจังหวัดสกลนคร

ด้วยความที่ท่านเป็นบุตรคนกลางกิจการบ้านเรือน ก็ย่อมเป็นที่เบาบาง มิได้แบกภาระไว้เพียงคนเดียวให้หนักอึ้ง มีพี่น้องคอยช่วยเหลือกัน กิจการอะไรก็สำเร็จดังบิดามารดาบอกสอนไม่ยากนัก

บิดาของท่านเป็นคนรูปหล่อ ผิวขาว เป็นหมอยาพื้นบ้าน เป็นหมอยาประจำหมู่บ้าน นิสัยดี พุดดี พุดจาปราศรัยดี คำว่ามึง ๆ กู ๆ ไม่มีเลย ไม่เคยพูดเลยตลอดชีวิต เป็นผู้ที่มีจิตใจกว้างขวางเอื้อเพื่อเบิกบานไม่หดหู่ วัน ๆ มีคนมาให้รักษามีได้ขาด ท่านใช้ยารากไม้ผสมกับน้ำ ถ้าคนไข้คนใดมาไม่ไหวท่านก็ตามไปรักษาถึงบ้าน บิดาท่านจึงเป็นที่เคารพของทุกคนในหมู่บ้าน แม้ท่านเองก็ได้วิชาหมอยาเช่นเดียวกัน ในวัยเด็กเมื่อเพื่อนถูกงูกัด ท่านจึงรักษาให้หายด้วยยาสมุนไพร เหมือนดังบิดา

ส่วนมารดาของท่านเป็นแม่ศรีเรือน นิสัยงามเสมอกันกับบิดา คำพูดที่แสดงโทสะ ถึงขั้นขึ้นกุขึ้นมึง ไม่เคยมีเลย เวลาเรียกลูกหลานมาใช้ ท่านจะขึ้นด้วยด้วยถ้อยคำอีสานที่เร็ดหูว่า ท้าวอันนั้น ท้าวอันนี้ เช่นแม่ท่านเรียกพระอาจารย์ทองพูลสมัยนั้น ท่านก็จะเรียกว่า ...ท้าวเอ้ย... ไปหยิบอันนั้นมาให้แม่แทน”

มารดาของท่านเป็นคนพูดตรงอย่างขึ้นชื่อ บอกคนมักบอกต่อหน้าไม่มีนินทาลับหลัง ถ้าดีก็ว่าดี ถ้าไม่ดีก็บอกไม่ดี ◉

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ในพระอุโบสถ วัดสามัคคีอุปัถม์ภัก

ตอนที่ ๕

ลูกผู้ชายเกิด ๒ ครั้ง

หลวงปู่ทองพุล สิริกาโม ท่านสอนว่า “เป็นลูกผู้ชายต้องเกิด ๒ ครั้ง” การจะเป็นกุลบุตร ลูกผู้ชายที่ดี เป็นคนครบสมบูรณ์จะต้องเกิด ๒ ครั้ง เกิด ๒ ครั้งเป็นอย่างไร?

เกิดครั้งแรก คือเกิดออกมาจากครรภ์มารดา เรียกว่าเกิดออกมาเป็นคน มีสถานะเป็นคน พ่อ แม่ก็ได้เป็น พ่อคน แม่คน

ส่วนเกิดครั้งที่ ๒ คือได้เข้ามาบวชในพุทธศาสนา บวชเสร็จก็ได้เกิดมาเป็นพระ เลื่อนสถานะจากคนมาเป็นพระ พ่อแม่ก็ได้เลื่อนสถานะจากพ่อคนแม่คน มาเป็นพ่อพระ แม่พระ นี่เรียกว่า การเกิดครั้งที่สอง เป็นการเกิดที่ครบสมบูรณ์แบบ อายุกับความเสื่อม อายุคนเรามันก็เดินหน้าไปเรื่อย ความเสื่อมของสังขารมันก็เดินหน้าตามมาด้วยเหมือนกัน เหมือนคนโบราณเขาว่าไว้ว่า

๑. สิบปี อาน้ำไม่หนาว	๒. ยี่สิบปี เว้าสาวไม่เปื้อน
๓. สามสิบปี โสสุ่ทุกท่า	๔. สี่สิบปี ลาเมื่อก่อนแก่
๕. ห้าสิบปี ใปนากลับมาทอดหุ่ย	๖. หกสิบปี เป่าขลุ่ยไม่ดัง
๗. เจ็ดสิบปี เดินทางไม่ตรง	๘. แปดสิบปี ลงเดินไม่ได้
๙. เก้าสิบปี ชี้ไหลไม่ฮู้	๑๐. ร้อยปี ไข้กัตายไม่ไข้กัตาย

นี้มันเป็นแบบนี้ละ เพราะฉะนั้นอย่าได้ประมาท อายุที่มันเพิ่มขึ้นทุกวัน ๆ ให้ตั้งใจเอาแต่

หลวงปู่ตักบาตรในงานวันเกิด

• ภูมิลำเนาเดิม “เป็นคนไทยโย้ย” •

บ้านเดื่อศรีคันไชย อันเป็นบ้านเกิดของท่าน มีตำนานยืดยาวไกล เพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจ จึงขอนำมาบอกเล่าเพื่อเป็นเกียรติประวัติเทือกเถาเหล่ากอขององค์ท่าน บ้านนี้เป็นหมู่บ้านไทโย้ย มีชนเผ่าต่าง ๆ มาอาศัยอยู่หลายเผ่า เช่น เผ่าไทย้อ เผ่ากูไท เผ่าไทกะเลิง เผ่าไทโซ่ เผ่าไทอิสาน (ลาว) และเผ่าไทโย้ย เป็นต้น

ชาวโย้ยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งในจังหวัดสกลนคร ตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นชุมชนใหญ่ในเขตอำเภอวานรนิวาสและอำเภอดงหลวง ในกลุ่มชาวไทโย้ยนี้เป็นกลุ่มที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตอย่างมีธรรมาภิบาลและมีระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาพูดในกลุ่มของตนและยังมีการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยลาว ภาษาไทยกลาง ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หรือในระบบราชการ ชาวไทโย้ยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่และเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งชาวไทโย้ยในอำเภอดงหลวงยังคงลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์และคุณลักษณะต่าง ๆ ของชาติพันธุ์เดิมที่ได้รับสืบทอดมาดังนี้

๑. ชาวไทโย้ยมีความเป็นอยู่อย่างมีธรรมาภิบาลและมีระเบียบ มีความพอใจในความเป็นอยู่ของตนเอง

๒. ชาวไทโย้ยรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มตนได้ดี เช่น มีการพูดภาษาไทโย้ยภายในครอบครัวและในหมู่บ้านและมีประเพณีการเล่นเป็นของตนเอง เช่น พิธีไหลห่านบูชาไฟ การเล่น โย้ยกลองเลง เป็นต้น

๓. ชาวไทโย้ยมีความขยันอดทนในการทำงาน เช่น ทำนา ทำไร่ และการทอผ้าซึ่งปัจจุบันได้รับการส่งเสริมให้มีกลุ่มทอผ้าที่มีฝีมือ จนกลายเป็นสินค้าส่งไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศในปัจจุบัน

๔. ชาวไทโย้ยมีความรักความสามัคคีมีน้ำใจดี เคารพผู้อาวุโสและจะไม่ทะเลาะวิวาทกัน

๕. ชาวไทโย้ยเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนา ตอนเช้าชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรหรือไปทำบุญที่วัด แต่ในฤดูแล้งหนุ่มสาวชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ไปทำงานกรุงเทพฯ จะนำกฐินหรือผ้าป่ามาทอดถวายวัด ได้เงินมาเป็นทุนพัฒนาหมู่บ้านและวัดเป็นประจำทุกปี ๐

พ่อใหญ่ตา หอมแพน มีศักดิ์เป็นน้าของหลวงปู่ทองพูล

ตอนที่ ๖

เรื่องเล่าจากพ่อใหญ่ตา หอมแพน อายุ ๙๒ ปี

พ่อใหญ่ตา หอมแพน อายุ ๙๒ ปี เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ของบ้านเตื่อ เป็นผู้ที่ย่ำหวอดปูทองพูล ตั้งแต่แบเบาะ และเป็นผู้นำหลวงปู่ทองพูล ออกบวช ได้เล่าเรื่องราวประวัติในช่วงนี้ไว้อย่าง น่าสนใจมากกว่า...

บ้านเตื่อศรีคันไชย เป็นธรรมดาของลาวโย้ย คนลาวโย้ย คุยไปมาสบาย เข้าวัดเข้าวาสบาย ประเพณีของโบราณคือเป็นคนเก๋าคนแก่ รู้จักเคารพการระน้อยใหญ่ต่ำสูง รู้จักเข้านอกออกใน รู้จักพิธีกรรมทางศาสนา ไม่ลบหลู่ ละมุนละไม บ้านเรือนสมัยนั้นประมาณ ๗๕ หลังคา ที่จำแนกย่านเพราะว่าบ้านเรือนมีน้อย คน ๒๐-๓๐ ปี ทำนาเกี่ยวข้าวมันถึงกันหมด รู้จักบ้านช่อง ห้องหอใกล้ชิดติดพันไม่ห่างเหินเหมือนสมัยปัจจุบันนี้

อาชีพทำนาอย่างเดียว ปีหนึ่งทำครั้งเดียว สมัยนั้นข้าว ๓-๔ บาทต่อเกวียน

โจรขโมยไม่มี วัวควายปล่อยปละระเริงสบาย คำคินไม่มีไก่มีกาชิมาดือดร้อน ไม่มีหลัก รื้อกัน อยู่สบายหายกังวล ถือศีลถือธรรมกัน ไม่ใช่มือถือสาปากถือศีล เหมือนมนุษย์เดี๋ยวนี้ น้ำทำบริบูรณ์ใช้น้ำน้ำสา่ง (น้ำบ่อ) บางแห่งก็ขุดลึก ๖ เมตร ๔ เมตร ๓ เมตรแล้วแต่บ่อลึกบ่อตื้น แต่ก่อนปูปลานาน้ำเยอะเยะ ไปจับปลาที่ห้วยปลาหาง ไกล ๆ บ้าน สายน้ำนี้ไหลมากจากน้ำอูน ห้วยปลาหางมันต้องไหลมาจากน้ำอูน แยกมาทางโน้นก็ลงน้ำอูน ทางพรรณามาทางเส้นนี้ก็เป็นน้ำ คำว่า “ปลาหาง ๆ” เป็นคำเรียกใหม่ แต่ก่อนเดิมที่เขาเรียกว่า “ป่าหาง” คือสมัยก่อนให้ช้าง ข้ามน้ำมานอน น้ำมันลึก ดึงหางช้างเอาไว้ เมื่อดึงหางช้างเอาไว้ไม่ได้ มือจึงหลุดจากหางช้าง นายควาญช้างจึงป่าหางคือปล่อยหาง ช้างไปทาง คนไปทาง จึงว่า “ป่าหาง” เดิวนี่เขาเรียก เพี้ยนไปว่า “ปลาหาง” พวกสัตว์น้ำเยอะในสมัยนั้น

ส่วนพวกสัตว์บกก็มีกวาง เสือดาว เสือเหลือง พวกนายพรานก็มีเยอะ เป็นป่ารก บริเวณป่าช้าที่สร้างวัดป่าทุกวันนี้เป็นป่าดึก ป่าร้าง เป็นดงดิบ มีเสือมาเฟ้นฟ่าน มากินวัวควายชาวบ้าน วัวควายไม่กล้าเข้ามา มันกลัว ... อาจารย์ทองพูล ว่าอยากสร้างวัด มาสร้างวัดในนี้ มีแต่ของป่า พวกสัตว์มีกระต่าย ฟาน ลิง เก้ง แต่ก่อนเยอะ ป่าทึบดกหนาแต่ก่อน ไปไหนมาไหน ถ้าไม่มีเสือ มารบกวนมันก็สบาย เนื้อวัวปล่อยสบาย... กลัวแต่เสือจะมาเอาไปกิน

หากจะเดินทางไปสกลนคร เดินไปก็มี ขึ้นรถไปก็มี เป็นรถถ่าน รถแจ็กลอน พื้นมีรถ ๔ สูบ ใช้ถ่านเผาหัวออกไป ไปอุดรฯ มีรถคันเดียว สกลฯ มีรถคันเดียว ต้องมานอนรอแล้วค่อยไป ค่ำรถสกลหนึ่ง (๒๕ สตางค์) ไปอุดรฯ ไปสกลฯ

ประเพณีแต่ก่อนจับสาวกัน... ธรรมชาติรักใคร่กันกะเผย ๆ (เปิดเผย) ...ไม่เหมือนทุกวันนี้ เขามีลัทธิลัทธิใน ไม่มีคำว่าล่วงเกิน กิริยาพาที พุดจาปราศรัย นิมนวล รักใคร่ก็ไปบ้านเขา ไปแบบเปิดเผย มีการต้อนรับพุดจาปราศรัย ไปที่ไหนก็ถือว่าบ้านพี่บ้านน้อง อยู่ที่แจ้ง ๆ ไม่มีที่ลับ สงบเงียบ มีสมบัติผู้ดี อยู่ที่แจ้ง ไม่มีลับ ๆ ล่อ ๆ ถ้ากลางคืนก็จุดกะบองส่องแสงสว่าง

การตกแต่งสถานที่บนศาลาการเปรียญสำหรับงานประจำหมู่บ้าน บุญพระเวส

กะบอง ทำจากยางกุ้ง ยางจากต้นยาง ใบกงห่อ ใบพร้าวห่อ ตะเกียงก็มีตะเกียงเปาะ ตะเกียงเจ้าพายุ เวลาทำงานในบ้านในเมือง อย่างในวัดท่าเตื่อก็มี ๔- ๕ อัน

งานประจำหมู่บ้าน บุญพระเวส อันนี้ใหญ่เลย ใหญ่ประจำปี บุญพระเวส พอถึงวาระ ปีใหม่มาแล้วเดือน ๑ เดือน ๒ เดือน ๓ เตรียมกันแล้ว เตรียมญาติพี่น้องลูกหลานต๋มโฮม ปีนี้ เราซิเอาบุญพระเวสเด้อ เราต้องออกมาหาเครื่องบูชา เครื่องร้อยเครื่องพันไปอยู่วัด

เดือนสี่ “**บุญผะเหวด ๆ**” เป็นสำเนียงชาวอีสานที่มาจากคำว่า “**บุญพระเวส**” หรือ พระเวสสันดร เป็นประเพณีชาวอีสานที่ว่า หากผู้ใดได้ฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรทั้ง ๑๓ กัณฑ์ จบภายในวันเดียว **จะได้เกิดร่วมชาติภพกับ “พระศรีอริยเมตไตรย”**

บุญผะเหวดนี้จะทำติดต่อกันสามวัน วันแรกจัดเตรียมสถานที่ตกแต่ง ศาลาการเปรียญ วันที่สองเป็นวันเฉลิมฉลองพระเวสสันดร ชาวบ้านรวมทั้งพระภิกษุสงฆ์จากหมู่บ้านใกล้เคียงจะ มาร่วมพิธี มีทั้งการจัดขบวนแห่เครื่องไทยทานฟังเทศน์และแห่พระเวส โดยการแห่ผ้าผะเหวด (ผ้าผืนยาวเขียนภาพเล่าเรื่องพระเวสสันดร) ซึ่งสมมติเป็นการแห่พระเวสสันดรเข้าสู่เมือง เมื่อถึง เวลาค่ำจะมีเทศน์เรื่องพระมาลัย

ส่วนวันที่สามเป็นงานบุญพิธี ชาวบ้านจะร่วมกันตักบาตรข้าวพันก้อน พิธีจะมีไปจนค่ำ ชาวบ้านจะแห่แห่น ฟ้อนรำตั้งขบวนเรียงรายตั้งกัณฑ์มาถวายอาภรณ์สงฆ์อีกกัณฑ์หนึ่ง จึงเสร็จพิธี พระสงฆ์จะเทศน์เรื่อง เวสสันดรชาดกจนจบ

ในหนังสือมาลัยหมื่นมาลัยแสนกล่าวว่า

ครั้งหนึ่งพระมาลัยเถระได้ขึ้นไปไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณี บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และ ได้พบปะสนทนากับพระศรีอริยเมตไตรย ผู้ที่จะมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตและพระศรีอริยเมตไตรย ได้สั่งความมากับพระมาลัยว่า “**ถ้ามนุษย์อยากจะพบและร่วมเกิดในศาสนาของพระองค์แล้ว จะต้องปฏิบัติตนดังต่อไปนี้คือ**

๑. **จงอย่าฆ่าพ่อตีแม่ และสมณพราหมณ์**
๒. **จงอย่าทำร้ายพระพุทธเจ้า และยุยงให้สงฆ์แตกแยกกัน**
๓. **ให้ตั้งใจฟังเทศน์เรื่อง พระเวสสันดรให้จบในวันเดียว ด้วยเหตุที่ชาวอีสาน ต้องการจะได้พบพระศรีอริยเมตไตรยและเกิดร่วมศาสนาของพระองค์จึงมีการทำบุญผะเหวด ซึ่งเป็นประจำทุกปี**

พ่อใหญ่ตา หอมแพน ได้กล่าวถึงบุญผะเหวดที่วัดท่าเตื่อศรีคันไชยว่า “แต่ก่อนบุญพระเวส

โอ๊ย มันสนุกสนานสำราญใจ ฟ้อนรำอ่อนแอ้นกันสบาย ๆ ประเพณีแต่ก่อนมีมวยลาว ไม่ใช่มวยไทย มวยลาวคือ ๒ คน ออกไป แล้วจะเขาจะปรบมือใส่กัน ผ่าเคียนหัว แล้วกะฟ้อน ลายกัน เป็นการต่อสู้ที่ใช้หมัด ตะ คอก เข่า เป็นครอบเป็นครุไม่ใช่ว่าอยู่ดี ๆ จะทำเอาได้ มีอาจารย์สอน ต้องมีคาถาอยู่ด้วย

ตั้งนะโมขึ้น แล้วคาถามันจะขึ้นมาเอง ของขึ้น ใจขึ้นเลย ขึ้นฟ้อนใส่กันเลย ...ป๊ีบ ๆ ๆ โอ๊ย น่าดู ซิลายได้ คอก เข่า นอน เอากางเดิน ใครสู้ไม่ไหวก็ออกไป คนนั้นออก คนนี้ก็เข้าไป ฟ้อนไปโล่งโค้ง ๆ เอา ๒-๓ ยก ถึงวัดแล้วก็หยุดกัน สมัยนี้ไม่มีแล้วมันหมดยุค

ประเพณีพระเวสเราแห่ไปถวายวัดท่าเดื่อศรีคันไชย เป็นวัดเก่าวัดแก่แต่พ่อแต่แม่แต่โบราณ ชาวบ้านทุกคนถือใน “**ฮีตสิบสองคองสิบสี่**”

ฮีตสิบสอง มาจากคำสองคำได้แก่ “**ฮีต**” คือคำว่า “**จารีต**” ซึ่งหมายถึง ความประเพณี ธรรมเนียม ประเพณี ความประเพณีที่ดี และ “**สิบสอง**” หมายถึง “**สิบสองเดือน**” ดังนั้นฮีตสิบสอง จึงหมายถึงประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตร เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา นักปราชญ์โบราณได้วางฮีตสิบสองไว้ดังนี้

- เดือนอ้าย - บุญเข้ากรรม
- เดือนยี่ - บุญคูณลาน
- เดือนสาม - บุญข้าวจี
- เดือนสี่ - บุญพระเวส
- เดือนห้า - บุญสงกรานต์
- เดือนหก - บุญบั้งไฟ
- เดือนเจ็ด - บุญข้าชะ
- เดือนแปด - บุญเข้าพรรษา
- เดือนเก้า - บุญข้าวประดับดิน
- เดือนสิบ - บุญข้าวสาก
- เดือนสิบเอ็ด - บุญออกพรรษา
- เดือนสิบสอง - บุญกฐิน

พ่อใหญ่ตา หอมแพนกล่าวต่อไปอีกว่า “ยุคสมัยมันได้เปลี่ยนไปแล้ว สมัยก่อนกับสมัยนี้มันน่าอยู่คนละอย่าง สมัยนี้น่าอยู่ ไปไว มาไว คล่องแคล่ว แต่งตัว พุดจา ปราศรัยมันก็ดี

แต่ผมไม่ชอบ ไม่เหมือนแต่ก่อน เดี่ยวนี้มันไม่มีผู้น้อยผู้ใหญ่ มันข้ามหัวกันเลย

พระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม ท่านเกิดบ้านเตื่อศรีคันไชย ท่านมีศักดิ์เป็นหลาน เราอุ้มท่าน ตั้งแต่เล็ก ๆ ไม่มีใครที่จะอาจทราบได้ว่าท่านจะได้บวชจนตายคาผ้าเหลือง ก็เลี้ยงกันมาจนเติบโตใหญ่ คนตระกูล “เอนไชย” เลี้ยงง่ายกันทุกคน ผู้หญิงก็เลี้ยงง่าย ผู้ชายก็เลี้ยงดี แต่ว่าเพื่อน (พระอาจารย์ทองพูล) เป็นผู้นิสัยดีกว่าทุกคน นิสัยนึมนวล พูดคำไหนคำนั้น ไม่มีลับลมคมใน เปิดเผย ต้นปลายดี ตรงไปตรงมาตั้งแต่เด็ก

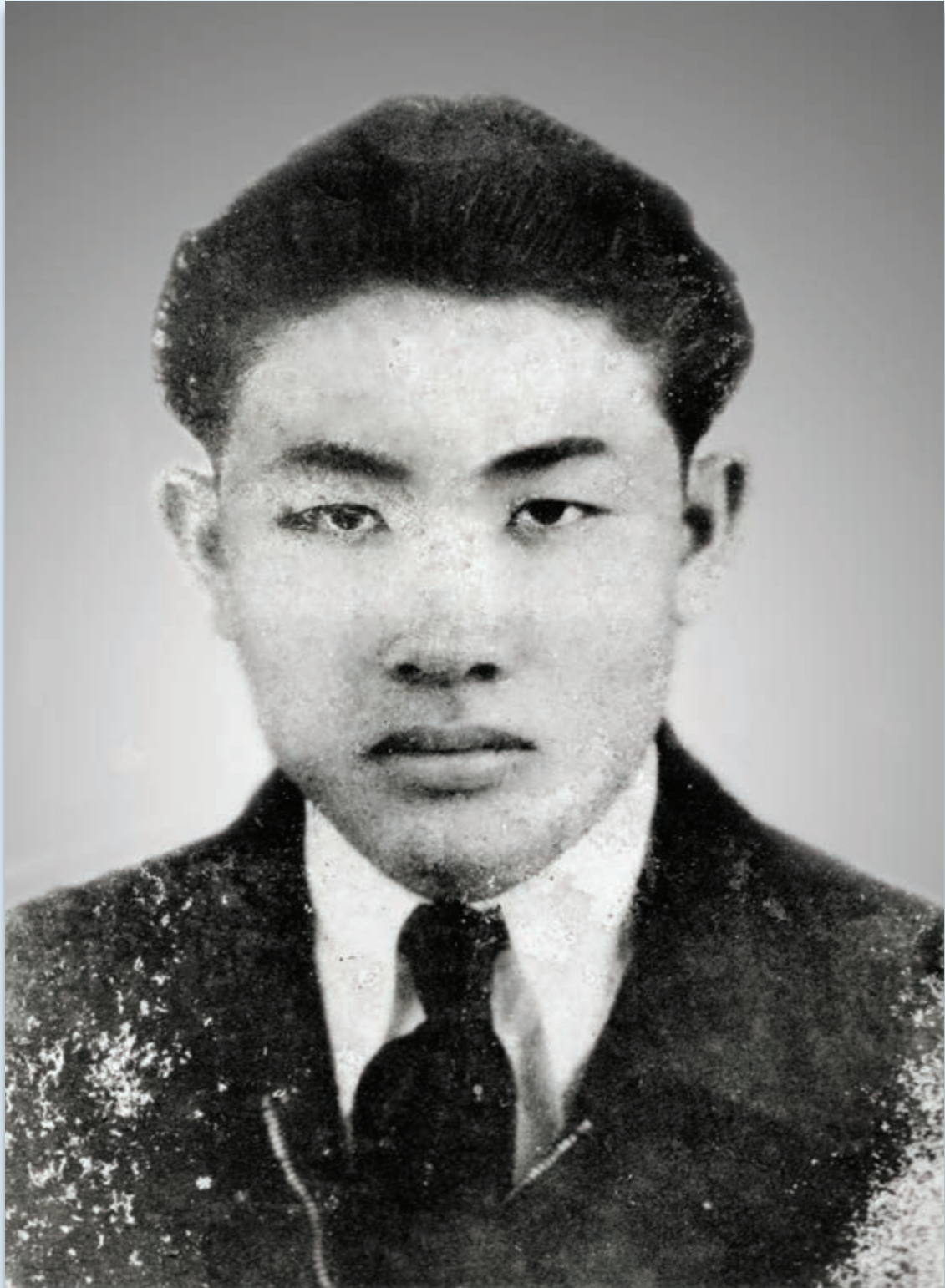
พออายุสมควรก็เข้าโรงเรียน เรียนที่โรงเรียนวัดท่าเตื่อ ใช้ศาลาวัดนั้นแหละเป็นที่ศึกษา นิสัยท่านมีแปลกอยู่อย่างหนึ่งคือชอบอ่านหนังสือธรรมะ ...พวกเพื่อนของท่านไปเที่ยวสาว ๆ ท่านก็ไม่ไป คำมาก็เข้าห้องนอน...เดินไปตะโกนถาม “ทองพูลไปไหน?”

พ่อแม่ท่านก็จะตอบแทนว่า “ทองพูลนอนแล้ว” แม้ในบางครั้งท่านจะไปเล่นสาว (จีบสาว) ท่านก็ไปอย่างนั้นแหละไปกับหมู่กับเพื่อน ไปเฉย ๆ ไม่ได้จริงจังเอาเป็นเอาตาย ไม่ได้หวัง ไม่หมายที่จะครองรักครองเรือน สาวที่ท่านชอบมีอยู่คนหนึ่งชื่อว่า “สาวมัย” อยู่บ้านเหนือ

นิสัยท่านชอบเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ฟังความพ่อแม่ ไม่เกินคำพ่อแม่บอก นิสัยดีมาแต่น้อยจนใหญ่ ท่านเรียนจบ ป.๔ ท่านมีนาประมาณ ๖๐ ไร่ มีนาสองทุ่ง ๑. ทุ่งหนองหมุดุด กับทุ่งที่ ๒ อยู่ห้วยไผ่ ห่างจากบ้านประมาณ ๓-๔ กิโลเมตร มีวัว ๑๐๐ ตัว มีควาย ๑๐ ตัว ท่านมีหน้าที่เลี้ยงวัวเป็นประจำ จนชาวบ้านเขาว่า “บ่าวคำพูลจำเลี้ยงวัว” นิสัยท่านสุขุมใจเย็นรักสัตว์ พ่อแม่จึงให้เลี้ยงวัว ท่านก็เลี้ยงดี วันหนึ่งท่านถูกวัวแม่ลูกอ่อนชนอย่างแรง ท่านล้มลงมันก็เหยียบซ้ำครานั้นท่านรอดตาย หัวท่านถึงเป็นแป้วหมายถึงเป็นแผลจนถึงทุกวันนี้

ชีวิตท่านสมบูรณ์แบบทุกอย่าง มีนา มีไร่ มีวัว มีควาย มีม้า มีเกวียน ฐานะทางครอบครัวสมบูรณ์ไม่เป็นรองใครในหมู่บ้าน ญาติพี่น้องท่านเป็นข้าราชการมีฐานะ บ้านก็หลังใหญ่ เสา ๑๖ ต้น หลังคาเป็นเหล็ยมสีดำน นาท่านปีหนึ่งได้ข้าวประมาณ ๗๐๐-๘๐๐ กระสอบ (๒๕ กิโลต่อ ๑ กระสอบ) ท่านชอบเข้าวัด ไปกับพวกพี่ ๆ พวกกันไปถวายจังหัน เป็นคนกิริยาพาทิดี นิสัยดี ใช้ให้ไปที่ไหนทำอะไรไปหมด ทำหมด ไม่บิดเบียนต่อญาติและพ่อแม่ เรื่องการพูดการจาไม่ออกนอกเขตนอกคอก

แต่ก่อนบ้านและนาใกล้กัน กินข้าวแลงแจจรร่วมกัน อันเดียวกัน “เจ้ากินลาบแดง ข่อยกะกินลาบแดงคือกัน” ส่งหากัน คราวเดียวกัน ☉

ภาพหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ในวัยหนุ่ม

ตอนที่ ๓

ผู้ป่าวทองพูล

พ่อใหญ่ตา หอมแพน เล่าต่อไปอีกว่า... สมัยท่านเป็นหนุ่มขยันขันแข็ง ร่างกายแกร่ง บริบูรณ์ ทำงานหาตัวจับยาก แต่นิสัยชอบในทางธรรมะ พกหนังสือธรรมะติดตัวเสมอ เรื่องหมัด เรื่องมวยไม่เอา ชอบนั่งเรียบร้อยอ่านเขียนคำสอน เพื่อนสนิทของท่าน มี ๓ คน คือนายยนต์ นายนิก่อ นายทองใบ ท่านชี้เกวียนไปนาจนชาวบ้านเขาว่า **“ผู้ป่าวทองพูล ขับเกวียนไปนา โคกอ่าง”**

คราวหนึ่งบิดาของท่านชี้เกวียนกลับบ้าน วัวเทียมเกิดพยศขึ้นมา บิดาเอาไม่อยู่ วัวตัวพยศ พาเกวียนวิ่งไปนอกเส้นทาง เสียงโครมครามดังลั่นทุ่ง ท่านเห็นดังนั้นก็ควบม้าคุ้ยไถ่ตามเพื่อช่วย บิดาไม่ให้เกิดอันตราย ท่านสามารถหยุดวัว และหยุดเกวียนไว้ได้ด้วยกำลังของท่าน จึงทำให้ บิดาของท่านปลอดภัย

ท่านเป็นหนุ่มชาวทุ่ง แม้ภายหลังบวชแล้วท่านก็เป็นพระออกแนวลูกทุ่ง ในยามที่ท่าน คิดถึงความเก่าความหลัง ท่านมักจะให้ลูกศิษย์นำต้นสมอดิน สมอเตี้ย ต้นแคขาวเป็นต้น ที่เคย อยู่ที่ท้องนาของท่าน มาปลูกในวัดภูกระแต เพื่อระลึกถึงท้องไร่ท้องนาที่บิดามารดาซบเลี้ยง

สมัยเมื่อท่านเป็นหนุ่มนอกจากจะช่วยเหลือพ่อแม่ครอบครัวทำไร่นาแล้วยังช่วยรับภาระ ในการเลี้ยงฝูงวัวควาย ซึ่งนิยมเลี้ยงกันไว้มาก ๆ เพื่อเอาไว้ทำนา เพราะการทำนาเป็นอาชีพหลัก ของหมู่บ้าน จึงเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้ ผู้เฒ่าผู้แก่สอนบุตรหลานเอาไว้ว่า **“เราเป็นชาวนา อย่าทิ้งนา และอย่าให้ขาดข้าว สิบพ่อค้า สิบแม่ครัว”** นี่คือนมรดกคำสอนของผู้เป็นกระดูก สันหลังของชาติฝากไว้ให้บุตรหลานชาวไทยของเรา

ท่านบอกว่าถ้า “**ขาดเข้า**” ทุกอย่างจะขาดไปหมด คือ ขาดเข้า ๆ จนในที่สุดไม่มีอะไรเหลือ แต่ถ้าเมื่อใด “**มีเข้า**” แล้วทุกอย่างก็จะตามเข้ามาคือ มีเข้า ๆ จนล้นจนเหลือ เหลืออยู่เหลือใช้ คำว่า “**เข้า**” เป็นภาษาอีสาน ภาษาไทยก็คือ “**ข้าว**” นั่นเอง **ขาดข้าว** หมายถึงขาดทุกสิ่งทุกอย่าง **มีข้าว** หมายถึงมีทุกสิ่งทุกอย่าง

ดังนั้นชาวนาในแถบถิ่นนั้นนอกจากจะทำนาเพื่อยู่งินแล้ว ยังทำนาเพื่อขายข้าวอีกด้วย บางครอบครัวมีคนมากก็สามารถทำนาได้ถึง ๒-๓ แปลงก็มี สมัยก่อนการนำข้าวสารบรรทุกใส่เกวียนนำไปขายยังท่าบ่อศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ใช้เวลาเดินทาง ๓-๔ คืน ขายได้ราคาดีตกแสนละ ๑ บาท* อาชีพดีอีกอย่างหนึ่งคือ การเลี้ยงวัว ควาย ไร่ขาย โดยมีนายฮ้อยไล่ต้อนลงไปขายยังภาคกลาง หรือบางครั้งก็นำไปขายยังประเทศพม่า ใช้เวลาเดินทาง ๓-๔ เดือน จึงได้กลับมาถึงบ้าน บางคนไปมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศพม่าเลยก็เคยมี

มีอยู่ตอนหนึ่งท่านอยู่ในวัยหนุ่มไปเลี้ยงวัวกับเพื่อน ๆ เพื่อนถูกงูกัด ท่านจึงรักษาให้โดยใช้ดอกกระเจียวเคี้ยวให้ตีแล้วโปะที่แผล ไม่นานก็หาย ที่นี้ข้าวถูกัดมันก็ดังไปถึงหมู่บ้านว่าไอ้พวกเด็กเลี้ยงควายมันถูกงูกัด เป็นกับตายเท่ากัน ไอ้เด็กอย่างพวกเรานั้นก็ดี๊ พ่อแม่ญาติพี่น้องก็แห่กันมาดู “เป็นอย่างไร คนถูกงูกัดมันตายไหม”

เด็กดีอย่างพวกจึงแกล้งเป็นคนป่วยถูกงูกัดอาการหนัก นอนหามเปล ให้ไอ้เพื่อนคนที่ถูกงูกัดนอนร้องควายคราง พวกเราก็หามเข้าหมู่บ้าน คนเขาวังมาดู เป็นอย่างไรปวดมากไหม? “ปวดซ่าเก่า” คือปวดเท่าเก่าอาการยังไม่เพิ่ม

แล้วพวกทางนั้น ก็วิ่งมาถามอีก “ปวดมากไหม”

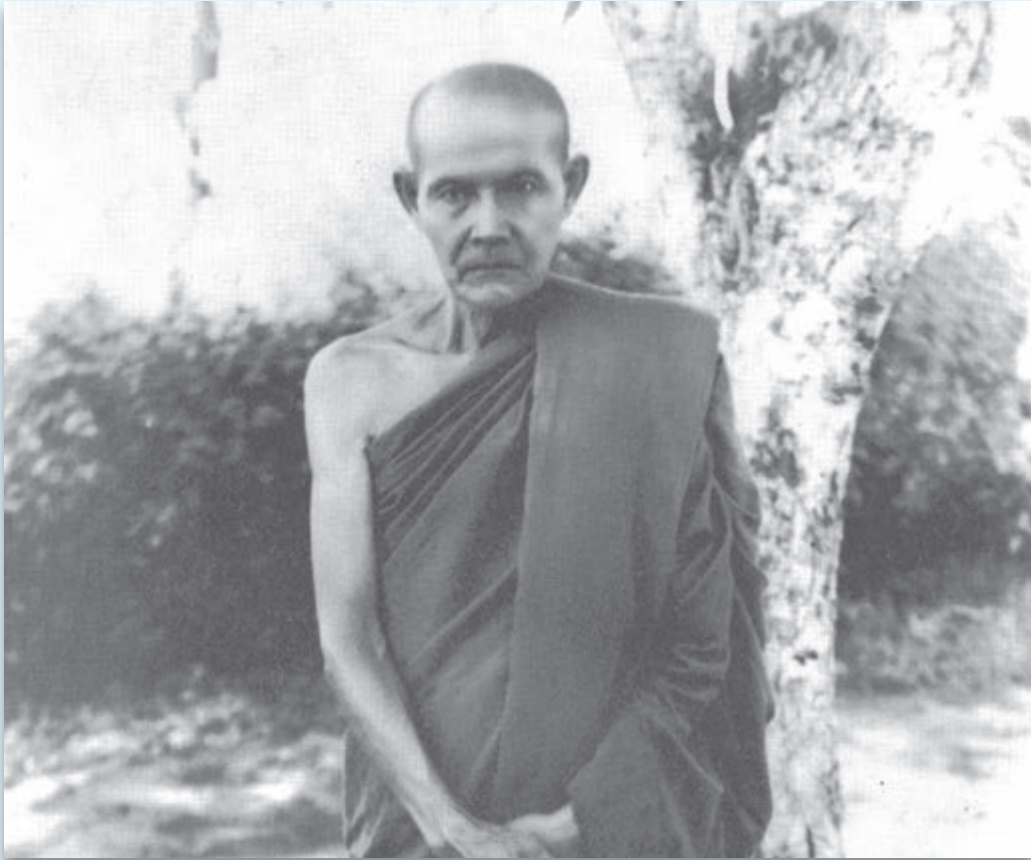
“ซ่าเก่า” คนเขาก็มานั่งเฝ้ากันกลัวมันจะตาย เป็นอย่างไรลูกอาการทุเลาบ้างไหม

“ซ่าเก่า” อีกสักพักพวกหนึ่งก็มาเยี่ยมอีก หลานเอ๊ย...ทนพิษบาดแผลได้อยู่ไหม

“ซ่าเก่า” ถามตั้งแต่บ่ายจนถึงมืดค่ำ ก็ได้คำตอบคำเดิมว่า “ซ่าเก่า” แล้วเขาก็หาของมาให้กินมากมาย พวกเพื่อน ๆ ที่รู้กันก็แกล้งเป็นห่วงเป็นใยว่ามันจะตายแล้ว งูตัวใหญ่มากกัดมันเขี้ยวมันยาวเป็นคืบ “ปาด...มันไม่น่ารอด”

---

*มาตราวัดโบราณ ๑๒ กิโลกรัมเท่ากับหนึ่งหมื่น (เป็นภาษาเรียก) หนึ่งร้อยหมื่นเท่ากับ ๑ แสน
๑๒ x ๑๐๐ = ๑,๒๐๐ กิโลกรัม ขายได้ ๑ บาท

หลวงปู่มั่น ฐิตฺตโต

แล้วคนนั้นคนนี้ก็เข้ามาถามข่าวอาการป่วยเป็นอย่างไร บทเฉลยสุดท้ายพวกเราและไอ้คนที่ถูกงูกัดจึงตอบออกเสียงเดียวกันดัง ๆ ว่า “ซาเก๋า” คือพวกข้อยบได้เป็นหยิ่งดอก จึงพากันหัวเราะวิ่งไล่กันเล่นกันอย่างสนุกสนาน ทำให้คนเฒ่าคนแก่พ่อแม่พี่น้องโมโหหน้าดำหน้าแดง แล้วก็ด่าตามหลัง “ให้พวกซาเก๋า...เพื่อหน้าเต๋อกลีบลอยให้พวกมึงตาย ทำไมพวกสูมาหลอกพวกกูได้คักแท้”

ในวัยเด็กท่านได้ทราบข่าวว่าพระกรรมฐานใหญ่คือท่านพระอาจารย์มั่น ฐิตฺตโต เสด็จธุดงค์ผ่านมาทางบ้านเตือศรีคันไชย ผ่านเส้นทางทิศใต้ของหมู่บ้าน ท่านได้เพียงแต่ทราบข่าว ไม่มีโอกาสไปกราบไหว้ อนุสรณ์สถานตรงนั้น ปัจจุบันเขาตั้งศาลพระภูมิ ชาวบ้านจึงชุดสระปลูกศาลาไว้ พระธุดงค์รูปไหนเดินผ่านมาก็ได้พักอาศัย ที่ตรงนั้นก็ได้กลายมาเป็นวัดจนถึงทุกวันนี้ ◉

พระครูนรสีห์ศาสนธำรง (สิงห์ จิตตสาโท) พระอุปัชฌาย์ (มหานิกาย)

ตอนที่ ๘

บวชครั้งแรกฝ่ายมหานิกาย

ราวปลายปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ขณะนั้นท่านเป็น “**ปาวคำพูล หนุ่มวัยฉกรรจ์**” วันเวลาที่ผ่านไปแต่ละวันท่านอ่านแต่หนังสือธรรมะใจหนึ่งก็ชอบธรรมะ ใจหนึ่งก็อยากครองโลกครองเรือน ใจหนึ่งก็อยากอยู่กับพ่อกับแม่ไปจนตาย ความคิดของท่านแยกออกเป็นทางสามแพร่ง แต่ด้วยความที่องค์ท่านมีนิสัยในทางธรรมเป็นทุนเดิมแต่บุพเพชาติ จิตของท่านจึงโน้มไปในทางบรรพชาอุปสมบทมากกว่าอย่างอื่น แต่เป็นเพียงความคิดนึกที่อยู่ข้างในยังไม่ได้บอกใคร ท่านคิดว่าสักวันท่านต้องได้ออกบวชอย่างแน่นอน

ท่านเทศนาธรรมในเรื่องนี้เอาไว้ว่า “...เมื่อใจของเราน้อมไปสู่ส่วนดีที่ประเสริฐแล้ว ความดีความประเสริฐก็ย่อมผุดเกิดขึ้นในใจของเรา เป็นใจที่เบิกบานแจ่มใสเวลาภัยพิบัติมาถึง ไม่เศร้าโศกเสียใจ ยอมเสียสละ ยอมทิ้งของที่มีอยู่เป็นอยู่ ภัยพิบัติคือหมายถึงว่า **จวนจะสิ้นลมหายใจ ไม่พะว้าพะวง ไม่คิดไปหน้ามาหลัง** คิดเอาแต่อบรมใจของเรา เราปลูกฝังคุณความดีของเราไว้ น้อมเอาความดีมาเป็นสรณะที่พึ่ง น้อมเอาบุญกุศลมาเป็นที่พึ่ง น้อมเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มาเป็นที่พึ่งให้ใจของเรามีที่พึ่งทางใจ

ท่านคิดตามตำราธรรมะที่ท่านอ่านว่า **บุญก็ดี บาปก็ดี สุขทุกข์ก็ดี อยู่ที่ตัวเรามีใช้ที่อื่น ไม่มีผู้ใดนำมาให้ หากเป็นแต่เราทำเอง ถ้าหากเรารอบุญก็คงตายเสียก่อน ไม่มีบุญที่ไหนจะมาหาเราเอง ถ้าเราอยากพ้นทุกข์เราต้องไปแสวงหาเอง บุญคือความสุข บาปคือความทุกข์ บุญบาปทำเวลาใดก็ได้เวลานั้น มิใช่จะต้องรอนาน ๆ บุญบาปถึงจะมาหา ถ้าเรารู้จักแสวงหาความสุขสงบก็คือเราแสวงหาบุญ เมื่อบุญถึงแล้วก็ไม่ต้องกังวลเมื่อจะต้องไปเมืองผี ความสุข**

โดยส่วนตัว ที่ไม่มีความทุกข์เจือปนเลย คือ “เอกัณตบรมสุข” มีที่แห่งเดียวคือในพระนิพพาน

เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าพระอริยสาวก พระพุทธเจ้าจึงเพียรจึงพยายามไม่ท้อถอย มีความบากบั่นขยัน ไม่ว่ากาลใด อิริยาบถใด ไม่ให้ใจของเราต่ำช้าเลวทราม ให้ใจของเราประณีตอยู่เสมอ ให้ใจของเรามีศีลมีธรรมอยู่เสมอ เจริญให้มาก ทำให้มาก เพียรให้มาก ทำให้มากถึงได้ธรรมมากขึ้น เจริญขึ้น ไม่ว่าชนเหล่าใด ไม่ว่าชาวบ้าน ไม่ว่าชาวดิถี ถ้าผู้ใดมีความเพียรมาก มีความพยายามมาก ก็ย่อมได้รับคุณประโยชน์ที่เราเกิดเต็มรูปแบบ หมายถึงว่า เป็นผู้บริบูรณ์ทั้งทางโลก และทางธรรม **ปริบุญญ์ ปรีโยสานัง** ธรรมของพระพุทธเจ้างามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด

เมื่อปัญญาอบรมดีและก็เป็นผู้บริสุทธิ์ผ่องใส ภัยพิบัติมาถึงก็ย่อมร่าเริงอาหาญ พร้อมทั้งจะเสียสละทุกวิถีทาง พร้อมทั้งจะสละทุกรูปต่าง ๆ ออก เอาแต่ธรรมะ ธรรมะก็ย่อมผุดเกิดขึ้นไป จำเพาะหน้า จำเพาะหน้าคือใจผุดขึ้น แจ่มใส สดทั้ง อันนี้เป็นวิถีทางของผู้มีความเพียรความพยายามอยู่เพื่อให้ขานิชานาญคล่องแคล่วว่องไว ภัยพิบัติเกิดขึ้นก็ได้ระลึกได้เร็ว เพียรได้เร็ว เพียรละได้เร็ว เพียรประกอบได้เร็ว ดีกว่าที่เราไม่คิดที่เราไม่ทำ ดีกว่าที่เราจะไม่พยายาม

ความประเสริฐของการเป็นมนุษย์เหมือนพระพุทธเจ้า เหมือนกับพระอริยสาวกของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ทุกกาล ทุกสมัย ถ้าแม้ได้รับทุกข์เวทณาก็ย่อมสละทุกข์เวทนา เอาแต่ความสุขเวทนา เหลือแต่ความสุขไว้ ก็คือสุกกธรรม เป็นธรรมชาวบริสุทธิ์

หากผู้ใดไปยึดเอาทุกข์ก็ทำให้เกิดทุกข์ ทุกข์ทางกาย ทุกข์ทางใจไม่แจ่มใส ไม่เบิกบาน เพราะฉะนั้นจึงได้นำมากล่าวเป็นเครื่องเตือนนอกเตือนใจเรา

เพราะฉะนั้นครูบาอาจารย์ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า จึงสามารถที่จะพบเงาให้ทะลุปรุโปร่งในสภาพร่างกายให้เป็นจริงตามความเป็นจริง เป็นทุกข์สัจจ์ เป็นนิโรธสัจจ์ เป็นนิโรธคามินีปฏิปทาสัจจ์

ทุกข์สัจจ์ ก็กำหนดรู้ รู้ให้เห็นว่าสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น ทุกข์หมายถึงว่าเวลาร่างกายเจ็บไข้ ได้ป่วยก็ต้องทุกข์ ไม่ว่าร่างกายของผู้ใด ไม่ว่าร่างกายของชาวบ้าน ไม่ว่าร่างกายของพระสงฆ์ สามเณร เพราะว่ามีร่างแล้วก็ต้องมีทุกข์ ไม่ทุกข์มากก็ต้องทุกข์น้อย ตั้งแต่เกิดมาจนเฒ่าถึงแก่จณสิ้นลมหายใจก็ต้องรับทุกข์ อันนี้ก็เรียกว่าเป็นสัจจะ เป็นของจริงอันประเสริฐ พระพุทธเจ้า กำหนดรู้เห็นอันสิ่งประเสริฐ เป็นทุกข์สัจจ์เป็นสัจจะ ถึงแม้พระพุทธเจ้ายังไม่มาเกิด เมื่อมีรูป

มีนามก็เป็นทุกขสัจจ์ เป็นสัจจะ เมื่อตรัสรู้แล้วก็อาศัยทุกขสัจจ์เป็นเครื่องกำหนดรู้ จึงเป็น
แจ้งประจักษ์ เป็นนิโรธสัจจ์ ยิ่งละเอียด ยิ่งประณีต เป็นนิโรธคามินีปฏิปทาเป็นเครื่องดำเนินไป
เป็นทิศทางของผู้รู้ผู้ฉลาดทั้งหลาย อันนี้เรียกว่าสัจจะ เรียกว่า ทุกขังอริยสัจจ์ ทุกขนิโรธคามินี
ปฏิปทา เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทุกขนิโรธอริยสัจจ์ ของทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องมีทุกข์อยู่ในตนของ
แต่ละตน ร่างกายก็มีทุกข์อยู่ในตัวของเรา

สิ่งที่มีวิญญูณทั้งผองของช้าง ม้า โค กระบือ สัตว์เลื้อยคลานทุกประเภทก็ทุกข์อยู่ในตัว
ของมัน มนุษย์ก็มีทุกข์อยู่ในสิ่งนั้น ๆ เว้นแต่ไม่มีวิญญูณครอง ของมีวิญญูณก็หมายถึงว่าสัตว์
ที่มีลมหายใจทุกประเภทต้องได้รับทุกข์เสมอภาคกัน ของที่ไม่มีวิญญูณครองก็ได้แก่ที่อยู่อาศัย
ตึกรามบ้านช่อง โบสถ์ วิหาร กุฏิต่าง ๆ อันนี้เรียกว่าของไม่มีวิญญูณครอง รถยนต์กลไกไม่มี
วิญญูณครอง อาศัยคนขับขึ้นไป อาศัยคนเติมน้ำมัน น้ำมูก น้ำมึน อาศัยคนตกแต่งจึงเอาเคลื่อนล้อไปได้
อันนี้เรียกว่าของไม่มีวิญญูณครอง ใช้ไปใช้มาก็เก่าคร่ำคร่าได้คือกัน รถใช้ไปใช้มายังเอาไปเปลี่ยน
เครื่องได้ รถนั้นเปลี่ยนได้ แต่คนเรานั้นเปลี่ยนยาก ยากจะเปลี่ยนได้ จึงเปลี่ยนได้แต่บางสิ่งบาง
อย่าง น้อยนักน้อยหน่าที่จะเปลี่ยนได้ อันนี้เรียกว่า “ทุกขสัจจ์”

เมื่อองค์ท่านได้วิจารณ์วิจัยในพระธรรมบทต่าง ๆ ใจของท่านก็ยิ่งน้อมเข้าสู่แดนธรรม
ท่านกล่าวย่ำว่า “เพราะฉะนั้นจึงได้นำมากล่าว เพื่อเป็นเครื่องเตือนนอกเตือนใจเราทุกคนเพื่อจะ
ได้นำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อจะได้ไปอบรมบ่มนิสัยของเราให้ดีขึ้น ให้เจริญขึ้นเรื่อยไป เมื่อเราทำ
ดีขึ้น เจริญขึ้นก็ย่อมเป็นอันสืบส่งของการกระทำความดีความงามให้แก่เรา นอกจากตัวเราแล้ว
ก็ไม่มีใครจะทำให้ พระพุทธเจ้าเป็นเพียงผู้ชี้แนะให้เราเดินทางไปเท่านั้น ส่วนหน้าที่การงานเป็น
หน้าที่ที่เราจะต้องทำเอง ปฏิบัติเอง เมื่อเราทำเองปฏิบัติเอง ก็ย่อมรู้เองเห็นเอง เป็นอกาลิโก เป็น
ของไม่มีกาล ไม่มีเวลา ไม่มีสมัย ไม่มีกาลเช้า กาลสาย กาลนึ่ง กาลนอน ถ้าเราปฏิบัติถึงที่ถึงทาง
เป็นแล้วเป็น สวากขาโต ภควตา ธมโม พระธรรมเป็นของมีอยู่ เป็นอยู่ เป็นสวากขาตธรรม
ไม่ว่ายุคใดสมัยใด พระพุทธเจ้ายังไม่มาเกิดก็เป็น สวากขาตธรรม เมื่อเกิดแล้วตรัสรู้แล้วก็
เป็น สวากขาตธรรมอยู่ จะต้องเพียร จะต้องทำเอาเอง ต้องทำทฤษฏีให้เห็นตรงเรียกว่า “สันตสิริโก”
จะต้องทำเอง ศึกษาเอง ปฏิบัติเอง “อกาลิโก” ไม่ว่ากาลใด “เอหิปัสสิโก” ทำทายต่อสิ่งต่าง ๆ

เมื่อเราเห็นแจ้งประจักษ์ทางใจของเรา “ปัจจุตต เวทิตัพโพ วิญญูหิ” วิญญูชนทั้งหลาย
จะได้รู้ได้จำเพาะใจ คือหมายความว่า ใจของเราจะรู้สิ่งใด รู้อะไรก็รู้ได้จำเพาะใจ จะมาเปิดเผย
โดยวิจิตรพิสดารไม่ได้ คือใจของเรา รู้ทุกข์ รู้สุข รู้บุญ รู้บาป รู้ไม่เป็นบุญเป็นบาปก็รู้ด้วยใจ
จำเพาะใจ อันนี้เรียกว่าเป็นธรรม ที่เราราบเราไว้ ๐

อุโบสถวัดท่าเตื่อในปัจจุบัน

ตอนที่ ๙

เพราะบุญบันดาลจึงได้บวช ฝายมหานิกายที่วัดท่าเตื่อ

ในขณะที่ท่านหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เป็น“บ่าวทองพูล”อยู่นั้น ท่านนั่งคิดพิจารณาธรรม ในช่วงตะวันใกล้ลับฟ้า ในวันนั้นเหมือนว่าเทวดาฟ้าดินดลบันดาลหรืออย่างไรก็ไม่ทราบ หรือเพราะบุญเพواسนาชะตาฟ้าจะลิขิตให้พาอ้ายบ่าวหนีหน้าจากความเป็นข้าของโลกหรืออย่างไร ขณะที่ท่านกำลังนั่งคิดนิ่ง ๆ อยู่ ๆ ก็มีเสียงตะโกนดังขึ้นมาจากทางหน้าบ้านถึงกับร่างสะดุ้งว่า

“ทองพูลอยู่ไหม?” ท่านได้ยินเสียงแต่ยังนั่งนิ่ง

แต่มารดาของท่านตอบไปว่า “นั่น! มันนอนอยู่หน้าห้อง” แล้วมารดาของท่านก็ถามกลับ ไปว่า “แล้วงานบุญอุทิศส่วนกุศลให้น้องสาวเหล่าบุญโฮม ได้คนบวชรึยัง”

แล้วเสียงอาจารย์ตา หอมแพน กล่าวสวนขึ้นว่า “ยัง ๆ” มารดาของท่านจึงร้องเรียกว่า “เฮ้ย...ขึ้นมาว่าคุยกับท้าวทองพูลลองดู มันนอนอยู่หน้าห้องนั่นแหละ”

“น้องเฮ้ย...ลูกมานี่ดู อ้ายซิเว้าน้า” อาจารย์ตา หอมแพนพูดกับบ่าวทองพูล ซึ่งกำลังเป็น หนุ่มแฉ่ง ๆ ในขณะที่มือยังถือหนังสือธรรมะแน่น “คือจั่งซี่” อาจารย์ตากล่าวขึ้น “พ่อเฒ่า ทิดบาน คือพ่อของอ้าย ท่านอยากจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้น้ำสาวของเจ้าคือสาวโฮม สาวโฮม ก็ตายแต่อายุยังน้อย ๑๖ ปี บุญกุศลอันใดก็ยังไม่ทำได้ทำไว้ พ่อเฒ่าท่านก็อยากทำบุญใหญ่อุทิศ ส่วนบุญกุศลไปให้ลูกสาว บุญใหญ่อันใดก็ตามหลานเฮ้ย ถ้าหากเว้นจากการบวชในพระพุทธ ศาสนาแล้ว บุญใหญ่นั้นย่อมไม่มี อ้ายอยากจะถามน้องว่า น้องจะบวชเข้าสู่ร่มกาสาวพัสต์เพื่อ อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้น้ำสาวได้หรือไม่?”

“ได้ อ้ายได้ ช้อยกะอยากบวชอยู่พอดี”

“แน่นอนเนาะ..” อ้ายจารย์ตา หอมแพนถามอ้าย

“แน่นอน” บ่าวทองพูลตอบอ้าย

เมื่อเป็นที่แน่นอน ก็ยังความปิติยินดีให้กับบิดามารดาเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งญาติสนิทมิตรสหายทั้งทางใกล้และทางไกลก็พลอยอนุโมทนากับบ่าวทองพูลเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะย่าแก้ว เอนไชย รู้สึกราวจะดีใจออกนอกหน้ามากกว่าใคร ๆ ที่หลานรักสุดหัวใจ จักได้บวชในพระพุทธศาสนา จากนั้นอ้ายจารย์ตา หอมแพนก็นำบ่าวทองพูลไปฝากเข้าสำนักกับอุปัชฌาย์สิงห์ที่วัดท่าเตื่อ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่โบราณประจำหมู่บ้าน ท่านพระอุปัชฌาย์ก็ต้อนรับด้วยความยินดี เพราะเนื่องด้วยสมัยนั้นพระเณรก็มีน้อย

เมื่อได้กาลอันควรแก่มหาฤกษ์แล้วในปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ นาคทองพูล เอนไชย อายุ ๒๐ ปี ก็ได้เข้าโบสถ์วัดท่าเตื่อ อุปสมบทฝ่ายมหานิกาย โดยมีอุปัชฌาย์สิงห์ หรือพระครู นรสิทธิ์ศาสน์ธำรง (สิงห์ จิตตสาโท) รองเจ้าคณะอำเภอวานรนิวาส เป็นพระอุปัชฌาย์

ขอเล่าเรื่องพระอุปชฌาย์สิงห์หรือพระครูศรีศาสตร์ธารง รองเจ้าคณะอำเภอวานรนิวาส ฝ่ายมหานิกาย ท่านเรียนจบนักธรรมชั้นโท ครั้นในธรรมวินัยมิให้ใครล่วงเกินได้ง่าย ตั้งจิตปลุกเสกอยู่ในคาถาอาคมเสมอ เดิมท่านเป็นคนจังหวัดอุบลราชธานี ภายหลังมาเติบโตใหญ่ที่บ้านจั่ว พระอุปชฌาย์สิงห์เป็นพระมีบุคลิกสองลักษณะ เขาเรียกท่านว่าพระ ๒ ด คือ ด=ดี กับ ด=ดู **ยามดีและยามดู** ยามท่านใจดี ใจท่านก็ดีเหลือหลายเหมือนจะให้ได้หมดทุกสิ่งทุกอย่าง ยามที่ท่านดู ท่านก็ดูเสียมากมายเหมือนจะไม่ให้ใครเข้ามาเหยียบวัดวาศาสนาเลย ท่านเป็นพระที่เคร่ง ประเพณีนิยมเป็นหลัก ประเพณีอันใดที่ปู่ย่าตายายนำทามาท่านก็จะทำตามแบบฉบับนั้นมิให้ผิดเพี้ยนเลย เช่น ประเพณีงาน **“บุญสะเทวด”** เป็นต้น เรียกได้ว่าเป็นพระที่ถือฮีตถือครองเต็มกำลังความสามารถ อีกประการหนึ่ง ท่านเป็นพระที่เอาพี่น้องโดยเฉพาะพี่น้องบ้านเตือศรีคันไชย ท่านจะมีความห่วงใยเป็นพิเศษ ซึ่งในขณะนั้นบ้านเตือกยังไม่อุดมสมบูรณ์ขาดตกบกพร่องหลายอย่าง การสัญจรไปมาก็ยากลำบาก เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเข้ามาช่วยเหลือยังไม่ทั่วถึงประชาชนทั้งหลายในแถบนี้จึงอาศัยท่านเป็นที่พึ่ง ท่านได้นำพาญาติโยมสร้างความสำเร็จหลายประการ ท่านมีวิชาคาถาอาคม สะเดาะเคราะห์เก่ง ทำนายดวงชะตาแม่นยำ ด้วยเหตุนี้วัดบ้านเตือกจึงมีคนขึ้นเป็นจำนวนมาก ในแต่ละวันจึงดูคึกคักไม่เงียบเหงา ถ้าจะเทียบแล้ว ดูสมัยนี้จะเงียบเหงากว่าสมัยก่อนเสียอีก

เมื่อนาคทองพูล ได้อุปสมบทเป็นพระทองพูล โดยสมบูรณ์แล้ว พระอุปชฌาย์จึงได้สอนระเบียบข้อปฏิบัติในเบื้องต้นของวัดท่าเตือ ที่ท่านเจ้าวัดในอดีตทั้งหลายถือครองกันมา คือ เบื้องต้นเมื่อบวชแล้วการไปการมาการพูดการจาให้อยู่ในระเบียบการวินัย ฉ้นข้าว ๒ มื้อ เข้าเพล สวดมนต์มีเว้นมิขาด **การไปให้บอกลา การมาให้กราบไหว้ อย่าไปไหนโดยไม่บอกลา อย่าเข้ามาโดยไม่กราบไหว้** รักษาสุจริต กาย วาจา และใจ โดยเฉพาะประการสำคัญยิ่ง การพูดจาปราศรัยกับญาติโยมให้ออกตัว คำว่า **“ให้ออกตัว”** นี้คือ **“ขอตัวอย่าคุยนาน”** หากต้องพูดจึงควรพูดแต่พอดี ไม่พูดเสียเลยเป็นการดีกว่า ข้อนี้เป็นข้อปฏิบัติแบบหนึ่งไม่มีสอง คำว่า **“หนึ่ง”** หมายถึง พูดคำเดียว **อย่าต่อความยาวสาวความยืด** ไม่พูดกันไปพูดกันมาให้มากเรื่องเกินสมควร พูดให้มีที่จบ อย่าพูดเยาะเย้ยเล่นหัว(เราะ) คำว่า **“ไม่มีสอง”** คือ ไม่มีคำกล่าว สองคำ สามคำ สี่คำ ให้มากความ จงหยุดอยู่แค่หนึ่งจะพึงเป็นสมณะผู้สงบ จากนั้นให้ฟังเสียงระฆังยามเข้ายามเย็น ไหว้พระสวดมนต์ ฟังเสียงกลองเมื่อยามเพล เมื่อฉ้นข้าวเสร็จแล้วให้ลุกไปโลด(เร็ว) ถ้าหากมีญาติโยมถามก็ตอบเพียงหนึ่งความ แล้วจงแยกย้ายทางใครทางมัน อย่าได้พูดต่อในเรื่องอันมิใช่วิสัยของพระ ◉

วัดป่าวงศ์พนาวัลย์ บ้านขุนภูมิ จังหวัดสกลนคร สถานที่หลวงปู่ทองพูลมาฟังธรรมหลวงปู่สีโห เขมโก

ตอนที่ ๑๐

ได้พบพระอาจารย์สีโห เขมโก ศิษย์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ท่านได้เทศนาธรรมเอาไว้ว่า โบราณจารย์เจ้าท่านกล่าวไว้ว่า ทรัพย์ที่หามาได้ให้แบ่งออกเป็น ๔ กอง

กองที่ ๑	ทิ้งลงเหว
กองที่ ๒	จุนเจือครอบครัว
กองที่ ๓	ใส่ไหฝังไว้
กองที่ ๔	เอาไว้บำรุงพระศาสนา

กองหนึ่งทิ้งลงเหวเป็นอย่างไร? “ทิ้งลงเหว” ก็คือเอาทรัพย์ไปหาซื้อข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงปากท้องตนเอง ทิ้งลงยังงั้นมันก็ไม่เต็ม เหมือนทิ้งของลงเหว

กองหนึ่งจุนเจือครอบครัวเป็นอย่างไร? “จุนเจือครอบครัว” ก็คือเอาทรัพย์ไว้ใช้เลี้ยงดูพ่อ แม่ สามีหรือภรรยา และลูกหลาน อย่าให้ได้อดได้อยาก

กองหนึ่งใส่ไหฝังไว้เป็นอย่างไร? “ใส่ไหฝังไว้” อันนี้คือให้ออมทรัพย์ที่หามาได้ สมัยก่อนมันไม่มีธนาคารไว้ฝากเงิน ฝากทอง พอเริ่มมีธนาคาร ธนาคารก็อยู่ไกลเกินไป เขาก็เอาไปใส่ไหฝังไว้ตามท้องไร่ ท้องนาหรือใต้เรือน หรือใต้ชายคา

กองหนึ่งเอาไว้บำรุงพระศาสนาเป็นอย่างไร? “เอาไว้บำรุงพระศาสนา” คือเอาทรัพย์ส่วนหนึ่งมาใช้ซื้อข้าว ซื้อน้ำ ซื้ออาหาร บำรุงซ่อมแซมถนนหนทาง ค่าน้ำ ค่าไฟวัด นี่ได้ชื่อว่า “ทำนุบำรุงพระศาสนา”

ยิ่งการได้ออกบวช ยิ่งถือว่าได้เอาทรัพย์กองใหญ่เข้ามาทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ เพราะไม่ได้เอามาแต่เงินทองเท่านั้น ยังเอามาทั้งชีวิตจิตใจ คือเอามาทั้งกาย วาจา ใจ อีกทั้งยังได้ศึกษาในทรัพย์คือคุณธรรมประจำใจอย่างประเสริฐ เป็น **พหุการธรรม** หรือ ธรรมมีอุปการะมาก เพราะเป็นกำลังหนุนช่วยส่งเสริมในการบำเพ็ญคุณธรรมต่าง ๆ ยังประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นให้สำเร็จได้อย่างกว้างขวางไพบูรณ์ **เปรียบเหมือนคนมีทรัพย์มาก ย่อมสามารถใช้จ่ายทรัพย์เลี้ยงตนเลี้ยงผู้อื่นให้มีความสุข และบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ได้เป็นอันมาก**

อีกทั้งยังหนุนศรัทธา ความเชื่อที่มีเหตุผล มั่นใจในหลักที่ถือและในการดีที่ทำ ตั้งอยู่ในองค์แห่งศีล รู้จักรักษากายวาจาให้เรียบร้อย ประพฤติถูกต้องดีงาม

มีหิริโอตตปปะ ความละอายใจต่อการทำความชั่ว มีความเกรงกลัวต่อความชั่ว

นอกจากนั้นยังได้สืบสานพระพุทธศาสนา คือได้ศึกษาเล่าเรียน ปรีชาปฏิบัติ ปฏิเวธไว้มาก ช่วยพระพุทธเจ้าเผยแผ่พระธรรมคำสอนระงับความร้อนใจให้กับสัตว์โลก

เมื่อศึกษาปฏิบัติเต็มที่ จิตดวงอบรมดีแล้วนี้ ย่อมมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นำตนและผู้อื่นให้พ้นทุกข์ หรือแม้ตัวเองยังไม่พ้นทุกข์ ก็ยังปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ หรือเห็นผู้ที่ต่ำต้อยกว่าก็ตั้งขึ้นมาให้เสมอตตน หรือหากเขามีปัญญายังผลักขึ้นไปให้สูงกว่าตน ไม่อิจฉาริษยา มีแต่เมตตา เป็นพื้นฐาน

ต่อนั้นเกิดความรู้คือปัญญา เข้าใจถ่องแท้ในเหตุผล ดีชั่ว ถูกผิด คุณโทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ รู้คิด รู้พิจารณา และรู้ที่จะจัดทำ โดยเฉพาะรู้ในธาตุรู้คือกรรมฐานภาวนา

อริยทรัพย์ เป็นทรัพย์อันประเสริฐอยู่ภายในจิตใจ ดีกว่าทรัพย์ภายนอกเพราะไม่มีผู้ใดแย่งชิง ไม่สูญหายไปด้วยภัยอันตรายต่าง ๆ ทำให้ไม่อ้างว้าง ไม่ยากจน และเป็นทุนสร้างทรัพย์สร้างตนให้พ้นไปเสียจากกองทุกข์

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เมื่อท่านเป็นพระใหม่ สมัยเป็นพระนวกะอยู่นั้น ท่านได้ตั้งใจฝึกหัดอบรมข้อวัตรปฏิบัติและศึกษาเล่าเรียนไปตามประเพณีสมัยนิยม มีการท่องจำบทสวดต่าง ๆ อันเป็นกิจของพระสงฆ์ที่จะต้องเรียนรู้ในฐานะพระบวชใหม่ ไม่ขาดตกบกพร่องจนเป็นที่ยกย่องของพระอุปัชฌาย์สิงห์ ซึ่งพระอุปัชฌาย์สิงห์ ก็หวังให้ท่านสืบทอดคาถาอาคม วิธีสะเดาะเคราะห์ และทำนายดวงชะตา ที่เป็นมูลมังเก่าแก่ที่ท่านได้ศึกษามา ที่ท่านเห็นว่าได้ศึกษามาดีแล้ว

ในกาลต่อมาไม่นานนัก วันหนึ่งได้มีพระกรรมฐานคณะหนึ่งมาพักที่วัดท่าเตื่อ ปฏิบัติของท่านไม่เหมือนพระทั่วไปที่เคยเห็นมา จีวรคล้ำ บาตรใบโต มีกลด กิริยาท่าทางไม่มีโลเล

หลวงปู่สีโท เขมโก

ไม่ออกแวกไปทางอื่น กินง่ายตายสะดวก ยืนเดินนั่งนอนกินดื่มทำพุทคิด ทุกอิริยาบถนั่งประกอบไปด้วยสติ เครื่องครัดในพระธรรมวินัยอย่างยิ่งยวดและชอบรุกขมูล รุกขมูลปรุงแต่งจิตให้เป็นบุญญาภิสังขาร ก็เลสไม่กำเริบ มุ่งมั่นอยู่ในมรรคกระแสนิพพานเต็มตัว บำเพ็ญเพียรเพื่อความพ้นทุกข์ ไม่ต้องการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารอีกต่อไป วัน ๆ ท่านเอาแต่เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ท่านเป็นพระธุดงค์ อาศัยป่าเขาลำเนาไพร ท้องถ้ำ และป่าช้า

เมื่อพระภิกษุทองพูล ผู้บวชใหม่ ได้ยินคำว่า “**พระธุดงค์**” ซึ่งในสมัยนั้นมีคนรู้จักน้อยมาก ยิ่งได้เห็นและสัมผัสการปฏิบัติแบบใหม่ ซึ่งพระอุปัชฌาย์ไม่เคยสอนมาก่อน จึงเกิดความสนใจเป็นอย่างยิ่ง นึกในใจขึ้นมาว่า **ชะรอยท่านผู้นี้ จักไม่ใช่พระธรรมดา** จึงเข้าไปกราบท่าน ท่านก็เอ่ยขึ้นว่า “**ท่านเป็นพระธรรมดา มิได้วิเศษวิโสไปกว่าใคร**”

ถามท่านว่า “ชื่ออะไร? เป็นลูกศิษย์ของใคร? มาจากไหน?”

ก็ได้ความว่า **ท่านชื่อพระอาจารย์สีโท เขมโก ท่านเป็นพระกรรมฐาน ศิษย์ของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต แต่พระอาจารย์ของท่านนิพพานล่วงไป ๓ ปีแล้ว**

หลวงปู่สีโท เขมโก เดิมท่านเป็นคนบ้านสว่างเก่า อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ท่านเป็นพระเถระรุ่นเดียวกับหลวงปู่เทศก์ เทสรังสี หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร การเดินทางมาของท่านครั้งนี้ ก็เพื่อสงเคราะห์ญาติพี่น้องที่อพยพมาอยู่ที่บ้านเดื่อศรีคันไชย ซึ่งมีหลายสิบครอบครัว ซึ่งปู่ย่าของพระภิกษุทองพูลก็ถือว่าเป็นญาติของท่านด้วย ☸

ตอนที่ ๑๑

หลวงปู่สีโห ปฐมอาจารย์ของหลวงปู่ทองพูล

ตามประวัติของหลวงปู่สีโห เขมโกได้บันทึกเอาไว้ว่า ท่านเป็นพระธุดงค์ที่มีญาณแก่กล้า เคยธุดงค์ไปแต่ลำพังผู้เดียวทั่วภาคอีสาน ภาคเหนือ แล้วข้ามเขตเข้าไปในพม่าและลาวมาแล้ว ท่านเป็นพระผู้มีวาจาสิทธิ์ น่าเลื่อมใส

ประมาณปี พ.ศ.๒๔๗๓ พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้ให้พระอาจารย์สิงห์ ขนดฺยาคโม นำพระภิกษุสามเณรจำนวนมากจัดเป็นกองทัพรธรรมออกเผยแผ่ธรรม สมัยนั้น หลวงปู่สีโห ยังหนุ่มแน่น แต่ก็มีชื่อเสียงในทางกรรมฐานมาก ได้รับการยกย่องจากพระอาจารย์มั่น หลวงปู่พร้อมพระธุดงค์ ๕-๖ รูป ได้ไปปักกลดอยู่ที่ป่าช้าแห่งหนึ่ง ในอำเภอมัญจาคีรี ยังความไม่พอใจให้แก่ชาวบ้านในละแวกนั้นเป็นอย่างยิ่ง เพราะชาวบ้านเขานับถือผี ไม่เคารพเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เห็นพระเป็นศัตรู เพราะเป็นที่เลื่องลือในสมัยนั้นว่า คณะพระธุดงค์ชอบทำลายศาลปู่ตา ที่สถิตของผีสงฆ์ที่ชาวบ้านเคารพกราบไหว้บูชาเพื่อให้ชาวบ้านหันมานับถือพระสงฆ์องค์เจ้า

ศาลปู่ตา ที่ป่าช้าหมู่บ้านแห่งนั้นดูร้ายมาก ชาวบ้านผ่านไปมาทำอะไรผิดแม้เล็กน้อย เป็นต้นว่าขาดการให้ความเคารพนับไหวบ้าง ไปเก็บเห็ดเก็บผักในป่าลืมนอบบ้าง ถ่ายปัสสาวะบ้าง หรือทำต้นไม้ในเขตศาลหักบ้าง มักจะถูกผีทำโทษ ให้โทษเจ็บป่วยถึงตาย สร้างความเกรงกลัวให้แก่ชาวบ้านสืบทอดกันมาหลายชั่วคน

หลวงปู่สีโห รู้สึกลดสังเวชที่ชาวบ้านหลงผิดไปนับถือผี มีความเกรงกลัวแบบไร้สาระ ต้องฆ่าหมูเห็ดเป็ดไก่ไปสังเวยเช่นสรวงกันไม่ขาด เป็นการทำลายชีวิตสัตว์น่าอนาถนัก ซ้ำยังทำให้ชาวบ้านขาดศีลธรรม เพราะไม่มีผู้ชี้ทาง ให้ข้ออรรถข้อธรรมสั่งสอนอบรมกล่อมเกลากมลสันดาน

ให้รู้จักผิดถูก ให้รู้จักเมตตาปราณีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ชาวบ้านมีแต่การมั่วสุม ในอบายมุข กินเหล้าเมายา เล่นการพนัน เมื่อผิดใจก็ตีรันฟันแทงกันถึงล้มตาย เป็นคนโหดร้าย ทั้งชายทั้งหญิง

ชีวิตของพวกเขาน่าสงสารแท้ เมื่อตายแล้วหนทางไปคืออบายภูมิ มีนรกเป็นแดนเกิดเป็น แม่นม่น หลวงปู่ท่านมีจิตเมตตาคิดอยากจะช่วยอุদ্ধพวกเขาจากทางแห่งอบายภูมิ จึงได้พา พระธุดงค์ในคณะตรงไปยังศาลปู่ตา อันเฮี้ยนและมีฤทธิ์ในทางชั่วร้ายแห่งนั้น แล้วช่วยกันรื้อ ทำลายลงจนราบคาบไม่มีขึ้นดี

การกระทำของคณะพระธุดงค์ สร้างความโกรธแค้นให้แก่ชาวบ้านเป็นอย่างยิ่ง เพราะ ถือว่าไปทำลายล้างความเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของพวกเขา ปรากฏว่าในตอนกลางคืนวันนั้น ผีปู่ตา ได้อาละวาดครั้งใหญ่ ชาวบ้านไม่ได้หลับได้นอน ด้วยว่ามีเสียงประหลาดได้วิ่งเข้าไปในหมู่บ้าน เสียงดังสนั่นหวั่นไหว คล้ายกับมีฝูงวัวฝูงควายนับร้อยนับพันตัววิ่งเข้าไปในหมู่บ้านฝุ่นคลุ้งไปหมด แต่มองไม่เห็นตัว หมาในหมู่บ้านส่งเสียงเห่าหอนและร้องอืด ๆ หางจุกตุต แสดงความเกรงกลัว ในเสียงประหลาดที่มนุษย์มองไม่เห็น ชาวบ้านรู้ดีว่าเป็นขบวนผีปู่ตาอาละวาด เพราะถูกคณะ พระธุดงค์ทำลายศาล นอกจากเสียงวิ่งแตกตื่นปานหมู่บ้านจะถล่มแล้ว ยังปรากฏเสียงร้องห่ม ร้องไห้กันระงม ทั้งลูกเด็กเล็กแดง เป็นทำนองพร่ำรำพันว่าบ้านช่องถูกทำลาย แล้วพวกตนจะไป อยู่ที่ไหน ได้รับความเดือดร้อนลำบาก บ้านแตกสาแหรกขาด เลือดตาแทบกระเด็น ชาวบ้านจะต้องได้รับการแก้แค้นในครั้งนี้ เสียงร่ำไห้โหยหวนรำพันเหล่านี้คือเสียงของฝูงผีนั่นเอง

รุ่งเช้าชาวบ้านล้วนชายฉกรรจ์หมู่หนึ่ง ได้ยกขบวนกันมาที่ป่าช้า ทุกคนถือปืนแก๊ป คาบศิลา กันคนละกระบอก ด้วยความโกรธแค้นมุ่งจะมาฆ่าหลวงปู่สีโห พอมาถึงได้ระยะเผาขน ก็ตะโกนด่าอย่างหยาบคายต่ำซ้ำต่าง ๆ นานา แล้วยกปืนขึ้นเล็ง แล้วยิงมายังหลวงปู่สีโหและคณะ พร้อมกันทุกกระบอก ปรากฏว่าปืนยังไม่ออกสักกระบอกเดียว เมื่อปืนยังไม่ออกชาวบ้านก็ตกใจ จึงพากันโยนปืนทิ้ง แล้วชักดาบออกมาจะวิ่งเข้าไปฟาดฟันหลวงปู่และพระที่ร่วมเดินทาง ก็ปรากฏเหตุอัศจรรย์ ปรากฏว่าทุกคนก้าวขาไม่ออกคล้ายมีก้อนหินหนักอึ้งถ่วงที่เท้า ต่างก็ ดิ้นรนกันไปมาหุตาเหลือกด้วยความตกใจและก็พากันล้มลง

เมื่อเจอกับอภินิหารของหลวงปู่สีโห เช่นนั้น คนเหล่านั้นก็พากันหวาดกลัวกันจนตัวสั่น หน้าซีดเหมือนผีตาย พากันร้องอ้อนวอนขอขมาลาโทษ หลวงปู่สีโหท่านมีจิตเมตตา ไม่เคยนึก พยาบาทจองเวรผู้ใด จึงถอนพลังกระแสนจิตด้วยอำนาจอิทธิฤทธิ์อภิญญา ทำให้คนเหล่านั้นสามารถ ลุกขึ้นเดินได้เป็นปกติ ก็เข้ามาราบนมัสการแทบเท้าของหลวงปู่และคณะสงฆ์ หลวงปู่ได้เมตตา

พินิจสังขาร

อบรมธรรมะให้ฟังอย่างง่าย ๆ แต่ทว่ามีข้อธรรมข้อธรรมลึกซึ้งกินใจ มองเห็นอะไรผิดอะไรถูก เห็นทางนรก และทางสวรรค์ ชัดแจ้ง ดุจคนเรามองดูเงาตนเองในน้ำแล้วเห็นเงา ฉะนั้น คนเหล่านั้นก็มีน้ำตาไหลออกมาด้วยความสำนึกผิดชอบชั่วดี

จากนั้นหลวงปู่สีโห ได้ให้พวกเขาไปหาบเอาทรายมา แล้วท่านได้เสกคาถาปราบผี ให้เอาทรายไปหว่านทั่วบริเวณหมู่บ้าน ปรากฏว่าคืนนั้นเหตุการณ์สงบร่มเย็นดี ไม่มีผียักขบวน รุ่งเข้ามาในหมู่บ้านให้หมู่บ้านแตกตื่นเห่าหอนแต่อย่างใดเลย เป็นที่น่าอัศจรรย์

ชาวบ้านได้พากันมากกราบไหว้หลวงปู่และนำ ข้าวปลาอาหารมาถวายมากมาย และยังได้นิมนต์ ให้ท่านอยู่ด้วย เพื่อเป็นหลักสรวงที่พึ่ง โดยจะสร้าง วัดถวายด้วยแรงศรัทธา

หลวงปู่สีโหท่านได้ให้พระธุดงค์ในคณะ ๒ รูป อยู่ที่หมู่บ้านแห่งนี้เพื่อเจริญศรัทธา และช่วย ชาวบ้านสร้างวัดป่าสาละวัน ที่จังหวัดนครราชสีมา ตามนโยบายเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธองค์ เพื่อ ที่ชาวบ้านจะได้ส่งบุตรหลานบวชเรียนบำเพ็ญศีล ปฏิบัติธรรม ให้พระศาสนาเจริญ แพร่หลายออกไป ◉

วัดป่าสาละวัน ที่จังหวัดนครราชสีมา

ป้ายวัดและเสนาสนะวัดป่าวงศ์พนาวัลย์ บ้านขุนภูมิ

ตอนที่ ๑๒

ได้พบที่พึงทางใจ หลวงปู่สีโห เขมโก

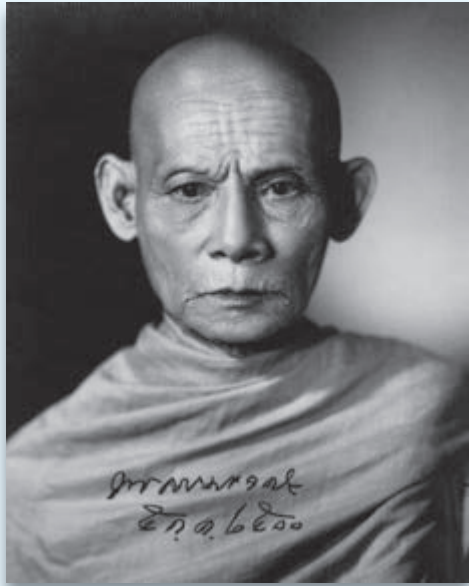
หลวงปู่สีโห พร้อมคณะได้พักจำวัดที่วัดท่าเตื่อได้ไม่นานนัก ก็ก่อศรัทธาให้เกิดในพระภิกษุทองพูลเป็นที่ยิ่ง แม้ลูกหลานว่านเครือของท่าน ตลอดจนญาติโยมเป็นจำนวนมากก็เกิดศรัทธาความเลื่อมใสตามกัน

หลังจากนั้นท่านและคณะธุดงค์ก็ย้ายไปอยู่ที่ป่าช้าบ้านขุนภูมิ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านเตื่อเท่าไรนัก ด้วยอจลศรัทธาที่พระภิกษุทองพูลมีต่อหลวงปู่สีโหท่านจึงได้ขออนุญาตพระอุปฌาย์สิงห์เดินทางไปฟังธรรมหลวงปู่สีโหที่ป่าช้าบ้านขุนภูมิแทบทุกวัน เดินไปก็เดินกลับ ในบางครั้งก็ได้ไปพักกับท่านหลายคืนจึงกลับวัด ไม่เพียงแต่พระภิกษุทองพูลเท่านั้นที่ศรัทธาในธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่หลวงปู่สีโหแสดง แม้ญาติโยมชาวบ้านเตื่อ บ้านขุนภูมิ และบ้านใกล้เคียงแถบนั้น ต่างก็มีมือถือดอกไม้และเครื่องสักการะพากันหลังไหลไปฟังธรรม ฟีกหัดบำเพ็ญภาวนากันเป็นจำนวนมาก เพราะสมัยนั้นคนยังไม่รู้จักพระธุดงค์

เนื่องจากพระสายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ยังมีน้อย สำหรับพระภิกษุทองพูลนั้น ท่านได้อยู่ฝึกหัดอบรมร่วมกับหมู่คณะหลวงปู่สีโหจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสในหลักธรรมมากขึ้น ต่อมาญาติโยมได้มีจิตศรัทธาสรางเสนาสนะชั่วคราวถวาย และได้กราบนิมนต์หลวงปู่สีโหอยู่จำพรรษาโปรดญาติพี่น้องเป็นเวลา ๑ พรรษา ในพรรษานั้นพระภิกษุทองพูลถึงแม้ยังเป็นสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ท่านก็ได้ตัดสินใจกราบลาพระอุปฌาย์สิงห์ เพื่อร่วมจำพรรษากับหลวงปู่สีโหและหมู่คณะพระธุดงค์ด้วย

เมื่อออกพรรษาแล้วพระภิกษุทองพูลยิ่งมั่นใจในศาสนธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นอย่างยิ่ง จิตมุ่งมั่นและเชื่อมั่นว่า ได้พบกัลยาณมิตรแล้ว หากปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มรรคผลนิพพาน เปิดประตูรออยู่ อยู่ที่ว่าเราจะเปิดเข้าไปหรือไม่เท่านั้น ท่านตัดสินใจว่าจะต้องเปิดเข้าไป ท่านจึงตัดสินใจเปลี่ยนนิกายใหม่เป็นฝ่ายธรรมยุต เพื่อสะดวกในการที่จะออกธุดงค์ร่วมกันกับหมู่คณะหลวงปู่สีโหต่อไป ◉

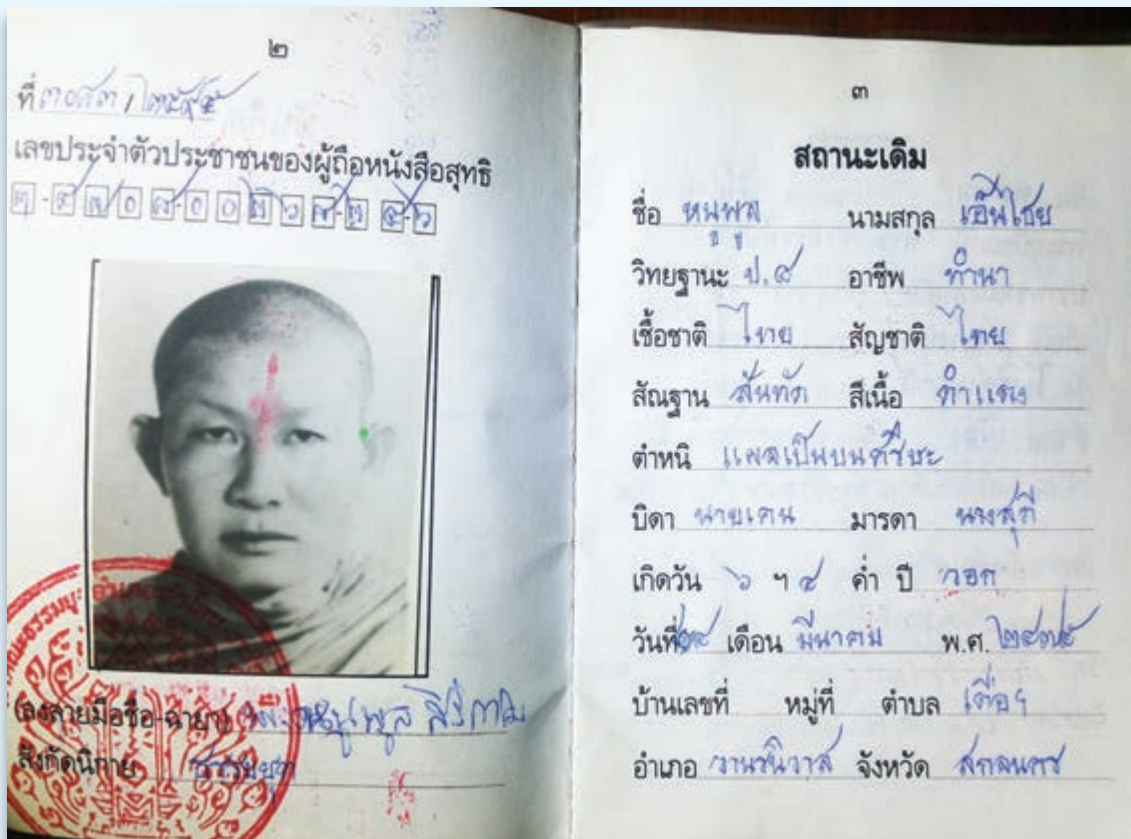

พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)
พระอุปัชฌาย์

พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่สวัสดิ์)
พระกรรมวาจาจารย์

หนังสือสุทธิของหลวงปู่

ตอนที่ ๑๓

อุบัติเป็นฝ่ายธรรมยุตกับพระอุปัชฌาย์จุม

ด้วยความเมตตาของหลวงปู่สีโห่ที่มีต่อพระภิกษุทองพูล ท่านจึงได้อนุเคราะห์พาไปปฏิบัติใหม่ที่วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี และการไปปฏิบัติครั้งนี้ ได้มีพระยอด อินทรภูมิ วัดท่าเตื่อ ซึ่งเกิดศรัทธาเช่นเดียวกัน ร่วมทำการปฏิบัติด้วย

พระภิกษุทองพูล ได้รับการปฏิบัติใหม่เมื่อวันอาทิตย์ แรม ๕ ค่ำ เดือน ๑ ปีมะโรง ตรงกับวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ณ พัทธสีมาวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยมี **พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระครูสมุห์สวัสดิ์** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ มีฉายาว่า “สิริกาโม” แปลว่า “**ผู้รักในเหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ หรือผู้รักในสิ่งที่เป็นมิ่งมงคล**”

หลังจากอุปสมบทแล้วหลวงปู่สีโห่ ได้พาพระภิกษุทองพูลกราบลาพระอุปัชฌาย์ พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ไปพักปฏิบัติที่ป่าช้าโนนนิเวศน์ ซึ่งเป็นสำนักเก่าของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ซึ่งตั้งอยู่ในเขตชานเมืองอุดรธานี พักอยู่ปฏิบัติพอสมควรแล้ว จึงเดินทางกลับมาจากจังหวัดสกลนครอีกครั้ง คราวนี้พักปฏิบัติอยู่ที่**วัดศรีจำปาชนบท** บ้านพังโคน หลังจากนั้นไม่นานหลวงปู่สีโห่ท่านมีภารกิจที่ต้องออกไปเผยแผ่พุทธธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าร่วมกับหมู่คณะ จึงได้รับมอบพระบวชใหม่ทั้ง ๒ รูป ให้เป็นอันเตวาสิกภายใต้การปกครองของ**หลวงปู่คำ ยสกุลปุตุโธ** เจ้าอาวาสวัดศรีจำปาชนบท บ้านพังโคน จังหวัดสกลนคร ☉

๑

๒

๓

๑. พระอาจารย์วัง จิตฺติสาโร ภูลังกา

๒. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
วัดถ้ำขาม

๓. หลวงปู่คำ ยสกุลบุตรโต

ตอนที่ ๑๔

เตือนศิษย์ไต่รัจฉานของหลวงปู่คำ ยสกุลบุตรโต

ท่านหลวงปู่คำ บวชพระเมื่ออายุมากแล้ว แต่ท่านก็มีพรรษาได้สิบกว่าพรรษา เคยเป็นศิษย์ของท่านพระอาจารย์วัง ภูลังกา และท่านหลวงปู่ฝั้น วัดถ้ำขาม ท่านเป็นพระที่รักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด มีความขยันหมั่นเพียร ในข้อวัตรปฏิบัติเป็นอย่างดี

เมื่อครั้งหลวงปู่คำ ยสกุลบุตรโต ยังเป็นเพศฆราวาสอยู่ ท่านดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรม ไม่ชอบเบียดเบียนผู้อื่น ไม่ชอบทำบาป นิสัยของท่านเป็นคนไม่ชอบพูด ทำอะไรทำจริง ท่านเป็นคนที่มีเหตุผล ตรงไปตรงมา ถ้าพูดภาษาบ้านเราก็เรียกว่า “พูดน้อย แต่ต่อจริง” หมุ่คณะและเพื่อนฝูงจึงยกย่องให้ท่านเป็น “ผู้นำ” มาโดยตลอด และชาวบ้านทั่วไปมักจะเรียกขานท่านว่า “หลวงปู่จารย์คำ”

“หลวงปู่คำ ยสกุลบุตรโต” เป็นพระสุปฏิปันโนที่มีความเคร่งครัดในหลักพระธรรมวินัย เป็นพระที่เรียบง่าย แต่ปฏิบัติวิปัสสนาอย่างจริงจัง ทำให้ท่านรู้แจ้งเห็นจริงในธรรม เป็นพระมหาเถระที่พุทธศาสนิกชนให้ความเลื่อมใสศรัทธา ท่านมีนามเดิมว่า คำ เดชภูมิ เกิดเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๒๔ ณ บ้านปลาไหล ตำบลปลาไหล อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร โยมบิดาชื่อ นายขุนเดช เดชภูมิ ส่วนโยมมารดานั้นไม่ปรากฏนาม มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันทั้งหมด ๙ คน ท่านเป็นบุตรคนที่ ๖

การปกครองหมู่คณะของท่านจะทำเหมือนพ่อปกครองลูก มักจะเรียกพระเณรทุก ๆ รูปว่า “ธรรมน้อย ธรรมน้อย...” เหมือนกันหมด เช่น ธรรมน้อยมาจากไหน ธรรมน้อยภาวนาเป็นหรือยัง เป็นต้น ท่านเองไม่ชอบอยู่ว่าง ๆ หากไม่ทำกิจวัตรอย่างอื่น หรือเดินจงกรมภาวนา ท่าน

จะนำไม้พร้อมมิตประจำตัวมาจัดทำบริหาร ๒ อย่าง คือ ทำเชิงบาตรหรือทำกลด อยู่เป็นประจำ มิได้ขาดจนถึงวัยชรา หากพระเณรรูปใดไม่มี ท่านก็อนุเคราะห์มอบให้ไปใช้ พระเณรที่มาอยู่กับ ท่าน ทำกลดและเชิงบาตรเป็นทุกรูป

ปี พ.ศ. ๒๔๗๓ อายุได้ ๔๔ ปี ท่านได้สร้างครอบครัวยุติธรรม พออยู่พอกินตั้งหลัก ปึกฐานได้แล้ว ท่านจึงได้ลาภรรยาและบุตร รวมทั้งญาติพี่น้อง เพื่อขอกลับเข้ามาอุปสมบทเป็น พระภิกษุในบวรพระพุทธศาสนาอีกครั้งหนึ่ง พอดีในช่วงนั้น **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโม** และ**ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** สองขุนพลแห่งกองทัพธรรม ศิษย์อาวุโสของหลวงปู่ มั่น ฐิริทตฺโต พระปรมาจารย์ใหญ่สายวิปัสสนากรรมฐาน ได้ออกจาริกธุดงค์ผ่านมาพักอยู่ที่ป่าช้า บ้านปลาไหล (ปัจจุบันเป็นวัดปารัตนโสภณ บ้านปลาไหล) ท่านได้เห็นข้อวัตรปฏิบัติของครูบา อาจารย์ทั้งสองแล้วเกิดความเลื่อมใส จึงได้เข้าไปขอมอบกายถวายตัวเป็นศิษย์

ซึ่งครูบาอาจารย์ทั้งสองก็เมตตาและรับท่านเป็นศิษย์ พร้อมกับได้บวชเป็นตาผ้าขาวให้อยู่ รักษาศีลแปด บำเพ็ญธรรม ศึกษาข้อวัตรปฏิบัติไปก่อน เพื่อให้รู้ถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ของพระกรรมฐาน ผีกัดเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา และได้พาหลวงปู่คำ ไปศึกษาข้อวัตรปฏิบัติ กับหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล และหลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต ซึ่งในขณะนั้นท่านได้เดินธุดงค์มาพักที่เพื่อบ ภาวนาในเขตจังหวัดสกลนคร

จากนั้นท่านพระอาจารย์สิงห์และท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ได้นำหลวงปู่คำ ยสกุลปุตฺโต เข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ พัทธสีมาวัดโพธิสมภรณ์ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัด อุดรธานี โดยมีท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูสาสนูปกรณ์ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระครูประสาทศาสนกิจ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับนามฉายา ว่า **“ยสกุลปุตฺโต”** ภายหลังจากอุปสมบทแล้ว ได้เดินทางมาพำนักจำพรรษา ณ วัดศรีโพธิ์เมือง ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ครั้นเมื่อออกพรรษาปวารณาแล้ว ท่านได้ออกเดินธุดงค์ไปภูสิงห์ จังหวัดหนองคาย ร่วมกับ พระอาจารย์วัง จิตฺติสาโร และเดินทางเข้าไปอยู่กับ หลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต ที่วัดป่าบ้านหนองผือ (วัดป่าภูริทัตตถิราวาส) ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร รวมทั้งได้จำพรรษา กับองค์ท่านด้วย

ขณะจำพรรษา ได้รับความเมตตาจากหลวงปู่มั่น ได้รับฟังธรรมะและอุบายธรรมในการ ปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน ครั้นได้ทราบแนวทางการปฏิบัติธรรม ข้อวัตรต่าง ๆ แล้ว ท่านได้กราบลา หลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต ออกเดินธุดงค์ไปตามเทือกเขาภูพาน ตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อหาความสงบ

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และหลวงปู่คำ ยสกุลปุตโต

วิเวกในการบำเพ็ญธรรม เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

สำหรับครูบาอาจารย์สหธรรมิกที่เคยร่วมเดินธุดงค์กับหลวงปู่คำ ยสกุลปุตโต มีมากมายหลายท่านด้วยกัน อาทิเช่น หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ วัดป่านิโครธาราม อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี, หลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร, หลวงปู่ชอบ ฐานสโม วัดป่าสัมมานุสรณ์ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และหลวงปู่หลุย จันทสาโร วัดถ้ำผาบิ้ง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ หลวงปู่คำ ได้มรณภาพลงอย่างสงบด้วยโรคชรา ณ วัดศรีจำปาชนบท สิริอายุรวม ๙๖ พรรษา ๔๒ ทั้งนี้ คณะสงฆ์และคณะศิษยานุศิษย์ได้ทำการถวายเพลิงศพของท่าน เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๑

ภายหลังจากการถวายเพลิงศพได้ไม่นาน เจ้าถ้ำอันธูของท่านก็ได้กลายเป็นพระธาตุ เป็นสักขีพยานในการบำเพ็ญสมณธรรมขององค์ท่าน ว่าบำเพ็ญจนบรรลุมรรคผลสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา ☸

เทือกเขาเพชรบูรณ์ (ภาพประกอบเรื่อง)

ตอนที่ ๑๕

พ.ศ. ๒๔๙๖ พรรษาที่ ๑

จำพรรษาที่สำนักสงฆ์เขาภูทึง ใกล้กับหมู่บ้านตะแบะ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ในระหว่างใกล้ถึงฤดูกาลเข้าพรรษา ได้มีพระอาจารย์บุญจันทร์ กับพระภิกษุรูปหนึ่ง ได้เดินทางมาจากจังหวัดนครพนม มีความตั้งใจจะไปจำพรรษาที่วัดจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงได้ชักชวนพระอาจารย์ทองพูล ไปด้วยกัน ท่านจึงตกลงใจออกเดินทางติดตามไปด้วย ในปีนี้จึงได้จำพรรษาที่สำนักสงฆ์เขาภูทึงใกล้กับหมู่บ้านตะแบะ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพระจำพรรษาร่วมกัน ๗ รูป ภายในพรรษานั้นต่างองค์ต่างก็ปรารถนาความเพียรกันอย่างเต็มที่ ส่วนท่านอาจารย์ท่านได้ถือเนสัชชิกิรุธงค์ คือไม่นอนและอดอาหาร ทำให้การเจริญภาวนาก้าวหน้าไปอย่างมาก แต่ในช่วงกลางพรรษาได้เกิดอาพาธเป็นไข้มาลาเรียอย่างหนัก เกือบเอาชีวิตไม่รอด ท่านบอกว่าถึงขนาดผมร่วงแบบไม่มีเหลือสักเส้นเลยทีเดียว

เนื่องจากอยู่กันตามมีตามเกิดไม่มีหยูกยา อาศัยขันติธรรม แม้จะประสบความทุกข์ยากลำบากแค่ไหนแต่จิตใจก็ไม่ทอดทิ้งการปฏิบัติธรรม เพราะก่อนจะออกเดินทางได้กราบลาครูบาอาจารย์ว่าจะมาประพฤติปฏิบัติธรรม ไม่ได้บอกว่าจะมาเป็นไข้มาลาเรีย หรือมาเที่ยวเล่น แม้จะเกิดทุกข์เวทนาจึงตั้งเอาไว้ที่ธรรม ไม่ตั้งเอาไว้ที่ใจเรา เพราะใจเรายังไม่มีธรรม จึงน้อมมนโณนึกถึงธรรมที่พระอัสสชิสอนพระสารีบุตรในขณะที่ยังเป็นอุปติสสะปริพาชกในบทธรรมที่ว่า **เย ธมมา เหตุปภวา ธรรมเหล่าใด เกิดแต่เหตุ**

หลวงปู่จันทา ถาวโร วัดป่าเขาน้อย จังหวัดพิจิตร

เตสฺ เหตุ ตถาคโต พระตถาคต กล่าวเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น **เตสญจ โย นิโรธจ** และ
ความดับของธรรมเหล่านั้น **เอวํ วาที มหาสมโณ** พระมหาสมณะคือพระพุทธเจ้ามีวาตะอย่างนี้
เหตุเกิดที่ไหน ให้ดับที่นั่น ถ้าไม่ดับที่นั่นมันก็จะกลับมาเกิดที่นั่นอีก นี่เป็นหัวใจศาสนา ในที่สุด
ไข่มั่นก็หายได้

ท่านว่านับตั้งแต่ผ่านสมรภูมิมาลาเรียที่เขาภูทุงมาแล้ว ก็ได้ไปประกาศนำเอาวิชาขนานนี้
มาช่วยตนเอง และหมู่คณะในเวลาต่อมา หากไม่เคยผ่านสงครามก็ไม่ว่าคุณรู้โทษของสงคราม
ผู้ไม่เคยผ่านสงครามจะไม่ว่าไม่เข้าใจในเชิงรุกเชิงรับและถอยทัพได้ แม้จะอ่านพิชัยสงครามมา
ก็เล่ม ๆ แล้วก็ตาม เพราะในตำราทุกเล่มไม่มีหอก ดาบ ลูกปืน ลูกกระเบิด ไม่มีความมอดอยาก
หิวกระหาย ความเจ็บปวด ความตายไม่เหมือนสงครามจริง

หลวงปู่ทองพูลกล่าวว่า “มองไปทางไหน ก็มีแต่พระเป็นไข้มาลาเรีย ของอะไรที่โยมนำ
มาถวายก็ได้แต่เหลียวมอง ฉันก็ฉันพอเป็นพิธี พอฉันก็หนาวสะบัดขึ้นเลย แล้วแต่มันจะขึ้นไข้
มาลาเรีย (ไข้จับสั่น) เลิกจับสั่นก็นั่งให้มันเหงื่อออก จิตใจต้องหนักแน่น เพราะมันใกล้ตายแล้ว
รอแต่เวลาหมดลมเท่านั้น พอหมดลมก็ตายเท่านั้น ในจิตไม่เอาอะไรสักอย่าง ไม่อยากได้อะไร
สักอย่าง”

พระเรียนถามท่านว่า “มีพระตายไหมสมัยนั้น” ท่านบอกว่า มีทั้งตายและเจียนตาย เช่น
หลวงปู่จันทา ถาวโร ไปจากวัดถ้ำกองเพล ไปตายคั่น(สลบ)อยู่ที่นี่ ส่วนอีก ๓ รูปที่ตายเพราะ

หลวงปู่หลุย จันทสาโร และ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

ใช้มาลาเรีย คือ ๑. พระมาจากบ้านเช่า ๒. พระอาจารย์เมธี พรรษา ๗ และ ๓. สามเณร ไปตาย
อยู่บ้านเฉลียงลับ ทุกวันนี้บริเวณแถบนั้นโล่งหมด มีแต่ป่ามะขามตามหนทาง บ้านเฉลียงลับ เป็น
บ้านพระอาจารย์แซว อยู่แต่ก่อน พระอาจารย์เคลือบ คนอุดรฯ พระอาจารย์เคลือบ อยู่หินฮาว
อุดรฯ ลูกศิษย์เจ้าคุณธรรมเจดีย์ หลวงปู่คำภา หลวงปู่คำบุ ก็ไปจำพรรษาอยู่นั้น พระอาจารย์
จันทา ไปลงอุโบสถด้วยกัน พระอาจารย์เปลื้อง ๓ พรรษา ท่านเป็นพระปาฏิโมกข์ เราจำพรรษา
อยู่ที่บ้านตะเบาะใกล้ ๆ บ้านเฉลียงลับ ก็ไปลงอุโบสถ กับ อาจารย์มัน บ้านเฉลียงลับ หลวงปู่
เคลือบ เป็นหัวหน้าอยู่แถวนี้ เวลาลงอุโบสถมาลงอยู่บ้านเฉลียงลับ ๆ มีพระสายป่าเป็นจำนวนมาก

ท่านเล่าว่า หล่มสักเมื่อก่อนมีป่ามหาศาล แต่เป็นไข้ป่าก็อันดับหนึ่ง พระองค์ไหนไปอยู่
แถบนั้น ต้องเป็นไข้ป่า มันรุนแรงถึงขั้นตายแล้วฟื้น ถ้าสลบไปแล้วไม่ฟื้นก็ต้องตาย เณรองค์หนึ่ง
ก็ตาย... บ้านตะเบาะอยู่ใกล้เฉลียงลับ มันมีวัดอยู่ที่นี่ มันเป็นอุโมงค์อยู่ในภูเขา น้ำไหลมาจากภู
ไหลตลอด ไหลมาผ่านบ้านเฉลียงลับ บ้านตะเบาะ น้ำมันไหลเลาะบ้านเขาเลย คือบ้านเหล่า
อันนี้มันแรงกว่าบ้านเหล่า มันเป็นคลองน้อย ๆ ปลูกไร่ปลูกนาได้ มันเป็นห้วยคลองลงมาจาก
บนภู บ้านเฉลียงลับ ก็ไหลลงมานี้ บริเวณแถบนี้หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ก็เคยมาจำพรรษา หลวงพ่อ
พิมพ์ วัดหนองหญ้าไซ มาลงอุโบสถ ด้วยกัน พระท่านนัดกัน หลวงพ่อพิมพ์ก็มา หลวงพ่อเคลือบ
ก็มา เวลาลงอุโบสถ ปาฏิโมกข์ ท่านเลารู้จักกัน สมัยก่อนพระกรรมฐานชอบเที่ยวแถบนี้อ ☺

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ในช่วงมัชฌิมวัย

ตอนที่ ๑๖

พรรษาที่ ๒-๖ วัดป่าศรีไพรวัลย์

(พ.ศ.๒๔๙๗-๒๕๐๑)

ปลายปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ หลังออกพรรษาที่สำนักสงฆ์เขาภูทึงได้ไม่นานนัก ท่านก็ได้รับข่าวจากทางบ้านเกิดว่าบิดาถึงแก่กรรมและเผาศพเรียบร้อยแล้ว ขอนิมนต์ให้กลับไปร่วมทำบุญตามประเพณีนิยม เมื่อได้รับข่าวแล้วท่านจึงได้กราบลาครูอาจารย์และหมู่คณะ เดินทางกลับจังหวัดสกลนคร โดยมาพักที่วัดศรีจำปาชนบท อำเภอพังโคนกับหลวงปู่คำ ยสกุลปุโต ซึ่งเป็นวัดที่ท่านเคยอยู่ก่อนหน้านี้แล้ว เพราะอยู่ไม่ไกลจากบ้านเท่าใดนัก ห่างกันเพียง ๖ กิโลเมตรเท่านั้น หากมีธุระที่จะต้องทำก็สามารถเดินทางไปกลับได้สบาย

เมื่อเสร็จจากฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว คณะญาติพี่น้องก็ได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับโยมบิดาคือ **นายเคน เอนไชย** ตามประเพณี อนึ่งในระหว่างรอทำบุญและพักอยู่ที่วัดศรีจำปาชนบทนั้น ได้มีโยมที่บ้านเตือศรีคันไชยนำเอาบุตรชายไปฝาก เพื่อให้บวชเป็นสามเณรอยู่ด้วย ชื่อว่า **สามเณรไสว สุริยภูมิ** ซึ่งนับว่าเป็นสามเณรรูปแรก ที่เป็นคนบ้านนี้บวชสายวัดป่า และได้ร่วมกับท่านบุกเบิก สร้างวัดป่าศรีไพรวัลย์รุ่นแรก ๆ ด้วย

พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ได้เทศนาธรรมอันเกี่ยวเนื่องด้วยเรื่องนี้ เอาไว้ว่า “...บิดามารดาท่านได้ทำบุญให้ท่าน ได้มาสมาทานศีล บิดามารดาได้ประกอบสิ่งที่เป็นประโยชน์ สิ่งนั้นสิ่งนี้จำเอาไว้ว่า **สันเหลือถึงลูกถึงหลาน**

ถึงแม้ว่าจะแตกกายทำลายลงไป เราจะทรงจำเอาไว้ อันนี้เรียกว่าบิดามารดาเป็นพระอรหันต์ของบุตร บิดามารดาเป็นเทวดาของบุตร บิดามารดาเป็นอาหุเนยยะ

สามเณรไสว สุริยภูมิ
สามเณรรูปแรก รุ่นสร้างวัด

เพราะฉะนั้น เมื่อบิดามารดาล่วงลับก็เป็นหน้าที่ของบุตรทุกคน ควรทำบุญอุทิศไปให้ ถึงแม้จะล่วงลับดับขันธลงไปแล้วก็ตาม เพราะท่านเป็นผู้ควรได้รับเครื่องทักษิณาทาน เรียกว่า อาहुเนยยะ ผู้ควรกราบไหว้ควรน้อมระลึกถึง เป็นผู้ควรทำอัญชลีกรรม เพราะบุคคลทั้งหลายเหล่านี้เป็นผู้สอนเราตั้งแต่เกิด สอนนั่ง สอนนอน สอนกิน สอนนุ่งสอนนุ่งเรื่อยมา เราก็จำเอาเรื่อยมา ท่านจึงเป็นครูคนแรก”

เมื่อเสร็จจากการทำบุญเรียบร้อยแล้วท่านได้ชักชวนหลวงพ่อสิงห์ ซึ่งเป็นชาวบ้านม่วงไข่ บวชก่อนท่านหลายพรรษาแล้ว และสามเณรไสว ออกมาวิเวกภาวนาที่ป่าช้า บ้านเตือศรีคันไชย ในสมัยนั้นมีป่าเต็งรัง ป่ากุง และไม้ป่าอย่างอื่นหนาแน่น เป็นสถานที่น่าเกรงกลัว สำหรับผู้อยู่

ครองเรือนอย่างยิ่ง อย่างว่าเพียงแต่ให้เข้ามาที่นี่เลย ให้เดินทางผ่านมาหรือแม้กระทั่งให้มองมาทางนี้ก็ยังไม่อยากจะมีมองเอาเสียเลย เพราะที่นี่เป็นป่าช้าเป็นที่เฝ้าซากศพ (คนไทยโย้ย เรียกว่า “ป่าเหว”)

เมื่อท่านมาพักที่บ้านเตือศรีคันไชย สิ่งหนึ่งที่ท่านคิดคืออยากสร้างวัดป่ากรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ไว้เป็นที่ระลึก และเป็นมงคลสถานเพื่อสงเคราะห์ญาติให้ได้เข้าแก่นธรรมอันแท้จริง ท่านหวนรำลึกถึงสมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทั้งหลายทรงประพฤติปฏิบัติในสิ่งอันจักเป็นประโยชน์ใหญ่หลวง ตลอด ๔๕ พรรษาที่พระองค์จาริกประกาศศาสนา ทรงกระทำการสงเคราะห์แก่มหาชนทั้ง ๓ โลก คือ เทวโลก มนุษย์โลก และยมโลก ที่เรียกว่า พุทธจริยา ๓ ประการ อย่างสมบูรณ์ คือ

๑. **โลกัตถจริยา** คือ ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชน ด้วยการประกาศธรรมที่จะนำประโยชน์มาสู่ผู้ปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน เช่น การสอนให้ขยันหมั่นเพียร ประโยชน์ในอนาคต เช่น ทรงสอนให้กระทำความดี ละเว้นกรรมชั่ว เชื่อในสิ่งที่มีเหตุผลตลอดจนทรงสอนประโยชน์สูงสุด อันได้แก่ การทำจิตใจให้บริสุทธิ์

๒. **ญาติัตถจริยา** คือ ทรงแสดงธรรมโปรดพระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ตลอดจน

พระประยูรญาติให้ได้รับรสพระสัทธรรมของพระองค์ ยิ่งพระประยูรญาติให้เกิดความศรัทธา เลื่อมใส และก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่พระประยูรญาติ

๓. **พุทธัตถจริยา** คือ ทรงบำเพ็ญประโยชน์ในฐานะเป็นพระพุทธเจ้าเช่นกัน ตลอดจน พระประยูรญาติ พระพุทธองค์ ทรงกระทำกิจที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีตได้ทรงกระทำมาเป็น พุทธวิสัย คือ ประกาศธรรม สอนสัตว์ทั้งหลายให้รู้ตาม

ท่านคิดว่า **“จักทำประโยชน์ให้แก่ญาติในทางโลกและทางธรรม การสร้างวัด จักเป็นการสงเคราะห์ญาติมีบิดามารดาเป็นต้นได้เต็มที่”** เมื่อท่านดำริเช่นนั้นจึงเข้าไปปรึกษากับอาจารย์ตา หอมแพน ถึงที่บ้าน เมื่อสนทนากันพอสมควรแก่เหตุแล้วท่านจึงกล่าวขึ้นว่า “อาจารย์? อาตมาอยากสร้างวัดให้เป็นวัดกรรมฐานสอนกุลบุตรลูกหลานให้รู้จักทางพ้นทุกข์”

“เมื่อหลวงน้องพูดอย่างนี้ นี่ก็เป็นบ้านเรา มันจะไปยากอะไร มีแต่พี่แต่น้อง เต็มไปหมด เราไปปรึกษาผู้เฒ่าทิดบานซึ่งเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ดูก่อน สร้างก็สร้าง แต่ว่าหลวงน้องจะทำตรงไหน”

“ป่าช้าเผาผีบ้านเรานี่แหละ...ป่าช้าเป็นที่เหมาะกับพระกรรมฐาน พระผู้บวชไปอยู่ ป่าช้าอารมณ์กิเลสมันไม่กำเริบ”

พ่อเฒ่าทิดบานเป็นคนขยันขันแข็งมาก เป็นคนดุ เป็นคนเก่ง เป็นคนที่ชาวบ้านนับหน้า ถือตา จนกระทั่งได้รับรางวัลชั้นเงิน คือเป็นคนดีเด่นประจำหมู่บ้าน เมื่อหลานคือพระภิกษุ ทองพูลปรารภเช่นนั้น แกจึงบอกว่า “เฮ็ด ๆ โลด ถ้าหลานอยากได้ก็จะสร้างถวายให้” ผู้เฒ่า จึงไปชวน **เฒ่าสีทา เฒ่าเทิบ เฒ่าเชียงบท เฒ่าเกตุ เฒ่ารถ ๔-๕ คน...**

ผู้เฒ่าทั้งหลายเป็นผู้นำชักชวนป่าวประกาศ ชวนลูกชวนหลาน ทำอะไรรวมเอา ๆ จน สำเร็จ เบื้องต้นทำถนนหนทาง จากนั้นทำเพิงพักเล็ก ๆ ก่อน

ป่าช้าบ้านเดื่อเป็นที่อยู่ของผี มีทั้งผีดิบ ผีสุก ผีใหญ่ ผีน้อย เรียกให้ถูกระบบการปกครอง หน่อยจะต้องเรียกว่า ผีบ้านผีเมืองนั่นเอง แต่สำหรับพระเณรชอบอยู่ที่นี้ ชอบมองหาสถานที่ เป็นเช่นนี้ เพราะเชื่อในหลักคำสอนของครูบาอาจารย์ที่ว่า **“งามอยู่ที่ผี ด้อยอยู่ที่พระ ละอยู่ที่ใจ”** แต่ของชาวโลกบอกว่า **“งามอยู่ที่ชน คนอยู่ที่แต่ง”** พระกับโยมจึงมองต่างกัน จึงมีติ ได้ติ ไม่เหมือนกัน

ตอนที่ท่านออกมาอยู่ที่ป่าช้าครั้งแรก ก็ได้มาอาศัยอยู่ตามร่มไม้จำวัดบนดินฉับบนดินไป ส่วนเครื่องใช้อื่น ๆ เช่น ถ้วย ชาม จอบ เสียม มีด ก็ใช้วิธีบังสุกุลแย่งผีมาใช้ ผีจึงเข้ากับท่านได้ เป็นอย่างดี

ภาพขณะกำลังก่อสร้างศาลาวัดป่าศรีไพรวัลย์

อยู่มาหลายวันมีคนตาย ท่านได้ขอขมาบิดาตายทั้งสี่คนในป่าช้าหรือขึ้นส่วนของโรงศพที่เขาพอที่จะให้ได้นำมาเก็บเอาไว้ ในตอนแรกชาวบ้านเขาไม่ยอม เพราะเขาถือว่าโรงศพคือบ้านคือเรือนของคนตาย หากมีการทำลาย คนที่ตายไปจะไม่มีบ้านเรือนอาศัย

ท่านจึงได้อธิบายว่า คนเราตายไปแล้วไม่มีผู้ใดสามารถนำวัตถุภายนอกติดตัวไปได้ แม้สกนธ์กายทั้งสิ้นที่เราเข้าใจว่ามันเป็นของเรา เรายังเอามันไปไม่ได้ ดินคืบสู่ดิน น้ำคืบสู่น้ำ ไฟคืบสู่ไฟ ลมคืบสู่ลม เพราะสิ่งเหล่านี้เราใช้ธรรมชาติเขามาใช้ เมื่อตายไปแล้วต้องส่งคืนสู่ธรรมชาติเดิม เมื่อชีวิตแตกดับไปแล้วความดีและความชั่วไม่แตกดับไปด้วยยังเป็นส่วนหนึ่งของเรายู่เหมือนการอ่านหนังสือออกมา แม้เราจะทำลายหนังสือเสีย การอ่านหนังสือออกของเราก็ยังเป็นของเราอยู่ไม่ถูกทำลายไปตาม เรายังอ่านออกเขียนได้แม้หนังสือเล่มนั้นจะถูกทำลายไปแล้วก็ตาม

เมื่อสามัญชนเหล่าใดมีศรัทธาเลื่อมใสพระรัตนตรัย ก็ย่อมได้บุญเสมอภาคกันไม่เลือกชาติ ชั้น วรรณะ ผู้ใดไม่มีศรัทธาเลื่อมใสเกียจคร้าน ไม่ทำความดีก็ได้ทุกข์เป็นสามัญผล ได้ทุกข์เป็นผล เวลาตายไปก็ได้ไปเกิดในสถานที่ทุกข์เรียกว่ามีทุกข์เป็นที่พัก

ทุกข์ก็ไปเกิดเป็นสัตว์หนึ่ง ไปเกิดเป็นอสุรกายหนึ่ง ไปเกิดเป็นเปรตหนึ่ง ไปตกนรกหนึ่ง อันนี้เรียกว่าเป็นทุกข์ดิพ เป็นสามัญผลเสมอภาคกันไม่ว่านักบวช ไม่ว่าชาวบ้าน ถ้าทำความชั่วไม่ปลูกฝังศรัทธา ไม่ทำตามผู้รู้ผู้ฉลาดทั้งหลาย ถือทิฏฐิมานะ

พินิจพิเคราะห์

เพราะฉะนั้นผู้ฉลาดทั้งหลายจึงละมิจฉาทิฐิ ละความเห็นผิด ทำความเห็นให้ถูกต้อง ละความชั่ว ความชั่วเลิกละไป เอาความดีเข้ามาแทนเรียกว่าทำให้ถูกต้อง เมื่อเราทำให้ถูกต้องก็ย่อมได้อานิสงส์ย่อมได้บุญกุศล ย่อมได้สิริสมบัติ เป็นกำไรแห่งชีวิต ทุกชีวิตก็ได้สมบัติอันดีเหมือนกับสมัยพระพุทธกาล บางผู้บางคนก็เป็นคนทุกข์ ลูกชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน บางผู้บางคนก็เป็นกษัตริย์ บางผู้บางคนก็เกิดในตระกูลเศรษฐี พอไปบวชก็ได้สามัญผลเสมอภาคกัน ได้ศีลเสมอภาค ได้สมาธิเสมอภาค ได้ปัญญาเสมอภาค ได้บุญเสมอภาค ไม่ว่าเผ่าชาติใดได้ความทัดเทียมกันเท่าเทียมกันในความบริสุทธิ์

หลายเดือนต่อมาญาติโยมก็ได้ร่วมกันจัดทำกุฏิและศาลาชั่วคราวให้เป็นที่อยู่อาศัย ส่วนน้ำฉันน้ำใช้ก็ได้อาศัยแรงญาติโยมหาบจากบ้านมาส่งให้พอใช้สอยเป็นวัน ๆ ไป สำหรับน้ำในสมัยนั้นรู้สึกว่ามี ความกั้นดารเอามาก ๆ เลยทีเดียว

เมื่อถึงฤดูหน้าแล้งของแต่ละปีเวียนมาถึงญาติพี่น้องจะต้องเดินทางไปหาบน้ำมาใช้เป็นระยะทางที่ไกล ๆ ยิ่งน้ำเต็มแล้วบางบ่อไกลจากหมู่บ้านเป็นระยะทางถึง ๒-๓ กิโลเมตร ไปถึงแล้วแทนที่จะตักเอาน้ำมาเลยทีเดียวกໍ่ไม่ได้ เพราะน้ำมีไม่พอ ไหลไม่ทันคนตักต้องยืนรอคิวตามลำดับผู้มาก่อนหลัง ถ้าจะให้สะดวกต้องไปตักในเวลาช่วงว่างจากผู้คน เช่น ตอนเที่ยงวัน หรือตอนกลางคืน เวลา ๒-๓ ทุ่ม ไปแล้วนั้นแหละจึงจะสะดวก บางคนได้อ่านเรื่องนี้แล้วอาจจะคิดว่าทำไมไม่พากันขุดให้มาก ๆ ขอดอบแทนในที่นี้เลยว่ก้พยายามขุดกันมาโดยตลอด แต่คนสมัยก่อนมันขาดอะไรหลาย ๆ อย่างเป็นต้นว่า ขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์ ขาดตัวอย่าง ไม่ถึงกับไม่มีในสิ่งเหล่านี้ แต่มีไม่เพียงพอ

เมื่อขุดลงไปทีไหนก็มีแต่หิน ผ่านหินก็เป็นดินแข็ง เราเรียกว่า **ดินตบม้า** ทั้งแข็งทั้งแน่น ขุดลำบากมาก เมื่อขุดลึกลงไปแล้วแทนที่จะพบรูน้ำ แต่กลับพบเป็นรูลม รูอากาศไปก้มี แล้วจะเอากำลึงกายกำลึงใจทีไหนมาขุดอีก ขุดบางบ่อได้แค่น้ำขมเหมือนคนขี้เกียจสันหลังยาว ไหลเพียงนิด ๆ หน่อย ๆ รอเอาเป็นชั่วโมง ๆ ตักขึ้นมาไม่กี่ถังก็หมดแล้ว บางบ่อขุดพบน้ำก็กลายเป็นน้ำครำนำไปใช้ก็ไม่ได้ เพราะมีกลิ่นเหม็นคาว นี่คืปัญหาของคนภาคอีสานไม่รู้ว่ามันเกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อใด เฉพาะที่บ้านเตือศรีคันไชยสมัยก่อนสร้างวัดป่าศรีไพรวัลย์ใหม่ ๆ มีบ่อน้ำ ๖-๗ บ่อ แต่ใช้ได้เพียง ๒-๓ บ่อเท่านั้น

แต่ถึงอย่างไรก็ตามพี่น้องอีสานเราไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ๆ ไม่เคยแล้งน้ำใจ ไม่เคยแล้งไมตรี ที่ติดต่อกันเลย โดยเฉพาะพี่น้องเผ่าไย้คนบ้านเตือศรีคันไชยแล้วต่างช่วยกันหาบน้ำมาถวายพระเกือบทุกฤดูแล้ง ตั้งแต่เริ่มสร้างวัดในปี พ.ศ.๒๔๙๗ ถึง พ.ศ.๒๕๐๗ รวมเป็นเวลา ๑๐ ปีพอดี

แล้วอย่างนี้จะพูดว่าแล้งน้ำใจได้อย่างไร

ส่วนด้านพระสงฆ์อันมีหลวงพ่อสึงห์และหลวงปู่ทองพูล เมื่อเห็นว่าญาติโยมมีน้ำใจร่วมกันให้กำลังใจในการก่อสร้างสำนักสงฆ์แห่งนี้ด้วยความพร้อมเพรียงกันเป็นอย่างดีแล้ว ท่านก็นำญาติโยมแสวงหาแหล่งน้ำเหมือนกัน

เนื่องจากในบริเวณนั้น มีหนองน้ำเล็ก ๆ อยู่หนองหนึ่งชาวบ้านเรียกว่า “หนองหอย” ชาวบ้านเขาเรียกว่า หนองผี ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนก็บริจาคเงินหลังละสตางค์ครึ่งสตางค์ช่วยกันขุดช่วยกันสร้าง น้ำมีเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น เมื่อน้ำแห้งขอดลงแล้วท่านก็ได้พาญาติโยมช่วยกันขุดสระน้ำในสถานที่นั้น สระน้ำบ่อนี้ เมื่อถึงฤดูแล้งของทุกปีหากน้ำแห้งขอดหมด ญาติโยมก็จะแผ่แรงงานลูกหลานมาขุดให้ทุกปีโดยขยายและขุดลึกลงไปเรื่อย ๆ ขุดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๘ เพราะภายหลังญาติพี่น้องก็มาร่วมกันใช้น้ำที่วัดด้วย น้ำจึงแห้งลงทุก ๆ ปี ต่อมาบริเวณหนองหอย ได้กลายเป็นสระน้ำถาวรให้ได้กินให้ได้ใช้ตราบจนเท่าทุกวันนี้

หนองผี หรือหนองหอย ที่ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนบริจาคเงินช่วยกันขุดช่วยกันสร้าง

ท่านพระอาจารย์ทองพูล หลังจากที่ท่านพร้อมหมู่คณะได้มาพำนักบำเพ็ญภาวนาด้วยวิธีดังกล่าวนี้แล้ว ท่านเองก็ไม่ได้ทอดทิ้งตำราและครูบาอาจารย์เอาเสียเลยทีเดียว หากว่างจากการทำความเพียรหรือภารกิจอื่นแล้วท่านก็จะมีความเพียรพยายามค้นคว้า ท่องบทสวดมนต์ ศึกษาเล่าเรียนหลักปริยัติด้วยตัวเองอยู่เป็นประจำ เนื่องจากท่านยังเป็นพระบวชใหม่อยู่ พร้อมนี้ท่านก็หาโอกาสในบางช่วงเดินทางไปศึกษาธรรมะกับครูบาอาจารย์ยังสำนักต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น สำนักวัดศรีจำปาชนบทกับหลวงปู่คำ ซึ่งท่านเคยอยู่มาก่อน และวัดนี้อยู่ใกล้กัน สะดวกในการเดินทางไปมาหาสู่กัน จึงนับถือท่านเป็นครูบาอาจารย์มาโดยตลอด

นอกจากนั้นก็ได้หาโอกาสเดินทางไปทำการอบรมบำเพ็ญภาวนากับหลวงปู่ฝั้น อาจาโร แห่งสำนักสงฆ์ถ้ำขาม อำเภอพรรณานิคม ซึ่งในระหว่างนั้นท่านได้พาหมู่คณะขึ้นไปสร้างสำนักสงฆ์บนถ้ำขามใหม่ ๆ หลวงปู่ทองพูล จึงได้มีโอกาสดำรงสร้างถ้ำขามร่วมกับหลวงปู่ฝั้น ในขณะนั้นด้วย และในปีต่อมาท่านก็ได้ขึ้นไปภาวนาที่ถ้ำขามกับหลวงปู่ฝั้นทุก ๆ ปีในระหว่างจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าศรีไพรวัลย์ หรือแม้กระทั่งท่านจะย้ายไปอยู่ที่อำเภอบึงกาฬ แล้วก็ตาม หากมีเวลาโอกาสท่านจะเดินทางมากราบหลวงปู่ฝั้นอยู่เสมอ มากราบหลวงปู่ฝั้นทุกครั้งเรามักจะได้ยินเสียงหลวงปู่ฝั้นทักทายก่อนทันทีว่า

“ท่านหนูมาแล้วละ...มาละ...เข้ามา นานแล้วไม่ค่อยได้เจอกัน...” หลวงปู่ฝั้นทักทายพร้อมด้วยรอยยิ้มและกิริยาอันเย็นตา เย็นใจ

ใครมองเห็นภาพนั้นแล้ว ย่อมจำติดตาตรึงใจไม่มีวันไหนจะหายว่า เหมือนพ่อได้เจอหน้าลูก ที่ได้จากกันไปอยู่ที่อื่นเสียนาน ภาพประทับใจประทับใจอย่างนี้ นาน ๆ เราจึงจะได้เห็นสักครั้งหนึ่ง ☺

ต้นมะขามที่หน้าถ้ำ คือที่มาของชื่อวัดถ้ำขาม

ตอนที่ ๑๓

สร้างวัดถ้ำขามร่วมกับหลวงปู่ฝั้น อาจาโร

พระญาณสิทธิจารย์(หลวงปู่ทองพูล สิริกโม) ได้เล่าชีวประวัติของท่านในขณะที่เป็นพระหนุ่มร่างกายแข็งแรงได้มีโอกาสไปศึกษาธรรมและช่วยหลวงปู่ฝั้น อาจาโร สร้างวัดถ้ำขามเอาไว้ว่า “หลวงปู่ฝั้น ท่านได้นิมิตเห็นถ้ำอยู่ถ้ำหนึ่ง อยู่ทางทิศตะวันตกของเทือกเขาภูพาน ในถ้ำนั้นมีแสงสว่างเท่า ๆ กับตะเกียงเจ้าพายุ ๒ ดวง อากาศก็ดี สงบและวิเวก เมื่อขึ้นไปอยู่ในถ้ำนั้นแล้วก็เหมือนกับอยู่ในโลกอีกโลกหนึ่งทีเดียว”

ท่านปรารภอยู่เสมอด้วยว่า ออกพรรษาแล้วจะต้องไปดูให้ได้ พอออกพรรษา หลวงปู่ฝั้นก็ตัดสินใจออกเดินทางไปยังถ้ำตามที่นิมิตไว้ แต่มีได้ตรงไปยังถ้ำดังกล่าวเสียทีเดียว ท่านได้ออกเดินทางไปกับพระภิกษุสามเณรอย่างละรูป ไปพักที่วัดป่าอุดมสมพร เพื่อพาคณะญาติโยมบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานอุทิศแก่บุพการีทั้งหลาย เสร็จแล้วออกเดินทางไปพักที่วัดป่าบ้านกู่ เพื่อบำเพ็ญกุศลครบรอบวันฉาปนกิจของพระอาจารย์กู๋ ธรรมทินโน จากนั้นได้เดินทางไปพักที่วัดป่าข้าง ๆ วัดบ้านไธ ๒ คืบ แล้วเดินทางต่อไปยังบ้านคำข่า พอไปถึงพวกโยมได้พาไปพักในดงข้างหมู่บ้าน เป็นดงหนาทึบมาก ชาวบ้านเรียกกันว่า **ดงวัดร้าง** เมื่อทำความคุ้นเคยกับญาติในหมู่บ้านดีแล้ว ท่านก็ถามว่า ภูเขาแถบนี้มีถ้ำบ้างหรือไม่ พวกโยมตอบว่ามีหลายแห่งทั้งถ้ำเล็กและถ้ำใหญ่ ท่านจึงให้พวกโยมพาขึ้นไปดูในวันต่อมา วันนั้นทั้งวันให้ดูถ้ำหลายถ้ำ แต่ไม่ตรงกับถ้ำที่นิมิตสักแห่ง จึงกลับไปยังที่พัก

ญาติโยมได้บอกท่านว่า ยังมีอีกถ้ำหนึ่ง อยู่บนยอดเขา เป็นถ้ำใหญ่มาก ชาวบ้านเรียกว่าถ้ำขาม ทุกปีเมื่อถึงวันสงกรานต์ ชาวบ้านจะขึ้นไปทำบุญและสรงน้ำพระบนถ้ำนั้นเป็นประจำ

แล้วก็พาท่านไปดูในวันรุ่งขึ้น การเดินทางเต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องปีนตอมไต่ไปตามไหล่เขาอันเต็มไปด้วยขวากหนามขณะขึ้นไปพักบนถ้ำขามวันแรก ๆ ท่านและญาติโยมได้ช่วยกันปลูกแคร่นอนให้เป็นที่พักชั่วคราวของท่าน

เมื่อไปถึงถ้ำขามแล้ว หลวงปู่ฟื้นเดินดูรอบ ๆ บริเวณอยู่สักครู่ ก็ออกปากขึ้นทันทีว่า

“เออ ถ้ำนี้แหละที่เราหนีมิตเห็นตอนกลางพรรษา” พูดแล้วท่านก็ให้พวกโยมจัดหาไม้มาทำเป็นแคร่นอนขึ้นในถ้ำรวม ๒ ที่ ความจริงท่านตั้งใจจะพักค้างคืนในคันทันนั้นเลย แต่เนื่องจากไม่ได้เตรียมบริขารและเสบียงอาหารไปด้วย จึงจำต้องกลับลงมาก่อน ระหว่างทางที่ลงมานั้น ท่านได้ให้พวกโยมตัดทางลงมาด้วย จะได้ขึ้นโดยสะดวกในวันหลัง

ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นต้นมาถึงปี ๒๕๐๑ ในพรรษาท่านจำพรรษาที่วัดป่าศรีไพรวัลย์ แต่หลังออกพรรษาแล้วไปอยู่กับท่านหลวงปู่ฟื้น อาจาโร เพื่อช่วยงานสร้างวัดถ้ำขามซึ่งเริ่มต้นสร้างใหม่ หลวงปู่ทองพูลได้เล่าเรื่องนี้ให้ลูกศิษย์ฟังว่า

“...เริ่มสร้างวัดถ้ำขาม มีครูบาอาจารย์ที่พอจำชื่อได้ในยุคนั้นคือ หลวงตาพวง สุขินทริโย ภายหลังดำรงตำแหน่งเป็น พระเทพสังวรญาณ (พวง สุขินทริโย) รองเจ้าคณะภาค ๑๐ **พระอาจารย์แปลง สุนทโร** (ภายหลังดำรงตำแหน่งเป็น พระครูอุดมธรรมสุนทร) หลวงปู่สรวง สิริบุญโล วัดป่าศรีฐานใน หลวงตาพวงท่านมีปัญญาเป็นคนคิดไม่ว่างกบ ไม่ก้อก อาจารย์แปลงเป็นคนเจาะ ลื้อเจาะขอบบานประตู สมัยเก่ามีแต่พระขยันขันแข็ง แรงไม่ตก หลวงตาพวงสอน

พระเทพสังวรญาณ (พวง สุขินทริโย)
รองเจ้าคณะภาค ๑๐ (ธรรมยุต)

พระครูอุดมธรรมสุนทร
(แปลง สุนทโร)

หลวงปู่สรวง สิริบุญโล
วัดป่าศรีฐานใน

วิธีเจาะไม้ ไสไม้ สร้างกุฏิให้หลวงปู่ฝั้น เต็มท่านอยู่กระท่อมน้อย ๆ เห็นแล้วไม่สมหน้าสมตาพระเถระผู้ใหญ่ จึงพยายามพากันสร้างกุฏิถวายท่าน หลวงปู่ฝั้นท่านก็มาช่วยสานไม้ไผ่รวก สร้างแคร่เหมือนกัน...ไม้ต้นไหนตายก็จ้างชาวบ้านเลื่อยเมตรละ ๓ บาท ส่วนพระก็ไปหาไม้มุงหลังคาผ้าเป็นแผ่น ๆ แล้วมุงซ้อนกันเหมือนบานเกร็ด สมัยก่อนเงินทองหายาก หลวงปู่ฝั้นรับกิจนิมนต์ที่กรุงเทพฯ ไปครั้งหนึ่งก็ได้เงินกลับมาสร้างวัดครั้งหนึ่ง มีพระเถระประมาณ ๑๕ องค์ ฉันทังหันแล้วหลวงปู่ฝั้นท่านลงไปก่อน พวกเราก็ตามลงไปแบกไม้ครั้งละ ๑๐ แผ่นถึง ๑๕ แผ่น อากาศร้อน ใช้ผ้าปิดศีรษะ ทำกันวันยังค่ำ หลวงตาพวงนำทีมแบกไม้ รูปไหนถากเป็นกั๊กจากนั้นก็เอากบ ๒ คนดึง อาจารย์แปลง ท่านเรียนการช่างมา บ้านเกิดท่านอยู่บ้านนาอ้อย ใกล้ ๆ กับวัดป่าสุทธาวาส ท่านถากไม้...ย่า ๆ ถาก ความรอบคอบท่านมีมาก ย่า ๆ ถากแล้วก็เอาไม้กบมาดึง ๒ คน ไม้เสาเป็นไม้แดง คานที่จ้างเขาเลื่อยมามันบิดหน้าบิดหลังก็ถากออกให้มันตรง

ถึงจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าเพราะการงานเท่าใดก็ตาม เมื่อถึงกลางคืน หลวงปู่ฝั้นสวดมนต์เสร็จแล้ว ทั้งพระทั้งญาติโยม ทุกรูปทุกคนต้องนั่งสมาธิภาวนา หากเป็นวันพระเริ่มภาวนาตั้งแต่หัวค่ำจนกระทั่งสว่าง

พอตะวันขึ้นวันใหม่ก็สละบาตรออกบิณฑบาตที่**บ้านคำข่า** ซึ่งเป็นหมู่บ้านใหญ่ในสมัยนั้นระยะราว ๔ กิโลเมตร มีบ้าน ๓๐ หลังคาเรือน กลับจากบิณฑบาตก็มีญาติโยมตามมา จังหันและถือโอกาสช่วยงานก่อสร้าง อาหารสมัยนั้นอย่างดียิ่งหน่อไม้ต้มผัก

หลังจากจังหันแล้วชาวบ้านเขาก็ไปตัดไม้ไผ่มาเตรียมไว้ ตัดมาเป็นมัด ๆ เอาเชือก เอาเครื่องมือ ๆ เอาไว้ เวลาพระลงไปบิณฑบาตก็แบกไม้ไผ่ที่ชาวบ้านคำข่าเตรียมไว้ขึ้นมาด้วยทุกครั้ง หลวงปู่ฝั้นท่านก็แบกเหมือนกัน เมื่อท่านแบกหามลูกศิษย์ไม่ทำก็น่าเกลียด เอามาทุบขัดแตะตามถ้ำ ตรงไหนที่มันโล่งก็เอาหญ้าไปทำ เวลาฝนสาดฝนตกมามันขึ้น ผ้าตากเอาไว้ไม่ได้ เวลาฝนตก โอความชื้นจับ ผ้าจิ๋ว สักขากุฏิ ต้องเก็บเข้าไว้ในบาตร

สมัยนั้นผ้าหายาก ไม่เพียงแต่ผ้า เอาเป็นว่าหายากทุกอย่าง เทียนไขก็ยังได้แบ่งกัน พรรษาหนึ่งคนละ ๓ ห่อเท่านั้น ผู้ใช้เปลืองก็ไม่พ้นพรรษา ไม้ขีดไฟก็ได้คนละ ๒ กล่องเท่านั้น ถ้ารักษาไม่ดีมันก็ขึ้น เอาใส่บาตรไว้มันขึ้นไอน้ำฝนน้ำหมอก

หลวงปู่ฝั้น ท่านรับนิมนต์ลงมากรุงเทพฯ งานช่างต้องรอก่อนเพราะไม่มีเงินซื้อของ พวกเราจึงไปซ่อมทางระหว่างรอต่านกลับมา ท่านบอกว่า

“ไปกรุงเทพฯ เขาถวายปัจจัยก็พอได้เงินมาซื้อตะปู จ่ายค่านั้นค่านี้” ท่านว่า

เมื่อมีความขัดข้องในเรื่องน้ำกินน้ำใช้ พวกโยมก็แนะนำว่ามีน้ำบ่อซึมอยู่ที่ภูเขากีกุหนึ่งทางตะวันออก ห่างจากถ้ำขามไปประมาณ ๔ กิโลเมตร เมื่อไม่มีแหล่งน้ำใดใกล้กว่า จึงจำเป็นต้องใช้น้ำจากบ่อซึมดังกล่าว โดยใช้กระบอกไม้ไผ่เป็นภาชนะบรรจุน้ำ สะพายใส่บาทั้งสองข้างกลับไปยังถ้ำขาม หากใช้ถึงหรือปั้บบรรจุจะหกเสียหายแทบหมด เพราะต้องหามหามระหกระเหินเป็นระยะทางไกลมาก

ในช่วงที่ขึ้นไปใหม่ ๆ การใช้น้ำต้องกระทำอย่างประหยัด พระเณรต้องเดินไปสรงน้ำไกลถึง ๔ กิโลเมตรเศษ เสร็จแล้วจึงสะพายกระบอกน้ำกลับขึ้นมามบนถ้ำขามอีก กว่าที่จะถึงที่พักเหนื่อก็อิ่มมร่าเริงราวกับว่ายังไม่ได้อาบน้ำมาเลย อยู่ในสภาพเช่นนั้นมาประมาณครึ่งเดือน หลวงปู่ฝั้นก็บอกพระภิกษุลูกศิษย์ว่า บนเขาหลังถ้ำขามนี้มีอ่างน้ำอยู่เหมือนกัน แต่ดินถล่มไปจนเต็มหมด หากขุดดินออกคงเก็บน้ำฝนได้มากอยู่ ท่านบอกว่าได้มีมติเห็นอ่างที่ว่ามา ๒-๓ วันแล้ว จากนั้นก็พากันเดินสำรวจ ในที่สุดก็เห็นปากอ่างซึ่งมีหญ้าปกคลุมอยู่เต็ม หลวงปู่ฝั้นได้ให้พระภิกษุลูกศิษย์ไถดินขึ้น พอไถดินลึกลงไปประมาณเมตรเศษ ๆ ก็มีน้ำซึมออกมา จึงปล่อยให้ให้น้ำซึมออกมาเป็นน้ำบ่อ อาศัยดักใช้ไปได้หลายวัน พอน้ำแห้งก็ไถดินกันใหม่ให้ลึกลงไปกว่าเก่า ก็มีน้ำซึมออกมาให้ใช้อีก เป็นอยู่เช่นนั้นประมาณเดือนเศษ พอขุดลึกลงไปโพรงอันกว้างใหญ่ ๒-๓ โพรงซึ่งอยู่ใต้ดินก็ทะลุถึงกันเข้าเอง เป็นเหตุให้กลายเป็นอ่างขนาดใหญ่ ขนาดลงไปยืนแล้วยืนมือขึ้นมาไม่ถึงปากหลุม เป็นอ่างเก็บน้ำฝนได้อย่างดีจนกระทั่งทุกวันนี้ และต่อมาอีกปี ก็ได้ระเบิดหินทำเป็นสระน้ำขึ้นอีก ๓ สระ บนหลังเขา จึงมีน้ำใช้มาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ทางด้านหลังถ้ำ ซึ่งเต็มไปด้วยต้นลำทมขาว ดอกสะพรั่งส่งกลิ่นหอมฟุ้งไปทั้งบริเวณ หลวงปู่ฝั้นได้ให้พวกญาติโยมปิดกวาดทำความสะอาดจนกระทั่งมีสภาพเรียบร้อยน่าดูขึ้น

ในปีนั้นมีชาวไร่ ๓ ครอบครัวขึ้นไปทำไร่พริกบนภูเขากีกุหนึ่ง และมีศรัทธานิมนต์พระไปบิณฑบาตเป็นประจำ จึงไม่ถึงกับอดอยากกันเท่าไรนัก ส่วนหลวงปู่ฝั้นนั้น ท่านได้ตกลงใจไม่ฉันข้าว ฉันแต่หน่อไม้กับผลไม้เท่าที่มีเท่านั้น หน่อไม้ก็ฉันกับน้ำปลาตลอดทั้งพรรษา เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านก็ยังฉันแต่หน่อไม้และผลไม้ต่อมาอีกเป็นเวลาถึงเดือนเศษ รวมแล้วเป็นเวลาถึง ๔ เดือนเศษที่ท่านไม่ได้ฉันข้าวเลยแม้แต่เมล็ดเดียว กินน้ำแปลก ปกติเมื่อหมดฤดูกาลแล้ว หน่อไม้จะไม่ออก แต่ปีนั้นมีหน่อไม้ให้ท่านฉันตลอดปี

ถึงฤดูแล้งปี พ.ศ. ๒๔๙๘ หลวงปู่ฝั้นปรารภกับบรรดาญาติโยมที่ไปปฏิบัติท่านว่า ผู้คนที่ไปปฏิบัติท่าน เพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน ศาลาโรงธรรมที่มีอยู่ไม่แข็งแรงและไม่เพียงพอแก่การพักอาศัย สมควรที่จะสร้างศาลาโรงธรรมอันเป็นที่พักให้ถาวรขึ้น ญาติโยมทั้งหลายก็เห็นพ้องด้วย

จึงช่วยกันจัดหาอุปกรณ์การก่อสร้าง โดยตกลงให้หลวงปู่ฝั้นเป็นผู้อำนวยความสะดวกสร้างด้วยตัวของท่านเอง

การลำเลียงอุปกรณ์ก่อสร้างขึ้นไปบนภูเขาครั้งนั้น เต็มไปด้วยความยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ทั้งพระทั้งเณรพร้อมด้วยชาวบ้าน ต้องใช้กำลังกายแบกหามวัสดุต่าง ๆ ขึ้นไป เสาบางต้นยาวตั้ง ๑๑ - ๑๒ เมตร แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มีใครย่อท้อ ระหว่างนั้นชาวบ้านได้ทราบข่าวว่า หลวงปู่ฝั้นจะสร้างศาลาโรงธรรม ก็พร้อมใจกันขึ้นไปช่วยอย่างคับคั่ง จนกระทั่งการขนอุปกรณ์การก่อสร้างสำเร็จลงโดยไม่มีใครเห็นแก่ความเหนื่อยยาก

เมื่อถึงวันยกเสา ชาวบ้านทั้งใกล้และไกล ได้ขึ้นไปช่วยอย่างพร้อมเพรียงและในที่สุดการยกเสาขึ้นตั้งโดยการควบคุมของหลวงปู่ฝั้น ก็สำเร็จไปได้ที่น่าอัศจรรย์ ที่ว่าน่าอัศจรรย์ก็เพราะว่า พื้นที่ที่จะปลูกสร้างศาลาโรงธรรมนั้นไม่เสมอกัน สูง ๆ ต่ำ ๆ และระเกะระกะไปด้วยก้อนหิน เสาทุกต้นที่ขึ้นตั้งบนก้อนหิน จึงสั้นบ้างยาวบ้าง สำหรับรับคานเรียบร้อยแล้วทุกต้น จึงให้ยกขึ้นตั้งหมดทุกเสา ปรากฏว่าเสาทุกเสาตั้งได้ที่ทุกต้น โดยไม่ต้องแก้ไขหรือขยับเขยื้อนเลย มีหน้าซ้ำ ทั้ง ๆ ที่ตั้งเสาขึ้นบนหิน เสาทุกต้นก็แน่นปึ้ก ราวกับฝังลึกในดินเป็นเมตร ๆ

ชาวบ้านที่ขึ้นไปช่วยต่างกลัวกันว่า เสาจะล้มทับ แต่หลวงปู่ฝั้นปลอบว่า ไม่เป็นไร ตั้งใจทำไปเถอะ และไม่ยอมให้ชาวบ้านตีค้ำยันเพื่อกันล้ม ท่านบอกชาวบ้านว่า ถ้าไม่เชื่อผลักดูก็ได้ว่า มันจะล้มไหม ชาวบ้านบางคนได้เข้าไปผลักดูเขย่าดู เมื่อเห็นว่าตั้งอยู่บนหินได้อย่างแน่นหนา ทุกต้นก็ได้แต่ประหลาดใจ แต่ละคนไม่กล้าพูดอะไร ได้แต่มองหน้ากันไปมา

เมื่อตั้งเสาเสร็จก็ตกเย็น พวกญาติโยมบางคนก็ลงจากเขากลับบ้าน แต่ส่วนใหญ่พักค้างกันอยู่บนเขา เพื่อช่วยงานต่อไปในวันรุ่งขึ้น

คืนนั้น หลวงปู่ฝั้นได้ลงไปทำวัตรสวดมนต์แล้วเทศนาสั่งสอน และแนะนำให้พวกชาวบ้านภาวนาพุทโธกันเข้าไว้ อย่าหลับนอนให้มากนัก เมื่อแนะนำเสร็จก็ให้ไปพักผ่อนกันได้ **พอตกตึกเจียบสงัด บรรดาญาติโยม ๓ - ๔ คนที่พักอยู่ในถ้ำ ต่างได้ยินเสียงผู้คนนับร้อย ๆ คุ้ยกันกองถ้ำไปหมด แต่ยังไม่ได้ศัพท์ว่าพูดเรื่องอะไร** แรก ๆ ก็คิดว่าชาวบ้านบางคนลุกขึ้นมาคุ้ยกัน แต่เมื่อมองไปรอบ ๆ ก็เห็นทุกคนนอนหลับ จึงรู้สึกเอะใจและนึกกลัวขึ้นมาทันที จะนอนก็นอนไม่หลับ ได้แต่จับกลุ่มสดับเหตุการณ์จนกระทั่งตี ๕ เศษ จึงได้ลุกไปถามพระภิกษุรูปหนึ่งดูว่าเป็นเสียงอะไรกันแน่ แต่พระภิกษุรูปนั้นไม่ยอมตอบ เพียงแต่แนะนำให้ไปถามหลวงปู่ฝั้นเอาเอง แล้วท่านก็ชวนชาวบ้าน ๓ - ๔ คนนั้นไปเดินจงกรมด้วยกันบนหลังถ้ำ ◉

บรรยากาศภายใน วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ ๑๘

ช่วยสร้างศาลาที่ถ้ำขาม

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ได้เล่าถึงผลแห่งการปฏิบัติที่ถ้ำขามเอาไว้ว่า “...ด้วยการ
เร่งความเพียรไม่ลดละ จิตท่านได้รวมใหญ่ที่ถ้ำขาม” (โปรดอ่านตอนกว่าจะบรรลุธรรม)

เข้าวันนั้น หลวงปู่ขึ้นขึ้นไปบนศาลา ก็ทักทายกับพวกญาติโยมทันทีว่า เป็นยังไงบ้าง
เมื่อคืนนั่งกลัวจนนอนไม่หลับทีเดียวหรือ ได้ยินพวกเทพเขามาอนุโมทนาสาธุการกันหรือเปล่า
เขามาอนุโมทนากันตั้งมากมาย พวกโยม ๓ – ๔ คน ที่ผ่านเหตุการณ์มาเมื่อคืน ได้แต่มองหน้ากัน
อย่างประหลาดใจ ทำไมหลวงปู่ขึ้นจึงทราบได้ว่า เมื่อคืนกลัวกันมากจนหลับไม่ลงก็ไม่ทราบ

ในที่สุด ศาลาโรงธรรมหลังถาวร ภายใต้การอำนวยการสร้างของหลวงปู่ขึ้นก็สำเร็จลง
ในการนี้ได้มีการสร้างกุฏิที่พักอาศัยของหลวงปู่ขึ้นขึ้นใหม่ด้วย พร้อมทั้งทำสระน้ำใหญ่บนหลังถ้ำ
เพื่อเป็นที่เก็บน้ำฝนมาจนกระทั่งปัจจุบัน นับว่าได้อำนวยความสะดวกแก่บรรดาศิษยานุศิษย์ และ
บรรดาญาติโยมทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง

มีเรื่องน่าบันทึกไว้ในที่นี้อีกเรื่องหนึ่ง กล่าวคือ ก่อนจะลงมือสร้างศาลาโรงธรรมดังกล่าว
ได้เกิดปัญหาแก่บรรดาญาติโยมทั้งหลายขึ้นมาว่า องค์พระประธานซึ่งเจ้าภาพจัดส่งไว้ที่บ้าน
คำขำนั้น ทำอย่างไรจึงจะอัญเชิญขึ้นไปให้ถึงถ้ำขามได้ เพราะระยะนั้น ถนนสำหรับขึ้นลงยังไม่มี
ทางคนเดินแม้จะมีอยู่ แต่จะขึ้นลงแต่ละทีก็แสนลำบากมากอยู่แล้ว แต่หลวงปู่ขึ้นได้บอกบรรดา
ญาติโยมทั้งหลายว่าไม่ยาก ให้พากันหามขึ้นไปเลย โดยมีคนถางทางนำหน้าขึ้นไปก่อน ฝ่ายที่
หามพระประธานก็ให้หามตามไปเรื่อย ๆ หากจะตัดทางให้เสร็จก่อนแล้วหามพระประธานขึ้นไป
ก็จะเสียเวลาไปอย่างน้อยถึง ๕ วัน จึงจะตัดทางได้สำเร็จ อีกประการหนึ่ง หลวงปู่ขึ้นจะต้องจาก

ถ้าขามไปในงานประชุมประจำปีของคณะศิษย์พระอาจารย์มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส ไม่มีเวลาพอจะรอได้ ชาวบ้านก็สนองเจตนาของท่าน ด้วยการแบ่งกำลังออกเป็นสองชุด ชุดแรกให้ถางทางขึ้นไปก่อน ชุดหลังหามพระประธานตามขึ้นไป เมื่อลงมือกันเข้าจริง ๆ ชุดที่ถางทางขึ้นไปก่อนทำงานไม่ทัน เพราะเป็นป่ารก เต็มไปด้วยขวากหนาม ชุดที่หามพระประธานขึ้นไปไม่อาจหยุดรอได้ เพราะพระประธานหนักมาก จะวางลงหรือยกขึ้นแต่ละครั้งลำบากเป็นที่สุด เนื่องจากสภาพพื้นที่สูงชันและเต็มไปด้วยก้อนหินระเกะระกะ จึงจำเป็นต้องแข่งชุดที่ถางทางขึ้นไปก่อน เมื่อแข่งไปแล้ว ก็บุกต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง เพราะทางชันขึ้นตลอดเวลา ชุดที่ถางทางล่วงหน้า จึงพากันวางมิดช่วยกันผลัดเปลี่ยน ทำหน้าที่หามร่วมขวนไปด้วย จนในที่สุดก็อัญเชิญพระประธานขึ้นไปถึงถ้าขามได้สำเร็จภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง

น่าสังเกตว่า ในขณะที่ชาวบ้านช่วยกันหามพระประธานขึ้นไบนั้น ผู้คนซุกมุนวุ่นวายถึงขนาดล้มลุกคลุกคลานอยู่ตลอดเวลา หลายต่อหลายคนล้มลงไปในดงขวากหนาม น่าจะได้รับบาดเจ็บหรือมีบาดแผลกันบ้าง แต่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง ทุกคนปลอดภัยไม่มีใครได้รับบาดเจ็บเลยสักคน

และในปีนั้นเอง มีข้อน่าสังเกตอีกประการหนึ่งว่า ได้มีคณะศิษย์ทางกรุงเทพฯ พากันขึ้นถ้าขามไปนมัสการหลวงปู่ฝั้นเป็นจำนวนมาก แม้การขึ้นถ้าขาม จะเป็นไปด้วยความยากลำบากยังอุตสาหะขึ้นไปจนถึง ที่จำงเขวียนนั่งไปจนถึงเขาแล้วเดินขึ้นก็มี ที่ขึ้นไปแล้วต้องพักเหนื่อยค้างคืนก็มีมาก ทางรถยนต์ที่สร้างขึ้นไปจนถึงถ้าขามในทุกวันนี้ นั้น ก็เกิดจากนายช่างวิศวกรท่านหนึ่งอุปสมบทแล้วขึ้นไปจำพรรษาอยู่บนถ้าขามในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เมื่อจวนจะออกพรรษา ได้เกิดศรัทธาจะทำทางรถยนต์ขึ้นลงถ้าขามให้ได้ จึงออกสำรวจทางหลังถ้า แล้วทำทางลงมาจนสำเร็จ ยังผลให้รถยนต์วิ่งขึ้นลงได้จนปัจจุบัน ๐

(บน) บรรยากาศทิวทัศน์บนหลังถ้ำขาม (ล่าง) ภาพอ่างเก็บน้ำก่อนขึ้นถ้ำขาม

ตอนที่ ๑๙

ช่วยหลวงปู่ปั้นสร้างสระน้ำ

ในพรรษาปีพ.ศ. ๒๔๙๘ หลวงปู่ปั้นคงจำพรรษาอยู่บนถ้ำขามพร้อมด้วยพระภิกษุ ๔ รูป กับสามเณรอีก ๓ รูป เท่ากับพรรษาก่อน ในฤดูแล้งปีนั้นหลวงปู่ทองพูล ได้ไปช่วยงานหลวงปู่ปั้น เช่นเคย มีการทำสระน้ำเป็นงานหลัก สระน้ำบนถ้ำขามนั้นปรากฏว่าต้องทำถึงสองครั้ง เมื่อทำเสร็จครั้งแรกเก็บน้ำเต็มสระแล้วเกิดชำรุด ผนังแตกร้าว น้ำไหลซึมออกไปหมด จึงต้องจัดทำกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยขยับเนื้อที่เข้าไปอีก ครึ่งนี้ทำผนังเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก จึงแน่นหนาถาวร มาจนกระทั่งปัจจุบัน และในปีต่อมาหลวงปู่ปั้นได้ทำสระน้ำอีกแห่งบนพื้นที่สูงขึ้นไป จึงมีทั้งหมดรวมสองสระ

ตลอดเวลาที่ผ่านมา หลวงปู่ปั้น ฯ ยังคงนำสาธุศิษย์บำเพ็ญความเพียรอย่างคงเส้นคงวา สำหรับอาหารการบิณฑบาตยังคงขัดสนอยู่เช่นเคย แต่บรรดาพระภิกษุสามเณรที่อาศัยอยู่กับหลวงปู่ปั้น ฯ ก็มีได้ยอห่อต่อความลำบาก ชาวบ้านก็เอาใจใส่เป็นอย่างดี โดยเดินทางไปใส่บาตรที่เชิงเขา ส่วนพระและเณรก็เดินลงจากเขา รับบิณฑบาตแล้วก็เดินกลับขึ้นไป กว่าจะได้ลงมือฉันก็ตกเข้าไปเกือบ ๙ นาฬิกาครึ่ง ขณะเดียวกันนั้น ก็ได้มีการจัดสร้างกุฏิ สำหรับพระและเณรอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยแรงศรัทธาของบรรดาสาธุศิษย์ เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมามีพระและเณรขึ้นไปอาศัยและจำพรรษามากขึ้นเป็นลำดับ

มีข้อน่าสังเกตอีกประการหนึ่งว่า ขณะที่หลวงปู่ปั้น ฯ ขึ้นไปพักบนถ้ำขามใหม่ ๆ นั้น บริเวณเชิงเขาเต็มไปด้วยปารก เป็นดงข้างดงเสือ และสัตว์ป่านานาชนิด แต่ปัจจุบันได้เป็นป่ากล้วย และไร่สวนไปมากมาย

เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะหลวงปู่ฝันได้เป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้านบุกเบิก เพื่อประโยชน์ในการครองชีพ และในทางเศรษฐกิจของชาวบ้านแถบนั้นเอง เรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งขณะที่หลวงปู่ฝันได้แนะนำสั่งสอนให้ญาติโยมมีความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ท่านได้แนะนำให้ปลูกกล้วยปลุกอ้อยให้มากขึ้นด้วย จะได้มีอยู่มีกินไม่อดอยากยากแค้น โยมคนหนึ่งได้ค้านขึ้นว่า “หมู่บ้านแถบนี้พื้นที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ปลูกอะไรก็ไม่ขึ้นเสียแรงเปล่า ๆ ต่อให้เทวดาหน้าไหนมาปลูกก็ไม่ได้ผล”

หลวงปู่ฝันจึงถามว่า “ได้ลองปลูกดูแล้วหรือยัง” โยมผู้นั้นตอบว่า “ยัง”

หลวงปู่ฝันจึงสั่งสอนว่า “เพราะพวกเราพากันขี้เกียจเช่นนี้แหละถึงได้พากันอดอยากขาดแคลนกันมาเรื่อย มัวแต่พูดมัวแต่คิดว่าทำไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยลงมือทำเลย แล้วจะรู้ผลได้อย่างไรว่าปลูกขึ้นหรือไม่ขึ้น หากปลูกไม่ขึ้นจริง ๆ แล้วบรรดาต้นไม้ต่าง ๆ เหล่านี้มันจะอยู่ได้อย่างไร ถึงภูเขานี้เองก็ถะ ถ้าปลูกลงไปมันก็ขึ้นได้เหมือนกัน”

แล้วหลวงปู่ฝันก็สั่งให้ญาติโยมหาหน่อกล้วยขึ้นไปปลูกดูบนภูเขา เพื่อลองดูว่ามันจะขึ้นได้หรือไม่ พร้อมกันนั้น ก็พาญาติโยมรวมทั้งโยมที่ค้านท่านไปปรับพื้นที่ตรงที่เป็นปากกล้วยทุกวันนี้ด้วยกันทุกคน ต่อ ๆ มา พวกโยมก็แบกหน่อกล้วยขึ้นไปปลูกวันละต้นสองต้น ในที่สุดกล้วยที่ปลูกก็เจริญงอกงามจนเป็นปากกล้วยอยู่ในปัจจุบัน และไร่นาในบริเวณถ้ำขาม ก็เกิดขึ้นอย่างมากมายตามกันมา นับว่าหลวงปู่ฝัน ได้เป็นผู้บุกเบิกนำความเจริญไปสู่หมู่บ้านนั้นอย่างแท้จริง

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เล่าย้ำอีกว่า เรื่องน้ำก็แสนจะลำบาก ไปหาบมาก็ไกลแสนไกล ไม่มีน้ำก็เจาะหินข้างบนอีก ทำถึงเก็บน้ำ จากแอ่งน้อย ๆ ก็เจาะระเบิดออกไป แต่ก่อนไม่มีซีเมนต์ เอน้ำมันยางกับซีซียางถึง ยาแนวให้มันเรียบเหมือนคูลังน้ำ ไว้เก็บน้ำฝน เอลงมาใช้ที่ศาลาใช้ไม้ไผ่ทำเป็นท่อแป๊บ เจาะเอาทะลุปล้อง ปลายสวมต่อกัน เอลงมาทางหลังถ้ำ ทำเป็นขอบสี่เหลี่ยม ยาแนวตรงนี้แล้วก็ตักน้ำมาเทใส่ใน ตักน้ำในถัง มันก็ไหลลงมา หน้าถ้ำมันเต็มแล้วก็เคาะไม้ไผ่แป๊บ ๆ ๆ ให้คนข้างบนได้ยินเป็นสัญญาณ

ต่อมามันถูกแดดมันก็แตกเพราะมันเป็นไม้ไผ่ ก็ต้องใช้ซีซีไปยาอีก ยาตรงที่มันแตก... คุณนายเมียนายช่างรถไฟท่านขึ้นไปเห็นเข้า จึงพิจารณาว่า “ดิฉันจะถวายปัจจัยมาทำท่อให้ใหม่” เขาถวายปัจจัยมาก็ไปซื้อสังกะสีเหลื้อมมาทำรางน้ำ ก็เลยสบายไม่ต้องใช้ซีซียา ทั้งหมดทั้งสิ้นหลวงปู่ฝันท่านพาทำ

ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ไม่ธรรมดานะ หลวงปู่ฝัน ท่านเป็นช่างหลายอย่าง เอาทองเหลืองมาหล่อเป็นมิดโคนผมก็ได้ โดยขั้นแรกใช้ซีซีฝังมาหล่อเป็นรูปมิดโคน เอาดินเหนียวมาปั้นรอบ ๆ

หลวงปู่สีลา อิสฺสโร

หลวงปู่เกิ่ง อธิมุตโต

แล้วก็เผาขี้ผึ้งออกเสียก่อนจึงหล่อ ชุปทองมาใส่ ๆ แบบ เมื่อเย็นแล้วจึงแกะออก ก็กลายเป็น
มิตโกนใช้ได้เลย มิตโกนของท่านยังใช้ได้ตราบวันที่ท่านมรณภาพ

หลวงปู่สีลา อิสฺสโร หลวงปู่เกิ่ง อธิมุตโต ตีมิตโกนใช้ได้ เอาขันแตก หม้อแตก หม้อ
ทองเหลืองมาทำเป็นรูป ตีไป ตีมา สูปไปสูบมา ชุปเป็นมิตโกน ได้ เจาะหินภูทอก ก็ใช้สูบนี้แหละ
หลวงปู่เกิ่ง ท่านเป็นคนบ้านข่าไกล้ ๆ บ้านศรีสงคราม เป็นญาติกับหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ท่าน
บวชได้ ๓๐ พรรษาถึงได้ญัตติเป็นธรรมยุต ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์(จุม พนฺธุโล)เป็นพระอุปัชฌาย์
ท่านมาบวชที่วัดบ้านสามผง หนีแม่มาบวช

เมื่อหลวงปู่ทองพูล ได้ขึ้นมาร่วมสร้างสำนักสงฆ์ถ้ำขามและได้มาอยู่อบรมบำเพ็ญภาวนา
กับท่านหลวงปู่ฝั้น อาจาโร นานพอสมควรแล้ว ไกล้จะถึงวันเข้าพรรษา ท่านจึงได้กราบลา
หลวงปู่ฝั้นกลับไปอยู่จำพรรษากับหมู่คณะที่บ้านดือศรีคันไชยอีก ภายในพรรษาก็ได้อาศัยนำเอา
หลักธรรม และข้อวัตรปฏิบัติที่ได้ศึกษามาจากสำนักของครูบาอาจารย์มาเป็นแนวทางในการ
ปฏิบัติ ทำให้การบำเพ็ญความเพียรของท่านดำเนินไปด้วยความก้าวหน้าเป็นอย่างดี ๑

ภาพมุมสูง วัดป่าศรีไพรวัลย์ (ปัจจุบัน) บ้านเดื่อศรีคันไชย อำเภอวนรวาส จังหวัดสกลนคร

วัดป่าศรีไพรวัลย์ (ปัจจุบัน) บ้านเตือครีคั่นไชย อำเภอกวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
วัดที่หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เป็นผู้สร้าง

ตอนที่ ๒๐

นำคณะญาติโยมสร้างวัดป่าศรีไพรวัลย์

หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวของญาติโยมเสร็จเรียบร้อยแล้วทางญาติโยมได้นิมนต์ให้ท่านอยู่และนำในการสร้างสำนักสงฆ์แห่งนี้ให้ถาวรต่อไป ท่านเห็นว่าทุกคนมีศรัทธาและปรารถนาจะได้วัดจริง ๆ จึงได้แนะนำญาติโยมที่มาประชุมกันในวันนั้นว่าการจะทำอะไรทุกอย่างไม่ว่างานภายนอกหรืองานภายใน สำคัญอยู่ที่ “ใจ” งานที่จะสำเร็จและสมบูรณ์ได้ต้องอาศัย หลักใจ ๓ หลัก คือ

๑. ตั้งใจของเราให้ดี คือมีเจตนาในทางดี
๒. ตั้งงานของเราให้ดี คืองานนั้นต้องให้เป็นประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน และประโยชน์อย่างยิ่ง
๓. ตั้งใจทำงานให้ดี คือทำคนเดียวก็ให้มันดี หลายคนก็ให้มันดี

และอีกอย่างหนึ่งท่านสอนสูตรการทำงานเอาไว้ว่า “....การจะทำงานให้ดีดี ให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้นั้นมันมีสูตรอยู่ สูตรนี้มีมาแต่โบราณโบราณ สูตรของการทำงานมี ๔ อย่างคือ

๑. งาน ๒. คนที่จะมาทำงาน ๓. เวลาทำงาน ๔. และเงินที่จะใช้ในงาน นี่พอมีครบแล้วก็เริ่มทำงานได้ ถ้ามีไม่ครบก็อย่าไปทำเดี๋ยวมันจะไม่เสร็จเอา

• นิमितเห็นสัตว์ถูกฆ่าและรู้วาระจิตผู้อื่น •

ในขณะที่ท่านสร้างวัดป่าศรีไพรวัลย์และเพียรประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่นั้น ท่านได้นิमितเห็นวัวถูกเชือดเลือดพุ่งตายอย่างน่าเวทนา วิญญาณสัตว์ตัวนั้นเข้ามาหาท่านขอแบ่งส่วนบุญขอความช่วยเหลือให้ท่านแผ่ส่วนบุญให้ ท่านนิमितอยู่ที่วัด ท่านจึงบอกให้คนไปดูซิว่าเขามีการ

ฆ่าวัวอย่างทรमानในหมู่บ้านบ้างไหม คนที่ท่านพูดด้วยจึงรีบเข้าไปดูในหมู่บ้าน ปรากฏภาพที่เห็นเป็นที่สยดสยอง คือเขาลงมือฆ่าอย่างทรमानด้วยความมีนเมา ไม่สนใจเสียงร้องอันแสนเจ็บปวดทรमानนั้นเลย ฆ่าไปกินไปเลือดไหลพุ่ง ๆ ไป สิ่งที่ท่านเล่าในนิมิตกับสิ่งที่เขาไปเห็นเป็นจริงทุกประการ ประหนึ่งว่าท่านมองเห็นด้วยตาเนื้อ

ท่านกล่าวสอนว่า “สรรพสัตว์ต่างเป็นเพื่อนกัน อย่าฆ่าและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน หมู่มนุษย์ต้องมีเพื่อนที่ติงาม เพื่อนที่อยู่ร่วมสังคมเดียวกัน ประเทศเดียวกัน บ้านเดียวกัน เมืองเดียวกัน ครอบครัวเดียวกัน อันนี้เรียกว่าเพื่อน”

อีกประการหนึ่งเรื่องวาระจิตของท่าน มีโยมคนหนึ่งอยู่ในหมู่บ้าน แก่ก็ไม่ได้เป็นคนชั่วช้าอะไรหรอก แต่แกชอบคิดชอบพูดเหมือนว่าบุญบาปไม่มีจริง ซาติน้ำไม่มีจริง ตายแล้วก็สูญกันไป แก่ก็พูดกับเมียเก่าว่า “คนที่ตายไปแล้ว ถ้านรกสวรรค์มีจริง ถ้าเขาได้ขึ้นสวรรค์เขาจะเขียนจดหมายมาหาเอง ถ้าเขาตกนรก เขาก็เขียนจดหมายมาหาเอง ถ้าเขาไม่กลับมาบอกก็แสดงว่ามันไม่มีอยู่จริง ถ้ามีจริงก็ต้องปรากฏให้เห็น นี่เห็นใครตายก็เจ็บ เหมือนไม่เคยเกิดร่วมโลกกัน ตายเป็นผีเป็นสางไปแล้วก็ไม่เห็นผีตัวไหนมาหลอกมากวน เห็นแต่เจ็บ” แก่ก็พูดกับแฟนของแกอยู่ที่บ้าน พูดรำพันแล้วก็จบกันไป ...

ต่อมาวันหนึ่งแกมีโอกาสดูเข้าวัดไปถวายจังหันกับเขาบ้าง ขณะนั้นหลวงปู่ทองพูลท่านยังเป็นพระหนุ่มกำลังจะฉันจังหัน ท่านก็กวักมือเรียกแกเข้าไป ท่านก็ทักว่า “อย่าพูดอย่าคิดแบบนั้น มันไม่ดี เราจะได้เห็นนรกสวรรค์หรือไม่ก็ตาม ให้คิดดีพูดดีทำดีเอาไว้ อย่าประมาท ให้เชื่อพระพุทธเจ้า ตาในคือใจของเรา มันบอดมันหนวก ให้เชื่อผู้ตาดีมีพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์เป็นต้น เราอย่าเชื่อเราซึ่งเป็นตัวกิเลส มันจะพาเราจมลงสู่หม้อนรก” แก่ได้ฟังดังนั้นก็ตกใจเป็นอย่างมากกว่าท่านเป็นผู้รู้จริง รู้แท้ แม้เราคิดอะไรอยู่ที่บ้านท่านก็รู้ แก่จึงกลัวท่านเป็นอย่างมากจนตราบถึงทุกวันนี้

การสร้างวัดหรือการตั้งวัดนั้นเป็นการสร้างสถานที่ในการบำเพ็ญคุณงามความดีทางพระพุทธศาสนา คือตั้งด้วยทาน ตั้งด้วยศีล ตั้งด้วยสมาธิ ตั้งด้วยปัญญา ตั้งเพื่อจะลดความโลภ โกรธ หลง ออกไปจากใจของเรา... ไม่ใช่ตั้งวัดด้วยการเห็นแก่ตัว ตั้งมาแล้วต่อสู้แข่งขันอวดดีอวดเด่นทะเลาะวิวาทกัน หรือหลับตาหลับหูตั้ง อย่างนี้ผิดเป้าหมายในการตั้งวัด จะกลายเป็นนิทานเล่าขาน ในอดีตเรื่องหลวงตา ๒ วัด คือ

หลวงตาวัดเหนือปลุกมะละกอ มะเขือ เครื่องอยู่ของกินต่าง ๆ แต่หลวงตาวัดใต้ปลุกไผ่บ้าน

ไผ่รวก และไม้ไผ่ชนิดอื่น ๆ ภายหลังเกิดขัดผลประโยชน์กันมากที่สุด นี่เพราะปลูกแต่อย่างอื่น ไม่ปลูกศีลธรรมคำสั่งสอนพระศาสนา ขาดวิญญูณทางธรรมจึงไปไม่รอด บางวัดจึงกลายเป็นวัดร้างไปในที่สุด

เมื่อทุกฝ่ายเข้าใจในการดำเนินงานแล้วจึงได้ลงมือร่วมแรงร่วมใจกันสร้างวัดต่อไป แต่ก่อนจะสร้างได้ให้โยมเข้าไปกราบเรียนขอคำปรึกษาแนะนำจากพระอุปัชฌาย์ญาท่านสิงห์เสียก่อน แม้จะอยู่คนละฝ่ายก็ยังมีความเคารพนับถือท่านในฐานะเป็นพระผู้ใหญ่ในตำบลนี้ ท่านเองก็บอกว่าแล้วแต่ญาติโยมและหมู่คณะจะเห็นดีอย่างไรก็จงพากันทำไปเถิด ขออนุโมทนาด้วย

เมื่อฝ่ายคณะสงฆ์มีความเข้าใจกันแล้วทางญาติโยมก็ได้ปรึกษาหารือกันว่า เพื่อให้การสร้างวัดดำเนินไปด้วยดีและให้ทุกคนในหมู่บ้านของเราได้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของด้วยกัน จึงได้แบ่งกลุ่มคนที่มี ทำงานออกเป็นคุ้ม ๆ โดยให้คนแต่ละคุ้มจัดทำกุฏิถาวรคุ้มละ ๑ หลัง เช่น

- คุ้มเหนือ   ทำกุฏิ ๑ หลัง ถนอม ๑ สาย
- คุ้มกลาง   ทำกุฏิ ๑ หลัง ถนอม ๑ สาย
- คุ้มใต้   ทำกุฏิ ๑ หลัง ถนอม ๑ สาย

ทางเดิน และศาลาวิริยธรรมาประชาชนุสรณ์

พินิจสังหาร

สำหรับศาลาการเปรียญ ๑ หลัง และกุฏิอีก ๑ หลัง ห้องส้วม ๑ หลัง ๒ ห้อง พร้อมทั้งถนนภายในวัด (รอบวัด) ได้ตกลงเอาชาวคุ้มทุกคุ้มทุกคนในหมู่บ้านทั้งหมดรวมกันทำ ได้ร่วมมือร่วมใจกันสร้างถาวรวัตถุดังกล่าว

ตั้งแต่ปี ๒๔๙๘-๒๕๐๐ รวมเวลา ๓ ปี ได้ศาลาการเปรียญ ๑ หลัง กุฏิถาวร ๔ หลัง กุฏิชั่วคราว ๕ หลัง ห้องส้วม ๑ หลัง ๒ ห้อง กุฏิที่พักโยม ๑ หลัง โรงครัว ๑ หลัง และรั้วลวดหนามรอบวัดทั้ง ๔ ด้าน

และเพื่อให้การสร้างวัดได้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย จึงได้ให้คณะกรรมการดำเนินการสร้างวัดคือนายเทิบ เผื่อนศรี เป็นผู้จับจองที่ดินตั้งวัดทั้งหมดจำนวน ๔๐ ไร่ เป็นผู้จับจองและเจ้าของที่ดินแห่งนี้ ต่อมาจึงได้ยกกรรมสิทธิ์ทั้งหมดให้สร้างเป็นวัดชื่อว่า “วัดป่าศรีไพรวัลย์” ภายหลังคณะสงฆ์และประชาชนได้ขยายเนื้อที่ที่ดิน ทางด้านทิศตะวันออกเพิ่มออกไปอีกประมาณ ๖๐ กว่าไร่ รวมเป็น ๑๐๐ ไร่ ในปี พ.ศ.๒๕๒๖ ได้ให้รถเกรดมาทำถนนรอบวัด และทำรั้วลวดหนามรอบ ทั้งหมดทั้ง ๔ ด้าน ส่วนที่ดินที่เหลือด้านทิศใต้ ประมาณ ๕๐ ไร่ ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการจัดสร้างเป็นโรงเรียนมัธยม ประจำตำบล โดยมีชื่อว่า “โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์” เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕ ◉

เสนาสนะภายในวัดป่าศรีไพรวัลย์

คุณย่าแก้ว เอนไชย

ตอนที่ ๒๑

คุณย่าแก้ว เอนไชย

ในระหว่างปี ๒๔๙๘ คุณย่าแก้ว เอนไชย อายุ ๙๐ ปี ซึ่งเป็นย่าของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้เสียสละครอบครัวและลูกหลานออกมาอยู่ร่วมปฏิบัติ ความเพียรรักษาศีลเจริญภาวนากับหลานที่วัดป่าศรีไพรวัลย์ ลูกหลานญาติโยมจึงจัดทำกุฏิให้ ๑ หลัง และโรงครัว ๑ หลัง เพื่อผู้เฒ่าได้ทำจ้งหันถวายพระเณรตามมีตามเกิด

ตอนกลางคืนก็มีลูกหลานที่เป็นผู้หญิงมานอนเป็นเพื่อนทุกคืน ผู้เฒ่าเป็นคนชอบเข้าวัด ฟังธรรม รักษาศีลมาก่อนแล้ว เมื่อได้มาอยู่ที่วัดก็ยิ่งมีความขยันหมั่นเพียรมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นตั้งแต่ผู้เฒ่าได้มาอยู่วัด ในเวลาฤดูแล้งพระเณรมักจะออกธุดงค์กันทุก ๆ ปี บางครั้งไปหมดเหลือแต่ผู้เฒ่าเฝ้าวัดให้เป็นเดือน ๆ ก็เคยมี จิ้งถือเป็นโชคดีของวัดคือตั้งแต่ ตั้งวัดมาไม่เคยขาดคนเฝ้าวัดเลย

อนึ่งตั้งแต่ผู้เฒ่ามาอยู่ที่วัดแล้วผู้เฒ่าก็ได้ชักชวนลูกหลานให้มาบวชเป็นพระเป็นเณรอยู่ เสมอ ด้วยเหตุนี้กระมังจึงทำให้ลูกหลานนิยมมาบวชทางวัดป่ามากเป็นพิเศษและพระเณรเหล่านั้น ภายหลัง ได้กลายเป็นเจ้าคุณ-พระครู-มหาเปรียญกันก็หลายรูป สมัยก่อนเวลาออกพรรษาพระเณร มารวมกันแล้ว ปีหนึ่ง ๆ เกือบ ๓๐ รูป จะเห็นว่าผู้เฒ่าเป็นอีกแรงหนึ่งที่จูงใจบุตรหลานให้ เข้ามาสู่พระศาสนาก็เป็นได้ ในพรรษาปี ๒๕๑๓ ผู้เฒ่าก็ได้จากลูกหลานไปด้วยอาการสงบ รวม อายุได้ ๑๐๔ ปี รวมอยู่วัด ๑๔ ปี ๐

พระวิบูลธรรมภาณ อดีตเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร (ธรรมยุต) วัดป่าสุทธาวาส
พระน้องชายหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

ตอนที่ ๓๒

น้องชายออกบวชตามและออกเดินธุดงค์

พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ท่านเป็นพระนักเผยแผ่เที่ยวออกธุดงค์ไปตามสถานที่ต่าง ๆ แม้อंकท่านจะเที่ยวไปไกลแสนไกลแค่ไหน แต่สุดท้ายท่านก็ต้องย้อนกลับมาโปรดโยมมารดาและญาติพี่น้อง และสนองบุญคุณถิ่นฐานบ้านเกิด เมื่อท่านมีโอกาสกลับมาบ้านเกิดทุกครั้งที่จะขาดเสียมิได้คือการพุทธธรรมะให้โยมมารดาและญาติพี่น้องฟัง เพื่อญาติและท่านผู้มีอุปนิสัย จะได้ละวางกิเลสอาสวะที่หมักคองอยู่ในขันธสันดาน ให้หมดสิ้นไป ท่านเทศนาธรรมเอาไว้ว่า

“...ความดีก็เป็นผลตอบแทนให้แก่เรา เราได้รับความดี ก็จะดีตั้งแต่เป็นคน ไม่ใช่ตายแล้วจะเป็นคนดี ดีตั้งแต่เป็นคน ตั้งอยู่ในความดี ตั้งอยู่ในกุศลธรรม ตั้งอยู่ในศีลในธรรม ทำไปทำมาก็ดีขึ้นประเสริฐขึ้น งามขึ้น

การปฏิบัติธรรมบำเพ็ญเนกขัมมะกำจัดกิเลสอาสวะที่อยู่ในใจของเราให้เบาบางลงไป เฉพาะความเพียรความพยายามให้เกิดผล คือ ความสุข มนุษย์สุข สวรรค์สุข ตลอดถึงพระนิพพานสุข คนจะมีความสุข ก็ต้องอาศัยความเพียรความพยายาม ไม่ลดไม่ละ

เพราะอะไร จึงมีความเพียรความพยายาม เพราะอัตรภาพร่างกายของเรามีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุค ตามคราว ตามกาล ตามเวลา วันหนึ่งก็หมดไป วันที่ ๒ ก็หมดไป วันที่ ๓ ก็หมดไป เรี่ยวแรงของเราก็หมดไปทุกวัน ๆ เอาความคร่ำคร่าชรามาให้เรา ไม่ใช่หมดไปตามธรรมดา นานเข้า ๆ เขาเรียกว่า “ตาแก่” นานเข้า ๆ ก็ “หูแก่”

ตาแก่ก็มองไม่เห็นนั้นไม่เห็นนี้ต้องหาแว่นมาสใส่ หูแก่ฟังนั้นฟังนี้ก็ไม่รู้เรื่องต้องเปลี่ยน

หลวงปู่ทองพูล ในคราวที่ไปงานศพญาติ

อะไหล่หุ แก้วหุใหม่อีก หาเครื่องฟุ้งเสียงอีก อู้ ๆ อี้ ๆ นั้นเรียกว่าหุแก่

นานเข้า ๆ “จมูกแก่” ไม่รู้จักกลิ่นอะไร

นานเข้า ๆ “ลิ้นแก่” ไม่รู้รสรู้ชาติ ไม่รู้เปรี้ยวหวานอะไร

นานเข้า ๆ “กายแก่” เมื่อกายแก่ก็แก่ห่อหุ้มเข้าไปเรื่อย ทีแรกก็เดิน ๒ ขา นานเข้าก็เดิน ๓ ขา นานเข้าก็ ๔ ขา

ทีแรกก็เป็นเด็ก ปานกลาง จากปานกลางก็เป็นคนแก่ จากเป็นคนแก่ก็แก่ห่อหุ้มลงไปเหมือนเดิม ลูกหลานไม่อยู่ก็คลานเข้าไปโรงครัวหาบริโภคอาหารเอง ไปไม่ได้ก็ต้องคลาน สั่งขาร่างกายพึงได้ชั่วคราวชั่วระยะเท่านั้น **อนิจจัง วา** ไม่เที่ยง **ทุกขัง วา** ทั้งทุกข์ด้วย **สุขัง วา** ทั้งสุขด้วย อยู่ในนั้นในร่างกายของเรา มีอยู่มาตั้งแต่เกิดมาหลายภพหลายชาติแล้ว ถ้าเราไม่เพียรพยายามทำความดี ย่อมทวีความไม่ดีให้แก่เรา เพียรทำความดีก็พอกพูนความดีให้แก่เรา ก็เลสาสวะจะได้เบาบางลงไป สุดท้ายก็กลายเป็นผู้บริสุทธิ์”

ด้วยความพากเพียรพยายามขององค์ท่านที่อบรมสั่งสอนญาติพี่น้องเรื่อยมา เหตุแห่งการอบรมสั่งสอนของท่านจึงมาแสดงผล ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ น้องชายของท่าน คือ

นายประมูล เอนไชย ได้มีจิตศรัทธาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ภายหลังบวชแล้วได้ติดตามท่านไปอยู่ที่วัดสามัคคีอุปถัมภ์ จากนั้นไปอยู่วัดสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ “พระวิบูลธรรมภาณ” เป็นเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร (ธรรมยุต) และได้มรณภาพเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ หลังจากได้ไปร่วมในงานสวดธรรมสนามหลวงที่วัดกุดเรือคำ อำเภอดงเจริญแล้ว ท่านได้ออกเดินธุดงค์ พร้อมกับสามเณรน้อย ๒ รูป คือ สามเณรพิสวาท เทศประสิทธิ์ และสามเณรพุทธา ทินทอง โดยได้มุ่งหน้าไปยังสำนักสงฆ์ดงหม้อทอง ซึ่งหลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ ไปสร้างเอาไว้ตั้งแต่ปี ๒๔๙๖ เมื่อไปถึงวัดดงหม้อทอง ก็ได้ทราบข่าวจากพระที่อยู่ที่นี่บอกว่า ท่านพระอาจารย์จวน ออกจากวัดไปได้ ๑๕ วันแล้ว ท่านบอกว่าจะธุดงค์ไปทางอำเภอบึงกาฬ ซึ่งตามปกติทุก ๆ ปีที่ผ่านมาหลวงปู่จวน ท่านจะนำญาติโยมทางบ้านดงหม้อทอง บ้านมาย บ้านม่วง และญาติโยมหมู่บ้านแฉ่งเดินทางไปร่วมงานสวดธรรมสนามหลวงที่วัดกุดเรือคำ เป็นประจำทุกปีไม่เคยขาด เพราะสำนักปริยัติธรรมของฝ่ายคณะสงฆ์ธรรมยุต ในเขตนี้ก็มีที่นี้แห่งเดียวเท่านั้น งานสวดธรรมสนามหลวงแต่ละปี จึงมีพระภิกษุสามเณรมาทำการสวดที่สำนักแห่งนี้เป็นประจำ ร้อย ๆ รูปขึ้นไป ๐

วัฏจักรชีวิต เกิดแก่เจ็บตาย (ภาพประกอบ)

ตอนที่ ๒๓

คำทำนายอันน่าอัศจรรย์

ถึงพุทธกาล พุทธศักราช ๒๕๐๐ ที่จังหวัดบึงกาฬมีข่าวลือหนาหูถึงคำทำนายของ “ตาปะขาวเณรคำ” ขออธิบายคำว่าเณรคำ เณรคำเป็นคำเฉพาะที่คนทางภาคอีสานและทางประเทศลาวเรียกคนที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา ครั้นครัดในธรรมวินัย มีวาจาสิทธิ์ มีอภินิหาร และที่สำคัญเป็นบุคคลลึกลับ แม้บวชเป็นพระหรือสึกเป็นตาปะขาวแล้ว เขาก็ยังเรียกว่าเณรคำ ๆ อาจมีหลายองค์ไม่จำเป็นว่าจะเป็นใคร เป็นชื่อเรียกบุคคลผู้ศักดิ์สิทธิ์

...ตาปะขาวเณรคำที่จังหวัดบึงกาฬ เป็นคนที่เคยบวช แล้วสึกออกมาแล้วก็ถือศีล ๘ อายุประมาณ ๔๐ กว่า จะใช้สัญลักษณ์ใช้ผ้าเหลืองพันคอทำเหมือนเป็นสายสร้อยสังวาลย์ เป็นคนคล้าย ๆ สติไม่ค่อยดี แต่ว่าด้วยความลึก ๆ แล้วเป็นคนถือศีล ๘ เป็นประจำ

เริ่มด้วยข่าวลือที่ว่า “ตาปะขาวเณรคำ” มาปรากฏตัวขึ้นที่บึงกาฬ เป็นผู้ทรงศีล แต่ก็เคยบวชสามเณรมาก่อน ตาปะขาวเณรคำได้ทำนายไว้กับอาจารย์ณรงค์ เทศประสิทธิ์ ไว้ว่า “..จากนี้ไปหลังถึงพุทธกาล จะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในอนาคต ๓ ประการ ที่เมืองบึงกาฬ

๑. จะมีพระวัดใต้ผูกคอตาย

๒. จะมีพระรูปหนึ่งชื่อทองพูล...เป็นญาติกับครูณรงค์ เทศประสิทธิ์ จะมาจากบ้านเตื่อ จังหวัดสกลนคร แล้วจะมาเผาศพพระที่ผูกคอตายแล้วจะไม่กลับ จะตั้งวัดที่บึงกาฬ วัดนั้นจะกลายเป็นวัดให้พุทธศาสนิกชนได้มากราบไหว้บูชาต่อไป

๓. จะมีพระองค์หนึ่งชื่อ พระอาจารย์จวน ขณะนี้อยู่ดงหม้อทอง เป็นพระสุปฏิปันโน องค์สำคัญ เปรียบเสมือนพี่ชายใหญ่ของพระอาจารย์ทองพูล ท่านจะย้ายมาอยู่ถ้ำจันทน์ทั้งสองรูป จะเกื้อกูลกันเป็นหน่อเนื้อพระชินสีห์ จักเป็นศักดิ์เป็นศรีแห่งเมืองบึงกาฬ

...ด้วยความที่ครูณรงค์ ไม่เชื่อเรื่องพระเท่าไรนักจึงถามตาปะขาวเณรคำ ว่ามันจะเจริญไหม ในกาลต่อไป ตาปะขาวเณรคำตอบว่า “**วัดนี้ต่อไปจะเจริญรุ่งเรือง**” ครูณรงค์แก็ก็เชื่อบ้างไม่เชื่อ บ้าง เพราะเรื่องที่พูดกัน ยังไม่เกิดขึ้น จึงเชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง ฟัง ๆ ดู ๆ กันไปไม่ลบลู่

คำทำนายนี้ก็โจษขานกันไปในหมู่บุคคลผู้คุ้นเคย ลามไปทุกหัวเมืองท้ายเมืองบึงกาฬ ผู้คนตื่นคำทำนายเหมือนคราวที่ตื่นผีบุญที่เมืองโคราช

พอลถึงปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๑ กลางพรรษา หลวงพ่อแสงจันทร์ พระวัดใต้ผูกคอตายตาม คำทำนาย ยิ่งทำให้ผู้คนแตกตื่นมากยิ่งขึ้นถึงวาจาสิทธิ์ของตาปะขาวเณรคำ

ขอพูดถึงพระผูกคอตายก่อน พระผูกคอตายเมื่อชันสูตรศพ ปรากฏว่าพระที่ผูกคอตาย สาเหตุจากว่าท่านเกิดความเครียดเรื่องเป็นโรคหอบหืด ะยะนั้นโรคหอบหืดยาไม่มีก็จะใช้ใบ มะเขือบ้าหั่น ตากแห้ง แล้วก็สูบเพื่อขยายหลอดลม ตอนหลังได้ข่าวว่าพระองค์นั้นติดใบมะเขือบ้า เหมือนติดกัญชา...ท่านอาจจะมีความเครียดหรืออาจจะมีความกังวลใจจึงผูกคอตาย

พอออกพรรษามา ไกลถึงระยะที่เฝ้าศพพระ มีพระรูปหนึ่งเดินทางมาเฝ้าศพพระที่ วัดใต้บึงกาฬ (บึงกาฬแบ่งเป็นวัดเหนือ วัดกลาง วัดใต้) เมื่อชาวบ้านถามจึงได้ทราบนามท่านว่า พระทองพูล สิริกาโม เป็นพระหนุ่มรูปร่างสูงโปร่ง สุขุมพูดน้อย ท่านมาในฐานะเป็นเพื่อนสนิทกับ พระรูปที่ผูกคอตาย ...ท่านรู้จักกันดี เป็นคนบ้านเดียวกัน แต่ว่าทางพระที่ตายเป็นมหานิกาย ทาง ท่านเป็นธรรมยุต ผู้คนก็ตื่นตื่นว่าท่านมาตามคำทำนายจริง ๆ ถามชื่อนามก็ตรงกับคำทำนาย ผู้คนที่ได้ยินคำทำนายก็อดจ้องดูว่าจะเป็นอย่างไรต่อไป

ท่านจึงได้เข้าไปเยี่ยมศพและถือโอกาสไปเยี่ยมญาติพี่น้องที่ย้ายมาตั้งหลักฐานที่บึงกาฬ ซึ่งมีอยู่หลายครอบครัวเป็นข้าราชการก็มีเป็นพ่อค้าพ่อขายก็มี มาอยู่ทำอะไรท่านก็มี เมื่อได้มี โอกาสพบกับญาติพี่น้องเหล่านั้นแล้ว ต่างฝ่ายต่างมีความดีอกดีใจอบอุ่นใจ เพราะหลายปีแล้ว ไม่ได้พบกัน บางคนมาอยู่ที่นี่เป็นเวลานานถึง ๒๐ ปี ๓๐ ปี ก็มี

เมื่อได้ถามสารทุกข์สุกดิบข่าวคราวของกันและกันแล้ว ญาติพี่น้องเหล่านั้นก็ได้ทราบ ความประสงค์ของท่านว่าการเดินทางมาครั้งนี้ ท่านต้องการมาหาสถานที่วิเวกเพื่อจะบำเพ็ญ ภาวนา ถ้าหากมีสถานที่เหมาะ ๆ เป็นที่ถูกกับนิสสัยแถวนี้แล้วก็จะพักอยู่กับญาติพี่น้องแถวนี้ไป ก่อน แต่หากไม่มีก็จะเดินทางไปดูที่ภูสิงห์ ภูวหรือภูลังกาต่อไป

พอเฝ้าศพเสร็จท่านก็ไม่กลับตามคำทำนาย จากนั้นต่อมาในวันหนึ่งท่านก็พบกับครูณรงค์ ว่า “**อยากจะมาสร้างวัด จะไม่กลับบ้านเด้อ อยากจะตั้งวัดขึ้นที่บึงกาฬ**”

คำทำนายนี้ไม่มีใครบอกท่าน ทุกคนที่ทราบต่างรอดูกันอยู่ รอฟังไปเรื่อย ๆ บางท่านก็เชื่อบ้าง ไม่เชื่อบ้าง เพราะเหตุการณ์ยังไม่เกิดขึ้น พอเหตุการณ์จริงเกิดขึ้น ต่างพูดกันว่า **ไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นจริง**

ที่แรกญาติโยมจึงนำท่านไปเลือกสถานที่วัดสนามบินปัจจุบัน ไปกันประมาณ ๕ คนเป็นข้าราชการประมาณ ๓-๔ คน เพื่อหาที่จะสร้างวัดป่าถวายท่าน ผู้ที่ติดตามท่านไปด้วย ...มีครูณรงค์ ลุงวัลย์ เทศประสิทธิ์ ตระกูลเทศประสิทธิ์ เป็นญาติพี่น้องที่บ้านเดิมของท่าน มีหมอประพัตร์ โสฬสจินดา เจ้าหน้าที่อนามัย แล้วก็มีปลัดดี เป็นเจ้าหน้าที่ดิน ยุคแรกคนที่มาพัวพันเรื่องพระฝ่ายธรรมยุตแท้ ๆ ก็จะมีประมาณ ๔-๕ คน ข้าราชการก็เริ่มแบ่งออกมาเป็น ๒ ฝ่าย ใครจะอยู่วัดป่า วัดบ้าน ทางพวกวัดป่าเวลาเราเดินผ่านอำเภอก็ถูกเยาะเย้ยว่า **โธ้ย นี้อรหันต์ไปแล้ว...**ตอนนั้นคนฝ่ายวัดปามันน้อยกว่า เมื่อเขาพูดอย่างนั้นก็ได้อะไร

มีพระกราบเรียนถามท่านว่า “ท่านอาจารย์ครับ...วัดภูกระแตยุคแรก ๆ มีป่าเยอะมั๊ยครับ” ท่านบอกว่า “ป่ามีมากยาวไปจนถึงแม่น้ำโขง ถนนหนทางไม่มีเลย ทางรถก็ไม่มี มีแต่ทางเรือ ทางจากสายพังโคน ก็เอาคนชุดเอา จังหวัดบึงกาฬ จากโพนพิสัย ก็คนชุดเอา มาถึงบึงกาฬคนชุดทาง พระธุดงค์อย่างเรา ๆ ท่าน ๆ ก็อาศัยคนชุดทาง เดินทางมีดตรงไหนก็พักตรงนั้น ตอนเช้าพวกเขาก็ใส่บาตร พรึก เกลือ ใส่บาตร บิณฑบาตกับคนชุดทาง” ท่านพูดแล้วก็หัวเราะ ๐

พระอาจารย์ทองพูล รับใบตราตั้งเจ้าอาวาส จากพระเทพบัณฑิต (รักษ เรวโต)

ตอนที่ ๒๔

หาที่สร้างวัด... พบภูกระแต

ขณะที่ท่านแสวงหาที่พักภูพานและหาที่สร้างวัดอยู่นั้นมีญาติโยมท่านหนึ่ง ได้กล่าวขึ้นว่า “...มีที่แห่งหนึ่งห่างจากตัวอำเภอบึงกาฬไปทางทิศตะวันตกเป็นเนินเขาดิน หรือภูดิน ชาวบ้านแถวนั้นเรียก “ภูกระแต” เพราะที่นั่นมีสัตว์จำพวกกระรอกกระแตอยู่ชุกชุม ที่นั่น ป่าไม้ สัตว์ป่า เช่น หมูป่า เก้ง กวาง อังคาร บางทีมีกระทิง เสือ ลายพาดกลอนก็เคยมีคนพบเห็นอยู่เสมอ

นับว่าเป็นสถานที่เหมาะสมในการไปบำเพ็ญภาวนาเป็นอย่างยิ่งหากไม่คิดว่าลำบาก ห่างไกลจากผู้คนแล้วก็น่าไปอยู่ทีเดียว เพราะที่แห่งนี้หากไม่มีความจำเป็นแล้วไม่มีใครอยากจะทำกรายขึ้นไปสักเท่าไร เนื่องจากมีความเกรงกลัวอำนาจในสิ่งเร้นลับที่มองไม่เห็นบางประการ หากท่านมีความต้องการอยากจะไปดูแล้วพรุ่งนี้จะพาไป

รุ่งเช้าของวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ หลังจากฉันเข้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ได้กราบลาหลวงพ่อบุญท่านสิงห์ซึ่งพระอุปัชฌาย์ในสมัยที่ท่านบวชฝ่ายมหานิกาย ซึ่งท่านก็มาร่วมงานศพหลวงพ่อแสงจันทร์เช่นเดียวกัน จากนั้นท่านจึงเดินทางมุ่งหน้าไปยังภูกระแตโดยมีคณะญาติโยมที่เลื่อมใสในองค์ท่านนั้นเป็นผู้นำทางไป

สภาพภูมิประเทศของภูดินหรือภูกระแตเป็นเนินเขาดินสูงจากพื้นราบประมาณ ๑๐ เมตรเศษ ใต้พื้นดินบนเขาจะเป็นหินกรวดเหมือนหินกรวดในลำน้ำโขง ที่เรานิยมเอามาทำคอนกรีต แต่เนื้อหินแตกเปราะง่ายกว่าหินน้ำโขง ส่วนสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมทั่วไปในสมัยนั้น โดยมากเป็นป่าดงดิบ รกครึ้มไปด้วยต้นไม้เถาวัลย์น้อยใหญ่นานาชนิด เช่น ไม้ยาง ไม้ตะเคียน ไม้พะยุง ไม้เต็ง ไม้กะบก ไม้มันปลา ไม้หว่า ไม้อะลาง ไม้ซี ส่วนไม้ป่าที่มีผลให้กินได้ก็มี มะไฟ

ซุ้มประตูทางเข้าวัด

พิกัดเส้นทาง

เงาะป่า (มะแงว) ก่อหนาม ก่อขี้หมู กงบก มะแง่ม ฯลฯ ประเภทเถาวัลย์มีเครือหั่น เครือเขาพลอก เครือลิงน้อย เครือเขามวก เครือรางจืด เครือหมอน้อย เครือหญ้านาง เครือประดงชนิดต่าง ๆ ตามเชิงเขาก็มีป่าไม้จำนวนมาก เช่น ต้นสะเม็ก ต้นเป๋าลาย เป๋านิล เป๋าใหญ่ ไม้ป่า ไม้ไร่ ไม้กะชะ เป็นต้น

เขาภูดินเป็นสันเขาแนวยาวจากทางทิศเหนือไปทางทิศใต้ประมาณ ๒ กิโลเมตรเศษ ความกว้างของเขาจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑ กิโลเมตร และทั้ง ๔ ด้านของเขาลูกนี้จะมีหนองน้ำอยู่ ๔ หนอง คือ

- ด้านทิศตะวันออก มีหนองน้ำใหญ่ยาวตามแนวสันเขาเรียกว่า “หนองโจ้ง”
- ด้านทิศตะวันตก มีหนองน้ำขนาดใหญ่ยาวไปตามแนวสันเขาเรียกว่า “หนองบัว”
- ด้านทิศเหนือ มีหนองน้ำอยู่หลายหนอง มีป่าไผ่นานาชนิดขึ้นตามริมหนองเรียกว่า “หนองปลาตุก”
- ด้านทิศใต้ มีหนองน้ำและทุ่งนาชาวบ้าน เรียกว่า “หนองปลาตอง” ☉

อุโบสถ วัดป่าสามัคคีอุปถัมภ์ (ภูกระแต)

ศาลาสามัคคีสิริธรรมพัฒนานุสรณ์

กุฏิหลังเดิมของหลวงปู่ทองพูล ปัจจุบันรื้อไปแล้ว

ตอนที่ ๒๕

“ตาปะขาวพก”

สมัยเมื่อหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม กับสามเณรน้อย ๒ รูป และโยมนำทางได้ไปถึงภูดินหรือภูกระแตครั้งนั้น ท่านได้ขึ้นไปทางทิศตะวันออกด้านหนองโจ้ง และเขาด้านนี้ปรากฏว่าได้มีคนถางพื้นที่ไว้กว้างประมาณ ๑ ไร่เศษ ทำเป็นไร่ปลูกถั่ว ปลูกงา ได้ทราบภายหลังว่าเจ้าของไร่เป็นตาปะขาวเฒ่ามียาวเรียกว่า “ตาปะขาวพก” เป็นคนบ้านพันลำ ซึ่งอยู่ห่างจากภูกระแตไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๓ กิโลเมตร ก่อนจะมาอยู่ที่นี่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้เดินทางไปนมัสการพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม เป็นปูชนียสถานที่สำคัญของภาคอีสาน คาดว่าคงไปในฤดูกาลหรือเทศกาลไหว้พระธาตุพนมแล้ว ได้เดินทางกลับมายังอำเภอบึงกาฬและแวะพักบำเพ็ญภาวนาอยู่ที่ภูกระแตนี้

ขณะนั้นยังอยู่ในเพศตาปะขาว มาปลูกกระท่อมอยู่คนเดียวบนเขาได้ถางป่า ปลูกถั่ว ปลูกงา มีความเป็นอยู่อย่างสมถะ คือกินพืชผักตามมีตามเกิด กินอยู่แบบง่าย ๆ เหมือนนักพรตทั่วไป หากมีคนผ่านไปมาหรือเจอใครเข้าแกจะพูดชักชวนคนทั้งหลายว่า

“ถ้าใครอยากจะได้บุญ ขอให้มาร่วมสร้างสถานที่แห่งนี้เตรียมเอาไว้ ต่อไปสถานที่แห่งนี้ไม่ว่าใครจะมีบุญมาอยู่ที่นี่ และสถานที่แห่งนี้จะเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต ฯลฯ ไม่เชื่อจงคอยดูเถิด”

แกพูดไปหัวเราะไปแต่แกมีความเชื่อมั่นในความคิดของแกตลอดเวลา ใครจะผ่านไปผ่านมา ก็มักจะได้นิพนธ์คำนี้อยู่เสมอ ไม่ว่าใครจะสนใจหรือไม่ก็ตาม แกก็จะพูดไป สร้างวัดไปคนเดียว เพราะคนส่วนมากคิดว่าแกคงพูดคนละเรื่อง คนละโลก คือโลกแห่งความฝัน จะจริงหรือเท็จไม่มี

พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนททีโป) พระธรรมไตรโลกาจารย์ (หลวงปู่รักษ์ เรวโต)
ในพิธีตักถูลูกนิมิตร ผูกพัทธสีมาอุโบสถวัดสามัคคีอุปัถม์ภัก (ภูกระแต)

ใครคัดค้านหรือสนับสนุนได้ เพียงแต่ได้จับตาดูแกเรื่อยมาและเรื่องนี้ได้รับทราบจากบุคคลหลายคน เล่าให้ฟังว่า ตาปะขาวพกแกได้นำเอาพระสารีริกธาตุอันศักดิ์สิทธิ์มาจากพระธาตุพนมด้วย วันดีคืนดีเห็นแกนำเอาพระธาตุมาให้คนดู แต่บางคนไม่มีวาสนาแกจะให้ดูแค่ขอบใส่พระธาตุเท่านั้น

กิจวัตรของแกนอกจากทำไร่ปลูกถั่วปลูกงาและบำเพ็ญภาวนาแล้ว ตาปะขาวยังได้นำเอา หินกรวดมาก่อเป็นเจดีย์เพื่อจะบรรจุพระธาตุดังกล่าวนี้ด้วย (ปัจจุบันบริเวณเจดีย์อยู่ข้างกุฏิ หลวงปู่ทองพูล) นอกจากนั้นแกยังได้ขุดบ่อน้ำเอาไว้ ๑ บ่อ จนเป็นอนุสรณ์เรียกขานติดปากมา เท่าทุกวันนี้ว่า **“สร้างญาพ่อพก”** เพราะภายหลังแกได้มาอุปสมบทเป็นพระภิกษุและอยู่ในเพศพรหมจรรย์นานจนได้เป็นพระครูสมุห์และได้อยู่ในเพศพรหมจรรย์จนตลอดชีวิต

เมื่อชีปะขาวพกได้มาบำเพ็ญภาวนาที่นี่เป็นเวลานานถึง ๒ ปีแล้ว เมื่อออกพรรษาปลายปี ๒๕๐๑ คือก่อนที่หลวงปู่ทองพูลจะมาเพียง ๒ เดือนเท่านั้น แกก็สึกออกจากเพศตาปะขาวไปอยู่กับครอบครัวที่บ้านพันลำ แต่ก็ยังไปมาที่ภูกระแตเสมอ

เมื่อท่านเห็นภูกระแตและพิจารณาทั้งข้างนอกและข้างในครบถ้วนบริบูรณ์ทุกประการแล้ว ท่านจึงเลือกเอาที่ตรงนี้ทันที ท่านบอกว่า **“เหมาะสม”** คนทั้งหลายที่ไปด้วยก็ไม่ว่าเหมาะสม ยังไงในความคิดขององค์ท่าน ถนนหนทางก็ยังไม่ มี ถนนเส้นหน้าวัดปัจจุบันนี้สร้างเมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๑๙ แต่ก่อนเป็นทุ่งนาถึงหมู่บ้าน ไม่มีถนนหนทางแต่อย่างใด

ที่ดินที่สร้าง ท่านก็ซื้อเอาเลย... ซื้อเอาเลย ปลัดดี เป็นที่ดินอำเภอ ลูกศิษย์ท่านก็เป็นเจ้าหน้าที่ที่ดิน แต่ก่อนมันเป็นป่าแล้วแต่จะเอา จงได้แค่นี้แหละเอาแค่นั้น ไม่มีเจ้าของ เป็นที่

คุณหมอประพัตร์ โสฬสจินดา

ผู้ให้ข้อมูล

เพาะปลูกของชาวบ้านเหนือ ทำสวนแตงรอบภูเขาภูนี้ ต้นไม้ใหญ่ เป็นป่าธรรมชาติ ถ้าเดินจากนี้ไปถ้ำจันทร์ ใช้เวลาเดินทางเท้าหนึ่งวันเต็ม ๆ มันเป็นป่าทั้งนั้น

เป็นอันว่าคำทำนายที่หนึ่งและที่สองของ **“ตาปะขาว เณรคำ”** ถูกต้องทุกประการ ยังเหลือคำทำนายที่สาม กรุณาติดตามในช่วงต่อไป

ขอแทรกนิดหนึ่งว่า ตาปะขาวเณรคำและชีปะขาวพก ตามคำบอกเล่าของคุณหมอประพัตร์ โสฬสจินดา อายุ ๘๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘) ซึ่งเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์ยุคสมัยนั้นว่า เป็นคนละคนกัน ◉

เหรียญหลวงปู่ผาง จิตตคุดโต (รุ่นสร้างอุโบสถ)

พระลงปาฏิโมกข์ภายในอุโบสถ

ตอนที่ ๒๖

พรรษาที่ ๗-๘ วัดสามัคคีอุปถัมภ์ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย (พ.ศ.๒๕๐๒-๒๕๐๔)

ต้นปีพุทธศักราช ๒๕๐๒ ปีแห่งแสงทองผ่องอำไพ อำเภอที่อยู่แสนไกลที่สุดจากเมืองหลวง ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ใคร ๆ ก็มีอาจคาดคิดคาดเดาได้ว่า จากภูเขาลูกเตี้ย ๆ ที่ใช้นามของสัตว์ตัวน้อยคือ “กระแต” เป็นนิมิตหมาย จะได้กลายเป็นวัดใหญ่เหมือนดังวัดเวฬุวันกลันทกนิวาปสถาน วัดป่าไผ่เป็นสถานที่ให้เหยื่อแก่กระแต ในสมัยพุทธกาล

เมื่อหลวงปู่ทองพูล ได้ขึ้นมาอยู่ที่ภูกระแตนั้น ท่านได้จำวัดที่ได้ต้นกระบก รุ่งขึ้นเช้าได้ออกไปบิณฑบาต เดินคุ่มตามทุ่งนาแห่งบ้านนาเหนือ ที่มีกระท่อมน้อยเพียง ๒ หลังเท่านั้น คือกระท่อมของนายแก้ว โสมายัง กับกระท่อมของนายเสริม เครือสุวรรณ นอกนั้นเป็นที่พักชั่วคราวสำหรับ “มอดไม้” คือคนผู้รับจ้างตัดไม้ขาย

เบื้องต้นท่านพักอยู่เพียงรูปเดียว เหลียวหาใครก็ไม่มี เป็น เอโก นาม ธัมโม มีธรรมอันเดียวคือธรรมดาเป็นเครื่องสอน ท่านว่า ยิ่งเพ่งดู จิตก็ยิ่งเด่น ยิ่งสงบก็ยิ่งเห็น ท่านพิจารณาต่อไปว่า...

อยู่คนเดียวต้องแก้ไขหัวใจตนเองให้ได้

ถ้าเราอมแพ้ ก็ต้องพ่ายตั้งแต่ยังไม่ขึ้นเวที

อยู่คนเดียวไม่มีใคร ใจยิ่งเป็นสุข

วิวควายไม่มี ก็ไม่ต้องทุกข์เพราะวิวควาย

ลูกศิษย์ไม่มี ก็ไม่ต้องทุกข์เพราะลูกศิษย์
ข้าวกล้าในไร่นาไม่มี ก็ไม่ต้องทุกข์เพราะไถมันเหี่ยวเฉา
ยุงฉวางไม่มี ก็ไม่ต้องทุกข์เพราะกลัวหนูจะไปกัดแทะ
ที่หลับที่นอนไม่มี ก็ไม่ต้องกลัวสัตว์ตัวเล็ก ๆ จะมาเกลื่อนกล่น
เพื่อนฝูงญาติมิตรไม่มี ก็ไม่ต้องทุกข์เพราะการคลุกคลี
นอนหลับสบาย ตายสะดวก ไม่ต้องมีใครมาปลุกเถิบตะให้รำคาญ
ตื่นเช้าสุดแสนสำราญไม่ต้องมีใครมาทวงหนี้
คิดอย่างนี้ ช่างมีความสุขในเพศพรหมจรรย์

เมื่อท่านพักอยู่อย่างผู้สำราญในธรรมได้เพียง ๓-๔ วัน นายพุกซึ่งเคยเป็นชีปะขาว เมื่อได้ทราบข่าวว่ามีพระเจ้าพระสงฆ์มาตามที่ดินเองได้นิมิตฝัน จึงมีความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง เขาจึงได้ออกไปเที่ยวชักชวนชาวบ้านร้านตลาด ให้มาร่วมทำบุญบำเพ็ญกุศลสร้างวัดใหม่ เขาทั้งแบกหญาทั้งหุงหาอาหารมาจากบ้านพันลำ เพื่อถวายท่านและทำเพิงพักชั่วคราวให้ท่านอยู่อาศัย

คุณยายสลัด ลิ้มมาโคตร
โยมอุปถัมภ์ยุคแรกสร้างวัด

ต่อมาชาวบุญกุศลแผ่ไปชาวพุทธผู้มีนิสัยร่วมกับท่านพระอาจารย์ก็เริ่มค่อย ๆ ไหลมาแบบน้ำซับน้ำซึม เหมือนว่าไม่มากแต่ว่าก็กินไม่หมด **นายแก้ว โสมายัง** ได้ชักชวนหมู่คณะพากันลงเรือแจวข้ามแม่น้ำโขงไปตัดไม้เอี้ยซึ่งไม้ไผ่ปาชนิดหนึ่ง จากประเทศลาว ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัดที่เริ่มสร้างก็ทันสมัยเพราะได้นำวัสดุมาจากต่างประเทศ ในที่สุดฤกษ์ไม้ไผ่หลังแรกแบบกรรมฐานก็สำเร็จ

ต่อมาไม่นาน ๑๕ วัน **หลวงพ่อท้าว พนฺธุโล** ซึ่งเป็นชาวบึงกาฬ ท่านบวชแล้วได้ไปอยู่ที่วัดป่าขี้เหล็ก ใกล้บ้านหนองตอ ได้ทราบข่าวว่าหลวงปู่ทองพูล สร้างวัด ท่านจึงเดินทางมาร่วมสร้างด้วย

• พบพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ •

หลังจากที่สร้างวัดภูกระแตได้ไม่นานก็ได้ทราบข่าวว่า**หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ** มาพักอยู่ที่ถ้ำจันทน์ หลวงปู่ทองพูลจึงนำคณะศิษย์ทางบึงกาฬออกเดินทางเพื่อนมัสการหลวงปู่จวนที่ถ้ำจันทน์ จากภูกระแตไปยังถ้ำจันทน์ ใช้เวลาหนึ่งวัน ...เช้าจรดเย็น เดินไปตามทิวป่า ญาติโยมก็ห่อข้าวห่อปลาไปรับประทาน มีผู้ติดตามท่าน ๓ คน เดินผ่านดงศรีชมภูไปถึงถ้ำจันทน์ประมาณบ่าย ๕ โมงเย็น เมื่อไปถึงท่านก็แนะนำให้ญาติโยมมอบตัวเป็นลูกศิษย์หลวงปู่จวน องค์ท่านแสดงการต้อนรับต่อหลวงปู่จวนเป็นอย่างมาก ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ได้เล่าว่า **ดูท่านทั้งสองเหมือนมีความสนิทสนมผูกพันกันมาหลายภพชาติ** ท่านพระอาจารย์จวนกล่าวกับพระอาจารย์ทองพูลว่า **“จะตั้งหลักบำเพ็ญภาวนาที่ถ้ำจันทน์ต่อไป”**

สมัยนั้นยังไม่มีหมู่บ้านยังเป็นป่าดงดิบ มีแต่หมู่บ้านช้าง หมู่บ้านเสือ หมู่บ้านสัตว์ป่านานาชนิด ที่พูดเช่นนี้เพราะมันอยู่กันเป็นฝูงและมีเป็นจำนวนมาก อยากพบเสือพบช้างง่ายกว่าพบคน ผู้คนหายากกว่าเสือกว่าช้าง มีบ้านพวกชาวข่าซึ่งอพยพมาจากฝั่งลาวมาอาศัยทำไร่สวนอยู่กลางดง คนพวกนี้เขาไม่กลัวช้าง ไม่กลัวเสือ ที่เรียกว่า บ้านนาดับเต่า ก็มีบ้านอยู่เพียง ๒ หลังเท่านั้น แต่ก็เรียกว่าหมู่บ้าน เรียกกันโก้ ๆ ไปอย่างนั้นเอง

ถ้ำจันทน์นี้ดูดีมีเสน่ห์เพราะพระมหาเถระที่มีความสำคัญมาบำเพ็ญเพียรภาวนาหลายรูปเท่าที่ทราบพระอรหันต์ที่บรรลุนิพพานตั้งแต่ยังไม่บวช คือ**หลวงปู่บัว สิริปัญโญ** วัดป่าหนองแขง ท่านได้มาร่วมจำพรรษากับหลวงปู่จวนด้วย นอกจากนั้นยังเป็นมงคลสถานแหล่งบรรลุนิพพานของพระกรรมฐานหลายองค์ เช่น **หลวงปู่ขาน จานวโร** ท่านมาได้หลักใจ ณ ที่นี้เช่นกัน

คำว่า **“หลักใจ”** คือ ท่านได้ขึ้นเรือสำเภาธรรมใหญ่ อันสงัดแล้วจากกามและอกุศล

ทั้งหลาย เกิดสมาธิมีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียว จิตปล่อยวางมีสติ ละสุขและทุกข์เสียได้ ไม่มีสุขไม่มีทุกข์ มีแต่ความมีสติเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์เพราะอุเบกขา มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แผ่ไปในทิศทั้งสี่ ในที่ทั้งปวง ทั้งเบื้องบน เบื้องต่ำ และด้านขวาง ไม่มีเวร ไม่มีพยาบาท เป็นจิตกว้างขวาง ประกอบด้วยคุณอันใหญ่หลวงหาประมาณมิได้ ผู้ได้หลักใจอันสำคัญ จักไปทันพระพุทธรองค์ขึ้นตรงถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน หลวงปู่ชานภายหลังท่านไปอยู่จังหวัดเชียงใหม่ ท่านละสังขารไป อัฐิกลายเป็นพระธาตุ

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ ในครั้งเมื่อบำเพ็ญภาวนาอยู่ที่ถ้ำจันทน์ ท่านได้ดื่มด่ำอมตะธรรมมากมาย ท่านทรงจิตอยู่ด้วยวิหารธรรม

คราวหนึ่งท่านรำพึงถึงโอวาทธรรมที่ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้อบรมสั่งสอนสาธุศิษย์เรื่องการเข้านิโรธว่า

“..ขณะที่ข้าพเจ้าอยู่จำพรรษาพร้อมกับท่าน ท่านได้ประกาศให้บรรดาสาธุศิษย์ทั้งหลายทราบทุก ๆ องค์ว่า ในสมัยหนึ่ง ท่านพระอาจารย์องค์นั้นได้เข้าไปนมัสการท่านพระอาจารย์มั่น ท่านได้ถามท่านพระอาจารย์องค์นั้นว่า “จากกันไปนาน การภาวนาเป็นอย่างไรบ้าง ดีหรือไม่”

ท่านพระอาจารย์องค์นั้น ตอบว่า “กระผมเข้านิโรธอยู่เสมอ ๆ”

“เข้าอย่างไร ?” “น้อมจิต เข้าสู่นิโรธ”

ท่านย้อนถามว่า “น้อมจิตเข้านิโรธ น้อมจิตอย่างไร”

ก็ตอบว่า “น้อมจิตเข้านิโรธ ก็คือ ทำจิตให้สงบแล้วนิ่งอยู่โดยไม่ให้จิตนั้นนึกคิดไปอย่างไร ให้สงบและทรงอยู่อย่างนั้น”

“แล้วเป็นอย่างไร เข้าไปแล้วเป็นอย่างไร” ท่านพระอาจารย์มั่นซักถาม

“มันสบาย ไม่มีทุกข์เวทนา”

ท่านพระอาจารย์มั่นถามว่า “เวลาถอนเป็นอย่างไร”

ท่านตอบว่า “เวลาถอนก็สบายทำให้กายและจิตเบา”

“กิเลสเป็นอย่างไร” “กิเลสก็สงบอยู่เป็นธรรมดา แต่บางครั้งก็มีกำเริบขึ้น”

พอถึงตอนนี้ ท่านพระอาจารย์มั่นจึงได้ประกาศเรื่องนิโรธให้บรรดาสาธุศิษย์ทราบทั่วกันว่า “นิโรธแบบนี้ นิโรธสมมติ นิโรธบัญญัติเพราะเป็นนิโรธที่น้อมเข้าเอง ไม่มีตัวอย่างว่า พระอริยเจ้า น้อมจิตเข้านิโรธได้ ใครจะไปน้อมจิตเข้าได้ เมื่อจิตยังหยาบอยู่จะไปน้อมจิตเข้าไปสู่นิโรธที่ละเอียดไม่ได้ เหมือนกับบุคคลที่ไล่ช้างเข้ารูปู ใครเล่าจะไล่เข้าได้รูปูมันรู้เล็ก ๆ หรือเหมือนกับบุคคลที่เอาเชือกเส้นใหญ่จะไปแห่ร้อยเข้ารูเข็ม มันจะร้อยเข้าไปได้ไหม.. เพราะนิโรธเป็นของที่ละเอียด

จิตที่ยังหยาบอยู่จะไปน้อมเข้าสู่นิโรธไม่ได้ เป็นแต่ นิโรธน้อม นิโรธสมมติ นิโรธบัญญัติ นิโรธสังขาร นิโรธหลง...!”

แล้วท่านก็เลยอธิบาย เรื่องนิโรธต่อไปว่า “นิโรธะ” แปลว่า ความดับ คือดับทุกข์ ดับเหตุ ดับปัจจัย ซึ่งเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ให้เกิดทุกข์ทั้งหลาย ดับอวิชชา ดับตัณหานั่นเอง จึงเรียกว่า “เป็นนิโรธ” อย่าไปถือเอาว่าจิตที่ไปรวมลงสู่ภวังค์ หรือฐิติจิต จิตเดิม เป็นนิโรธ มันใช้ไม่ได้ ท่านว่าจิตชนิดนั้นถ้าขาดสติปัญญาพิจารณาทางวิปัสสนาแล้ว ก็ยังไม่ขาดจาก สังโยชน์ ยังมีสังโยชน์ครอบคลุมอยู่ เมื่อถอนออกมาก็เป็นจิตธรรมดา เมื่อกระทบกับอารมณ์ ต่าง ๆ นานาเข้า ก็เป็นจิตที่ฟุ้งซ่านและเลื่อมจากความสงบหรือความรวมชนิดนั้น

ท่านพระอาจารย์มั่นได้ประกาศให้ทราบว่า “กระผมก็เลยไปพิจารณาดูนิโรธของพระ อริยเจ้า ดูแล้วได้ความว่า นิโรธะ แปลว่า ความดับ ดับเหตุ ดับปัจจัย ที่ทำให้เกิดทุกข์ทั้งหลาย คือทำตัณหาให้สิ้นไป ดับตัณหาโดยไม่ให้เหลือ ความละตัณหา ความวางตัณหา ความปล่อยตัณหา ความสละ สลัดตัดขาดจากตัณหา นี้ จึงเรียกว่า “นิโรธ” นี่เป็นนิโรธ ของพระอริยเจ้า....ท่านว่า นิโรธของพระอริยเจ้านั้นเป็น “อกาลโก” ความเป็นนิโรธ การดับทุกข์อยู่ตลอดเวลา ไม่อ้วงกาล ไม่อ้วงเวลา ไม่เหมือน “นิโรธ” ของพวกฤาษีชีไพรภายนอกศาสนา

ส่วนนิโรธของพวกฤาษีชีไพรภายนอกศาสนานั้นมีความมุ่งหมายเฉพาะ อยากแต่จะให้ จิตของตนรวมอย่างเดียว สงบอยู่อย่างเดียว วางอารมณ์อย่างเดียว เมื่อจิตถอนจากอารมณ์แล้ว ก็ไม่นึกน้อมเข้ามาพิจารณาให้รู้เห็นสังขาร คือให้รู้ทุกข์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ธรรมเป็นที่ดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงธรรมเป็นที่ดับทุกข์ ยินดีเฉพาะแต่จิตที่สงบหรือรวมอยู่เท่านั้น ว่าเป็นที่สุดของทุกข์ เมื่อจิตถอนก็ยินดี เอื้อเฟื้อ อาลัย ในจิตที่รวมแล้วก็เลยส่งจิตของตนให้ยึดในเรื่องอดีตบ้าง อนาคตบ้าง ปัจจุบันบ้าง ส่วนกิเลส ตัณหานั้นยังมีอยู่ ยังเป็นอาสวะนอนนิ่งอยู่ภายในหัวใจ

ท่านอธิบายถึงนิโรธของพระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าต่อไปว่า นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ของพระอริยเจ้านั้น ต้องเดินตามมัชฌิมาปฏิปทา... ทางสายกลาง คือ ความเห็นชอบ ดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจไว้ชอบ...นี่จึงจะถึงนิโรธคือ ความดับทุกข์ ดับเหตุให้เกิดทุกข์ นิโรธของพระอริยเจ้านั้นเป็นนิโรธอยู่ตลอดเวลา ไม่อ้วงกาล ไม่อ้วงเวลา ไม่อ้วงกาลนั้นจึงจะเข้านิโรธกาลนี้จึงจะออกนิโรธ ไม่เหมือนนิโรธของพวกฤาษีชีไพร ภายนอกพระพุทธศาสนา

นี่เป็นคำสอนของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่ได้แสดงไว้ ข้าพเจ้าจำความนั้นได้

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม แลเห็นปฏิปทาของหลวงปู่จวนที่ท่านปฏิบัติเอาเป็นเอาตาย

พระธรรมไตรโลกาจารย์ (วัดศรีเมือง) นำคณะศรัทธาจากหนองคายมาทอดผ้าป่าสมทบทุนสร้างอุโบสถ

ก็ยิ่งก่อให้เกิดศรึทธาในอันจะปฏิบัติตามพุทธโอวาทให้ตลอดรอดฝั่งภายในภพชาติเดียว ไม่อยากเสียเวลาไปอีกนาน หวังลดตรงปลงภาระให้จบภายในวันนี้พຼ່งนี้ เห็นโทษภัยของกิเลสว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัว ยิ่งกว่าเห็นช้างเสืออันเป็นสัตว์ตัวดุร้ายเสียอีก ท่านอยากละอวิชชาตัณหาให้มันขาดไปในบัดเดี๋ยวนั้น ไม่ปรารถนาภพใหม่อันเป็นเรื่องยุ่งเหยิง อยากถอนเสารั้วของกิเลสที่เป็นดั่งกงล้อให้กระเจิงคือชาติและสงสาร ไม่อยากมี ไม่อยากเป็น ไม่อยากต่อรองขอเวลาอีกต่อไป ท่านจึงเร่งความเพียรไล่เพื่อตามไปให้ทันหลวงปู่จวนและพ่อแม่ครูบาอาจารย์ เมื่อถึงแดนนิพพานก็สุดปลายไม่มีที่ป็น پایต่อ ท่านคิดว่า “ถ้าจันท์นี้แหละ จะเป็นสนามรบกับกิเลส น้อยใหญ่ ที่ขึ้นขี่หัวใจมาช้านาน” ท่านไม่ลังเลในปฏิบัติทางดับทุกข์ หมั่นพิจารณากายทำอย่างจริงจังไม่ลຼบ ๆ คลำ ๆ มุ่งตรงชำระศีลและทิฐิให้บริสุทธิ์ ตัดทางอบายทั้งมวลคือทางที่จักเกิดราคะ โทสะ โมหะ ในระหว่างที่พักอยู่ถ้าจันท์ ท่านว่า ท่านหมั่นเพียรไม่ลดละ หวังชัยชนะไม่หวังเดินทางมาพ่ายแพ้ ท่านอยากจะทำที่ถ้าจันท์นี้กับหลวงปู่จวนนาน ๆ แต่เห็นว่าอดอยากลำบากเหลือเกิน อยู่นานอาจเป็นภาระให้หลวงปู่จวนลำบากก็เป็นได้ ท่านจึงลากลับมาวัดภูกระแต

ด้วยความที่ท่านนึกถึงบุญคุณและเห็นความลำบากของท่านพระอาจารย์จวนเหลือหลาย ท่านจึงให้ญาติโยมนำข้าวปลาอาหารไปส่งที่ถ้าจันท์เสมอ บางคราวก็นำผ้าป่าและจตุปัจจัยไปทอดถวายที่วัดถ้าจันท์ด้วย

จากนั้นเป็นต้นมาท่านทั้งสองก็ได้ไปมาหาสู่กันตั้งแต่นั้นมาอย่างสม่ำเสมอได้ขาดประหนึ่งว่าเป็นอวัยวะเดียวกัน ถ้าส่วนไหนเดือดร้อนก็กระเทือนถึงกันหมดทุกส่วน

ในพรรษาแรกที่ภูกระแตปีนี้ ได้มีพระเณรจำพรรษาด้วยกัน ดังนี้

พระหลวงพ่อก้าว พันธุโล (มรณภาพปี ๒๕๐๔)

พระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม

พระหลวงพ่อเฮือง

สามเณรพิศวาท เทศประสิทธิ์

สามเณรพุทธา ทินทอง

สามเณรหลานหลวงพ่อเฮือง ๐

หลวงปู่สมภาร ปญาวโร
วัดป่าวิเวกพัฒนาราม จังหวัดบึงกาฬ

หลวงปู่อุดม ภาณรโต
วัดป่าสถิตยธรรมาราม จังหวัดบึงกาฬ

พระครูสุทธิธรรมโชติ (หลวงพ่ोजรัส ฐมฺมชโร)
วัดดอยน้ำตกพัฒนา จังหวัดเชียงราย

พระอาจารย์สมฤทธิ์ ปญภาคม (เนรงก๊อก)
วัดป่าศรีไพรวัลย์ จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ ๒๓

ปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๔ เริ่มสร้างถนนและศาลา

เมื่อออกพรรษาแล้วโยมเพี้ยน วังสะพันธ์ ซึ่งเป็นชาวบ้านนาป่าน แต่ไปมีสามีและตั้งหลักฐานอยู่ที่เวียงจันทน์ ประเทศลาวได้เดินทางกลับมาเยี่ยมบ้าน ได้ทราบข่าวว่ามีการสร้างวัดใหม่ จึงมีศรัทธาอย่างแรงกล้า ได้ไปขายที่ดินมรดกที่บ้านพันลำ นำเงินทั้งหมดจำนวน ๔,๐๐๐ บาท มาถวายเพื่อเป็นทุนเริ่มต้นในการสร้างศาลาหลังใหม่ ต่อจากนั้นก็ได้นำทุนมาถวายเพิ่มเติมเรื่อย ๆ รวมทั้งสิ้นเป็นเงินหมื่นบาทเศษ นอกจากนั้นยังมีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสมทบเรื่อย ๆ

หลังจากสิ้นฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ท่านจึงได้ว่าจ้างคนไปถากไม้เสาและเลื่อยเครื่องไม้ศาลาเอาไว้ที่บริเวณกลางดงใกล้กับวัดถ้ำจันทน์ ซึ่งเป็นที่อยู่จำพรรษาของท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ เป็นระยะทางถึง ๒๐ กิโลเมตร

สมัยนั้นค่าจ้างถากเสาต้นขนาด ๗ เมตร ต้นละ ๓๐ บาท ถือว่าราคาแพงแล้ว ขณะเดียวกันท่านได้นำญาติโยมบ้านนาป่านและบึงกาฬ ร่วมกันทำถนนขนาดกว้าง ๗ เมตรผ่านกลางดงทึบ ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มีถนนเลย ท่านต้องใช้ความเพียรพยายามนำญาติโยมทำทุกวัน บางวันญาติโยมอ่อนแรงมากไปกันเพียง ๒-๓ คนก็มี

บางครั้งต้องจ้างแรงงานเสริมในอัตราวันละ ๑๐ บาทก็มี แต่ส่วนมากเป็นการขอแรงงานมากกว่า แต่บังเอิญในปีที่ผ่านมามีชายไทโซ่เป็นชาวอำเภอสุเมสุมลย์ จังหวัดสกลนคร ชื่อว่าทูล ได้มาอาศัยรักษาตัวอยู่ที่วัดเป็นเวลานานไข้จึงหาย เมื่อหายดีแล้วก็อาศัยอยู่วัดตั้งหลายปี

ฉะนั้นในการตัดทาง (ทำถนน) ครั้งนี้จึงได้นายทูลเป็นตัวหลักที่สำคัญ ซึ่งดำเนินการนานถึง ๒ เดือน จึงบรรลุเป้าหมาย สถานที่ไปเอาไม้มาทำศาลาในครั้งนั้นปัจจุบันคือบริเวณ

สวนป่าภายในวัดสามัคคีอุปถัมภ์ฯ เป็นที่พักญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรมที่วัด

หมู่บ้านโป่งเปือยและบ้านคำไผ่ ถนนที่ท่านพาคณะญาติโยมทำนั้นรถยนต์วิ่งไปมาได้สะดวก

อันที่จริงเรื่องไม้เสาและไม้เครื่องสำหรับทำศาลานั้น ท่านไม่จำเป็นต้องมาจัดการเอง ขนาดนี้ก็ได้ เพราะสมัยก่อนนั้นการตัดไม้ขนาดนี้มีอยู่ทั่วไป แลวดงไม้ป่าบ้านหนองนาแซงก็มีอยู่มากมาย ภายในใจส่วนลึกของท่านนั้น ท่านไม่ต้องการไม้ป่าอย่างเดียว ท่านมองเห็นอนาคตไกลกว่าพวกเรา เหมือนสมัยครูบาศรีวิชัย เจ้าบุญแห่งล้านนา ได้สร้างถนนขึ้นดอยสุเทพที่เชียงใหม่ สาเหตุที่ต้องสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพก็เนื่องจากเจ้าเมืองในสมัยนั้นมาขอความช่วยเหลือจากท่าน เพื่อจะนำเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขึ้นไปบนดอยสุเทพ

ซึ่งสมัยนั้นขึ้นไปไม่ได้เลยและเห็นว่าท่านมีบริวารมากมาย ท่านครูบาศรีวิชัยได้ให้คำแนะนำแก่เจ้าเมืองว่า “การจะนำเครื่องไฟฟ้าขึ้นไปยังดอยสุเทพนั้นมันยาก คือเอาขึ้นไปก็ไม่มีทางจะเอาลงมาก็ไม่มีทาง เวลาเครื่องเสียหรือชำรุดเกิดขึ้นก็เป็นการลำบากแก่ผู้ที่ขึ้นไปซ่อม หรือนำลงมาซ่อมเอาตามภาพเห็นว่าการตัดทำทางทำถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพยังง่ายกว่า คือเมื่อมีถนนแล้วจะเอาอะไรขึ้นเอาอะไรลงมามันก็เป็นเรื่องง่ายไปเสียทุกอย่าง”

ดั่งนี้ถนนขึ้นดอยสุเทพซึ่งมีความยาวถึง ๒๐ กิโลเมตรและสูงเสียดฟ้า อาศัยเพียงแรงคน มีอุปกรณ์ติดมือคือ มีด พร้า จอบ เสียม ยังทำถนนให้สำเร็จได้ นี่คือการมองการณ์ไกลของครูบาอาจารย์ในอดีต

ถนนที่หลวงปู่ทองพูล ได้นำญาติโยมสร้างเอาไว้ จึงเป็นประโยชน์ในทางคมนาคม เป็นอย่างยิ่ง ทำให้ชาวบ้านแถบนั้นไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบายยิ่งขึ้นมาจนถึงทุกวันนี้ จึงขอ บันทึกเรื่องราวบางส่วนเพียงส่วนย่อย ๆ เอาไว้เป็นอนุสรณ์ว่าสมัยหนึ่งพวกเราได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพลังสติปัญญา ความสามารถร่วมกันพัฒนาภูมิประเทศแห่งนี้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ประเทศชาติ และศาสนามาแล้วครั้งหนึ่ง

ในการสร้างศาลาการเปรียญหลังใหม่ ตอนแรกได้จ้างเหมาให้ช่างสมจันทร์ ซึ่งเป็นคนจังหวัดมหาสารคาม และมีครอบครัวอยู่ที่บึงกาฬลูกน้องเก่าที่ยังเหลืออยู่ของช่างสมจันทร์ในขณะนี้ คือนายสวน บัวละคร โดยได้จ้างเหมาเฉพาะช่วงยกโครงมุงหลังคาเอาไว้เท่านั้น ค่าช่างราคา ๓,๕๐๐ บาท ศาลาหลังนี้มีขนาด ๑๒x๒๐ เมตร (๒ ชั้น) เสาจำนวน ๔๓ ต้น (ใช้ไม้ตะเคียนเกือบทั้งหมด)

ต่อมาท่านเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต) คือเจ้าคุณพระราชบัณฑิต (ปัจจุบันเป็นพระธรรมไตรโลกาจารย์ ที่ปรีชาภาค ๙) มาร่วมสมทบสร้างด้วย โดยได้นำขบวนผ้าป่ามาทางเรือตามลำแม่น้ำโขงนำขึ้นมที่ตั้งองค์ผ้าป่าที่โรงเรียนวิศิษฐ์อำนวยศิลป์ ๑ คืบ แล้วจึงนำมาทอดถวายเมื่อช่างได้ยกโครงมุงหลังคาเสร็จแล้วในระหว่างนั้นมี**ท่านพระอาจารย์สมภาร ปญฺญาวโร ท่านพระอาจารย์อุดม ญาณโรโต** เดินทางมาช่วยเป็นหัวหน้าช่างให้ เรียกว่างานก่อสร้างศาลาหลังนี้มีผู้มาให้ความอุปถัมภ์อุปการะให้ความร่วมมือร่วมคิดร่วมสามัคคีกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนงานก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยทุกประการ ทางคณะสงฆ์และญาติโยมจึงได้ตั้งชื่อว่า **“ศาลาสามัคคีอุปถัมภ์นิมิต”** ใช้ทุนทรัพย์ในการก่อสร้างทั้งสิ้นจำนวน ๒๕,๐๐๐ บาท

เมื่อสร้างศาลาเสร็จแล้ว ต่อมาก็ลงมือสร้างกุฏิถาวรอีก ๓ หลัง และมีญาติโยมผู้มีจิตศรัทธา คือโยมदानแด้ม มาสร้างให้อีก ๑ หลังรวมมีกุฏิทั้งหมดจำนวน ๔ หลัง ๐

ศาลาปฏิบัติธรรม วัดถ้ำจันทน์ (บ้านคำไผ่) ตำบลศรีชมภู อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
สร้างในจุดที่หลวงปู่จวนเคยทำเพิงพักภาวนาและถูกขู่ว่าจากคอมมิวนิสต์

รอยเจาะหินในวงกลม คือจุดที่หลวงปู่จวนเจาะเพื่อตั้งเสาทำเป็นเพิงพักภาวนา ที่วัดถ้ำจันทน์

ตอนที่ ๒๘

ปี พ.ศ.๒๕๐๕-๒๕๑๒

ถูกกล่าวหาว่าเป็นหัวหน้าคอมมิวนิสต์

ในสมัยหลวงปู่จวนและหลวงปู่ทองพูล มาอยู่ในเขตอำเภอบึงกาฬใหม่ ๆ ยังมีผู้เข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องนี้อยู่มากไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ ข้าราชการ ประชาชนยังมองการประพฤติปฏิบัติของท่านทั้งสองเป็นนักบวชต่างดาว (แปลกประหลาด...ภาษาท้องถิ่น) พระสงฆ์บางท่านถามโยมที่มาส่งภัตตาหารที่วัดว่า “พระพวกนั้นพากันทำอะไร อยู่อย่างบึ้ง...อย่างเจี๊ยร...พ้อออก...แม่ออก” อยู่อย่างค้ำคา...เอาเท้าห้อยกิ่งไม้หรือหน้าผา ที่พูดอย่างนี้ แสดงว่าไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจเรื่องราวของนักบวชว่า มีจุดมุ่งหมายความเป็นอยู่อย่างไร แม้จะเรียนก็เรียนอย่างอื่น รู้อย่างอื่นหรือเรียนและรู้สิ่งเดียวกัน แต่ไม่รู้เรื่องกัน เพื่อเป็นการศึกษา ไม่ใช่เขียนเพื่อนินทาว่าร้ายใคร จึงขอเล่าเหตุการณ์ในสมัยนั้น โดยได้คัดลอกจากประวัติของท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ ในตอนหนึ่งว่า

“ระหว่างที่จำพรรษาอยู่ที่ถ้ำจันทน์ มีเรื่องประหลาดเกิดขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่น่าเป็นไปได้ กล่าวคือ มีพวกข้าราชการ และพระฝ่ายตรงกันข้ามพยายามยุแหย่ ดิฉินินทา และใส่ร้ายป้ายสี ข้าพเจ้า (พระอาจารย์จวน) เป็นคอมมิวนิสต์ หรือหัวหน้าคอมมิวนิสต์ เป็นพระก่อการร้าย เมื่อทราบข่าวเช่นนี้ ประชาชนก็ตื่นเต้นกันไป

วันหนึ่งข้าพเจ้าออกเดินทางจากถ้ำจันทน์จะไปวิเวกที่ภูว้าว ได้มีการสั่งการจากอุดรธานี วิทยุถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาชายแดนประจำอำเภอบึงกาฬ ให้สกัดติดตามข้าพเจ้าโดยหวังจะฆ่า

ข้าพเจ้าให้ตาย

มีเจ้าหน้าที่คนหนึ่งติดตามไปด้วย แต่ตามไม่ทันข้าพเจ้า เขาเลยกลับ ต่อมาเมื่อเขากลับใจ แล้วภายหลังเขาได้มาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า “ผมนี่เองที่ติดตามท่านอาจารย์ไป หวังจะฆ่าท่านอาจารย์ให้ตายที่กลางทางแต่ตามไม่ทัน” ข้าพเจ้าถามว่า “จะฆ่าเพราะอะไร”

เขาตอบว่า “จะฆ่าเพราะผู้กำกับสั่งทางวิทยุให้ผมติดตามฆ่าท่านอาจารย์”

เมื่อข้าพเจ้าลงจากภูวมาพักที่ภูกระแต อำเภอบึงกาฬ โดยมาพักกับพระครูทองพูล (หลวงปู่ทองพูล) ในตอนกลางคืนมีเจ้าหน้าที่ ๔ คน เป็นทั้งตำรวจและทหาร ได้ลงมาหาข้าพเจ้า และบอกว่า ที่พวกเขามานี้เพราะได้รับคำสั่งจากผู้กำกับให้มาสืบสาวเรื่องข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าคอมมิวนิสต์ พวกเขามีความสงสัยว่า ข้าพเจ้าเป็นคอมมิวนิสต์จริงไหม

ข้าพเจ้าจึงถามเขาว่า “คอมมิวนิสต์เป็นอย่างไร”

เขาตอบว่า “พวกคอมมิวนิสต์เป็นพวกไม่มีศาสนา ไม่นับถือทุกศาสนา ไม่มีคนทุกข์ ไม่มีคนมี ให้มีเสมอกัน ส่วนสมบัติไม่ให้มีกรรมสิทธิ์ของตน ให้มีแต่ของส่วนกลาง”

แล้วข้าพเจ้าก็ย้อนถามเขาว่า “คอมมิวนิสต์เขานุ่งอย่างไรเขากินอย่างไร ลูกเมียมีไหม”

เขาตอบว่า “ลูกเมียมีครับ กินอาหารธรรมดา เขาใส่เสื้อนุ่งกางเกงเหมือนชาวบ้าน

ถามว่า “เขากินอาหารวันหนึ่งกี่มื้อ”

ตอบว่า “สามมื้อ วันหนึ่งสามหน”

ถามว่า “เขามีโกนหัวไหม” ตอบว่า “ไม่มี”

“อ้อ” ข้าพเจ้าเลยตอบว่า “เมื่อคอมมิวนิสต์มีลูกเมียได้ นุ่งเสื้อ นุ่งกางเกง กินอาหาร ๓ มื้อ ศีรษะไม่โล้น มีศาสตราวุธประจำมืออย่างนี้ และอาตมาลูกเมียไม่มี กินเข้าหนเดียว โกนศีรษะโล้น ห่มผ้ากาสาขาวพัสดร์ ไม่มีศาสตราวุธ จะหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ได้อย่างไร”

ข้าพเจ้าพูดกับเจ้าหน้าที่ในขณะนั้น “ถ้าคอมมิวนิสต์ไม่มีศาสนาไม่นับถือทุกศาสนา แล้ว แต่อาตมาก็เป็นพระบวชในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านี้ ถ้าจะสงสัยว่าพระธุดงค์กัมมัฏฐาน ผู้ปฏิบัติอยู่ตามป่าตามเขาเป็นคอมมิวนิสต์แล้วจะหาพระที่ไหนในเมืองไทย จะเอาพระที่กินข้าวเย็นมีลูกมีเมียหรืออาจารย์...จึงจะถือว่าเป็นพระที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ หากยังสงสัยว่าพวกอาตมาเป็นคอมมิวนิสต์แล้ว สมเด็จพระสังฆราชยังเป็นปู่คอมมิวนิสต์ใหญ่ เป็นคอมมิวนิสต์ตัวใหญ่และพระพุทธเจ้าก็เป็นปู่คอมมิวนิสต์เท่านั้น คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าล้วนแต่เป็นคำสั่งสอนของลัทธิคอมมิวนิสต์ทั้งนั้นนะซิ ไม่มีความหมายเลยในพระพุทธศาสนา”

พินิจพิเคราะห์

เขานิ่งเงียบกันไปหมด แล้วข้าพเจ้าก็เสริมต่อไปว่า “เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วก็พวกคุณนี่เอง พวกรัฐบาลนี่เองเป็นคอมมิวนิสต์ใหญ่ หาอุบายมาลบล้างศาสนา โคนศาสนา ไม่ต้องสงสัย”

พอฟังข้าพเจ้าพูดมาถึงเพียงนี้ เจ้าหน้าที่คนหนึ่งก็ร้องอุทานขึ้นว่า “โอ...ถ้าท่านอาจารย์พูดเช่นนี้ พวกผมก็ตายหมด ไม่มีที่พึ่ง”

ข้าพเจ้าเลยเถิดว่า “ต้องพูดตามความเป็นจริง เพราะความเป็นจริงเป็นอย่างนี้ ตายหรือไม่ตายก็ไม่ใช่แหละ แต่อย่าไปว่าไปใส่โทษพระอุดมคัมมัฏฐานท่านเลย บาป ตกนรกโดยไม่รู้ตัวนะ จะบอกให้

ต่อไปขอย้อนกลับไปเล่าเรื่องหลวงปู่ทองพุล สิริกาโม ร่วมออกอุดมคัมมัฏฐานกับ หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ ต่อไป

หลวงปู่ทองพุล กับหลวงปู่จวน ได้รู้จักคุ้นเคยกันมาตั้งแต่สมัยหลวงปู่จวนยังอยู่วัดดงหม้อทองแล้วเวลาท่านจะเดินทางไปเยี่ยมบ้านของท่านที่จังหวัดอุบลราชธานี ไม่ว่าไปหรือกลับท่านจะแวะพักที่วัดศรีไพรวัลย์กับหลวงปู่ทองพุลเป็นประจำ เมื่อพระอาจารย์ทั้งสองมาอยู่ที่อำเภอบึงกาฬแล้วก็ได้ไปมาหาสู่กันเสมอ

ในระหว่างที่หลวงปู่ทองพุล กำลังสร้างวัดใหม่ ๆ ท่านก็แวะเวียนมาพักให้คำแนะนำให้

ต้นพยางที่หลวงปู่จวนป็นหนี้เลื้อย

กำลังใจ โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างที่วัดภูกระแตคราวสำคัญ ๆ ท่านได้มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือเกือบทุกๆ ครั้ง เช่น การสร้างศาลา สร้างสะพานข้ามหนองบัว สร้างถนนไปบ้านคำไผ่ ทำรั้วรอบวัด สร้างอุโบสถ เป็นต้น

ถ้ำเลื้อยแม่ลูกอ่อน (วัดถ้ำจันทน์)

หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต วัดอุดมคงคาคีรีเขต จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ ๒๙

หลวงปู่ผาง จิตตคุดโต รู้วาระจิตอย่างน่าอัศจรรย์

เมื่อท่านพระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม ดำริจะสร้างพระอุโบสถแต่ทุนทรัพย์ยังไม่เพียงพอ...องค์ท่านนึกถึงหลวงปู่ผาง จิตตคุดโต ซึ่งเป็นศิษย์องค์สำคัญของท่านพระอาจารย์มั่น เป็นมหาเถระรูปหนึ่งที่มีพลังจิตสูง ท่านเป็นพระเกจิดังไปทั่วประเทศ ท่านจึงมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตจากหลวงปู่ผางสร้างเหรียญ ให้คนมาบูชา จดปัจจัยที่ได้จะนำมาสร้างพระอุโบสถ

เมื่อพระอาจารย์ทองพูลรู้ว่าศิษย์เก่าจากทางบึงกาฬมาอยู่ทางจังหวัดขอนแก่น คือคุณหมอประพัตร์ โสฬสจินดา มาเป็นศิษย์สนิทกับหลวงปู่ผาง

คุณหมอประพัตร์ โสฬสจินดา เล่าว่า “...หลวงปู่ผาง ปกติด้านเป็นพระที่ดู ท่านจะไม่ให้ความสนิทกับใครมากนัก แต่ว่าสนิทในใจอาจจะมียู่ แต่ไม่แสดงออก ก็เลยคิดว่า... ท่านอาจารย์(ทองพูล)จะทำเหรียญ จะทำเท่าไร หลวงปู่ท่านจะต้องถาม จึงตกลงกันว่า ท่านพระอาจารย์ทองพูล จะพูดกับหลวงปู่ผางเอง เมื่อได้เวลา ผมก็เป็นคนขับรถถีบ อีกคันหนึ่งก็เป็นรถผู้ช่วยสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นซึ่งเป็นพี่น้องกับท่าน ไปด้วยกัน ๓ คันรถ

เมื่อจวนจะถึงวัดจึงสวนทางกับหลวงปู่ผาง ท่านรับกิจนิมนต์ไปฉันกลางหมู่บ้าน กำลังเดินทางกลับวัด ...จึงปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรดีหนอ เพราะพูดไม่ถูกท่านจะไล่หนีออกจากวัดเลยนะ ท่านเดินมาประมาณ ๖ องค์ ผมจึงลงกราบที่พื้น แล้วเรียนถามท่านว่า

“หลวงปู่! นิมนต์ขึ้นรถ ผมจะไปส่งที่วัด” ท่านหันซ้ายขวา แล้วจึงกล่าวว่า

“เอ๊ะ เราออกจากวัดเราได้ปวารณาว่า เราจะไม่ขี่รถ” ท่านเดินนำ พระลูกวัดก็ขับตาม จึงนิมนต์ท่านอีกว่า

“หลวงปู่! นิมนต์ขึ้นเถอะ ร้อนก็ร้อนเดินไม่ไหวแล้ว ให้ลูกหลานได้บุญกุศล” พระติดตามอยากขึ้นรถ หลวงปู่ผางท่านไม่ขึ้น ผมก็ค่อย ๆ เลื่อนรถตาม จอดกราบอีกเป็นครั้งที่ ๓

“นิมนต์หลวงปู่ขึ้นรถ พวกข้างหลังร้อนแย่แล้ว”

ท่านจึงหันไปถามพระข้างหลังว่า “พวกเราจะขึ้นกันอยู่หรือ?” พวกพระก็ว่า

“ขึ้นครับ” จึงนิมนต์ท่านขึ้นก่อน ไปส่งวัดเป็นชุดแรก แล้วมารับอีกชุดหนึ่งไป

คราวนี้ถึงตอนสำคัญ พอไปถึงกุฏิขององค์ท่าน ที่นี้มีเรื่องใหญ่แล้ว คือ ระหว่างลุงชั้น พระอาจารย์ทองพูล และผม ใครจะเป็นคนพูดขึ้นต้นก่อน เรื่อง ขออนุญาตสร้างเหรียญของท่าน ท่านจะเห็นด้วยไหม แล้วท่านจะตำหรือไม่ว่า ทุกคนต่างก็เกิดความกลัวขึ้นมาฉับพลัน ต่างก็เกียกกัน ไม่มีใครกล้าพูด อำนาจจิตของท่านมหาศาลมิใช่เล่น ๆ พระอาจารย์ทองพูลก็ว่า “ให้หมอประพัตร์พูดก่อน” เราก็อ่าน “ก็ก่อนมา ท่านพระอาจารย์บอกว่าจะพูดเอง” ผมก็เกียกพระอาจารย์ทองพูลว่า “จะดีหรือท่านอาจารย์ ให้พระพูดก่อนเป็นไร” เกียกกันไปมาอยู่นั้นแหละ จึงเข้าไปกุฏิท่าน ท่านปูเสื่อ ปูอาสนะให้พวกเรานั่งเองเลยทีเดียวนะ ก็ยังเกียกกันไปใหญ่ พอกราบ ๓ ครั้ง ท่านจึงพูดขึ้นก่อนเลยว่า **“ไอ้เรื่องสร้างเหรียญจะเอาอย่างไร ว่ายังไรเรื่องที่จะสร้างเหรียญจะสร้างเท่าไร แล้วก็จะให้เขาบูชาอย่างไร แต่ทำให้ดี ๆ นะ อย่าทำเกิน ถ้าทำเกินแล้วมันจะมีปัญหา”** องค์ท่านพูดขึ้นก่อน ทำให้พวกที่มาด้วยกันต่างนิ่งเงียบ มองหน้ากันด้วยความคิดว่า **“ท่านรู้ได้อย่างไร”** จากนั้นพระอาจารย์ทองพูล จึงรายงานรายละเอียดให้ท่านทราบ

ขอย้อนมาที่การสร้างเหรียญของท่านรุ่นสร้างพระอุโบสถวัดภูกระแต หลวงปู่ทองพูลจัดให้คนบูชาเหรียญละ ๑๐ บาท สมัยนั้นถือว่าได้น้ำได้เนื้อ เพื่อให้การสร้างพระอุโบสถสำเร็จ ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ และท่านพระอาจารย์วัน อุตตโม ก็อนุญาตให้สร้างเหรียญและรูปเหมือนของท่าน เพื่อการนี้เช่นเดียวกัน

ท่านพระอาจารย์วัน อุตตโม ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ และพระอาจารย์ทองพูล สิริกาโม ท่านทั้ง ๓ เมื่อมีโอกาสก็มักเดินทางร่วมกันไปเยี่ยมคารวะหลวงปู่ผาง จิตตคุตโต หลวงปู่ผาง ท่านมาปฏิบัติเป็นพระฝ่ายธรรมยุตในภายหลัง ท่านจึงมีพรชาน้อยกว่าท่านพระอาจารย์วัน อุตตโม ในกาลต่อมาอุโบสถก็สำเร็จ ตามความประสงค์ของหลวงปู่ทองพูล ทุกประการ

คุณหมอประพัตร์เล่าต่อไปอีกว่า มีอยู่วันหนึ่งผมไปวัดอุดมคงคาศรีเขต (ตุน) ตำบลนางาม อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดขอนแก่น หลวงปู่ท่านมีฉายาว่า **“พระอริยเจ้าผู้เป็นที่พึ่งของ**

พระธรรมไตรโลกาจารย์ หลวงปู่วัน อุตตโม หลวงปู่ทองพูล และหลวงปู่บุญ ชินวิโส

เหล่าพวกกายทิพย์” ท่านมักรู้เรื่องอะไรแปลก ๆ ที่ตาคนทั่วไปมองไม่เห็น คือท่านมีตาทิพย์ วันนั้นคำพอดิ ผมมีแดงโม ๔ -๕ ลูก คิดว่าจะเอาแดงโมถวายแล้วก็จะเดินทางกลับ เพราะจากขอนแก่นไปมัญจาคีรีไปถึงวัดระยองไกล ท่านกำลังสร้างที่พักอยู่ในที่สูง ผมก็กราบลง

“ทำไมถึงมาค้า” “ผมเลิกงานค้า”

ท่านก็ถามผมว่า “จะกลับไหม” “ผมว่าผมจะกลับอยู่ครับ”

“อื้อย ตัวเอาแดงโมมา ๔-๕ ลูกก็ใส่บาตรได้อยู่ จะกลับทำไม นอนวัดก็ได้ เราไม่ได้ฉันหมดทั้ง ๕ ลูกดอก” ผมอัศจรรย์ใจไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร ขนาดรถจอดไกลเป็นกิโล ก็ยังรู้ว่าแดงโมอยู่ท้ายรถ เรื่องความรู้อ่านรู้เหมือนตาเห็นจริง ๆ

หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต ท่านเป็นพระผู้เคร่งครัดที่หาได้โดยยากยิ่ง ท่านเห็นแก่ธรรมไม่เห็นแก่ปากแก่งท้อง ท่านถือในโอวาทปาฏิโมกข์ข้อที่ว่า **มัตตัญญูตา จะ ภาตัสสิมัง ปันตัญจะ สะยะนาสะนัง คือองค์ท่านเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร อาศัยอยู่ในที่นั้งนอนอันสงัด อธิจิตเต จะ อาโยโค มีความเพียรเพ่งในอธิจิต เอตัง พุทธฐานะ สาสะนัง เพราะธรรมนี้เป็น คำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย**

ท่านได้เข้าศึกษาอบรมพระกรรมฐาน อยู่ในสำนักวัดป่าแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ

(จากซ้าย) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่มหาปิ่น ปญฺญาพโล หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม

จังหวัดอุบลราชธานี กับพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม (เจ้าคุณพระญาณวิศิษฐ์) และหลวงปู่มหาปิ่น ปญฺญาพโล และหลังจากปฏิบัติธรรมกับพระอาจารย์สิงห์แล้ว ท่านก็เดินธุดงค์ไปฝากตัวเป็นศิษย์กับหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ได้พอสมควร ก็ท่องเที่ยววิเวกไปแต่ผู้เดียวในป่าเขา จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นถิ่นทุรกันดารเป็นเวลาหลายปี วาระสุดท้ายท่านสร้างวัดอุดมคงคาคีรีเขต (วัดดุน) อำเภอมีนบุรี จังหวัดขอนแก่น และในวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ หลวงปู่ได้ละสังขารในตอนบ่ายนั้น เวลา ๑๖.๔๕ น. ด้วยอาการสงบ สิริรวมอายุได้ ๘๐ ปี ๓๔ พรรษา นับเป็นการจากไปของพระสุปฏิปันโน ผู้มีคุณธรรมอันเลิศรูปหนึ่ง ที่ไม่ปรารถนาลาภ ยศ สรรเสริญ หรือติดในโลภธรรมแต่ประการใด ดังคำที่ท่านพูดไว้ว่า **“มีชื่อไม่ให้ปรากฏ มียศไม่ให้ลือชา มีวิชาไม่ให้เรียนยาก”** แต่คุณธรรมและปฏิบัติของท่านยังเป็นที่เคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชนมีรู้ลืม ท่านยังเป็นพระในดวงใจของคณะศิษยานุศิษย์ไม่เสื่อมคลาย

หมอประพัตร์เล่าต่อว่า “เช้าวันหนึ่ง มีญาติโยมมาถวายจังหันท่านมากพอสมควร พอผมถวายอาหารเสร็จแล้ว ท่านได้แบ่งอาหารใส่บาตร สักประเดี๋ยวท่านก็เอาผ้าปิดปากบาตร แล้วท่านก็เปิดผ้าออก องค์กรท่านนั่งเพ่งอาหารในบาตรอยู่นานสองนาน แต่ไม่ฉัน ญาติโยมผู้ถวายภัตตาหารก็ต่างมอง สักพักท่านลุกขึ้นแล้วเดินหนีไป

นิทานสัปดาห์

“อาหารเราไม่อร่อยหรืออย่างไรหรือว่ามันสกปรก ท่านทำไมถึงไม่ฉัน” ผู้ถวายอาหารท่านหนึ่งพูดขึ้น เมื่อองค์ท่านเดินไปไกล ๆ ผมก็ตามท่านไป จึงถามท่านว่า

“หลวงปู่แบ่งอาหารใส่บาตรไว้เรียบร้อยแล้ว ทำไมจึงไม่ฉัน”

ท่านตอบว่า “เรายังไม่อนุญาต แต่น้ำลายมันไหลออกก่อนแล้ว ก็เลสมันแข่งธรรม ถ้าปากมันเป็นของเรา เราต้องบังคับมันได้”

ท่านย้าเป็นภาษาอีสานดัง ๆ ว่า “มือนี้น้ำลายมันไหล บดต้องให้มันซิแตก”

ท่านทั้งหลายเอ๋ย ! ในแผ่นดินประเทศไทยจะมีอย่างนี้สักกี่รูป ที่มีทั้งความเด็ดขาด และรักษาระณวินัยยิ่งกว่าชีวิต ไม่เห็นแก่ปากแก่ท้อง แต่ทุกวันนี้โลกมันกลับกัน น้ำลายไม่ไหลย้อย พระท่านจะไม่ฉัน มันต่างกันราวฟ้ากับดินระหว่างผู้ประพฤติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์กับผู้ประพฤติเพื่อความเพิ่มทุกข์ ☺

เจดีย์หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต ที่วัดอุดมคงคาคีรีเขต (วัดดุน)

หลวงปู่คำตัน จิตธมโม
วัดป่าदानศรีสำราญ จังหวัดบึงกาฬ
สถานที่ที่หลวงปู่ทองพูล เคยมาปฏิบัติธรรม

เจดีย์หลวงปู่คำตัน จิตธมโม วัดป่าदानศรีสำราญ

ตอนที่ ๓๐

เสือเดินตามหลัง

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม แม้ว่าท่านจะจำพรรษาที่วัดภูกระแตเสมอมา แต่ว่าในช่วงออกพรรษาทุกปี ท่านจะออกเที่ยวธุดงค์มิได้ขาด สูตรของท่านคือ สามสิบ เก้าสิบ คือ สามเดือนอยู่จำพรรษาที่วัดภูกระแต และอีกเก้าเดือนออกธุดงค์ธรรมาศราสอนประชาชนให้เลิกนับถือผีให้หันมานับถือพระ การออกธุดงค์ของท่านมีประโยชน์ถึง ๕ ประการ

๑. เป็นการช่วยตัวเองให้พ้นทุกข์
๒. เป็นการช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์
๓. เป็นการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะศาสนาจะดำรงอยู่ได้ก็เพราะพุทธบริษัท ๔
๔. เป็นการช่วยชาติให้ร่มเย็นเป็นสุข
๕. เป็นการช่วยพระมหากษัตริย์ให้เบาพระทัย

ท่านเล่าเรื่องออกธุดงค์ผจญภัยกับเสือ อย่างน่าตื่นเต้นว่า “...ในสมัยที่เราออกเที่ยวภวนาหาทางพ้นทุกข์ในที่ต่าง ๆ อยู่เนิ่น ๆ เสือซึ่งเป็นสัตว์ร้ายมักมีอยู่โดยทั่วไป เพราะที่ไหน ๆ ที่เที่ยวไปรุกขมูลก็ล้วนเป็นที่ป่ารกทึบทั้งนั้น เวลามันร้องยามเดือน ๑๑-๑๒ ต้องเอาผ้าอุดรูหูไว้ถึงอุดไว้ก็ยังได้ยิน เพราะเสียงของมันมีอำนาจทำให้เราเกิดความกลัว ยิ่งป่าเขาเงียบเท่าไรเสียงของมันก็ยิ่งชัดมากเท่านั้น ยิ่งกะมันมาขึ้นร้องกรอกใส่หูใกล้ ๆ เลยทีเดียว มันร้องอยู่รอบทิศมันล่าเหยื่ออยู่รอบด้าน ซึ่งเป็นนิสัยสันดานของนักล่า มิใช่มีเพียงตัวหนึ่งสองตัว แต่มันมากัน

เป็นฝูง เช่น ในคราวที่เราไปเที่ยวภูวนาที่วัดป่าดานศรีสำราญ ของหลวงปู่คำตัน จิตธมโม แถบนั่นมันมีร่องห้วย มีท้องถ้ำเป็นที่อยู่อาศัยของมันอย่างดี พอได้เวลาเสือมันออกมาวิ่ง ส่วนมากเป็นเสือดาว ร้องจนฟ้าสะท้านแผ่นดินสะเทือน อันนี้เราไม่ได้พูดเกินความจริง

หลวงปู่คำตัน ท่านขอเราว่า “ท่านอาจารย์ วัดท่านมีเณรหลายรูป ผมไม่มีเณรเลย อยากมีเณรไว้รับใช้บ้าง” เราจึงเอาเณรไปฝากท่านให้อบรมสั่งสอน เอาเณรมาอยู่กับท่าน ๒ รูป องค์หนึ่งมันเปิดอาดหลาด หมายถึงว่า หนีไปแบบไม่คิดชีวิต อยู่ได้เพียงคืนเดียว เณรมันกลัวเสือ รูปหนึ่งทนอยู่ได้ เสือมันมากจริง ๆ มิใช่มากรรมดาเหมือนว่าเป็นตลาดเสือ ไปที่ไหนเจอแต่เสือ ขี้มันเต็มไปหมด ที่ภูทอกเสือก็เยอะเช่นเดียวกัน

วิธีดำรงชีวิตแบบพระกรรมฐานที่จะไม่ให้มันเข้ามาทำร้าย เราต้องทำเสียงสัญญาณให้มันรู้ตัว ถ้าเห็นมันเราก็กะ ะ ให้เกิดเสียงแต๊ง ะ แปป ะ หรือเอากาน้ำของเราที่ขัดจนสีขาวเกลี้ยงดีแล้ว เอาสะทอนแสงแดด ส่องไปทางมัน ให้มันรู้ตัว มันมองโน่นมองนี่ แล้วมันก็จะกระโดดเข้าป่าไป ถ้าเป็นกลางคืนมันเข้ามาใกล้ เราก็จุดไฟคอม เอาคอมนั้นห้อยไว้ตามต้นไม้ มันเห็นมันก็ทราบว่าเป็นคน ถ้ามีแสงสว่างมันก็จะถอยออกไป เสือมันชอบความมืด เมื่อเราได้ยินเสียงแปลก ๆ

ให้สันนิษฐานว่าเป็นเสือไว้ก่อน เพื่อความไม่ประมาท จึงจุดโคมไฟห้อยไว้ไล่เสือก็เหมือนไล่หมาไล่แมวนี่แหละ เสือมันเห็นเรามันก็กลัวเหมือนกัน ทั้งเสือทั้งคนก็มีสัญชาตญาณกลัวตายด้วยกันทั้งนั้น พระเรียนถามท่านว่า “ท่านอาจารย์ไม่กลัวหรือ” ท่านบอกว่า “ไม่กลัว” ตอนนั้นท่านอาจารย์พรรษาเท่าไร ท่านบอกว่า พรรษา ๘

กลางคืนบางครั้งมันเดินตามหลังเหมือนสัตว์เลี้ยงตัวเชื่อง ๆ ท่านถือโคมไฟเดินหน้า บางทีเสือดาว บางทีเสือดำนันเดินตามหลัง เห็นกันบ่อย ๆ ทุกวันทุกวัน สัพเพ สัตตา ให้มันทุกวัน ก็เลยเป็นเพื่อนกันไปเลย แม่เมตตา กรุณาให้มันมาก ๆ หวังให้มันเป็นสุข เมตตา มาจากคำว่า มิตตะ แปลว่าความสนิท คั่นเคย หรือหวังดี เราต้องแสดงความเป็นผู้สนิทคั่นเคยหวังดีต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายตลอดทั้งโลกเบื้องสูง โลกท่ามกลาง และโลกเบื้องต่ำ ด้วยเมตตากายกรรม เมตตาวาจากรรม และเมตตาเมตตากรรม ในสมัยที่เราอยู่ถ้ำขามกับหลวงปู่ฝั้นก็เหมือนกัน มันร้องจากหัวค้ำจนย่ำเข้าในเดือน ๑๑ - ๑๒ เสือมากจริง ๆ สมัยก่อน ที่ถ้ำจันทน์นี้ก็เหมือนกันหลวงปู่บัว สิริปุณโณ ท่านจำวัดอยู่ข้างบน เสือมันนอนอยู่ข้างล่าง มันเดินลอดไปลอดมาตรงที่ท่านพักภาวนา คือสถานที่ตรงนั้นมันเป็นเหว เป็นช่องภูเขาเล็ก ท่านก็เอาไม้ไผ่พาตไปมา เอาไม้ไผ่ทำเป็นเสาผูกด้วยหญ้าคา ตรงนั้นเป็นทางเสือผ่านเป็นชอกเขาพอดี

นอกจากเสือแล้วยังมีพวกข้างป่า หลวงพ่อชาน (หลวงปู่ชาน จานวโร วัดป่าบ้านเหล่า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ) ท่านไปทำนั้งร้านสูง ๆ ทำเป็นที่ภาวนาอยู่ด้านหลังถ้ำจันทน์เราก็อยู่ที่นั่น ข้างมันมาเป็นจำนวนมาก มันมากินใบไม้บริเวณนั้น เสียงมันหูกกิ้งกิ้งดังลั่น มันเดินวนไปมา จิตท่านรวมใหญ่ที่นั่น หมายความว่า ท่านได้หลักใจอันสำคัญที่ถ้ำจันทน์ ในช่วงกลางคืนหลวงพ่อชาน ท่านมีหน้าที่ไปทำข้อวัตร มีนวดเส้น เป็นต้น ถวายหลวงปู่จวน มีนวดไป เสียงเสือมันก็ร้องไป ถ้าใจไม่หนักแน่นยอมหวั่นไหวอยู่ต่อไปไม่ได้ หรืออาจจะถูกเสือตะปบกิน เป็นตายวันไหนก็ไม่อาจรู้ได้

หลวงพ่อชานท่านถึงขั้นจิตละเอียดที่ถ้ำจันทน์นี้ ตอนกลัวเสือ กลัวข้าง เป็นช่วงเข้าด้ายเข้าเข็ม จิตรวมลงในจุดเดียวจนละเอียดสุดส่วน ภาษาสมมุติเรียกว่าละเอียดสุดส่วน ท่านกลัวมาก มันมาร้องทุกคืน กลัวแต่ท่านไม่ถอย ไข้ก็ไข้ ตายก็ตาย พระนิพพานอยู่ปากตาย สุดท้ายแพ้วท่านท่านได้ชัยชนะได้บรรลุธรรมขั้นสำคัญยิ่งที่ถ้ำจันทน์ ☸

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ที่วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ ๓๑

กว่าจะบรรลุธรรม

ผู้เขียนได้กำลังใจในการเขียนเป็นอย่างมากเมื่อฟังบทสนทนาระหว่างพระลูกศิษย์กับพระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ซึ่งท่านได้เล่าสถานที่สำคัญที่ท่านได้พากเพียรปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและพ่อแม่ครูบาอาจารย์จนกระทั่งดวงจิตได้ตกไปสู่กระแสแห่งธรรม สาธุ จกขุ อุทปาติ ฌาณ อุทปาติ ปญญา อุทปาติ วิชชา อุทปาติ อาโลโก อุทปาติ ดวงธรรมเกิด ญาณเกิด ปัญญาเกิด ความรู้เกิด แสงสว่างเกิด ดวงตาเห็นธรรม หมายถึง ความรู้เห็นตามเป็นจริง ด้วยปัญญาว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมด มีความดับเป็นธรรมดา

พระลูกศิษย์รูปหนึ่งได้กราบเรียนถามท่านว่า “หลวงพ่...ได้กำลังจิตสงบตอนไหนครับ ขอหลวงพ่อาศัยความเมตตาต่อลูกหลาน จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง”

ท่านบอกว่า “ตั้งแต่อยู่วัดถ้ำขาม อยู่กับหลวงปู่ฝัน อาจาโร วันนั้นหลังจากทำวัตร สวดมนต์เสร็จแล้ว เราเข้าไปอุปัฏฐากหลวงปู่ฝัน มีพระอาจารย์พวง สุขินทริโย พระอาจารย์แปลง สุนทรโร เข้าไปด้วยกัน นวดเส้นถวายท่าน พอได้เวลาอันสมควร จึงแยกย้ายกันไปนั่งภาวนาหลังน้อย ๑ นั่งภาวนาอยู่บนหลังถ้ำ นั่งจากหัวค้ำจนกระทั่งถึงสว่าง ลืมตาขึ้นมาพระอาทิตย์ส่องแสงสว่างจ้า จากนั้นก็ออกไปบิณฑบาต มันสงัดมันเงียบลึกลงไปดวงจิต

นี่คือจิตสงบครั้งแรกของเรา หมดความกังวลสงสัยในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ โดยประการทั้งปวง จิตมั่นคงเชื่อแน่วไม่แปรผัน จิตของเราได้กำลังมาตั้งแต่คราวนั้น คือคราวที่ปฏิบัติที่วัดถ้ำขาม เราก็รักษามาได้โดยตลอด

วัดถ้ำขาม เป็นสถานที่ที่หลวงปู่ทองพูล เร่งความเพียรภาวนา

พระกราบเรียนถามท่านว่า “หลวงพ่อ จิตของหลวงพ่อไปได้หลักใจอันสำคัญที่ไหนอีก นอกจากวัดถ้ำขามแล้ว หลวงพ่อโปรดเมตตาเล่าให้พวกข้ามน้อยได้ฟังด้วยเถิด?”

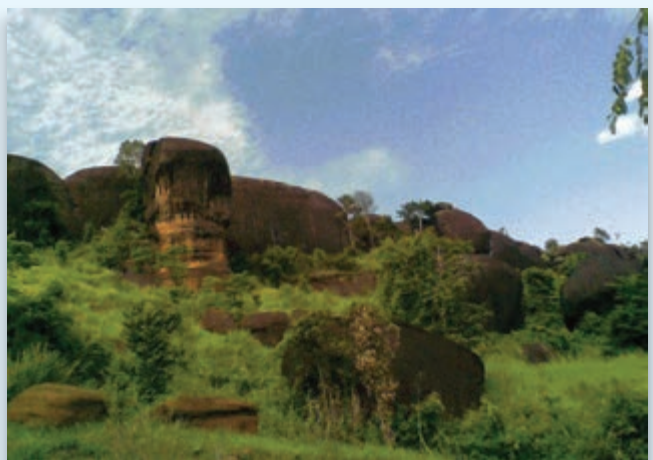
ท่านเมตตาตอบว่า “ต่อมาได้หลักใจอันสำคัญยิ่งขึ้นไปอีกที่ภูสิงห์น้อยหรือภูกิ่ว คราวนั้น หลังออกพรรษาหลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ ท่านออกจากถ้ำจันทน์ ท่านจึงชวนเรามาดูทำเลแถวภูกิ่ว ภูกิ่วนี้อยู่เลยภูทอกไป ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดบึงกาฬ เป็นภูเขาลูกย่อม ๆ ระหว่างภูสิงห์ใหญ่และ ภูทอกใหญ่ เขาภูนี้เรียกชื่อว่า ภูสิงห์น้อย หรือ ภูกิ่ว ตามลักษณะคอดกึ่งของภูเขานั้น ยังเป็นป่า ที่รกมากมีเงื้อมหินอันสงบสงัด มีน้ำซับตามธรรมชาติ มันมีทางเดินลัดมา ลัดออกจากนาสะแบง มาภูกิ่ว ขึ้นถึงภูวัวได้แต่ก่อน ขึ้นไปวันแรกฝนก็ตกตั้งแต่หัวค่ำ ฟ้ามีดลมแรง ไม่มีที่ไป ไม่มีอันใด เป็นที่พึ่ง มีแต่พระธรรมและมีหญ้าคาเพียง ๓ ไพ(อัน) พอได้คุ้มหัว เราทั้ง ๒ องค์ จึงเอา หญ้าคามุงเป็นกระท่อม ตัวนี้เปียกปอนไปทั้งหมด เหลือแต่ศีรษะ ลมแรงอากาศเย็นจนสะท้าน สั่นเทาเพราะเป็นฤดูหนาว มีวิธีเดิวนั่งสมาธิหันหลังชนกันกับท่าน เอาของยัดใส่ลงในบาตร ต่างคนต่างนั่ง เหมือนประหนึ่งว่าอยู่องค์เดียวในโลก ทั้ง ๆ ที่นั่งหลังชนกัน พิจารณาธรรม พร้อมทุกขเวทนาทั้งหลายทั้งมวลและความเกิดอันเป็นสาเหตุแห่งทุกข์ทั้งสิ้น จิตรวมใหญ่เป็น

ที่อัศจรรย์ทั้ง ๒ องค์ พอออกจากสมาธิก็สว่างออกบิณฑบาตพอดี ท่านย้ำสอนลูกศิษย์ว่า “เวลาจะได้ธรรม มันยอมได้ในสถานที่เช่นนี้ จะว่ายากก็ไม่ยาก จะว่าง่ายก็ไม่ง่าย มัชฌิมา เป็นทางสายกลาง”

ภายหลังต่อมาจึงได้ปลูกเสนาสนะหลังย่อม ๆ อยู่เป็นการชั่วคราว โดยอาศัยญาติโยม จากบ้านนาสะแบงบ้าง บ้านคำภูบ้างมาช่วยกันยกกระต๊อบเป็นเสนาสนะอย่างหยาบ ๆ การทำความเพียรได้ผลดีมาก แม้การบิณฑบาตก็ไม่ลำบากไม่ขาดแคลนพออาศัยยังชีพไปได้วันหนึ่ง ๆ คำว่าไม่ขาดแคลนของท่าน คือมีฉันบ้าง ไม่มีฉันบ้าง ถ้าเป็นภาษาบ้าน ๆ อย่างเรา ๆ ท่าน ๆ ก็คืออดอยากแสนสาหัสนั่นเอง ที่ว่าไม่ขาดแคลนก็เพราะท่านสะดวกในการปฏิบัติของท่านนั่นเอง

แม้องค์หลวงปู่จวนท่านก็ยังกล่าวว่า “ถ้าจะเปรียบเทียบกับสถานที่ต่าง ๆ ที่ท่านได้เคยไปมาแล้วนั้น ที่ภูสิงห์น้อยนี้นับว่าเป็นสถานที่ที่สัปปายะที่สุด เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรภาวนาของท่าน แม้ที่ตมหม้อทองจิตจะรวมง่าย แต่ปัญญาก็ไม่แก่กล้า ท่านพึงมาได้พิจารณาคิดค้นกายอย่างหนัก พึงจะเริ่มกระจำมาเป็นลำดับก็ที่ภูสิงห์น้อยนี้เอง ท่านได้เร่งทำความพากเพียรอย่างเต็มความสามารถได้พิจารณาร่างกายอันเป็น “กายคตาสติ” ไม่ให้จิตรวมไม่ให้จิตพัก ได้พิจารณาไปพอสมควร พอสงบก็พิจารณาค้นในร่างกาย พิจารณาทวนขึ้นและตามลงเป็นปฏิโลมและอนุโลม พยายามพิจารณาร่างกายให้รู้เห็นตามเป็นจริง ◉

ภูสิงห์น้อย หรือภูกิ่ว เป็นสถานที่ที่หลวงปู่จวน และหลวงปู่ทองพูล เพ่งแผดเผากิเลสให้สิ้นไป

หลวงปู่บัว สิริปัญโญ วัดราษฎร์สงเคราะห์ (หนองแขง) จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ ๓๒

หลวงปู่จวนปฏิบัติต่อหลวงปู่บัว ละเอียดยที่สุด

พระกราบเรียนถามหลวงปู่ทองพุลอีกว่า “ไปกับหลวงปู่จวน หลวงพ่อสนิทใจคือลงใจกันมากเพียงใด”

หลวงปู่ทองพุลกล่าวว่า “เราสนิทใจและลงใจในสัมมาปฏิบัติของท่านเป็นที่สุด ท่านเป็นผู้ละเอียดลออทุกด้านทุกทาง ทั้งกิจนอกการใน หาขอบกพร่องต่อพระธรรมวินัยไม่มีเลย พูดได้เต็มปากว่า “ท่านเป็นพระผู้ละเอียดที่สุดองค์หนึ่ง” ท่านไม่พูดอะไรง่าย ๆ ผมจะขอยกตัวอย่างและเล่าให้ฟัง..

... กาลครั้งหนึ่ง หลวงปู่บัว หนองแขง ป่วยเป็นไข้มาลาเรียอย่างหนักอยู่ที่ถ้ำจันทน์ ท่านกล่าวว่า “เราได้พิจารณาละเอียดแล้ว คราวนี้ชีวิตของเราไม่รอด” หลวงปู่จวน ท่านกล่าวขึ้นว่า “รอดไม่รอด...หลวงปู่ก็อย่ารีบพูด แล้วแต่มันจะเป็นเถอะ” “เราได้พิจารณาละเอียดแล้ว เราต้องตายคราวนี้” แล้วหลวงปู่บัวท่านจึงสั่งให้ญาติโยมเตรียมเลื่อยไม้มะม่วงป่าไว้ เจาะไว้สำหรับทำหีบศพให้ท่าน หลวงปู่จวน ท่านคัดค้าน “อย่ารีบทำ หลวงปู่ มันไม่งาม ยังไงเดี๋ยวพวกผมจะจัดการให้เอง” “เราพิจารณาละเอียดแล้ว” หลวงปู่บัวท่านพูดย้ำ ๆ หลวงปู่จวนท่านพิจารณาแล้วท่านก็ห้าม ๆ ห้ามไม่ให้ท่านพูด จากนั้นพวกชาวบ้าน ก็พากันตัดไม้มะม่วงไว้โดยใช้ขวานสับให้เป็นลักษณะโลงศพแบบคนจีน (โลงจำปา)

หลวงปู่จวนสั่งให้หมอประพัตร์ เอายาโรคไข้มาลาเรียไปผสมน้ำ แล้วก็ต้มข้าวอ่อนให้ฉัน ก่อนหน้านี้ท่านฉันอะไรก็ได้เลย ฉันเข้าไปเท่าใด อาเจียนออกมาเท่านั้น

วันหนึ่งลงปาฏิโมกข์ หลวงปู่จวน ท่านกล่าวกับหลวงปู่บัวว่า “*ปลื้ดคราว บ่เป็นหยังดอก*

บริเวณนี้เดิมเป็นที่ตั้งกุฏิหลวงปู่บัว สิริปัญโญ วัดราษฎร์สงเคราะห์ (หนองแขง) จังหวัดอุดรธานี

หมอเอายาให้กินค่อยซึมเข้าไปทีละน้อย มันไปทำลายเชื้อมาลาเรีย” จากนั้นองค์ท่านก็ดีขึ้น เป็นลำดับ อยากกินนั้นกินนี่ ...ดีขึ้นมีเรี่ยวมีแรงขึ้นมา หามใส่แคร่ไม้ไผ่มาลงเรือบ้านอาสง เอาขึ้น มาวัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี นำท่านมาให้หมอในเมืองรักษา หลังจากหามท่านไปลงเรือ แล้ว หลวงปู่จวนก็ให้ญาติโยมเอาไม้มะม่วงที่ท่านทำโรงศพเอาไว้ เอาไปเผาไฟ ไม่ให้เหลือซาก เลย ท่านบอกว่าอายุเขา อย่าให้คนมาเห็น

ที่ว่าหลวงปู่จวนเป็นผู้ละเอียด คือท่านรู้ว่าหลวงปู่บัวจะยังไม่ตาย แต่ท่านไม่พูดมาก ท่านไม่พูดแซงหน้าแซงหลังผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ท่านบอกเพียงว่า มันเป็นหน้าที่ของลูกได้ เหล่าหลานเหลน หน้าตาของพระที่จะต้องดูแลหลวงปู่บัวให้ดี

ในกาลต่อมาหลวงปู่บัวท่านก็กล่าวว่า “ถ้าเราไม่ได้อาจารย์จวน เราคงจะหลงไปเหมือนกัน” ต่อนั้นมาท่านหายดีแล้วเราและคณะจึงไปคารวะท่านที่ถ้ำกลองเพล ไปนอนกับท่านคืนหนึ่ง ท่านกล่าวกับเราว่า

“โอ้ย.. ถ้าเราไม่ได้กินยาหมอประพัตร์ลูกศิษย์ของเจ้า ทองพูลเอ้ย! เราก็คงตายไปแล้ว นี่เพราะได้กินยาจากพวกหมอ จากลูกศิษย์ลูกหาเอามาถวาย เราจึงรอดตาย” ☺

เจดีย์หลวงปู่บัว สิริปัญโญ วัดราชภูรตสงเคราะห์ (หนองแขง) จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท อุปัฏฐากดูแลหลวงปู่ขาวที่วัดถ้ำกลองเพล

สมเด็จพระญาณสังวรฯ เยี่ยมอาพาธหลวงปู่ขาวที่วัดถ้ำกลองเพล

ตอนที่ ๓๓

หลวงปู่ขาวอาพาธหนัก... ระลึกชาติ

พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ได้เล่าถึงความละเอียดละออที่หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ ปฏิบัติต่อหลวงปู่ขาว อนาลโย ดังนี้

“เราจะขอเล่าถึงความละเอียดที่หลวงปู่จวนปฏิบัติต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ ณ ถ้ำกองเพล ตอนที่หลวงปู่ขาว อาพาธ พุทธศักราช ๒๕๑๑ เข้าวันหนึ่งโยมพ่อตัน บารมี มาถวายฉันทน์จังหัน ท่านหลวงปู่จวนที่วัดถ้ำบูกา เสร็จจังหันแล้ว จึงกราบเรียนหลวงปู่จวนว่า “ขอโอกาสท่านอาจารย์! พระครูบาอาจารย์ มีหลวงพ่อฟุ้ง หลวงพ่อจันทา ให้มารับท่านอาจารย์ไปวัดถ้ำกลองเพลด่วน หลวงปู่ขาว คงจะไม่รอดแล้ว”

ท่านก็กล่าวว่า “เรายังไม่ได้สั่งลาญาติโยมจะไปได้อย่างไร เขาเอาข้าวมาให้กินไม่บอกเขามันไม่สมควร ให้เขาขึ้นมาชะก่อน วันพรุ่งนี้ จะได้สั่งมอบหมายให้เขาทราบ ของมันก็มีอยู่ในศาลา เขามาทิ้งไว้ให้พ่อขาวทำกับข้าวให้ มีเกลือ พริก ปลาร้า พรุ่งนี้บอกลาเขาก่อนจึงจะไป”

คือที่ท่านใจเย็นอยู่เพราะทราบภายในว่าหลวงปู่ขาวจะยังไม่ละสังขาร สมัยก่อนระยะทาง ๘ กิโลเมตร เฉพาะทางเดินลอดป่าลอดดงไป ถ้ำบูกานี้ท่านนำญาติโยมมาถางเอาใหม่หมด ค่อยทำ ค่อยเขาะ ค่อยสร้าง เดินมาแต่ลอดป่าลอดดงไป บางแห่งต้องลอดขอบ เดินบิณฑบาตก็มาเจอช้าง เอากระบोकไม้ไผ่มาเป่าให้เกิดเสียงดัง ช้างมันจะหลีกทางไป(เป่าโหวต) จนไปบอกพวกอุปัฏฐากผู้ดูแล ยามวันพระเขาก็หอบข้าวสารขึ้นไปไว้ พริก เกลือ ปลาร้าไปทิ้งไว้ในครัว มีแต่ตาปะขาว เณรก็ไม่มี ถึงมีก็หนีหมด ใช้ตายหลายองค์แล้ว ตายไป ๒ องค์ที่ถ้ำบูกา **พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม** ก็มาเป็นไข้มาลาเรียเกือบตายอยู่ที่นี้

หลวงพ่อบุญเพ็ง เขมากริตโต

หลวงพ่อาน ชานวโร

พอรุ่งเช้าอีกวันหลวงปู่จวนจึงสั่งญาติโยมว่า “อาตมาจะได้ไปอุปถัมภ์อุปัฏฐาก หลวงปู่ขาว หลวงปู่ขาวอาพาธหนัก โยมเขามารับเอา”

โยมพ่อตัน บารมี จึงกราบเรียนหลวงปู่จวนว่า “...หลวงปู่สั่งให้เขาเตรียมโลงไว้แล้ว **หลวงพ่เพ็ง** (หลวงปู่บุญเพ็ง เขมากริตโต วัดถ้ำกลองเพล) ครูบาอาจารย์หลายองค์ ต่างลงมติให้เลื่อยไม้ไว้ทำโลงศพแล้ว ให้ตาซาลี เอาลงแล้ckerเอาไว้หลังศาลา เวลาท่านหมดก็จัดการโลด **หลวงพ่อาน** (หลวงปู่ชาน ชานวโร) ก็อยู่นั้นท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร บัดนี้พวกหนึ่งก็ลงมติว่าจะเอามาเข้าโรงพยาบาล คณะสงฆ์ คณะลูกศิษย์ลูกหาให้เอามาโรงพยาบาลอุดรฯ มติสงฆ์บอกว่ารอหลวงปู่จวนมาก่อน ถ้าหลวงปู่จวนลงมติเห็นด้วยก็เอามาขึ้นใส่รถไปโรงพยาบาลเลย”

เมื่อหลวงปู่จวนท่านทราบเรื่องเป็นอย่างดีแล้ว ท่านจึงเดินจากถ้ำบุษยามาถึงอำเภอสรีวิไล มีดคำแล้วไม่มีทางรถ มานอนวัดหลวงปู่ไก่อ วัดศรีวิไล (วัดศรีชมพุทธรญาณสังวราราม) ตื่นมาตอนเช้าจึงเดินทาง ท่านเหมารถปิคอัพสองแถวน้อย มาถึงวัดถ้ำกลองเพล บ่าย ๔ โมง เข้าลงมตินในที่ประชุม หลวงปู่จวน ท่านก็กล่าวว่า “โอ้ย..ท่านเหลือแต่ลมแล้วจะเอาไปยังงัย อย่าให้ท่านทรมานมาก เราขอคัดค้านไม่ให้เอาไป ให้เอาไว้ที่ถ้ำกลองเพล ไม่ให้เอาไป” ที่ประชุมจึงมีมติถาม ถามองค์นั้นองค์นี้ ก็ให้เอาไป เอาไป ส่วนมากให้เอาไปเกือบทั้งหมด พระองค์อื่นให้เอาไปหมด ยังเหลืออีก ๒ รูปที่เห็นด้วยกับหลวงปู่จวนคือ หลวงพ่อาน ชานวโร ท่านกล่าวว่า “โอ้ไม่ควรเอาไป ท่านเกือบแล้ว เต็มทีแล้ว ...รักษาจนหมดความสามารถทำยังงัย ก็ให้อยู่ในถ้ำกลองเพลนี้แหละ” และหลวงปู่จวนท่านบอกย้ำชัดว่า “ไม่เอาไป ถ้าท่านรอดมาได้ก็เป็นบุญกุศล

รอดไม่รอดก็ควรเอาไว้ หีบศพที่ทำไว้แล้วนั้นให้เอาซ่อนไว้ก่อน อย่าเอามาโชว์ไว้” หลวงปู่จวน ท่านกล่าวขึ้นเสียงดังฟังชัดในที่ประชุม ท่านหลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต จึงกล่าวขึ้นว่า

“ไม่ได้ ๆ โลงศพทำไว้ดีแล้ว”

ประชุมกันไปมาหลายรอบ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริจึงเดินทางมาเยี่ยม ท่านเอายามาลาเรีย มาละลายใส่น้ำหยอด หลวงปู่ขาวดีขึ้น ๆ ...ครานั้นมีพระเถระองค์สำคัญหลายรูปมาอุปัฏฐาก หลวงปู่ขาวอาพาธ เช่น **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท หลวงปู่สี กุศลธโร** ก็อยู่ หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านคอย ดูแลน้ำ ปรับปรุงสระน้ำที่หลังกุฏิเก่า ...หลวงปู่เจี๊ยะ เป็นหัวหน้าใหญ่ชอบดีสักดหิน ท่านดีหิน แล้วมีพวกญาติโยมมาขนเอาไปทิ้ง พวกเจาก็เจาะ พวกทิ้งก็ทิ้ง **หลวงปู่จันทน์ เขมปโต** ภูเวียง ก็อยู่นั้น มีพระเถระหลายองค์ ท่านก็คอย ๆ ดีขึ้น หลวงปู่จวน ว่า “เราพูดแล้วว่าท่านยังไม่ทัน **หมดบุญ**” หลวงปู่ชาน ก็ว่า “**เราก็พูดแล้วว่าท่านยังไม่หมดบุญ เราถึงคัดค้าน**” หายป่วย ครานั้นหลวงปู่ขาวก็ยังทรงสังขารชั้นธัมมาจนถึงอายุ ๘๖ ปี ไม่ป่วยอีกสักครั้งจากนั้นมาจนกระทั่ง เข้าสู่แดนนิพพาน

พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ได้เล่าเรื่องนี้ต่อไปอีกว่า พอหลวงปู่ ขาว อนาลโย พระผู้เป็นดั่งเพชรน้ำหนึ่งในวงศ์กรรมฐานท่านดีขึ้นมา ร่างกายกระปรี้กระเปร่า ท่านจึงกล่าวว่า “เป็นเพราะอาณิสสที่เรามาแต่ชาติปางก่อน” หลวงปู่ขาวท่านเข้าไปอยู่ในสมาธิ เข้าไประงับเวทนาระลึกชาติได้ ภาพนิมิตปรากฏขึ้นมาว่า “**ชาติก่อนท่านเคยช่วยทำปฐมสังคายนา ในสมัยพระเจ้าอชาตศัตรูประกาศสังคายนา อยู่ถ้ำสัตตบรรณคูหาอยู่ที่ภูเขาวเอารบรรพต**”

จุดประสงค์สำคัญที่สุดของการสังคายนา คือการรวบรวมพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า เพื่อธำรงรักษาพระธรรมวินัยเอาไว้ไม่ให้สูญหายหรือวิปลาสคลาดเคลื่อนไป เพราะพระธรรมวินัย นั้นคือหลักของพระพุทธศาสนา หากปราศจากคำสอนแล้วพระพุทธศาสนาก็ดำรงอยู่ไม่ได้ ดังพุทธวจนะในคราวจะเสด็จดับขันธปรินิพพานว่า

โย โว อานนท มยา ธมโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญโต โส โว มมจฺเจเน สตุถา. แปลว่า : **ดูกรอานนท์ ธรรมแลวินัยใด ที่เราได้แสดงแล้ว และบัญญัติแล้ว แก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้น จักเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย ในเมื่อเราล่วงลับไป**

พระเถระทั้งปวงเห็นความสำคัญของพระธรรมวินัยซึ่งจะสืบทอดพระศาสนาต่อไปใน ภายหน้า หากละลายปล่อยไว้กระทั่งพระธรรมวินัยเกิดความคลาดเคลื่อนไปจะเป็นอันตรายต่อ พุทธศาสนา จึงได้เริ่มสังคายนารวบรวมพระธรรมคำสอนขึ้นเป็นหมวดหมู่ภายหลังพุทธปรินิพพาน

ไปแล้ว ๓ เดือน การประชุมสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งแรกขึ้นที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา โดยพระอรหันต์ ๕๐๐ รูป มีพระมหากัสสปะเป็นประธานและเป็นผู้ถาม พระอุบาลี เป็นผู้วิสัชนาพระวินัย พระอานนท์ เป็นผู้วิสัชนาพระสูตร โดยพระเจ้าอชาตศัตรูเป็นศาสนูปถัมภก สิ้นเวลา ๗ เดือน จึงแล้วเสร็จ

หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านเล่าว่า ในชาตินั้นเราเกิดเป็นคนบ้านนอก พระเจ้าแผ่นดินประกาศให้เอาต้นไม้ไผ่ หย้าคา ไผ่เครือ มาทำเป็นที่พักสงฆ์ประชุมสังคายนา ๕๐๐ อัน เราอยู่บ้านนอก ขนของชักชวนญาติพี่น้องมาทำบุญ

...ด้วยอุปนิสัยในทุกวันอุโบสถ เราเอาข้าวสารอาหารแห้งไปให้โรงทาน เพื่อเป็นอาหารถวายทานแก่พระที่ท่านมาร่วมทำสังคายนา กว่าจะแล้วพรรษาหนึ่ง ๓ เดือน ในชาตินั้น สนุกกิน สนุกทาน เราจึงเป็นคนไม่มีอดไม่มีอยาก

...ด้วยอานิสงส์นั้นจึงเป็นเหตุทำให้เราได้มาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้งก็มีครุฑาในพระพุทธรูปศาสนาเลย ที่เราไม่ตายก็ด้วยเหตุอันนั้น อานิสงส์ช่วยมาได้

หลวงปู่ทองพูลท่านย้ำว่า นี่คือการละเอียดยของผู้อยู่ในสมาธิ คือความละเอียดยมันเกิดระลึกชาติขึ้นมาได้ มันผุดขึ้นมาชัดเจน นี่สังขารที่เที่ยงตรง มันมีสังขารแล้วจึงเกิดฉานคือความระลึกชาติได้

หลวงปู่จวน หลวงปู่เจี๊ยะ ถามเวลาท่านหายป่วย “เป็นอย่างไรบ้าง หลวงปู่”

หลวงปู่ขาวท่านกล่าวอย่างอาจหาญเหมือนคนไม่เคยป่วยมาเป็นร้อยชาติว่า **“เราอยู่ในฉานเราถึงได้ระลึกชาติได้ ฉานละเอียดย มันเลยมรรยาละเอียดย มีสังขารแล้ว สังขารไม่เปลี่ยนแปลงสังขารที่ตรงแล้ว สังขารที่จะรู้จริงเห็นจริงแล้ว ...ไม่ได้ปรุงแต่งมันเป็นจริงแล้ว”**

พระลูกศิษย์ที่นั่งฟังหลวงปู่ทองพูลเล่าเกิดนึกสนุกขึ้นมา เพราะเพลิดเพลินกับการบรรยายเรื่องราวพิสดารของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ได้ฟังแล้วเพลิดเพลินลิ้มวันคืนปีเดือน เหมือนนั่งเฝ้าพระอรหันต์องค์เป็น ๆ จึงเรียนถามท่านว่า **“สมมุติว่าเลยยุ่นุ่นไป สมมุติดับ ดับไปมันไปถึงทุ่งโล่ง ยังอยู่นั้นเสียก่อนไหมครับ?” “มันหยังขึ้นมา มันละเอียดยแล้วมันจะเกิดญาณขึ้นมา สังขารที่เที่ยงตรงเป็นวิสังขารแล้ว”** หลวงปู่ขาวท่านว่า หลวงปู่จวนท่านสนทนากันในคราวนั้น มันเที่ยงตรงแล้ว ไม่เปลี่ยนแปลงได้ มันเป็นวิสังขารแล้ว ถ้าเป็นสังขารธรรมดา มันเปลี่ยนแปลงได้ มันยังไม่เที่ยงตรงแท้ ถ้าเป็นวิสังขารแล้วมันละเอียดย ทั้งบุญเก่า บุญใหม่ มันพ่วงกันอยู่ บุญเก่าก็ละเอียดย บุญใหม่ก็ละเอียดย มันเป็นวิสังขารแล้ว ถ้ายังไม่เป็นวิสังขาร

มันยังไม่เที่ยงไม่ตรง ถ้าเป็นวิสังขารมันไม่ปรุงแต่ง รู้ตามเป็นจริง สอุปธิเสสนิพพาน อนุปธิเสสนิพพานจบ

สอุปธิเสสะ คือ ยังปรุงแต่งอยู่ อนุปธิเสสะ คือ ไม่ต้องปรุงแต่ง มันละกันไป ญาณประเภทไหนก็ละไปแล้ว ความรู้ความเห็นละทิ้งไปหมด

พระเรียนถามท่านว่า “พอจิตเข้าสู่จุดนี้แล้ว จิตมันตื่นอยู่” หลวงปู่ทองพูลท่านตอบว่า “จิตที่ละเอียดยแล้ว มันไม่มีคำว่าตื่น มันจะได้หมดแล้ว มันจะได้ละเอียดยแล้ว มันถึงรู้ขึ้นมาได้ ถ้าอยากรู้อยากเห็นมันยังไม่เป็น

หลวงปู่จวน หลวงปู่เจี๊ยะ จึงเรียนถามหลวงปู่ขาวต่อไปอีกว่า “หลวงปู่... ลูกหลานขอโอกาสเรียนถาม จิตเป็นอย่างไรบ้าง เวลามันเข้าไปแล้ว”

ท่านตอบด้วยความเมตตาว่า “จิตมันละ มันถึงเกิดญาณ เรียกว่า บรรลุ “บุพเพนิวาสานุติญาณ” คือทรงระลึกชาติในอดีตทั้งของตนเองและผู้อื่น บรรลุ “จุตูปปาตญาณ” คือการรู้แจ้งการเกิดและดับของสรรพสัตว์ทั้งหลาย บรรลุ “อาสวักขยญาณ” คือ รู้วิธีกำจัดกิเลสด้วยอริยสัจ ๔ คือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทั้งหมดทั้งสิ้นที่กล่าวมานี้แล มันเป็นบารมีเก่ามาประสานเชื่อมกัน คือเจ้าของสร้างไว้ มีเชื้อแห่งความดี มันถึงได้ไม่ไปทำบาป มันจะได้ แทนที่จะทำบาป มันก็ไม่ทำ มันจะได้ เชื่อเก่า เรียกว่า บุพเพนิสสัย ปโยคนิสสัย คือความเพียรพยายาม บุพเพนิสสัยมาแล้วแต่ชาติก่อน มาถึงชาติปัจจุบันก็เป็นเครื่องหนุนให้พ้นทุกข์”

พระเรียนถามหลวงปู่ทองพูลในเรื่องนี้ต่อไปอีกว่า

“ขอโอกาสพระเดชพระคุณขอรับ ครูบาอาจารย์ผู้ท่านผ่านพ้นจากกิเลสอาสวะแล้ว...ดับทั้งสังขารดับทั้งกิเลส ท่านเป็นอยู่อย่างไร ต่างกันกับปุถุชนคนธรรมดาอย่างไร?”

ท่านตอบว่า “จิตขั้นนี้ ท่านอยากดู ท่านอยากทำอะไร ก็เป็นหน้าที่ของท่าน เป็นวิหารธรรมของท่าน ไม่มีอะไรติดข้อง ดูก็ได้เต็มตา ฟังกี่ฟังได้เต็มหู รู้ก็รู้ได้เต็มใจ ไม่มีอะไรติดข้องอยู่กับโลกแต่ท่านไม่ติดโลก มีแต่เมตตาต่อสัตว์โลก ขอยกตัวอย่าง เช่น หลวงปู่จวน คราวอยู่ถ้าจันทน์กับท่าน ฉันทันเสร็จแล้ว ท่านก็เดินไปโน่นไปนี่ หลวงปู่จวน ท่านตามหาหลวงปู่ขาว จิตมารวมใหญ่อีกที่อยู่ที่ถ้ำพวง อำเภอสองดาว จิตได้กำลังมาก หลวงปู่ขาวอยู่วัดห้วยสนอย หลวงปู่จวน จำอยู่ถ้ำพวงองค์เดียว ท่านมาลงอุโบสถร่วมกัน หลวงปู่จวนเรียกหลวงปู่ขาวว่า “อีพ่อ ท่านพ่อ” หลวงปู่จวนบอกท่านว่า เป็นลูกหลวงปู่ขาวมาแต่ชาติปางก่อน ท่านสร้างบารมีร่วมกันมา ๐

หลวงปู่หลุย จันทสาโร

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ

รูปพระเจ้าอโศกมหาราช ที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๓๔

หลวงปู่จวน และหลวงปู่หลุย เกิดในสมัยพระเจ้าอโศก

พระเรียนถามหลวงปู่ทองพูลอีกว่า “พระรุ่นเก่าที่เป็นศิษย์หลวงปู่มนั ที่เคยเกิดประเทศอินเดีย มาเกิดบนแผ่นดินไทย มีบ้างไหม? มีท่านรูปใดบ้าง?”

ท่านบอกว่า “มีสิ ในคราวที่ไปประเทศอินเดียกัน หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่จวน ถูกพวกแขกลักขโมยลงยาม เราก็ไปในครั้งนั้น ไปเดินจงกรมที่ลานเจดีย์ เดินไปประมาณชั่วโมง ลงมานั่งประมาณ ๔๐ นาที หลวงปู่หลุย จันทสาโร ท่านเรียกหลวงปู่จวนเข้ามาหา กล่าวขึ้นว่า “ท่านจวน! ท่านรู้หรือไม่ว่าเราเคยมาสร้างเจดีย์นี้ สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช กะเกณฑ์ให้พวกชาวบ้านชาวช่องเอาก้อนหินทราย พวกเราได้มาขนหินช่วยพระเจ้าอโศกสร้างเจดีย์นี้ พวกเรา ๒ คนลักขโมยของแขก แขกมันถึงได้มาลักขโมยยามของเรา ก็พวกเราไปขี้ลักขี้ขโมยของเขาก่อน เราเคยเกิดเคยตายอยู่อินเดียนะ เคยสร้างเจดีย์อยู่ ๕ เจดีย์ เจดีย์พระพุทธเจ้าอยู่ตรงกลาง ของพระโมคคัลลานะอยู่ทางนี้ พระสารีบุตรอยู่ตรงนี้ พระโมคคัลลีสบุตรตีสถะอยู่ทางนี้ พระนางสังฆมิตตาเถรีลงมา ข้างเจดีย์ใหญ่ ๕ เจดีย์ มันเรียงกันลงมา เป็น ๔ ทิศ เจดีย์ใหญ่คล้าย ๆ เจดีย์นครปฐม มันเป็นสถูปลงมา เดินวนขึ้นไปได้ มีทางเดินจงกรมข้างบน ขึ้นไปตามเจดีย์.”

หลวงปู่หลุยความรู้อยู่ในท่านเร็ว ท่านนั่งเคี้ยวหมาก ต่างคนต่างนั่ง นั่งอยู่เมืองพาราณสี ประมาณ ๒ ชั่วโมง นั่งอยู่ในเจดีย์ยามคณะเขาจะไปกินข้าว พระเราก็เข้าไปนั่งสมาธิจิตสงบเร็ว

พระเรียนถามหลวงปู่ทองพูลต่อไปอีกว่า “คำว่า วิสังขาร จิตไม่มีอะไรปรุงแต่ง มีแต่ฐานรู้ เป็นประการใด?”

ท่านตอบว่า “สอุปทิสสะ อนุปทิสสะ เป็นวิสังขารไม่มีอะไรเป็นที่ปรุงแต่งอีกหลวงปู่ฝันท่านก็พูดเหมือนกันให้เราฟังในเวลาไปนวดให้ท่านๆ ก็เล่าให้ฟังว่า “จิตนี้มันละเอียดมาก เสี่ยงอะไรมากระทบเหมือนผู้อยู่ในฌาน สัตว์หายใจเหมือนไม่ได้หายใจ ๔ จำพวก

๑ สัตว์มนุษย์อยู่ในครภหนึ่ง หายใจเหมือนไม่ได้หายใจ

๒ สัตว์อยู่ในน้ำหายใจเหมือนไม่ได้หายใจ

๓ สัตว์ที่อยู่ในสมาธิหายใจเหมือนไม่ได้หายใจ

๔ เข้าอยู่ในสมาธิอันบริสุทธิ์แล้ว

ขอยกตัวอย่างเช่น หลวงปู่หลุย จันทสาโร ตอนที่ท่านอาพาธ หลวงปู่เพ็ง ก็อยู่นั้น พระอาจารย์อุทัยก็อยู่ หลายองค์ก็อยู่ที่หัวหิน ในวันที่ท่านจะละสังขารนั้น เวลาเวทนาขึ้นมาท่านเข้าสมาธิ ออกจากสมาธิท่านมาเทศน์เหมือนไม่ได้ป่วย เทศน์ให้ หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภริโต พระอาจารย์อุทัย สิริโร ฟัง หลวงปู่เพ็งเรียนท่านว่า “หลวงปู่อย่าเพิ่งเทศน์หลาย ให้พักก่อนสมาธิ” หลวงปู่หลุย ตอบว่า “ไม่ได้ ถ้าเราไม่พูด พวกเธอจะไม่เข้าใจ” มีพระหลายองค์ที่คอยอุปถัมภ์อุปฐาก หลวงตาแยง สุขกาโม ก็อยู่นั้น “ถ้าเราไม่เทศน์พวกเธอไม่เข้าใจ พวกเขามาถาม พวกเธอจะไม่รู้เรื่อง” เวทนาเกิดท่านก็เข้าสมาธิ หายใจเหมือนไม่หายใจ สัตว์อยู่ในน้ำผู้ยังฉานสมบัติ ฉานก็ดี สมาบัติก็ดี วิโมกข์ก็ดี อาศัยซึ่งกันและกัน ฉานตัวให้เกิดปัญญาเฉย ๆ สมาธิเกิดความตั้งมั่น ปัญญาเป็นเครื่องให้รู้แจ้ง อาศัยซึ่งกันและกัน คนเข้าใจว่าคนอยู่ในฌานไม่รู้เรื่องรู้ราว มันพูดไม่ถูก พูดไม่เป็น หลวงปู่หลุยท่านละเอียด ...ฉานก็ดี สมาธิก็ดี วิโมกข์ก็ดี อาศัยซึ่งกันและกัน มันเป็นเครื่องหยั่งรู้เครื่องมือเครื่องอุปกรณ์ในการทำงาน

ผู้อยู่ในฌาน เช่น พระสารีบุตรอยู่ในสมาธิ วัน ๑๕ คำ ปลงผมใหม่ ๆ ยักษ์ ๒ ตน เหาะมาตนหนึ่งแสดงความเคารพบอกว่า เพื่อนเอ๋ย สมณะนั้นมีคุณยิ่ง มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก อีกตนหนึ่ง เห็นศิระষะพระสารีบุตร เตียนนักร น้าเอากระบองตี ท่านนั่งสมาธิอยู่กลางแจ้งในคืนวันเพ็ญ พระจันทร์ส่องแสงถึงโคนไม้ “ศิระষะเตียนนักร น้าเอาตะบองตี” ยักษ์นั้นได้ประหารที่ศิระষะแห่งท่านพระสารีบุตรเถระ ยักษ์นั้นฟังยังพระยาช้างสูงตั้ง ๗ ศอกหรือ ๘ ศอกให้จมลงไปก็ได้ หรือฟังทำลายยอดภูเขาใหญ่ก็ได้ ด้วยการประหาร ในที่นั้นเอง ยักษ์เอาตะบองโขลกหัวพระสารีบุตร ขณะอยู่ในสมาธิ จิตท่านละเอียดถึงขนาดมันเกิดจิตวิตกขึ้นมา

หลวงปู่ทองพูล เดินทางไปสักการะ สังฆะเนียสถาน ๔ ตำบล ณ ประเทศอินเดีย

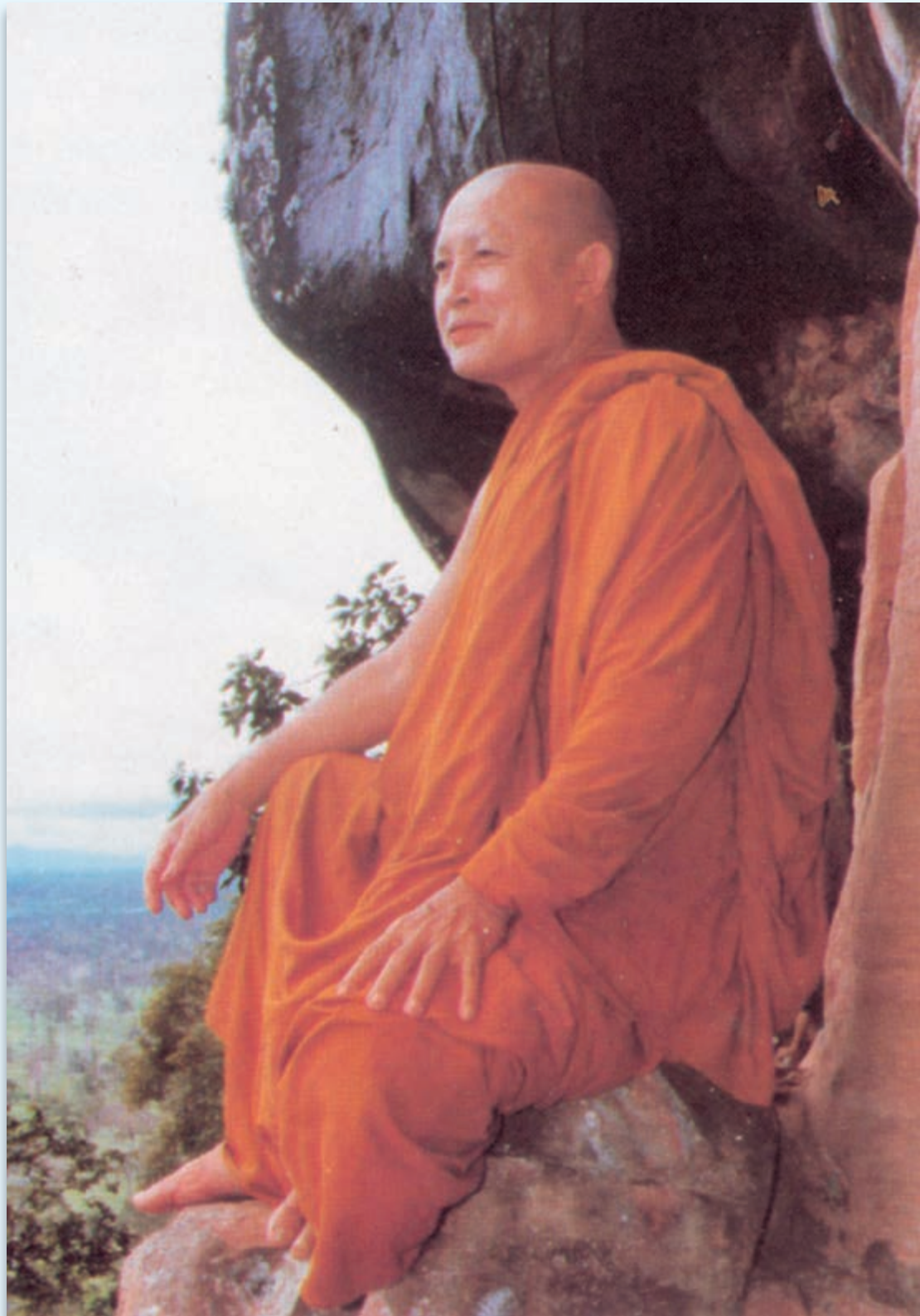
“อะไรหนอล่วงหล่นถูกศีรชะเรา” พระสารีบุตรลืมหัดขึ้น ยักขนั้นตายทันที ดวงวิญญาณเราร้อนแสนสาหัส ตายแล้วได้ตกลงไปสู่นรกหลุมใหญ่

พระพุทธองค์จึงแสดงพระธรรมเทศนาว่า “จิตของผู้ใดเปรียบด้วยภูเขาหิน ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว ไม่กำหนดในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ไม่โกรธเคืองในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งการโกรธเคือง จิตของผู้ใดอบรมแล้วอย่างนี้ ทุกข์จักถึงผู้นั้นแต่ที่ไหน ๆ

ถ้าในปัจจุบันก็มีเรื่องหลวงปู่ฝั้น อาจาโร เข้าสมาธิ นกเค้าแมว มาร้องก๊อกรก๊าก “มาร้องอะไร” ได้ยินเสียงแว็บ นกเค้าก็หายไป ตื่นขึ้นมาตอนเช้า นกเค้าแมวก็ตายแล้วในที่ใกล้ทางจงกรม ความร้อนแรงของสมาธิ ถึงขนาดนั้น ...พูดเรื่องสมาธิหายใจหรือไม่หายใจ พระสารีบุตรคล้าย ๆ หลวงปู่ฝั้น อย่าไปทำ อย่าไปคิด อย่าไปวิตก

มีอยู่ ๒ ครั้งหลวงปู่ฝั้นท่านเล่าเรื่องนกร้องที่ภูระงำ จังหวัดขอนแก่น ท่านจึงเตือนลูกศิษย์ลูกหา เตือนหลวงพ่อดวง หลวงปู่แปลง ๆ ขณะภาวนาสมาธิอย่าไปคิด เสียงอะไรก็ปล่อยไป อย่าไปวิตกวิจารณ์ เวลาจะมีสมาธิ มันแรงมาก หลวงปู่จันทร์ เขมปโต ภูเวียง ท่านก็พูดเหมือนกัน คราวที่องค์ท่านอยู่ถ้ำเปิด ...เขาติกลองแตรมัยก่อน เสียงดังสนั่น ในเทศกาลบุญพระเวส ท่านคิดว่า “เสียงกลองสนั่น รบกวนเราเสียจริง” ท่านอยู่ในสมาธิ เพียงท่านปริวิตกเท่านั้น หน้ากลองทะลุ ตื่นเข้ามา ท่านออกไปบิณฑบาต เขากลับท่าน พวกท่านห้ามกลอง ขาดวิ้งหนีกระเจิง กลองที่ทำด้วยหนังควายที่ว่าหนา มันยังทะลุ ท่านทั้งหลายคิดดูเถอะว่า กระแสจิตนี้ มันแรงเพียงใด ๐

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ บนหน้าผาที่ภูทอก

ตอนที่ ๓๕

รอดมาได้ บุญอีหลี มีบุญได้พบอีพ่อ

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ และหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ท่านออกเที่ยวธุดงค์ด้วยกันบ่อยครั้ง หรือยามมีเหตุการณ์คับขันท่านทั้งสองมักหันหน้าปรึกษากันเสมอ เช่นเมื่อยามหลวงปู่จวนถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ท่านก็ลงมาจากถ้ำจันทน์มาพักกับหลวงปู่ทองพูล เมื่อท่านจะขึ้นไปตั้งหลักใหม่ที่ภูสิงห์น้อยหรือภูทิวหลวงปู่ทองพูลก็พาท่านไปส่ง หลวงปู่จวนไปอยู่ถ้ำบูชาหลวงปู่ทองพูลเอาอาหารขึ้นไปส่งทุกสัปดาห์แม้จะใช้เวลาเดินทางตั้งแต่เก้าโมงเช้าถึงสามทุ่มก็ตาม พวกที่หาบไหปลาร้าลั่นปลาญ่หิน ไหปลาร้าแตกหลายใบ เพราะสมัยก่อนมันไม่มีถนนหนทาง หรือเมื่อท่านถูกทางอำเภอเซกาและทางเจ้าคณะเรียกให้ท่านลงมาจากถ้ำบูชา หลวงปู่ทองพูลก็มีส่วนไปดูแลท่าน

ในคราวที่เขาขับไล่หลวงปู่จวนนั้น เป็นที่น่าสงสารมาก ผู้เขียนนั่งฟังหมอประพัตร์คนที่มาคอยรับท่านที่อำเภอศรีวิไลเล่า สุดที่จะอดกลั้นน้ำตาไว้ได้ ซึ่งด้วยความที่เราเห็นท่านเป็นพระอรหันต์มีลูกศิษย์ลูกหามากไม่เคยทราบเบื้องหลังว่า**ประวัติของท่านจะสมบุกสมบันตกอับในสายตาของคนทางโลกถึงปานนี้** ทางการและพระผู้ใหญ่มีจดหมายมาถึงท่านอ้างว่า **“ท่านเป็นพระผู้ใหญ่ไม่สามารถจะดูแลท่านได้”** ท่านเดินลงมาภูเขาค้อคนเดียวไม่มีลูกศิษย์ รองเท้าเหยียนสึกกร่อนเหลือเพียงครึ่งเดียว หูรองเท้าท่านก็เอาเคือไม้ผูกไว้ จีวรเศร้าหมอง สะพายบาตรแบกกลดพระรุ่งพระรัง มองดูท่านทุกข์แท้ ๆ พระแต่ก่อนรอดมาได้บุญอีหลี ไม่เหมือนทุกวันนี้กรรมฐานส่งผ่าเผย แล้วองค์ท่านก็พูดขึ้นเหมือนน้อยใจมากว่า **“พระผู้ใหญ่ได้ยื่นข่าวแบบนี้ น่าจะสอบเราเสียก่อนว่ามันเป็นใจ ไม่ใช่อะอะอะไร ก็เชื่อทางราชการ มันจะเข้าพรรษาไม่กี่วันนี้”**

โยมเรียนถามท่านว่า “ท่านอาจารย์! จะเอาอย่างไรกับชีวิต”

หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ กราบนมัสการหลวงปู่ขาว อนาลโย

“เราจะไปจำพรรษากับอีฟอ” “อ้าว! พ่ออาจารย์จวนก็ตายแล้ว ที่บ้านเหล่านันแกว จังหวัดอุบลฯ แล้วท่านอาจารย์จะไปซุกอกพ่อที่ไหน”

ท่านตอบสั้นๆว่า “อีฟอเรา คือหลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล”

โยมหมอประพัตร์เรียนถามท่านว่า “ท่านอาจารย์! ตั้งแต่มาบวชเป็นพระ หรือก่อนบวชเป็นพระ เคยมีความรักบ้างไหม?” “ก่อนบวชก็เคยรัก บวชแล้วก็เคยรัก” ท่านตอบในขณะที่นั่งรถเพื่อเดินทางไปหาพ่อคือหลวงปู่ขาว ที่วัดถ้ำกลองเพล “ท่านอาจารย์บวชแล้วไปรักผู้หญิงได้อย่างไร?” “ตอนนั้นเราพรรษา ๘-๙ ไปธุดงค์เชียงใหม่ ไปรักลูกสาวปลัดอำเภอที่เชียงใหม่ รักแบบถอนตัวไม่ขึ้น เธอและพ่อแม่ของเธอก็ชอบเรา เป็นผู้หญิงสวย ขอสรุปให้สั้นท่านว่า ตกลงใจต่อกันเลย ผู้หญิงก็ตัดเสื้อผ้ามาให้เราเรียบร้อยแล้ว เราจึงตั้งจิตอธิษฐานว่า ชาตินี้ถ้าจะมีวาสนาเรื่องบวชจริง ๆ แล้วขอให้ไม่มีทางแก้ไข ถ้าหากแก้ไขไม่ได้หมดวาสนา พรุ่งนี้ขอลาสิกขา ไม่มีใครสักให้ ก็จะสึกกับตันโพธิ์ ในคืนนี้ขอให้มนิมีตฝันบอกทางออก” พอนอนจำวัดจนถึงเช้าก็ไม่ฝันเกี่ยวกับอะไรเลย เรานึกในใจว่า ตายแล้วคราวนี้ ได้สึกแน่ ๆ ไม่มีทางแก้ไข

อย่างไรก็ตาม วันนี้ขอบิณฑบาตฉันเป็นมือสุดท้าย... วันนั้นเราออกบิณฑบาตฝนก็ตกปรอย ๆ แล้วคันนาที่จะไปในหมู่บ้าน มันก็แฉะและกว้าง เราเจอกับแม่หญิงผู้เป็นที่รักในระหว่างทางนั้น เธอมาตามสัญญาที่ตกลงกันว่าเราจะสึกในวันนี้ เธอเห็นเราซึ่งจะสึกไปเป็นผ้าของเธอในอีกไม่นานช้า ด้วยความเขินอาย เธอก็ขยับตัวบิดไปมา จะด้วยวาสนาฟ้าสั่งหรือยังไม่ถึงชาติก็ไม่รู้

นิทานพื้นบ้าน

ผ้าอนามัยที่เธอใส่ไม่ดี หลุดลงมาในระหว่างขาทันที สีแดงเป็นเมือกน่าเกลียด เธอแอบอายจึงใช้เท้าเหยียบให้จมโคลน เพื่อจะกลบเกลื่อน **เราจึงเห็น จิ้งปอง ความงามแท้ไม่มีอยู่จริง ทุกสิ่งงามลงโลก** จึงหันหลังกลับวัด รีบเดินขึ้นกุฏิเก็บข้าวของทั้งมวล สะพายบาตรขึ้นป่า แบกกลดหนีออกจากวัดบ้านนั้นในทันที

ด้วยความกลัวว่าเขาจะติดตาม เพราะเป็นถึงลูกสาวปลัดอำเภอ เธอออกเดินทางเฉพาะตอนกลางคืน กว่าจะพ้นเขตอันตราย ผ้าจีวรสบงอังสะ ขาดตกรุ่งริ่ง เกือบเอาพรหมจรรย์ไปทิ้ง เพราะสาวเชียงใหม่

หลวงปู่จวนท่านเป็นครูบาอาจารย์อารมณ์ดี ท่านไปง่าย นั่งง่าย อยู่ง่าย เคี้ยวหมาก คำต่อคำ ห่อหมากถุงใหญ่ เวลาเทศน์ท่านก็เทศน์เข้มข้น เวลาเดินธุดงค์ท่านเดินเร็วพระติดตาม สะพายบาตรเดินไม่ทันต้องแอบยึดห่อหมากของท่านเอาไว้เป็นหลักประกัน ถ้าห่อหมากท่านอยู่ แสดงว่าท่านยังจะไม่ไปไหน ท่านเป็นพระสบายเดินไปเจอদিনทราย ท่านก็เอามือของท่านโกย दिनทรายทำเป็นกองถมตัวเหลือไว้แต่คอ แล้วท่านก็นอนแบบสบาย พระเรียนถามท่านว่า “หลวงปู่ทำไมทำอย่างนั้น” ท่านตอบว่า “มันเย็นสบายดี” ส่วนหลวงปู่ทองพูลได้แต่นั่งอมยิ้ม ๐

๑

๑. ถ้ำบูชา

๒. ภูวัว

๓. น้ำตกถ้ำพระ

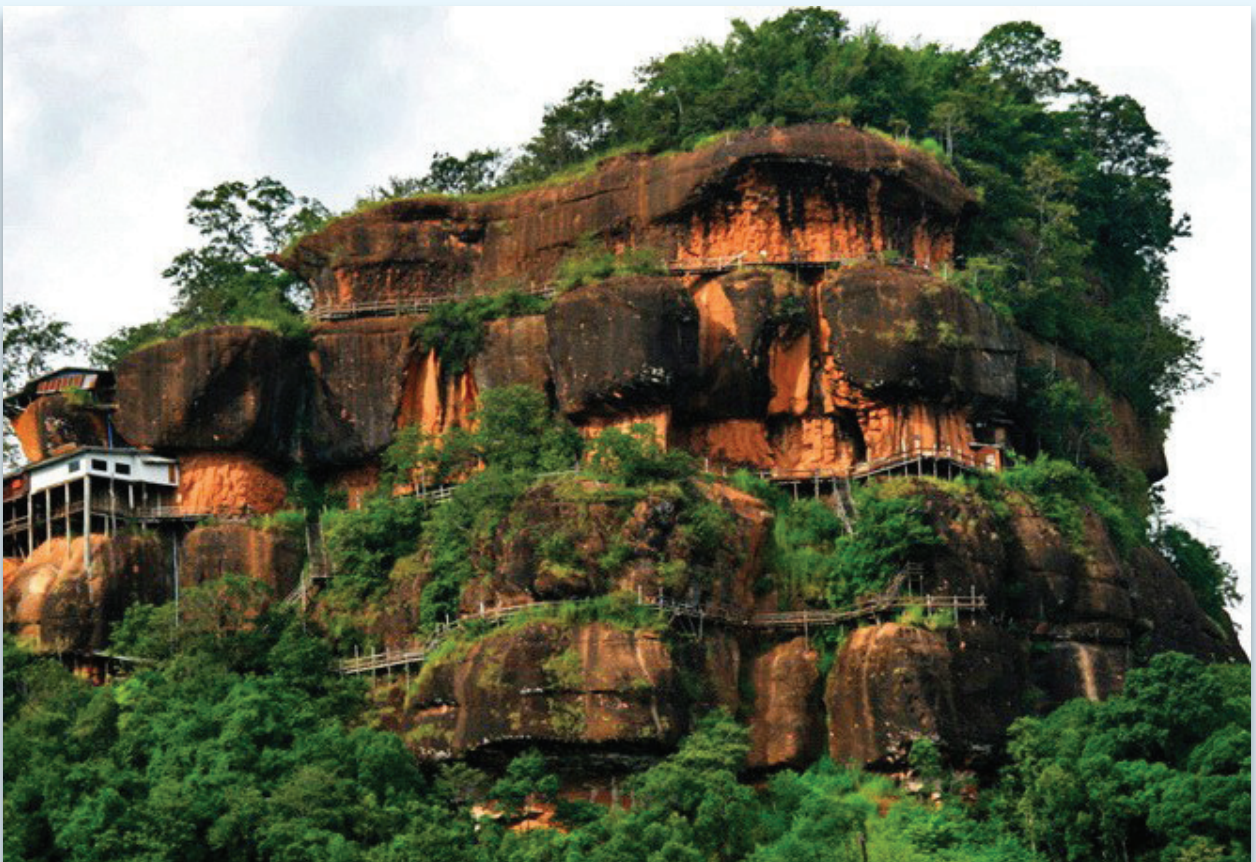
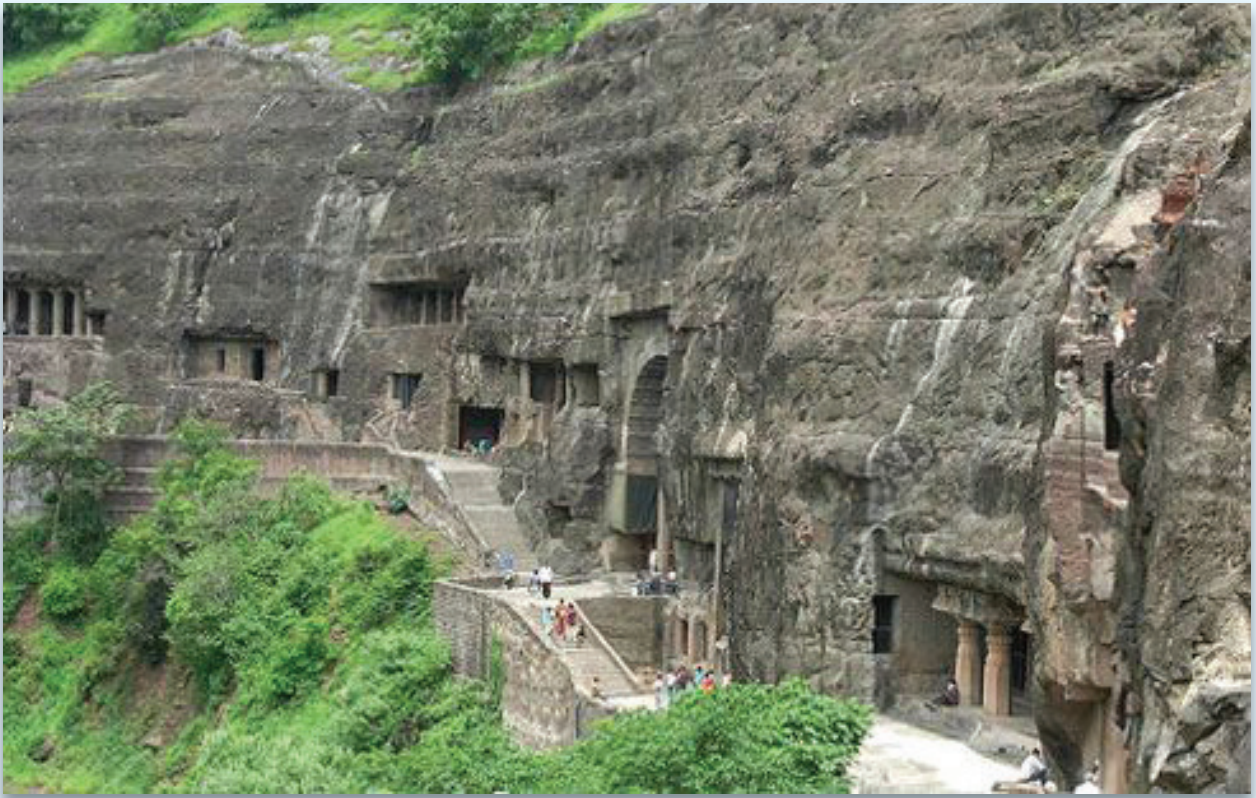

๒

๓

(บน) ถ้ำอชันต้า ประเทศอินเดีย (ล่าง) ภูทอก จังหวัดบึงกาฬ

ตอนที่ ๓๖

สร้างภูทอก

ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ และหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม หลังออกพรรษาแล้วท่านทั้งสองได้นัดหมายกันในวันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒ ที่บ้านนาสะแบง ทุ่งค้อขึ้นภูทอกตามทีหลวงปู่จวนท่านได้นิพนธ์ ขณะนั้นมีบ้านเพียง ๖ หลังคาเรือน ไกลปืนเที่ยงไม่มีการพัฒนา เป็นบ้านป่าคนดง ด้วยบารมีธรรมของท่านพระอาจารย์ทั้งสองรูป ที่เพียรปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ แม้จะอยู่ในที่ห่างไกล แต่ผู้คนเริ่มทยอยเข้ามากราบท่านทีละคน สองคน จากปากต่อปาก จากบุญต่อบุญ จากบุญน้อยจึงกลายเป็นบุญใหญ่ จากปากน้อยจึงกลายเป็นใหญ่ พุทธที่เดียวได้ยื่นข้ามจังหวัด กิตติศัพท์ของพระอาจารย์กรรมฐานทั้งสองแผ่ไปถึงหุบเขาศรีคนหนึ่งชื่อว่า “นายฮ้อยที” เป็นคนศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย เกิดจิตศรัทธาปวารณาว่าจะสร้างพระพุทธรูปถวายไว้บนภูทอก พออยู่ไปก็เริ่มพัฒนา เรื่องทำสะพานก็ทำไปเรื่อย คนเก่งมากมายเข้ามาช่วยกัน เริ่มมีผ้าป่าเข้ามาทอดถวาย เริ่มสร้างแท้งก์น้ำด้านบน ท่านจ้างคนขนซีเมนต์ขึ้นกระสอบละ ๕ บาท เข้ามัดใส่เอวเอาขึ้นไปบนภูทอก

ขอพูดถึงสุบินนิมิตที่เกิดขึ้นกับท่านหลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ ในขณะที่ร่วมสร้างภูทอกกับหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เพื่อประกอบการสร้างภูทอกให้สำเร็จประโยชน์ยิ่งใหญ่ไว้ในบรรพพระพุทธศาสนา

หลวงปู่จวนท่านนิพนธ์ว่า “ท่านได้ออกไปบิณฑบาตที่ภูทอกใหญ่ ตามหน้าผา อุ่มบาตรเดินเลียบไปตามหน้าผา อ้อมไปเรื่อย ๆ เห็นหน้าต่างปิดอยู่ตามหน้าผา มองไม่เห็นคนเลย ท่านจึงเดินอ้อมไป ท่านจึงหยุดยืนรำพึงว่า .... ทำไมมีแต่หน้าต่างปิด ไม่เห็นคนออกมาใส่บาตรเลย

สักครู่หนึ่งก็เห็นคนเปิดหน้าต่างออกมาใส่บาตร ท่านจึงตั้งจิตถามขึ้นว่า เขาเป็นใคร เขาก็ประกาศขึ้นมาเองว่า “พวกผมนี้เป็นพวกบังบดขอรับ อยู่กันที่ภูทอกใหญ่ ภูแจ่มจำรัส” พวกบังบด คือพวกภูมมเทวดา ที่เขามีศีล ๕ ประจำ เขาอธิบายให้ฟังต่อว่า “ชื่อเดิมของภูทอกใหญ่นี้ เรียกกันว่า “ภูแจ่มจำรัส” แต่ก่อนนี้มีพวกฤๅษีชีไพรมาบำเพ็ญพรตภาวนากันอยู่ที่ภูแจ่มจำรัสนี้มาก”

เมื่อเขาใส่บาตรเรียบร้อยแล้ว ท่านจึงถามเขาว่า “ทำไมจึงรู้ว่าอาตมามาบิณฑบาต” เขาก็ตอบยิ้ม ๆ ว่า “รู้ครับ รู้ด้วยกลิ่น ถูกกลิ่นพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า” “กลิ่นเป็นอย่างไร” ท่านซักต่อ “กลิ่นหอมขอรับ ถูกกลิ่นพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ก็เลยพากันเปิดหน้าต่างมาใส่บาตรพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ท่านเป็นพระที่ปฏิบัติดี ควรแก่การบูชา พวกเราจึงพร้อมใจกันมาใส่บาตร” พอพวกเขาใส่บาตรเสร็จ ท่านก็กลับ พอรู้สึกตัวตื่น พิจารณาดูนิมิตนั้นก็เห็นแปลก และเช้าวันนั้น อาหารที่บิณฑบาตได้ ขบฉันก็รู้สึกวรสเอร็ดอร่อยเป็นพิเศษ ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีใครอื่นมาใส่บาตร จริง ๆ มีแต่ชาวบ้านเท่านั้น และอาหารก็เป็นอาหารพื้น ๆ

พรรษาแรก พระเถระเจ้าใช้กันมาก บางองค์ก็บอกว่า เทวดาประจำภูเขามาหลอกหลอน ดึงขา ปลุกให้ลุกขึ้นทำความเพียร บางทีก็ไล่ให้หนี เพราะมาแย่งวิมานของเขา ท่านได้พยายาม ตักเตือนพระเถระให้มีศีลบริสุทธิ์ บำเพ็ญความเพียร แผ่เมตตา และให้ทำความเพียรอย่างได้ประมาท ภายหลังก็เกิดนิมิตว่า มีพวกเทวดามาหาท่านบอกว่า **“ขอน้อมถวายภูเขาลูกนี้ ให้แก่พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ขอพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าโปรดรับไว้รักษา พวกข้าพเจ้าจะลงไปอยู่ข้างล่าง”** และยังขอให้ท่านประกาศแก่นุชย์ที่จะมาเที่ยวภูเขาลูกนี้ต่อไปว่า ขออย่าได้กล่าวคำหยาบ อย่าส่งเสียงดังอีกทีก็ อย่าถ่มน้ำลายลงไปข้างล่าง อย่าขว้างปาหรือทิ้งเศษขยะไว้บนเขา

เมื่อท่านตื่นจากนิมิต จึงมาพิจารณาคำขอร้องของเทวดา ก็เห็นว่าแยบคายดี น่าจะเป็นข้อที่กัลยาณชนควรจะปฏิบัติอยู่แล้ว ถึงแม้จะไม่มีเทวดามาขอร้องก็ตาม อย่างไรก็ตาม ในวันนั้นมีชาวบ้านมาเล่าให้ฟังว่า พวกเขาต่างฝันกันว่า มีคนมามอบภูเขาให้ท่านอาจารย์จวนรักษาไว้ และพวกเขาจะลงไปอยู่ข้างล่างแทน บังเอิญมาฝันตรงกันหลายคน

ขอย้อนเล่าเรื่องหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ต่อไป พระเรียนถามท่านในเรื่องนี้ว่า “อยากให้หลวงพ่อบอกเล่าเรื่องภูทอกให้ฟัง หลวงพ่อเป็นไข้ป่าเหมือนพระอาจารย์องค์อื่นหรือไม่?”

ท่านได้เล่าเรื่องภูทอกเอาไว้ว่า **“ในแต่ละปีก็มีป่าเขาให้เที่ยววิเวกเป็นที่เพลิดเพลินใจ พระกรรมฐานส่วนใหญ่ก็เหมือนภรรยากับบิณฑบาตไปหาซื้อดอกไม้ พระป่าก็มักบิณฑบาตเพื่อหาสิ่งที่เป็คุณ** ป่าเป็นป่าแท้ เดินไปในกลางวันแทบมองไม่เห็นแสงแดด ไม้ชิดจุดไฟ จุดยังไงก็ไม่ติด ขึ้นตลอดทั้งปี ดงหม้อทอง ดงพระเจ้าก็เช่นเดียวกัน

พระเรียนถามท่านอีกว่า “...หลวงพ่อก็มีอาการไข้ป่าปางตายเหมือนองค์อื่นบ้างไหม?”

ท่านตอบว่า “เราเป็นไข้หนักจนผมบนหัวแทบไม่เหลือ...หลวงปู่มา (หลวงปู่บุญมา คมภิรมโม วัดป่าสีห์พนม อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร) หลวงปู่สอน อุดตฺรปญฺโณ ก็เหมือนกัน สรุปลือเป็นไข้ทุกรูป ไข้จนกระทั่งนอนดูกันเอง เพราะไม่มีใครจะมาเหลียวแล คนป่วย ดูคนป่วย กินผลหมากรากไม้อยู่ในป่า ยารักษา คือ ต้มนางพญามือเหล็ก ต้มให้มีควัน ตันควินิน เคี้ยวลงน้ำ ๓ ส่วน ต้มร้อน ๆ ชด อาการไข้ก็ทุเลา ไข้มาลาเรียเหมือนจะหายแต่ไม่หายมันจะเลื่อนไปเรื่อย ๆ จากเวลาเข้ามาใกล้เที่ยง จากใกล้เที่ยงไปค่ำ มันค่อยลดมาเรื่อย จนกว่าจะหาย ตันควินินเอามาจากวัดป่าสุทธาวาส หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล ท่านเอามาปลูกไว้ เป็นควินินพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ วัดทุกวัดต้องเอาควินินจากวัดป่าสุทธาวาส

พระเรียนถามท่านว่า “หลวงพ่อ? เวลาเจอช้างทำอะไรอย่างไร เคยโดนมันทำอะไรสักครั้งไหม?”

ท่านตอบว่า “..ถ้าเราเจอช้างก็จงเปิดปากน้ำ แล้วเอาฝาเคาะกับตัวกาน้ำให้เกิดเสียง ดัง ๆ ถึ ๆ แร่ง ๆ เจอเสือก็ทำเหมือนกัน สัตว์ป่ามันรู้จักพระ มันไม่ทำอะไรนะ เสือจัดเป็นสัตว์ นักล่าที่มีความสง่างามในตัวเอง แลดูน่าเกรงขาม แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดความหวาดหวั่น เกรงขามในพละกำลังและอำนาจภายในตัวของพวกมัน

ตอนเช้าที่ภูทอก เราออกบิณฑบาต ก็มาเจอช้าง เอาฝาบาตรเคาะให้มีเสียง มันก็เหลียวหา มองหน้ามองหลัง แล้วมันก็ไป ต้องให้สัตตญาณมัน ช้าง-เสือธรรมดา มันก็กลัวคนอยู่แล้ว

เสือแม่ลูกอ่อน ช้างแม่ลูกอ่อนอันตราย ต้องระวังไว้อย่าเข้าไปใกล้ เสือตัวผู้ต้องให้สัญญาณมัน ถ้าไม่มีอะไรก็เป่ามือ เป่าเหมือนพรานช้างเขาเป่า มันก็กลัว ช้างตัวใหญ่มันชนกฏิเณรจนพลิก กลับด้าน กฏิตั้งอยู่บนพลาญหินเอาเครือหวายมัดให้แน่น เณรกลัวจนขี้เยี่ยวแตก ช้างนับเป็น สัตว์บกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน ใช้เวลาการตั้งครรภ์ถึง ๒๒ เดือน ซึ่งนับว่านานที่สุดในบรรดาสัตว์บกทุกชนิด บางทีมันไปกินของชาวบ้านชาวสวน เขาเป่าโหวตไล่มันก็กลัว ช้างมัน กลัวพวกควาญช้างไปไล่คล้อง สมัยก่อนเขาไม่ยิงช้าง พวกยิงช้างฆ่าช้างเป็นบาปทันตาเห็น ช้าง เป็นสัตว์มีคุณ

...มีตาคนหนึ่งอยู่บ้านดอนเสียดเป็นนักล่าช้าง เดียวนี้ก็เลยกลายเป็นคนเบลอ ๆ ไป ลูก ออกมาก็เป็นคนบ้า ๆ เป้อ ๆ ความเป็นมาเป็นไปที่แกจะได้กลายมาเป็นพรานช้างบ้านดอนเสียด คือ แกไปปลุกข้าวที่ไร่ เกี้ยวข้าวแล้วเอามาไว้ในชะลอมมุงเทิบไว้ เชิญญาติพี่น้องในไร่มาลงแขก เอาชาวบ้านไปหาบได้ข้าวมากปีนั้น พอตกกกลางคืนช้างมาเอาข้าวไปกินจนเกลี้ยง ตั้งแต่บัดนั้น แกจึงโกรธตั้งปณิธานไว้ว่า “**กูจะตามฆ่าช้างฝูงนี้ให้จงได้**” แกตามหาช้างจากภูวถึงถ้ำจันทน์ ไหลช้างบ้านไท่ไปตามไปฆ่าช้าง ๆ มันก็ล่องไปเรื่อยลัดข้ามดงป่าไป ไม่เจอก็กลับลงมาอีก เลยไม่ได้ ฆ่ามัน ...อาฆาตกัน ...พวกคล้องช้าง ไหลช้างไปเข้าคอก แล้วคล้องเอาเหมือนคล้องวัวควาย คล้องได้แล้วก็เอามาฝึก ๆ ได้แล้วก็เอาไปตีทะเลียนที่อำเภอ ได้ก็ตัวเอาไปเสียภาษีซะก่อน

พวกพรานฝั่งต้องไปหาตุงตามถ้ำ ๆ นี่มีถ้ำ ๒๐-๓๐ หรือ ๑๐๐ ไปดูซะก่อนแล้วค่อยไปเสียภาษี อยู่ถ้ำบูชามีเยอะมากกว่า ๘๐๐ รั้ง จับเป็นตุง ๆ ตามหน้าผา ใช้ไม้แห่ ๆ เฉย ๆ ก็ได้ เมื่อก่อน เยอะมาก ภูทอกก็มีกว่า ๓๐ รั้ง ภูทอกอากาศขึ้น ก็ไปสำรวจดูก่อน ทั้งเสือ ทั้งจิ้งจอก ไปสำรวจ แล้วก็ลงมา หนทางจะไปยังไง ๆ อาศัยเครื่องดันโฮที่หย่อนลงมา ก็เอาไม้ไปมัดใส่เครื่องดันโฮ ไม้ที่ มันย่อยลงมาก็เหมือนบันไดลิง ไต่หาช่องขึ้น เอาเครื่องมือมัดซะก่อน เครื่องก็ต้องเป็นคนชำนาญหาเครื่อง เครื่องเขาปอกกับเครื่องแสนพัน เครื่องเขาปอก เหนียวกว่า ทุบ ๆ แล้วเอามาแช่น้ำไว้ **หลวงปู่คำตัน จิตฺตมโ** ชำนาญวิธีมัด ท่านเคยทำกุฏิโดยใช้เครื่องเขาปอกมัด ไม่มีการตีตะปู

หลวงปู่คำตันท่านเป็นคนอำเภอคำชะอี มีครอบครัวแล้ว เมียท่านตาย ก็เลยไปเข้านาค กับ**หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน วัดป่าบ้านตาด** ท่านมีลูกสาว ๒ คน ท่านเป็นคนพูดจา ไพเราะ ท่านรู้จักวิธีทำเชือกจากเครื่องมือ ใช้เครื่องนั้นเครื่องมือนี้มัด ท่านเป็นช่างมัด ๆ แล้วโยกไป โยกมามันก็เคลื่อนไม่ได้ ห้ามไปตั้งได้ จะใช้อะไร ไปผลักไปสาก็ไม่เคลื่อน ช่วงแรกที่พวกเราไป สร้างภูทอก หลวงปู่คำตันท่านก็มาช่วย ไปทำเพิงพักหน้าศาลา สมัยก่อนใช้พระถาก ไม่มีไฟฟ้า ใช้เทียนไข เครื่องเจาก็ไม่มี เจาะหินก็คนตอกปอก ๆ ๆ

พระเรียนถามท่านว่า “สะพานลอยฟ้ารอบภูทอก สร้างกันอย่างไร?”

ท่านตอบว่า “ทำอย่างนี้ คือ ตอกเสาให้มันดีซะก่อน ตอกให้แน่น ทำคอกไว้ ป้องกัน ไม้ให้ตก ตอกแน่นตัวนี้ ก็เลื่อนไปเรื่อย อาศัยตัวเก่า...แล้วก็เจาะไปทางนี้ เวลาแน่นก็เลื่อนไปเรื่อย ขยับไปเรื่อยทำอยู่ ๒ ปีจึงสำเร็จ ฉันทิ้งแล้วท่านหลวงปู่จวนสะพายถุงหมากนำหน้าออกไป ทำงานก่อนแล้ว พระเรียนถามท่านอีกว่า “คิดยังไงถึงได้ไปสร้างภูทอก”

ท่านตอบว่า “..ก่อนท่านอาจารย์จวนจะสร้างวัดภูทอก ท่านไปประเทศอินเดีย กับ หลวงปู่วัน อุตฺตโม ท่านไปดูถ้ำอชันดา ถ้ำเอลโลรา (Ellora Caves) เมืองออร์กบาด รัฐมหาราษฏร์ ที่เค้าเจาะในถ้ำมี ๒๖ ถ้ำ อันหนึ่ง ๑๐๘ ถ้ำ หลวงปู่จวน หลวงปู่วัน ท่านไปก่อน เรา(หลวงปู่ทอง พูล)ไปเที่ยวหลัง ท่านไปดูเขาเจาะหินทำบันได เจาะหินสร้างเป็นถ้ำ ๖ ถ้ำ ท่านไปดูครั้งแรก ยังไม่อึ้งใจ ไปดูครั้งที่ ๒ อึ้งร้อยกว่าถ้ำ ในครั้งที่ ๒ ท่านไปตามเอาเราที่บ้านเตื่อ

“ทองพูล เราจะเอาท่านไปอินเดียด้วย” ท่านว่า

“ไปยังไงท่านอาจารย์ ผมไม่มีค่าเดินทาง ไม่มีอะไรสักอย่าง พาสปอร์ตก็ไม่มี”

“ไป! จะพาไปทำ มีเจ้าภาพอยู่แล้ว มีลูกศิษย์จะจ่ายให้” “มันไม่พร้อมครับท่านอาจารย์”

“ไปซี จะพาไปทำพาสปอร์ต” เราจึงได้ไปประเทศอินเดียกับท่านในครั้งนั้น ◉

ตอนที่ ๓๓

ตำรายาหลวงปู่ทองพูล

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม เมื่อท่านเทศน์อบรมญาติโยมแต่ละครั้ง ท่านจะลงท้ายด้วย ยาสมุนไพรวัดพระวันศิลาวันอุโบสถหรือวันอะไรก็ตาม เมื่อท่านเทศน์ไปแล้ว ท่านเทศน์จบ เอวัง ให้พรแล้ว ท่านจะพูดเรื่องสมุนไพรรต่อ โยมแม่ออกก็จะพูดว่า “บอกยาช้าน้อยแน่ ช้าน้อยกะ เจ็บขา ชะน้อยกะปวดแข้ง ชะน้อยกะเจ็บแอ่ว”

ยาเด่น ๆ ท่านจะบอกเป็นปริศนาสูตรยาว่า “**สุกอยู่ในดิน บินบนอากาศ คาดหง่าไม้ จัยธรณี สืบเคราะห์ เฒ่าบ่เป็น**”

อีกสูตรหนึ่ง “**สุกอยู่ในดิน บินบนอากาศ คาดหง่าไม้ จัยธรณี สืบเคราะห์ เฒ่าบ่เป็น**” แปลเอาเองนะ ท่านพูดก็ทิ้งปริศนาให้ศิษย์คิดใช้ปัญญา วันต่อมาท่านจึงเฉลยปริศนาตำรายาว่า สุกอยู่ในดิน=หัวขมิ้น, บินบนอากาศ=น้ำผึ้ง, คาดหง่าไม้=เครื่องเทศ, จัยธรณี=หัวหญ้าแห้วหมู, หนีสงสาร=เครื่องไฟส่องใหญ่ (หัวเขาคลอง), พระเจ้านิพพาน=รากระย่อม

สูตรที่ ๒ สุกอยู่ในดิน=หัวขมิ้น, บินบนอากาศ=น้ำผึ้ง, คาดหง่าไม้=เครื่องเทศ, จัยธรณี=หัวหญ้าแห้วหมู, สืบเคราะห์ เฒ่าบ่เป็น=หญ้าหาง

อีกสูตรหนึ่ง “**ต้นหนึ่งอยู่หนอง ต้นสองอยู่นา ต้นสามอยู่ป่าช้า ต้นสี่อยู่วัด**” อันนี้เป็นเลือดยาลมดินักแล แก้วปวดแข้งปวดขาแก้เบาหวานความดัน แก้วแม่ลูกอ่อนผัดก่า (ผัดวิธี) “ผู้ใดมีปัญหาแปลเอา” ลงท้ายท่านเทศน์เรื่องยาเป็นภาษาอีสาน แล้วท่านก็เฉลยสูตรยาว่า ต้นอยู่หนอง=ผักเป็ดแดง, ต้นอยู่นา=เม็ดผักคณา (ผักกาดนา), ต้นอยู่วัด=เม็ดผักชีลาว (เม็ดผักหอมป้อม), ต้นอยู่ป่าช้า=ผักเสี้ยนผี

งูกะปะ

สูตรยาแก้งูกัด “ผักหนอกกับพริกไท ตำใส่กัน แล้วก็บีบน้ำมะนาวใส่” ส่วนหนึ่งเอาไปกิน ส่วนหนึ่งเอาไปปิด แผลงูมี ๒ อย่าง ชนิดหนึ่งกัดแล้วเลือดออก ชนิดหนึ่งกัดแล้วเลือดไม่ออก จำพวกเลือดไม่ออกมักมีปัญหา ใช้เข็มหรือมีดกรีดให้เป็นแผลแล้วเอายาแปะ

ยาแมงมุมกัด คราวหนึ่งชาวบ้านป่วยหนัก หามาให้ท่านรักษา ชักตาเหลือกตาค้าง บอกว่า “ผีเข้าผีสิงให้ หลวงปู่ช่วยรักษาด้วยเจ้าข้า”

หลวงปู่จึงพิจารณาคราวหนึ่งท่านก็ว่า “ไม่ใช่ผี อาการนี้พิษแมงมุมกัด” ท่านให้เอายาสมุนไพรมาฝน ยามี ๔ ราก ฝนให้รับประทานไม่นานก็หาย

สูตรยาว่า “**ดินตั่งเตี้ยกอมก้อยลอดขอน**” รากนมวัว รากหมากเป็นเตี้ย เตี้ยคือต่ำ ๆ คือไม่สูง ฝนให้กิน ฝนชุน ๆ สุดท้ายเอาติงูเหลือมใส่ ห้ามฝนติงูเหลือมใส่ก่อน ฝนติงูเหลือมใส่ทีหลัง ฝนชุนจนขึ้น ต่อจากนั้นเอาสาลีใส่ เอาเข็มสักไปทั่วร่าง สักบริเวณที่ไม่มีอันตราย ไม่มีชีพจรสักไปตามหัว หลัง กล้ามเนื้อ เอาน้ำยานี้ใส่ ติงูเหลือม งูเหลือมเป็นพญา

หลวงปู่ทองพูล ท่านเล่าสูตรยาต่อไปอีกว่า “...กาฝากไม้แดง กาฝากไม้กุง ต้มรากกุง ใส่กัน แก้วด้านมะเร็งเต้านม มะเร็งมดลูก ป้องกันไม่ให้เชื้อลุกลาม กาฝากไม้แดง ก่อนที่เราจะรู้จัก มันเป็นอย่างนี้ วันอุโบสถวันหนึ่ง โยมมาจากอำเภอบ้านดุง มันมีไม้แดงต้นหนึ่งอยู่ข้างศาลา เรามาลงอุโบสถ เห็นเขามาด้อม ๆ มอง ๆ “มาทำอะไรหรือโยม” “อยากขอยา หลวงปู่สักหน่อย”

“ยาที่ไหนกันละโยม” “ท่านอาจารย์ ...ก็กาฝากไม้แดงนั่นไง”

“โยมจะเอาไปทำอะไร”

“เอาไปให้โยมผู้หญิงต้มกินเพราะว่าเป็นมะเร็งในมดลูก มันได้ไปกิน มันดีขึ้นหลายเต็บแล้ว อยากได้ไปให้มันกินอีก”

“ถ้ามันมี ก็อย่าเอาหมดหละ เหลือไว้ให้มันไว้แพร่พันธุ์บ้าง” เขาจึงเอามิดไปเฉาะเอาไปต้มให้โยมผู้หญิงกิน อาการก็ดีขึ้น นี่คือนิสัยที่รู้จักยาอันนี้

• สอนสาธุศิษย์ละเอียดละออ •

พระอาจารย์จรัส ธมมธโร (พระครูวิสุทธิธรรมโชติ) วัดดอยน้ำตกพัฒนา หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เป็นศิษย์ผู้หนึ่งที่ได้อยู่กับหลวงปู่ทองพูลในยุคเริ่มต้น ท่านได้เล่าว่า

“...ได้มาอยู่กับท่านตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ ท่านอยู่เพียงรูปเดียวท่านมีนิสัยสมถะไม่ชอบขอ มีอย่างใดก็ใช้อย่างนั้น ท่านยินดีตามมีตามได้เป็นพระผู้สันทัดเป็นอย่างยิ่ง คือ ท่านยินดีพอใจในสิ่งที่มีที่ได้มา ด้วยเรี่ยวแรง เป็นผู้ไม่เกินเลย คือรู้จักพอเป็น อิ่มเป็น และยังได้แบ่งปันส่วนที่มีไปเอื้อเพื่อผู้อื่นตามสมควร ดังคำกล่าวที่ว่า “รู้จักพอก่อสุขทุกสถาน”

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ ผมก็มาเป็นนาคก่อน พออยู่แล้วที่แรกว่าจะบวชคนเดียว แต่ก็มีนาคเฒ่าคนหนึ่งชื่อ “พ่อหอม” มาจากบ้านคำไผ่ เป็นคู่่นาคกัน หลวงปู่ท่านฝึกนาคให้แล้วท่านไม่ยอมบวชให้ง่าย ๆ จนกระทั่งหลวงปู่จวน ท่านลงมาจากภู ท่านก็ว่า “บวชซะ” พวกนาคถึงได้บวชกัน

...หลวงปู่ทองพูล หน้าแล้งท่านจะไม่อยู่วัด ท่านออกธรรมาศตราไปเทศน์ธรรมทูต ท่านปล่อยให้พวกเราอยู่เฝ้าวัด ไกลหน้าเข้าพรรษาท่านถึงได้หันกลับมาวัดภูกระแต เมื่อองค์ท่านไม่อยู่ หลวงปู่จวนก็ลงจากภูเขามาเทศน์มาอบรมพระแทน

ที่แรกหลวงปู่จวนท่านออกจากถ้ำจันทน์ใหม่ๆ แล้วท่านขึ้นไปอยู่ภูสิงห์ ภูเกี้ยว พอท่านออกจากภูเกี้ยวแล้วท่านจึงป็นขึ้นภูวัว หลวงปู่ทองพูล ชอบไปกับหลวงปู่จวน ไปโน่นนี่นั่นด้วยกัน หลวงปู่ทองพูล มีนิสัยนักพัฒนามาตั้งแต่เก่า ถ้าท่านกลับมาจากรุดงค์ ถนนหนทางที่ไหนไม่ดีฉันจังหันแล้ว ท่านสละพายกระตักน้ำแล้วจึงเ็นเรียกโยมว่า “ไป จะพาไปคู” ท่านเอามิดฟันต่อไม้ที่ตายแล้วช่วยเขา เขาขุดดินขึ้นเป็นกองแล้วท่านก็ช่วยเขี่ย ไม่กลัวแดด มีผ้าปิดศีรษะผืนเดียว ทำอยู่อย่างนั้นทั้งวันถึงกลับวัด

หลวงปู่ทองพูล กับหลวงพ่อจรัส ธมมธโร

ทางเส้นหนึ่งออกไปทางสนามไม้ บ้านโรงเลื่อย
อีกเส้นหนึ่งทำไปทางบึงกาฬ
อีกหนึ่งทางไปทางถ้ำจันทร์

ปีนั้นมีเณร ๒ รูป ชื่อว่า “เณรก๊อก” (หลวงพ่อสมฤทธิ์ ปญฺญาคโม) และ “เณรหลง” เณรหลงเป็นคนพูดติดอ่าง สะพายกระตักน้ำไปทำถนน บรรดาสามเณรก็ช่วยกันขุดหัวหลัก หัวตอจนมือแตก เราผู้เป็นพระบวชใหม่ก็แบกจอบ ตามท่านเขี่ยดินที่เขาขุดแล้ว ช่วยจัดต่อ ท่านชอบพัฒนา

ท่านมีปกติอดทน ไม่ฉันทอะไรพร่ำเพรื่อในเวลาไปทำงาน แม้ว่าท่านจะสะพายกระตักน้ำ แต่ว่าท่านไม่ฉันทเลย ไม่เพียงแต่ทำงานเท่านั้น **แม้ยามออกธุดงค์ปีนภูเขาไกลสักเท่าใด ท่านก็ไม่ฉันทน้ำอยู่ดี ท่านฝึกจนเป็นนิสัยของคนอาศัยอยู่ในป่า คือทนร้อน ทนแล้ง ทนหนาว และทนต่อการขาดน้ำได้ ท่านเป็นคนไม่อวดรู้ เป็นผู้ที่มีธรรมฝังมั่นอยู่ในสันดาน ตลอดเวลาไม่หวั่นไหว** กระตักน้ำท่านสะพายเสมอแต่เอาไปให้หมู่เพื่อนฉัน พระเรียนถามท่านว่า

“ทำไม หลวงปู่ไม่ฉันทน้ำตอนกลางวัน อากาศมันร้อนอบอ้าวไม่หิวหรือขอรับ”

ได้คำตอบว่า “หิวอยู่ แต่ว่าจะอด”

“ทำไมจึงไม่ฉัน” “มันลงพื้น” คำว่าลงพื้นคือ ลงซาทำให้ขาและเท้าบวม ทำให้การเดินทางและการทำงานไม่สะดวก

ด้วยความที่องค์ท่านฉันน้ำน้อย น้ำปัสสาวะของท่านจึงไม่เหมือนใคร จะใสเป็นสำเหมือนดินทราย ใสแต่เหลืองเป็นตะกอน เป็นแบบนี้แต่ไหนแต่ไรมา

องค์ท่านมีนิสัยที่แปลกคือ เป็นคนเรียบง่ายนิ่งเงียบ พูดน้อย จะเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่แสดงอาการ ไม่สบายก็ไม่บอก ลูกศิษย์ต้องสังเกตเอาเองว่า ถ้าท่านไม่พูดแสดงว่าท่านอาพาธ หรือถ้าท่านไม่พูดกับพระรูปใด แสดงว่าพระรูปนั้นมีความผิดติดตัว และพระรูปนั้นต้องคิดค้นหาความผิดของตัวเอง แล้วไปแก้ไขเอง เมื่อแก้ไขได้แล้ว ท่านก็จะกลับมาพูดกับพระหรือลูกศิษย์คนนั้นเอง

ตกตอนเย็นอยู่กับท่านเหนื่อยลำทุกวัน กลับมาจากสร้างถนนสาธารณะ พวกเรารีบสร่งน้ำแทนที่จะได้พักผ่อนนอนหลับสบาย ต้องรีบมาสวดมนต์และฟังท่านเทศน์อบรม กว่าจะได้หลับก็ดึกตื่น สักเดี๋ยวก็นั่งได้เวลาทำวัตรเช้าตี ๓ อีกแล้ว

ท่านสอนว่า “อย่าเป็นคนเห็นแก่นอน ให้เป็นคนรู้จักพอในการนอน ความรู้จักพอเป็นทรัพย์อย่างยิ่งของนักปฏิบัติ นักบวชถ้าไม่สันโดษก็พินาศ” ลูกศิษย์ลูกหาของท่านอยู่ด้วยกันก็มีแค่นี้ ไม่คิดว่าจะเป็นวัดใหญ่โตมาถึงปานนี้

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๑ หลวงปู่ขาวอาพาธหนัก ท่านพาไปมาวัดถ้ำกลองเพลอยู่เสมอ ท่านจึงให้ไปจำพรรษาที่ถ้ำกลองเพล พร้อมหลวงปู่จวน แต่หลวงปู่ทองพูล ท่านไม่ไป

...ในฤดูแล้งที่วัดภูกระแตน้ำไม่มี ไม่ได้สบายเหมือนทุกวันนี้ ไปตักหนองโจ้ง หรือไม่กี่หนองบัว ยามเย็นก็พากันหาบน้ำ หิ้วน้ำ มาใส่โอ่งใส่แอ่งไว้ล้างบาตร ห้างส้วม ทำเป็นหลุมเอาไม้ไปกาด แล้วทำเป็นช่อง เป็นรางทางปัสสาวะ ส่งออกทางนอก หลวงปู่ทองพูลท่านสอนว่า ไม้แก้งซี่ยาว ๘ นิ้ว ไม้จิ้มฟันยาว ๖ นิ้ว ตอกลงมาอีกประมาณ ๑ นิ้ว เหลาให้มันเป็นคมแฝกทางหนึ่งเป็นจิ้ม ทางหนึ่งแปรงฟัน แก้งซี่ แก้งกันแล้วอย่าไปทิ้งลงนั้น ทิ้งลงนั้นไม้ไม้เปื่อยแสดงอาบัติไม่ตก เวลาล้างกัน ใช้กระบอกรน้ำ อย่าไปขังน้ำไว้ ล้างด้วยความระมัดระวัง ปัสสาวะลงทางโน้น เวลานั้นถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ห้ามถ่มน้ำลาย ถ่มน้ำลายเรียรดไว้ ผู้ไปเข้าที่หลังมันน่าเกลียด เข้าออกประตู ยามถ่ายอย่าแบ่งแรง ค่อยแบ่ง อย่าไปทรมานตัวเองขนาดนั้น อย่าไปทำให้หมู่ที่นั่งส้วมอยู่ใกล้ ๆ ให้เกิดความรำคาญ องค์ท่านสอนถึงรากถึงฐานเลยทีเดียว ๐

ตอนที่ ๓๘

สมณศักดิ์ที่ได้รับตามลำดับดังนี้

- ปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูฐานานุกรมของพระเทพบัณฑิต วัดศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็น “พระครูสังฆรักษ์ทองพูล สิริกาโม”
- เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔ ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอชั้นโทที่ “พระครูสิริธรรมวัฒน์”
- เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอชั้นเอก
- เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอชั้นพิเศษ
- เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ ได้รับพระราชทานโปรดแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ “พระญาณสิทธิธำมณวิ.”

• งานด้านปกครองคณะสงฆ์ •

- ปีพุทธศักราช ๒๔๙๗-๒๕๐๑ เป็นเจ้าอาวาสวัดป่าศรีไพรวัลย์ ตำบลบ้านเดื่อ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
- ปีพุทธศักราช ๒๕๐๒ เป็นเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุบลรัตน์ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย (มาวัดนี้ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๐๑)

- ปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลในเมืองเขต ๑ (ธรรมยุต) ตามหนังสือตราตั้งที่ ๒/๒๕๐๘ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๘
- ปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะอำเภอบึงกาฬ-เซกา (ธรรมยุต) ตามหนังสือตราตั้งที่ ๔/๒๕๐๘
- ปีพุทธศักราช ๒๕๑๙ ได้รับการแต่งตั้งจากทางคณะสงฆ์ให้เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๑๙
- ปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต)
- ปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ ได้มีพระบัญชายกขึ้นเป็นที่ปรึกษา เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธรรมยุต)

• ประวัติอาพาธ •

วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม อาพาธด้วยปอดอักเสบ ติดเชื้อ ได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบึงกาฬ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มกราคม ถึงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ภายหลังออกจากโรงพยาบาล อาการโดยทั่วไปเป็นปกติ แต่ตรวจพบโรคต่อมลูกหมากโต เกิดการอุดตันท่อปัสสาวะ ซึ่งปัญหานี้ได้รับการรักษาโดยศัลยแพทย์ โรงพยาบาลหนองคาย อาการภายหลังรักษาสามารถปัสสาวะออกได้ปกติ

วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ตรวจพบอาการตาเหลือง จึงได้ตรวจเพิ่มเติมด้วยการเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ที่ โรงพยาบาลหนองคาย พบว่า เป็นมะเร็งท่อน้ำดี (Cholangiocarcinoma) ครั้งนั้นคณะแพทย์ได้กราบเรียนหลวงปู่ในแนวทางการรักษา หลวงปู่เลือกการรักษาแบบประคับประคอง

วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคมะเร็งท่อน้ำดี โดยเกิดการอุดตันทางเดินน้ำดีที่รุนแรง และเกิดภาวะน้ำท่วมปอด คณะแพทย์ โรงพยาบาลบึงกาฬ ได้ถวายการรักษาจนอาการทุเลา และได้ปรึกษาคณะแพทย์จากโรงพยาบาลท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย มาทำการใส่ขดลวดขยายท่อน้ำดี โดยได้ทำการรักษาที่โรงพยาบาลบึงกาฬ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ การรักษาในครั้งนั้น สำเร็จไปด้วยดี อาการอุดตันของทางเดินน้ำดีได้รับการแก้ไขได้ อาการต่าง ๆ ดีขึ้นเป็นลำดับ

สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ทีมแพทย์โรงพยาบาลศรีนครินทร์ หลังจากได้รับทราบถึงอาการ อาพาธขององค์หลวงปู่ ได้เดินทางเข้ากราบเยี่ยม และนิมนต์มารับการตรวจวินิจฉัยโดยละเอียด ในปัญหาการอุดตันของท่อทางเดินน้ำดี ซึ่งองค์หลวงปู่ได้เมตตารับนิมนต์ดังกล่าว เนื่องจากห้วง เวลาดังกล่าวเป็นช่วงในพรรษา องค์หลวงปู่ถือข้อวัตรปฏิบัติยิ่ง จึงรับนิมนต์มาที่โรงพยาบาล ศรีนครินทร์ เพื่อรับการตรวจเพียง ๑ วัน คณะแพทย์ได้ถวายการตรวจช่องท้องด้วยเอ็กซเรย์ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ผลการตรวจพบมี

๑. มะเร็งท่อทางเดินน้ำดี ซึ่งมีการกระจาย และลุกลามตามท่อน้ำดีหลักทั้งหมด โดยเฉพาะตับกลีบซ้ายมีความรุนแรงของการลุกลามมากที่สุด เป็นผลให้ตับซ้ายเสียหายที่ทั้งหมด ส่วนตับกลีบขวา เนื้อมะเร็งลุกลามไปอุดตันท่อน้ำดีหลักทั้งหมด เหลือเพียงท่อน้ำดีย่อยที่ยังพอ ทำงานได้ เป็นผลให้น้ำดีไม่สามารถไหลลงลำไส้ได้ ทำให้องค์หลวงปู่มีอาการตัวเหลืองตาเหลือง อ่อนเพลีย น้ำหนักลด จากมะเร็งท่อน้ำดี ร่วมกับการอุดตันการไหลของน้ำดี ทำให้น้ำดีล้น กลับไปคั่งในกระแสเลือด และเป็นผลให้เกิดการติดเชื้อในท่อน้ำดี และกระแสเลือดเป็นระยะ ๆ

๒. ต่อมลูกหมากโต ร่วมกับการอุดตันของท่อทางเดินปัสสาวะ เป็นผลให้องค์หลวงปู่ ไม่สามารถปัสสาวะออกมาได้ เกิดเวทนาจากภาวะปัสสาวะคั่งในกระเพาะปัสสาวะ ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไขด้วยวิธีการใส่สายสวนปัสสาวะไว้ เพื่อระบายน้ำปัสสาวะออกสู่ภายนอก

๓. ฤๅนมโป่งพอง ร่วมกับการมีภาวะปอดอักเสบจากการติดเชื้อภายหลังการตรวจด้วย เอ็กซเรย์คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า องค์หลวงปู่ได้เดินทางกลับวัด และปรารภว่าจะรับนิมนต์อีกครั้งหลัง ออกพรรษา ในช่วงเวลาหลังจากนี้เป็นการดูแลรักษาต่อเนื่องโดยทีมแพทย์ โรงพยาบาลบึงกาฬ

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ ถึง ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ องค์หลวงปู่ได้รับนิมนต์เข้ามา รับการรักษาในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ทีมแพทย์ได้ปรึกษาองค์หลวงปู่ถึงปัญหาสุขภาพทั้งหมด หลวงปู่เมตตาให้แก้ปัญหาระงับก่อน คือภาวะปอดอักเสบจากการติดเชื้อ จนอาการปอดอักเสบ ติดเชื้อดีขึ้น ทีมแพทย์ได้ถวายการรักษาต่อเนื่องในภาวะต่อมลูกหมากโต ร่วมกับการอุดตันของท่อ ทางเดินปัสสาวะ โดยการส่องกล้องผ่าตัดเนื้อต่อมลูกหมากที่โต และก่อปัญหาอุดตันท่อปัสสาวะ ออกหลังผ่าตัดอาการองค์หลวงปู่ดีขึ้นเป็นลำดับ และแพทย์ได้อนุญาตให้กลับพักรักษาต่อได้ที่วัด

วันที่ ๓-๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ องค์หลวงปู่รับนิมนต์จากคณะแพทย์อีกครั้ง เนื่องจาก ปัญหาท่อทางเดินน้ำดีอุดตันฉับพลัน เป็นผลให้องค์หลวงปู่มีอาการตัวเหลืองตาเหลืองมากขึ้น และชูบผอมลงมาก คณะแพทย์ได้ถวายข้อมูล และปรึกษาขอความเห็นองค์หลวงปู่ ได้ข้อสรุป

และให้การรักษาตามความต้องการขององค์หลวงปู่โดยการเจาะใส่สายระบายน้ำดี ผ่านผนังหน้าท้อง โดยสายระบายน้ำดีที่เจาะนั้น วางไว้ในท่อน้ำดีเหนือจุดที่มะเร็งอุดตันทางออกของน้ำดีไว้ หลังการเจาะ อาการขององค์หลวงปู่ดีขึ้นตามลำดับ จนแทบจะหายตัวเหลือแต่เงาเหลือ และแพทย์ได้อนุญาตให้กลับพักรักษาต่อได้ที่วัด

เนื่องจากสายระบายท่อน้ำดี มีอายุการใช้งานเพียง ๒-๓ เดือน ร่วมกับองค์หลวงปู่มีภาวะท่อน้ำดีอักเสบจากการติดเชื้ออีกเป็นระยะ ๆ คณะแพทย์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้นิมนต์องค์หลวงปู่เข้ามารับการรักษา โดยการให้ยาปฏิชีวนะ และเปลี่ยนสายระบายน้ำดี เป็นระยะ ๆ รวมแล้ว ๓ ครั้ง เวลา ดังนี้

- ระหว่างวันที่ ๘-๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘
- ระหว่างวันที่ ๑-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
- ระหว่างวันที่ ๒๘ มีนาคม ถึงวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘

วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เกิดปัญหาเลือดออกจากหลอดเลือดโป่งพองที่หลอดอาหาร ซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนจากโรคมะเร็งท่อน้ำดี ที่มีการลุกลามมากขึ้น ครั้งนั้นเลือดออกมาจนเกิดช็อค ได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล อย่างเร่งด่วน โดยการส่องกล้องเข้าไปทำการห้ามเลือดที่ออก การรักษาครั้งนั้นผ่านไปได้อาการดีขึ้น แต่ได้มาให้ยาต่อที่วัดสามัคคีอุบลรัตน์ และมีการตรวจเยี่ยมอาการโดยคณะแพทย์จากโรงพยาบาลบึงกาฬ อย่างใกล้ชิด มีพยาบาลมาอยู่ประจำที่วัด

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เกิดภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดร่วมกับช็อค สาเหตุจากการติดเชื้อที่ท่อน้ำดี ครั้งนั้นได้เข้ามารักษาฉุกเฉินที่โรงพยาบาลบึงกาฬ สามารถรักษาอาการช็อคได้ แต่เกิดปัญหาแทรกซ้อนที่สำคัญจากการติดเชื้อในกระแสเลือด นั่นคือ ภาวะการหายใจล้มเหลว จำเป็นต้องใช้ออกซิเจนขนาดความเข้มข้นสูง ครั้งนั้น หลวงปู่ได้พิจารณาแล้วกลับมารักษาต่อยังวัดสามัคคีอุบลรัตน์ คณะแพทย์และพยาบาล โรงพยาบาลบึงกาฬ ได้ตามมาถวายการรักษาอย่างใกล้ชิด แต่ไม่สามารถแก้ไขอาการภาวะการหายใจล้มเหลวได้ ๑

ตอนที่ ๓๙

วันละสังขาร

เช้าวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ท้องฟ้าแจ่มใส สายลมพัดแผ่วเบา สลับกับเสียงนกร้องเป็นระยะ ณ ภูภิเษก ๑๕ ภูผาไม้หลังปานกลางสวยงาม ไม่หรรษา มีบันไดขึ้นจากด้านนอก สูงโปร่งไม่มีที่ลื่นหุ้ลหุ้ตา เสียงพระมหาเถระผู้อยู่ภายในกล่าวขึ้นว่า

“เราจะออกตรวจวัด” เสียงดังฟังชัด

“วันนี้หลวงปู่แข็งแรงกว่าทุกวัน” ศิษย์ผู้หนึ่งกล่าวขึ้น ทุกคนดีใจ พระสงฆ์องค์สามเณรฉันเช้าเสร็จแล้ว ได้ข่าวดีว่า ขณะนี้หลวงปู่นั่งรถเข็นออกมาอยู่ข้างนอกระเบียงกุฏิแล้ว องค์ท่านสดชื่นแจ่มใสกว่าทุกวัน องค์ท่านงามยิ่งกว่าทุกวัน ท่านคงจะหายจากอาพาธแล้ว ทุกคนต่างชื่นชมบารมี ปิติยินดีกันถ้วนหน้า

วัดภูกระแตในยามนี้เหมือนมีงาน มีญาติโยมประชาชน พระเณรตลอดจนพระเถระผู้ทรงคุณธรรมมีพระผู้เป็นปัจฉาเดินตามหลังอย่างสงบ ต่างมุ่งหน้าเข้ามาอย่างผิตผิตตา บางรูปอยู่แสนไกล แต่กิริยาภายในบ่งบอกว่าหัวใจอยู่ที่นี้ แม้จะมีผู้คนเข้าออกเป็นจำนวนมาก บรรยาการแห่งความสงบยังปรากฏเด่น ศาลาสามัคคีอุปถัมภ์ (สิริธรรมวัฒนานุสรณ์) หลังใหญ่สะอาดตาน่าทัศนาอย่างยิ่งนัก

ภายในศาลามีรูปสมัยเก่าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินที่วัดภูทอก ในวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยมีหลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ และหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม รับเสด็จ

อีกภาพเป็นภาพหลวงปู่ฝั้น อาจาโร กับหลวงปู่ทองพูล เป็นภาพสมัยเก่าที่วัดถ้ำขาม

และต่อด้วยภาพหมู่ มีพระธรรมไตรโลกาจารย์ หลวงปู่วัน อุตตโม หลวงปู่ทองพูล และหลวงปู่บุญ ชินวิโส ทุกภาพล้วนเป็นภาพที่น่าประทับใจไม่รู้ลืม

เหลียวมองไปอีกด้านผ่านแมกไม้จะพบอุโบสถงามเด่นเป็นสง่าประดับด้วยกำแพงแก้ว ดูเข้มขลัง บ่งบอกถึงสถานที่พร้อมพรักเพื่อเปลี่ยนคน จากความเป็นคนธรรมดาสู่ความเป็นพระในบวรพระพุทธศาสนา โรงครัว โรงล้างบาตร โรงน้ำร้อนซักย้อมจีวรแสดงสัญลักษณ์วัดป่ากรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

อาณาบริเวณกว่า ๑๓๐ ไร่ ถ้ามองจากมุมบนจะเห็นความเป็นระเบียบของผู้สร้างและออกแบบ ประตูดอกสร้างขึ้นทั้ง ๔ ทิศ มีสระน้ำขนาดใหญ่ เมรุที่วิจิตร ศาลาบำเพ็ญกุศล ลานจอดรถที่กว้างใหญ่ ภูมิเรือนไทย ภูมิรับรอง มีชื่อและนามเรียกขานเพื่อจำได้ง่าย มีทางภายใน สร้างด้วยคอนกรีตและลาดยาง มีทางซอยในแนวป่าสะอาดตาทั่วบริเวณ ลึกเข้าไปข้างใน มีภูมิที่ฝังลึกเข้าไปในป่าประกอบไปด้วยลานทางเพื่อเดินจงกรมและสมาธิภาวนา ทุกโซนถูกจัดแบ่งอย่างลงตัว เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตอุบาสกอุบาสิกา โดยรอบบริเวณทั้งหมดถูกล้อมด้วยรั้วคอนกรีตอย่างดี มูลค่าการก่อสร้างทั้งหมดยากที่จะประมาณได้ ทั้งหมดทั้งสิ้นมาจากฝีมือความคิด และความพากเพียรพยายามของพระเดชพระคุณพระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ทั้งนั้น

ย้อนไปครั้งกระโน้น ด้านหลังอุโบสถมีเนินดินถูกถมไว้บางส่วน เหมือนจงใจให้เป็นสถานที่สำคัญอะไรบางอย่าง มีผู้เรียนถามท่านว่า “ถมทำไม” ท่านตอบว่า “ผู้มีปัญญาจะรู้เอง” ต่อมาในที่สุดสถานที่ตรงนั้นได้กลายเป็นที่สร้างเมรุพิเศษให้กับท่าน

เมื่อพระเถรานุเถระ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ต่างองค์ต่างท่านต่างมาสู่จุดศูนย์รวมอันเดียว วัดภูกระแตที่กว้างใหญ่ดูคับแคบไปถนัดตา เหมือนงานมหาสมาคมหรือประหนึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีผู้ศึกษามาจากจตุรทิศ โดยมีหลวงปู่ทองพูล เป็นประธาน ผู้เขียนถามโยมเก่าแก่ท่านหนึ่ง ซึ่งเคยอุปฐากพ่อแม่ครูอาจารย์หลายองค์ เช่น หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ผาง จิตตคฺคฺโต หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ และสุดท้ายได้มาอุปฐากหลวงปู่ทองพูล ว่า “ถ้าจะพูดถึงความดีของหลวงปู่ทองพูล จะพูดว่าอย่างไร?”

“พูดได้เพียงว่าเอากระดาษ A4 เขียนความดีของท่าน แล้ววางเรียงซ้อนกันขึ้นมา ความดีของท่านนั้นจะต้องใหญ่กว่าภูกระแตลูกนี้ ท่านอยู่เคียงข้างคนหนองคาย คนบึงกาฬ ไม่ทิ้งห่างไปไหน อยู่ตั้งแต่เป็นอำเภอเล็ก ๆ จนกระทั่งเป็นจังหวัด

“ความดีของหลวงปู่ทองพุล ใหญ่กว่าภูเขา” เสียงคำพูดนี้ก็ก้องอยู่ในโสตประสาทของทุกคนที่เข้ามาสัมผัส พระณัณเฑาะพุดระยั้งตะวันฉายเฉียงไปทางทิศตะวันตกมากขึ้น ยิ่งเพิ่มจำนวนทยอยมามากขึ้นเป็นระยะ

พระอาจารย์รูปหนึ่ง มีลักษณะคล่องแคล่ว ฉายแววว่าถูกฝึกมาเป็นอย่างดี ปูนปลาย มัชฌิมวัย พุดขึ้นด้วยความถ่อมองค์ ว่า หลวงปู่ท่านสอนผมมา ผมมาบวชกับท่าน สมัยนั้นผ้าจีวร ก็ไม่มี ถ้าอยากบวชไปเย็บจีวรเอาเอง จักรเย็บผ้าก็จักรซี่เฉียง ขึ้นสนิม เย็บผ้าไม่เป็นทำยังไง เอาผ้าขาวไปชิงไว้ที่ราวตาก เดินจงกรมคุ้มกันทั้งวัน เดินจงกรมไปมองผ้าไป เกิดปัญญาคิดออก เย็บผ้าจีวรได้เองถึงได้บวช” โอ้ย! บุญคุณท่านลื้มไม่ลง ท่านสอนเด็ดขาด

พระอาจารย์อีกรูปหนึ่ง ท่านดุษุขุมมาก แสดงถึงความเป็นผู้คงแก่เรียน และผ่านงานมาอย่างโชกโชน รูปร่างท่านน่ารักดี พุดขึ้นในสภาพานั้นว่า “หลวงปู่ท่านมีจริยาวัตรเรียบร้อย สวยงาม ทั้งทางฝ่ายกรรมฐาน และฝ่ายปกครอง ทั้งฝ่ายคามวาสีและอรัญญวาสี ท่านมีคุณูปการต่อคณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬอย่างมาก แม้กระทั่งปัจจุบัน ก็เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย คณะสงฆ์หนองคายก็ภาคภูมิใจที่มีท่านเป็นที่ปรึกษา ท่านให้ความสนใจในการบริหารงานคณะสงฆ์

วันสถาปนาจังหวัดบึงกาฬให้เป็นจังหวัดที่ ๗๗ ของประเทศไทยนั้น มีเรื่องแปลกที่

นำจดจำไว้ในหัวใจชาวบึงกาฬอยู่อย่างหนึ่งว่า วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ทางจังหวัดบึงกาฬได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นจังหวัดที่ ๗๗ ของประเทศไทยนั้น ตรงกับวันคล้ายวันฉลองอายุวัฒนะมงคล ๗๗ ปี ของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม ซึ่งถือเป็นสิริมงคลแก่ลูกหลานชาวจังหวัดบึงกาฬและชาวไทย พร้อมทั้งตอกย้ำความเป็นชาติและความมั่นคงของพุทธศาสนาในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

ในสภาพานะ ณ ครานั้น เหมือนกลั่นน้ำให้ใสสะอาดแล้วมาแบ่งกันดื่มโดยไม่หึงหวง ไม่ตระหนี่ ของดี ๆ ต่างหลั่งออกมาจากหัวใจ เหมือนว่าในโลกนี้ไม่มีเวรไม่มีภัย มีแต่ความปรารถนา และหวังดีต่อกัน ทุกคนอาศัยกันอุ้มชูกัน ย่อมรุ่งเรือง ดังรัตนมณีที่ล้ำค่า อาศัยเรือนทองรองรับจึงจะงาม ถ้าหากรัตนมณีจมอยู่ในโคลนตม จะเรืองแสงได้ฤาไหน เพราะอาศัยกัน เพราะอาศัยท่าน แสงสะท้อนแห่งความดีจึงปรากฏเด่นชัดขึ้นได้

พระอาจารย์รูปหนึ่งรูปร่างผอมบาง ท่านพูดน้อยแต่คิดนาน กล่าวขึ้นด้วยเสียงเรียบ ๆ ว่า “หลวงปู่ท่านสอนให้เราประหยัด ก้อนน้ำที่เป็นสนิม ท่านยังเอาเหล็กมาชุบ ๆ แล้วก็เอาน้ำมันก๊าดมาทาป้องกันไว้ ท่านสอนให้ประหยัด สอนไม่ให้ใช้สุรุษสุร่าย เกาขนาดใหญ่ก็ต้องเอามา เหล็กตะปูก็ต้องเอามาแช่น้ำมัน มันอดมันอยากเมื่อก่อน”

ท่านผู้ต้องการพ้นทุกข์ทั้งหลาย! คำกล่าวที่ว่า “ศิษย์ที่ฉลาด สามารถทำให้ครูบาอาจารย์โปรดปรานได้ ด้วยการลูกต้อนรับ ๑ ด้วยการเข้าไปคอยรับใช้ ๑ ด้วยการตั้งอกตั้งใจฟังคำสอนด้วยดี ๑ ด้วยการปรนนิบัติ ๑ ด้วยการศึกษาศิลปวิทยาด้วยความเคารพ ๑

หากท่านต้องการเห็นศิษย์ที่ฉลาดดังกล่าวมานี้แล ท่านพึงอาจเห็นได้ในวัดภูกระแต ศิษย์สายหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

อันว่าวัดสามัคคีอุปถัมภ์หรือวัดภูกระแตนั้น เป็นอารามที่สวยงามตามธรรมชาติเป็นที่สุด ผลไม้ที่เป็นคิลานะถูกปลูกขึ้นใหม่ทั่วบริเวณ สมอ มะขามป้อม ฯลฯ ยังมีพรรณไม้เดิมหลากหลายชนิดเป็นทิวแถว ที่เป็นซุ้มเป็นพุ่มก็มี สะอาดสวยงามและร่มรื่น ต้นไม้บางส่วนมีผลอันจะเป็นประโยชน์กับพระภิกษุสามเณร ทายกทายิกา และหมู่สัตว์เล็ก ๆ โดยเฉพาะกระแต กระรอก ค้างคาว บ่าง นก ฯลฯ เป็นอารามที่น่าอยู่ พร้อมด้วยสัปปายะธรรม คือ ที่อยู่อาศัยสบาย ๑ มีมิตรสหายดี มีผู้เอาใจใส่พอสมควร ๑ มีข้าวปลาอาหารบริบูรณ์ มีธรรมเป็นที่สบาย หมายความว่า ธรรมที่จะปฏิบัติเพื่อบรรลुरुคุณเบื้องสูง เหมาะแก่จริตอัธยาศัย มีเรื่องราวโน้มน้าวจิตใจเพื่อละบาปอกุศล และพยายามบำเพ็ญบุญกุศลให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ๑

พระครูรูปหนึ่ง ท่าทางเป็นผู้ใหญ่ ทั้งที่วัยยังหนุ่ม ดูว่าเป็นผู้นำหมู่คณะ ท่วงท่าสง่า ดูใจเย็น กล่าวขึ้นว่า “สมัยที่ผมอยู่นั้น วัดภูกระแต ยังไม่อุดมสมบูรณ์ พระเนตรหลายรูป แก่งเส้น ถือว่าเป็นภัตตาหารชั้นดี ผมยังจำไม่ลืม เมื่อเขาถวายพระ กว่าจะเลื่อนมาถึงสามเณรซึ่งนั่งท้าย ก็เหลือแต่น้ำ ด้วยความหิวตาไว ใจเมตตาขององค์หลวงปู่ ท่านสงสารสามเณร ท่านกล่าวว่า “เอ้า! เานมส่งไปให้สามเณร สามเณรป่วย” หลวงปู่ท่านเมตตาเรา ก็มีความภูมิใจอยู่ลึก ๆ ท่านเห็นว่าเราป่วย หลังจากนั้นบวชพระและรับใช้ต่อมา ครึ่งล่าสุด ท่านก็ปรารภขึ้นว่า

“ต่อไปนี้จะไม่ได้มาลงอุโบสถนะ พวกเราทำเอานะ” อุโบสถครั้งนั้นจึงเป็นครั้งสุดท้าย ที่ได้ลงกับท่านจริง ๆ

สำหรับเรื่องราวหลวงปู่ทองพูนกับสัทธวิहारิก อันเตวาสิก วัดภูกระแต และวงกรรมฐาน ก่อนข้างจะมากอยู่ พุทธจักรและอาณาจักรแห่งแผ่นดินสยามมีอาจแยกกันได้ บ้านเมืองมีทุกข์ นั้นแสดงว่าศีลธรรมเสื่อมทราม บ้านเมืองมีสุข นั้นแสดงว่าศีลธรรมรุ่งเรือง

ดูก่อนท่านทั้งหลาย! ผู้ฉลาดย่อมหาโอกาสทำความดีได้เสมอ พุทธบริษัทรุ่นหลังเป็น หนี้ความดีของพ่อแม่ครูอาจารย์สายกรรมฐานของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ริเริ่ม สิ่งที่ดีงามไว้ให้คนทั้งหลาย ถือเป็นที่ฐานคติแบบอย่างดำเนินตาม

พระอาจารย์อีกรูปหนึ่ง ลักษณะท่าทางตรงไปตรงมา แต่เมื่อพูดถึงหลวงปู่ทองพูน ท่าน จะมีสายตาทอดลงต่ำ แสดงถึงความเคารพสูงสุด ท่านกล่าวว่า “หลวงปู่ท่านให้ความสำคัญแก่ คณะสงฆ์ อย่างยิ่งอย่างกว้างกัน มาอยู่กับท่าน ผมเป็นคนหยาบท่านเลยสอนมาก เรื่องมารยาท ท่านว่ามารยาทต้องเรียบร้อย คนมาเกี่ยวข้องมากหลาย การพูดการจาให้มันดีกว่านี้ การขอ ของโยมก็อย่าไปขอเขา ให้มีความละอาย ของอะไรก็ช่าง เขาให้ถึงเอา

ท่านถามถึงภาวนาว่า “ภาวนา เป็นอย่างไร?” “ข้าน้อย! ภาวนาไม่เป็น”

“ไม่เป็นก็หัดให้เป็น เราให้ หัดมาหลายสิบปี นอนวันละ ๒ ชั่วโมง กลางวันและ กลางคืนอย่างละชั่วโมง”

ความประทับใจอีกอย่างหนึ่งก็คือแบ่งปันอาหาร เวลาจะฉันท่านก็จะแบ่งให้องค์นั้น องค์นี้ มันช่างเป็นความอบอุ่นที่ไม่เคยมีแม้ในหมู่ญาติ ด้วยความเมตตาเวลาท่านจะให้รางวัล ท่านก็ไม่ให้สะเปะสะปะ ใครเข้าท่าท่านถึงจะให้ ใครซี้เกียจซี้คร้านท่านให้เอาไปร้อยหนึ่ง ใครขยันก็ให้หมื่นหนึ่ง เหยี่ยของท่าน ใครซี้เกียจท่านให้อันเดียว ใครขยันท่านโยยให้สองกำมือ ท่านให้ของแก่คนตามความสามารถ ไม่ว่าเงินหรือปัจจัยใด ๆ ก็ตาม

ท่านทั้งหลาย! พระพุทธองค์ตรัสว่า “เมื่อฝูงโคกำลังว้ายข้ามน้ำ ถ้าโคนายฝูงดี โคทั้งหลายก็จะปลอดภัยขึ้นสู่ท่อน้ำที่ถูกต้อง ไม่ถูกน้ำพัด แต่ถ้าโคนายฝูงนำไม่ดี โคทั้งหลายย่อมเดือดร้อนได้รับอันตรายฉับไฉ

ในหมู่มนุษย์ก็ฉับนั้น ผู้ใดถูกแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคณะ ถ้าเขาตั้งอยู่ในธรรมซื่อสัตย์สุจริต ประชาชนผู้เดินตามก็น่าจะตั้งอยู่ในธรรมและซื่อสัตย์สุจริตด้วย รัฐจะมีความสุข ถ้าผู้เป็นใหญ่ประพฤติธรรม”

หลวงปู่ทองพูล ท่านได้นำสาธุศิษย์ รุ่นใหญ่ รุ่นกลาง รุ่นหนุ่มสาว รุ่นลูกหลาน หรือแม้แต่รุ่นที่เกิดในวันนั้นก็พลอยติดตามพ่อแม่ข้ามฝั่ง ว้ายตัดกระแส น้ำที่ไหลเชี่ยวเปรียบดังตัดกระแสธาร พันวิเศษ ถึงฝั่งโดยสวัสดิ์ ศิษย์ท่านใดเชื่อฟังถ้อยคำของท่าน ก็จักได้รับประโยชน์สุขตลอดกาลนาน

ในเวลาสายของวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ พระเถรานุเถระผู้เคยรับใช้หลวงปู่ทองพูลมาเป็นเวลานาน กระทำทุกอย่างเพื่อท่าน โดยไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยและความยากลำบากใด ๆ มีความยำเกรงในองค์ท่าน ประดุจบุตรผู้กตัญญูตั้งอยู่ในคำสอนชนกผู้ให้กำเนิด ทุกองค์ปฏิบัติหน้าที่ได้ร่วมใจอย่างเที่ยงตรงประดุจดวงตะวันและจันทร์รา ไม่เคยเลยที่มันจะทิ้งหน้าที่ในทุกช่วงเวลา

จวบจนพรรษาอายุกาลแห่งองค์ท่านย่างเข้าปีที่ ๘๔ ตอนปลายเหลืออีกเล็กน้อยที่ผู้ให้แสงสว่างแก่สานุศิษย์จะต้องละทิ้งจากเราไป เปรียบเหมือนดวงอาทิตย์ย่อมขึ้นไปให้แสงสว่างแก่โลกและสุดท้ายต้องอัสดงลาโลก อันเป็นหลักธรรมดา

พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง! หลังจากท่านทศนาเสนาสนะน้อยใหญ่ภายในวัดสามัคคีอุปถัมภ์หรือวัดภูกระแตผ่านจอร์เจียทัศน์เป็นที่เรียบร้อย ดวงใจท่านเบิกบานประหนึ่งพระจันทร์ยิ้มในรัตติกาล ท่านก็เข้าพักจำวัดพักผ่อนอิริยาบถที่กุฏิเบอร์ ๑๕ เช่นเคย สังขารที่ใช้มาเป็นเวลานานเริ่มแสดงอาการ ชราลักษณะปรากฏชัดเจน นัยน์ตาเหลืออง หนังหดเหี่ยว หย่อนยาน มีอาการทรุดโทรมอย่างเห็นได้ชัด ต้นทุนแห่งชีวิตที่ชนกชนนีให้มาได้ถูกใช้อย่างมีคุณค่าแล้ว ลมหายใจท่านเริ่มแผ่วเบา การแตกแยกสลายแห่งธาตุทั้งสี่ปรากฏชัดใน อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ความจริงอันที่พระบรมศาสดาสั่งสอนไว้ ความจริงอันนั้นได้ปรากฏแล้ว หมอและคณะศิษย์ขอยืดเวลาโดยขออาราธนาท่านให้ใส่เครื่องช่วยหายใจแต่องค์ท่านปฏิเสธ

ความโกลาหลปรากฏ เมื่อสังขารชั้นธของท่านนับถอยหลัง “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมดับไปเป็นธรรมดา การเศร้าโศกคร่ำครวญ ย่อมไม่อาจหน่วงเหนี่ยว ซึ่งสิ่งที่จะต้องแตกดับมิให้แตกดับได้”

ตะวันบ่ายคล้อยไปทางทิศตะวันตก อากาศร้อนอบอ้าวผิดปกติ ภิกษุบางรูปเข้าที่ภาวนา บางรูปหลีกไปจงกรมถวายเป็นอาจริยบูชา บางรูปนั่งเฝ้าท่านอย่างใจจดจ่อ บางท่านสนทนาธรรมถึงเหตุต่าง ๆ ที่ต่างฝ่ายต่างมากันในวันนี้ ภิกษุรูปหนึ่งกล่าวขึ้นว่า “ที่รีบมาเพราะเมื่อ ๒ วันก่อน หลวงปู่ได้เข้ามาทางนิมิตว่า ท่านนั่งหันหลังให้ แล้วท่านก็พูดว่าอีก ๒ วันจะลาแล้วนะ” ทำให้ลูกศิษย์ที่ได้นิมิตเช่นนั้น จำเป็นต้องละอารามและงานที่ค้างค้างอยู่ไว้เบื้องหลัง ต้องรีบเดินทางมากกราบเยี่ยมท่านในทันใด เพราะในหัวใจเหมือนอะไร ๆ ติดขัด

สายฤดู ในเวลาราวบ่าย ๓ โมงเย็นนั้น สังขารของท่านอ่อนลงอย่างเห็นได้ชัด สติท่านตั้งมั่นไม่หวั่นไหว ธาตุชั้นธไม่แสดงอาการทรุดทราย เป็นไปแบบเรียบง่าย ท่านยังสนทนากับคณะศิษย์ที่เฝ้าดูอาการได้อย่างปกติ ในบางครั้งท่านจะจับเหรียญท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูมพนธุโล) ซึ่งพระอุปัชฌาย์ของท่าน ขึ้นมาดูรำลึกถึงบุญคุณ

สังขารท่านเริ่มอ่อนแรงลงอย่างเห็นได้ชัด คณะบรรดาศิษย์ ครูบาอาจารย์ พระสงฆ์สามเณร จึงได้พากันมาขอขมากรรมต่อองค์ท่าน เสียงสวด...มหาเถร ปมาเทน ฯลฯ ดังกึกก้องขึ้นไปทั่วบริเวณวัด จนทำให้บางท่านนึกคิดไปว่าท่านละสังขารแล้ว แต่ด้วยความเมตตาต่อคณะศิษย์ ท่านพนมมือรับการทำสามิจักรมจากคณะศิษย์ทั้งหลาย ถึงแม้สภณกายของท่านจะ

แปรปรวนด้วยเป็นธาตุที่เสื่อมถอยเพียงใด อากัปกริยาที่ท่านแสดงออกมานั้นยังคงความสำรวม เรียบร้อย งดงาม สังเกตได้จากการประสานมือไว้ระหว่างกลางอกด้วยความสำรวมตลอดเวลา จนในบางช่วงเวลา ศิษย์บางองค์ที่กำหนดสายตาจับจ้องท่านอยู่มีคลาดเคลื่อนก็สังเกตเห็นว่า ท่านพนมมือขึ้น ๓ ครั้ง ในระยะเวลาที่ห่างกัน เสมือนว่าเป็นการรำลึกนอบน้อมต่อองค์พระพุทธ พระธรรม และพระอริยสงฆ์

ท่านพนมมือภาวนาสำรวมจิตครั้งที่ ๑ รำลึกถึงพระบรมศาสดา ที่ในเวลาจวนค่ำเช่นนี้ พระองค์ทรงแสดงธรรมโปรดท่านผู้สนใจในธรรมทั้งหลาย ในเวลาค่ำ ปโทเส ภิกขุ โอวาท ทรงให้โอวาทธรรมแก่ภิกษุทั้งหลาย เมื่อได้เวลาพอควรก็เข้าที่หลับตากำหนดภาวนาถอยจิต เข้า-ออกด้วยวิธีที่ชำนาญชำนาญ ด้วยเวทนาใหญ่กว่านี้ท่านก็เคยผ่านมาแล้วในคราวที่ท่านป่วยเป็นไข้มาลาเรียอย่างหนักที่ภูทุง จังหวัดเพชรบูรณ์ เวทนาเช่นนี้ก็เป็นเวทนาหน้าเดิมที่ท่านเคยเหยียบผ่านมันมาแล้ว ท่านเคยแสดงธรรมเอาไว้ว่า

“มโนวิญญูณ เป็นสิ่งที่จาริกคุณงามความดี จิตใจบันทึกเอาไว้จำเอาไว้ในท่ามกลาง ในเวลาจวนจะสิ้นชีวิต เราจาริกภาพปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในตาใจ ว่าได้ทำบุญมามากในวันโน้น วันนี้ ตัวปรากฏการณ์จะเป็นบุญขึ้นในเวลาจวนจะสิ้นชีวิต ใจเรบันทึกตรึงเอาไว้ ละเอียดอ่อนมาก

ทุกขัง อริยสัจจัง ทุกขสมุทโย อริยสัจจัง ทุกขนิโรธอ อริยสัจจัง ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจจัง ของทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีทุกข้อยู่ในตัวของแต่ละตัว ร่างกายก็มีทุกข้อยู่ในตัวของเรา

ซึ่งที่มีวิญญูญาณครองเหมือนกับช้าง ม้า โค กระบือ สัตว์เลี้ยงคลานทุกประเภทก็ต้องมีทุกข์ อยู่ในตัวของสิ่งนั้น ๆ เว้นไว้แต่ของที่ไม่มีวิญญูญาณครอง”

เมื่อท่านเข้าพักในสมาธิเป็นที่สบาย พอได้กำลัง รอเวลาธาตุชั้นธจะแตกเหมือนรอรถที่จะขึ้นไปในสถานที่ใหม่ ท่านถอยจิตออกมา

ท่านพนมมือสำรวมจิตเป็นครั้งที่สอง เป็นการรำลึกพระธรรม ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ ดีแล้ว ธรรมคือ ศิล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องชักฟอกจิตใจและธาตุชั้นธ จิตที่ถูกชักฟอกด้วย ศิล สมาธิ ปัญญา ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะทั้งปวง ท่านกล่าวว่า เป็นวิสังขาร ไปปราศจาก สมมุติ

ท่านถอยจิตเข้าออกด้วยความชำนาญชำนาญ และเจเนจัด ในเวลาจิตเข้าด้ายเข้าเข็ม จิตจะเปลี่ยนภพดีลังกา รู้สึกท่านจะเป็นสุขอย่างยิ่งในการพิจารณา ธรรมทั้งมวลที่พระพุทธองค์ทรง สอนก็เพื่อความพ้นทุกข์ เพื่อความหน่ายทุกข์ คลายกำหนดยินดี เพื่อความดับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้พร้อมและนิพพาน

ลมหายใจของท่านก็แผ่วลงไปโดยลำดับ แต่ท่านยังสามารถพูดกับสานุศิษย์ได้ตามปกติ ท่านรู้ในระงับเวทนาทางจิตได้เด็ดขาด ไม่มีอาการสะท้านสะเทือนแรง ๆ ของธาตุชั้นธ ญาติโยมสานุศิษย์ต่างแสดงความอาลัยในท่านก่อนวาระสุดท้าย

ท่านพนมมือขึ้นเป็นครั้งที่สาม เพื่อระลึกถึงอริยสงฆ์สาวกทั้งมวล ตลอดจนครูบาอาจารย์ ผู้ผ่านพ้นไปก่อนหน้านี้ ขอลาพระรัตนตรัยและครูบาอาจารย์ในภาพแห่งสมมุติ กำหนดจิตละ อดีต อนาคต และปัจจุบัน รวมลงในอริยสัจ กิริยาจิตของท่านเบาสบายเหมือนไม้ลอยตามน้ำ จิตแจ่มใสเหมือนเห็นของในน้ำอันใสสะอาด เป็นอิสระไม่มีสิ่งใดข่มขี่ได้

ลมหายใจท่านอ่อนลงตามลำดับ เหมือนท่านรอเวลาที่เหมาะสม เพราะศิษย์บางท่านยัง เดินทางมาไม่ถึง ก่อนเวลาสุดท้ายเพียงไม่กี่นาทีที่ท่านจะปล่อยจิตออกจากร่าง องค์ท่านลืมนตา ขึ้นเบิกกว้าง สนทนากับศิษย์เล็กน้อย แล้วก็หลับตาลงเหมือนคนนอนหลับ ลมหายใจค่อย ๆ จาง คลายหายไป เมื่อลมหายใจท่านหมด ท่านปล่อยจิตออกจากร่าง เหลือแต่ธาตุรู้ เมื่อท่านปล่อย จิตออกจากร่าง กระแสไฟฟ้าทั้งวัดดับวูบ ด้วยความแรงแห่งกระแสจิตขององค์ท่าน

พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ได้ละสังขารเข้าสู่แดนธรรมอันสงบ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ แรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๖ เวลา ๑๘.๕๙ น. สิริอายุ ๘๓ ปี ๑ เดือน ๑๙ วัน ๖๓ พรรษา ๐

ตอนที่ ๔๐

สดุดี “พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง”

ข่าวการมรณภาพขององค์ท่านแพร่ไปอย่างรวดเร็วในยุคสังคมออนไลน์ หนังสือพิมพ์ ขึ้นหน้าหนึ่งหลายฉบับ ขึ้นหัวข้อข่าวใหญ่ “สิ้นพระดั่ง เกจิสายหลวงปู่มั่น”

ต่อมาหลวงพ่ोजรัส ธรรมธโร ประธานฝ่ายสงฆ์ ร่วมกับนายพงษ์ศักดิ์ ปรีชาวิทย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดบึงกาฬ ประธานฝ่ายฆราวาส และคณะลูกศิษย์ได้ประชุมหารือว่าควรนำ ร่างหลวงปู่ลงมาจากกุฏิไว้ที่ศาลาหลังใหญ่ เพื่อให้ศิษยานุศิษย์ได้กราบคารวะ และในวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เวลา ๑๐.๐๐ น. จะมีพิธีรดน้ำสรงศพพระราชทาน

พิธีบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวาร (๕๐ วัน) ในวันเสาร์ที่ ๔ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ตรงกับแรม ๔ ค่ำ เดือน ๘ ณ ศาลาการเปรียญวัดสามัคคีอุปถัมภ์ (ภูกระแต)

และหลังจากมรณภาพ ๖๕ วันจะพิธีพระราชทานเพลิงสรีระสังขารขององค์ท่าน วันอาทิตย์ที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ตรงกับวันขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๘/๘ เวลา ๑๕.๐๐ น. ณ เมรุพิเศษวัดภูกระแต

ในที่สุด สังขารชั้นธของหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง! ก็ต้องอวสานเหมือนของคนทั้งหลาย คำสอนที่ท่านพร่ำสอนสาธุศิษย์ตลอดชีวิตว่า บุคคลย่อมมีความตายเป็นเบื้องหน้า เป็นสัจธรรมที่ไม่ยกเว้นแม้แต่องค์ท่านเอง

ตลอดเวลา ๖๓ พรรษา ที่บำเพ็ญกุศลกิจทั้งในสายป่าและฝ่ายปกครองนั้น ท่านลำบากตรากตรำเป็นอย่างยิ่ง ฉันทันละมือ ฉันทันบาตร ถือธุดงค์วัตรตามกาล สหธรรมิกคู่ใจของท่าน คือท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ ก็ได้ล่วงไปก่อนแล้ว ทั้งผู้หวังดีและหวังร้ายต่างทยอยกัน

เข้าไปสู่ปากแห่งความตายตามลำดับ ความตายทำลายสรรพสัตว์ให้มลายได้ แต่ไม่สามารถทำลายชื่อเสียงและความดีงามได้เลย ท่านตายแล้ววัตรกุระแต่และสาธุศิษย์ยังอยู่ คำสอนและปฏิบัติอันดีงามยังอยู่ จำนวนบุคคลผู้เลื่อมใสในองค์ได้เพิ่มขึ้นเหมือนต้นไม้ในป่าธรรมชาติที่ไม่มีวันลดลง

ขอย้อนหลังไปเมื่อ ๕๘ ปีที่ผ่านมา ท่านบวชได้เพียง ๕ พรรษา มีสามเณรน้อยเพียงสองรูปคอยรับใช้ สร้างศาลาหนึ่งหลังเพียง ๑๐๐ บาท ทูบเปลือกไม้หว่าทำฝา ไม่เคยมีใครมาเหลียวแล ภิกขาจารย์ท่ามกลางหมู่ปลิงดูดเลือดปล้วน แต่วันนี้ท่านมีชื่อเสียง ยศศักดิ์ และสร้างศาสนวัตถุมากมาย

ท่านเอ๋ย! คนอ่อนแอเกินไปก็มักถูกข่มเหง แข็งกร้าวเกินไปก็มักก่อศัตรู เมื่อรู้อย่างนี้พึงวางตนให้พอดี หลวงปู่ทองพุลในสมัยนั้นท่านประจักษ์ถึงคำกล่าวนี้

เท่านั้นยังไม่พอ ท่านยังถูกคนชิงชังใส่ความว่า เป็นผู้ก่อการร้ายบ้าง เข้าป่าเพื่อฝึกยิงปืนบ้าง พระทำลายป่า เป็นพระผีพระสาว พระที่ทางกลดต้องมีของดีไล่ผีเก่ง เป็นพระบั้ง พระเจีย (ค่างคาว) เป็นพระบั้ง คือ มุดอยู่แต่ในรูในถ้ำ เป็น พระเจีย คือ ห้อยโหนโจนทะยานไปตามต้นไม้ นอนหย่อนศีรษะลงมาเหมือนค่างคาว ฯลฯ ความนี้ร้องเรียนไปถึงสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ด้วยความดี มารยังมี บารมียิ่งเกิด

เมื่อ ๕๒ ปีมาแล้ว ภายในกุฏิห้องน้อย (กุฏิแก้ว) ที่มีแต่สัตว์ร้ายและความวังเวง ลมพายุพัดแรงฟ้าฝนกระหน่ำ ท่านและสหธรรมิกคือหลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ มีเพียงหย้าคา ๓ ไพ (อัน) เป็นที่มุงบัง มีพื้นหินดานเป็นอาสนะนั่ง มีตัวเปียกชุ่มไปด้วยน้ำ ภายใต้อากาศที่หนาวเหน็บ ท่านทั้งสองได้หันหลังชนกัน กำหนดจิตภาวนา **สาธเน อูรี ทตวา** ข้าพเจ้าขอปฏิบัติบูชาถวายชีวิตไว้ในพระศาสนา ใช้สัจธรรมปัญญาธรรมทั้งหมดที่มี รวมสาวกบารมีญาณที่สั่งสมมา เพ่งพินิจพิจารณาในสติปัฏฐานทั้ง ๔ หยั่งจิตลงในสภาวะธรรมทั้งมวล กำจัดกิเลสและความมืดให้หมดไป จิตรวมใหญ่ เกิดความมหัศจรรย์สุดที่จะพรรณนา หายล้างเลสสังขโยในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ได้ประสบความสำเร็จอย่างใหญ่หลวง

ท่านสาธุชนทั้งหลาย! ความมักน้อยสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่งของนักพรต อากาศเป็นกำลังของนก อุทกเป็นกำลังของปลา ป่าเป็นกำลังของพระกรรมฐาน การร้องให้เป็นกำลังของเด็ก องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์อาศัยป่านี้แลสร้างบารมี จนกระทั่งได้ตรัสรู้ อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

หลวงปู่ทองพุล สิริกาโม พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง ท่านเป็นผู้มักน้อยสันโดษ เป็นผู้ไม่เคยปรารถนาเกินเลย ชีวิตนักบวชที่ยาวนาน ท่านจำพรรษาเพียง ๔ วัดเท่านั้น

๑. ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ บวชครั้งแรกฝ่ายมหานิกาย จำพรรษาที่วัดท่าเดื่อศรีคันไชย อำเภอวนรวาส จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัดในบ้านเกิด

๒. ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ จำพรรษาที่ภูท่ง บ้านตะเบา อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
๑ พรรษา

๓. ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๗-๒๕๐๑ จำพรรษาที่วัดศรีไพรวัลย์ บ้านเดื่อศรีคันไชย อำเภอวนรวาส จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัดที่ท่านสร้างเองในบ้านเกิด ๕ พรรษา

๔. ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๒-๒๕๑๙ จำพรรษาที่วัดสามัคคีอุปัถม์ (ภูกระแต) อำเภอมือง จังหวัดบึงกาฬ

๕. ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ จำพรรษาที่วัดศรีไพรวัลย์ บ้านเดื่อศรีคันไชย อำเภอวนรวาส จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัดที่ท่านสร้างเองในบ้านเกิด

๖. ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑-๒๕๕๘ จำพรรษาที่วัดสามัคคีอุปัถม์ (ภูกระแต) อำเภอมือง จังหวัดบึงกาฬ

แน่นอนทีเดียว หากท่านไม่เลือกเดินทางธรรม ความนับถือนิยมเลื่อมใสและความพันผูกคงไม่มีในวันนี้ เดิมที่ท่านมีเพียงสามเณรน้อย ๒ รูปเคียงข้าง แต่บัดนี้ท่านมีสัททิวาสิก อันเตวาลิก ห้อมล้อม เป็นจำนวนหลายพัน มีสานุศิษย์ฝ่ายฆราวาสเป็นเรือนหมื่น

ท่านเป็นผู้งามในท่ามกลางหมู่สงฆ์ ท่านสามารถปั้นดินให้เป็นดาว ปั้นคนธรรมดาให้เป็นพระที่ประชาชนนับถือเป็นจำนวนมาก ดังรายนามสัททิวาสิกของท่านโดยสังเขป ที่มีพรรษา ๒๐ ขึ้นไป สัททิวาสิกคือพระที่ท่านเป็นอุปัชฌาย์บวชให้ ขอยกตัวอย่างสักเล็กน้อย

๑. พระอาจารย์นิคม ปญฺญาคโม วัดศรีวงค์ (ภูแก้ว) จังหวัดบึงกาฬ

๒. พระครูประโชติธรรมคุณ (พวน ชุตินฺธโร) วัดเนินแสงทอง จังหวัดบึงกาฬ

๓. หลวงปู่เป้ง จิตฺตมโม วัดป่าศรีวงค์ (ภูสิงห์) จังหวัดบึงกาฬ

๔. พระถาวร อนฺตฺตโร ที่พัทลุง ก.ม. ๒๗ กรุงเทพฯ

๕. พระครูโชติธรรมานุวัฒน์ (เฉลิม โชติธมฺโม) วัดป่าเขาใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี

๖. พระเมธีญ ปิยธมฺโม วัดพุทธรัตนาราม ประเทศสหรัฐอเมริกา

๗. พระครูกิตติวิวัฒน์ (วงศ์ศักดิ์ พุทธาจาโร) วัดป่าสุเมขมณันทาราม จังหวัดบึงกาฬ

เจ้าคณะอำเภอลือ-บึงโขงหลง (ธรรมยุต)

๘. พระปลัด สันทา กิตติปัญโญ วัดสามัคคีอุปัถม์ จังหวัดบึงกาฬ

๙. พระครูประภัสสรวีระคุณ (วีระพล ปภสฺสโร) วัดป่าแสนสำราญวัฒนา
จังหวัดบึงกาฬ เจ้าคณะอำเภอกศรีวิไล (ธรรมยุต)
๑๐. พระอธิการบุญโสม ธมฺมวฑฺฒโน วัดदानศรีสำราญ จังหวัดบึงกาฬ
๑๑. พระปลัด แสง จิตฺตโม วัดเวฬุวัน เจ้าคณะตำบลศรีวิไล (ธรรมยุต)
๑๒. พระพันธ์ สุทฺธจิตฺโต วัดสามัคคีอุปถัมภ์ จังหวัดบึงกาฬ

นอกจากนั้นท่านยังมีอันเตวาสิก ๆ คือ ผู้อยู่ในสำนัก หรือผู้ที่เคยอยู่ใต้ปกครองของท่าน แต่ท่านไม่ได้เป็นพระอุปัชฌาย์ แต่มาอาศัยท่านเป็นอาจารย์ มีจำนวนมาก ขอยกตัวเพียงเล็กน้อย

๑. พระครูวิสุทธิธรรมโชติ (จรัส ธมฺมธโร) วัดดอยน้ำตกพัฒนา จังหวัดเชียงราย
๒. พระอาจารย์สมฤทธิ ปญฺญาคโม วัดป่าศรีไพรวัลย์ จังหวัดสกลนคร
๓. พระครูเกษมสุทฺธิคุณ (คำศรี อุปสนฺโต) วัดป่าดงเกษมประชาราม จังหวัดบึงกาฬ
๔. พระครูยุตตธรรมานุศาสตร์ วัดดงพระ จังหวัดสกลนคร
๕. พระครูสุนทรวิหารธรรม (แยง สุขกาโม) วัดเจติยาศรีวิหาร (ภูทอก)
จังหวัดบึงกาฬ
๖. พระอธิการโกวิฏ กนฺตธมฺโม วัดสิรินาทบรรพต (ภูงาม) จังหวัดบึงกาฬ
๗. พระอธิการประสงค์ จารุธมฺโม (วา) วัดป่าศรีชุมภูพรญาณสังวราราม
จังหวัดบึงกาฬ
๘. พระอาจารย์อัมพร จิตฺติโก วัดสามัคคีอุปถัมภ์ จังหวัดบึงกาฬ
๙. พระอาจารย์วิโรจน์ ปญฺญาวโร วัดเจติยาศรีวิหาร (ภูทอก) จังหวัดบึงกาฬ

พระญาณสิทธิธารจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) ท่านงามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลางและที่ สุด ดังคำที่ว่า “ต้นดีปลายดี ต้นตรงปลายดี ต้นและปลายตรงกันยิ่งดี” ท่านมีสัจจะเป็นอาวุธ เป็นอริยะผู้พ้นจากความเน่าเหม็น ท่านพอในทุกสิ่ง เปื้อน่ายในภพมนุษย์ เห็นโทษภัยในความยึดถืออันเป็นเหตุให้เกิดและตาย เห็นความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มิใช่ตัวตน เมื่อเห็นอย่างนี้ ย่อมหมดอาลัยยินดีไม่นึกเพลิดเพลิน ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ทั้งในอดีตและอนาคต

ท่านจึงเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อดับสนิทในนามรูป เพื่อหมดตัวตน เพื่อหมดอหังการ ไม่ผูกพันด้วยนามรูป ไม่ผูกพันด้วยเครื่องผูกใด ๆ เป็นสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า

และแล้วสุดท้าย...เรื่องทั้งหลายทั้งปวง ก็มาจบลง ด้วยสัจธรรม ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพร่ำสอนอยู่เสมอว่า

รูปเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์
สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้น เป็นอนัตตา
สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้นไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา
ผู้เห็นชอบตามเป็นจริงอย่างนี้ ย่อมไม่ยึดมั่น
เมื่อไม่ยึดมั่น จิตย่อมคลายกำหนด ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่มีความยึดมั่นถือมั่น
เพราะจิตหลุดพ้นแล้ว จิตจึงดำรงอยู่
เพราะเป็นจิตดำรงอยู่ จิตจึงยินดีร่าเริงด้วยดี
เพราะเป็นจิตที่ยินดีร่าเริงด้วยดี จิตจึงไม่หวาดสະดุ้ง
เมื่อไม่หวาดสະดุ้ง ย่อมปรินิพพานเฉพาะตน นั้นเทียว

เธอนั้น ย่อมรู้ชัดว่า “ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จ
แล้ว กิจอื่นที่จะต้องปฏิบัติเพื่อความเป็นอย่างนี้ มิได้มีอีกแล้ว” ดังนี้

บัดนี้ พระสิริกามะเถระหรือพระญาณสิทธิอาจารย์ (ทองพูล สิริกาโม น.ธ.เอก) อดีต
เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย/ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย และอดีตเจ้าอาวาสวัดสามัคคี
อุปถัมภ์ (ภูกระแต) พระผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง ดับแล้ว ทั้งวิบากขันธ์ทั้งปวง อันเป็นของหนัก
ดับเย็นสนิทเหมือนไฟหมดเชื้อ ย่อมไม่มีความเร่าร้อน ถึงสภาวะไม่มีความเปลี่ยนแปลง
อีกต่อไป

สิริกามตเถรวตถุ นิภูจิตฺ.

เรื่องพระเถระชื่อว่า (ทองพูล) สิริกามะ...จบแล้ว

ประมวลภาพการเคลื่อนและสรงน้ำสรีระสังขาร

หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘

พระญาณแก้วทองพูล
ละชั้นธวัชปากไซร์
ดัดกายภพภัย
ด้วยดวงจิตผ่องแผ้ว

อำไพ
ลาแล้ว
มิหวน เกิดแล
มุ่นแล้ว พระนิพพานฯ

ประมวลภาพพระเถรานุเถระที่นิมนต์มาในงาน
อายุวัฒนะมงคลหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม
ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๗

สังฆวิহারิก และ อันเตวาสิก
ของหลวงปู่ทองพูล สิทธิกาโม

รับสมณศักดิ์เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธ)

พระเถรานุเถระ ภิกขุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา คณะศิษยานุศิษย์
มาร่วมงานในวาระต่าง ๆ ที่วัดสามัคคีอุปถัมภ์ (ภูกระแต)

อิริยาบถต่าง ๆ ของหลวงปู่ทองพูล

กิจวัตรประจำวัน ขององค์หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

๐๓.๐๐ น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน
๐๔.๐๐ น.	สวดมนต์ ทำวัตรเช้า นั่งภาวนา
๐๖.๐๐ น.	กวาดลานวัด เดินตรวจรอบบริเวณวัด พาพระเณร ทำความสะอาดบริเวณวัด
๐๗.๐๐ น.	ออกบิณฑบาต
๐๘.๐๐ น.	ฉันภัตตาหาร
๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	รดน้ำต้นไม้ บำรุงรักษาต้นไม้ เดินจงกรมรอบวัด
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย
๑๔.๐๐ น.	ต้อนรับศรัทธาญาติโยม
๑๕.๐๐ น.	กวาดลานวัด ทำความสะอาดวัด ตรวจรอบบริเวณวัด
๑๗.๓๐ น.	สร่งน้ำ - ฉันทน์น้ำปานะ
๑๙.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.	ทำวัตรเย็น เทศน์อบรมพระเณร อุบาสก อุบาสิกา
๒๑.๐๐ น.	เดินตรวจรอบบริเวณวัด เดินจงกรมรอบวัด
๒๒.๐๐ น.	เข้ากุฏิ พักผ่อนตามอัธยาศัย

รายนามผู้เป็นเจ้าของภาพพิมพ์หนังสือ

๑. กองทุนรักษาธาตุขันธ์หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม	๑,๑๐๐,๐๐๐	บาท
๒. คุณธีรอัศม์ สีสันอิทธิ	๕๐๐,๐๐๐	บาท
๓. คุณธนาลักษณ์ พร้อมครอบครัว (ภูตันทน์)	๒๐๐,๐๐๐	บาท
๔. กองทุนบริจาคพิมพ์หนังสือ	๑๒๗,๗๘๐	บาท
๕. พระครูฉันทธรรมานุรักษ์ (อ.สุภาพ วัดเทวสถิต) และคณะศิษย์	๑๐๐,๐๐๐	บาท
๖. คณะจัดดอกไม้ถวายหลวงปู่	๙๗,๐๐๐	บาท
๗. หลวงตาแยง สุขกาโม (ภูตอก)	๙๐,๐๐๐	บาท
๘. คุณปิ่นสาย สุรัสวดี	๖๐,๐๐๐	บาท
๙. คุณเรวัต จินดาพนธ์	๖๐,๐๐๐	บาท

จำนวน ๓๑,๒๐๐ บาท ๑๐. คณะศาลราชบุรี

จำนวน ๓๑,๐๐๐ บาท ๑๑. คุณจันทร์ทิพย์ ผ่องแผ้ว

จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ๑๒. คณะขอนแก่น ญาณิธรรม, ๑๓. คณะสงฆ์วัดศรีสว่าง และญาติโยม, ๑๔. คุณพรเพ็ญ เดชวิไลศรี, ๑๕. คุณพันธ์ศักดิ์ เบิกศรีใส, ๑๖. คุณไพฑูรย์ บางพลี, ๑๗. คุณไพฑูรย์-สุวรรณ เต่าทอง, ๑๘. คุณมนต์สูง วุฒิรงค์, คุณรวีวรรณ ณ พัทลุง, ๒๐. คุณรัชดา ผ่องแผ้ว, ๒๑. คุณสมนต์ คุณสวัสดิ์ พร้อมครอบครัว, ๒๒. คุณสมล - สวัสดิ์ - หนึ่ง, ๒๓. คุณใหม่, ๒๔. น.พ. ชุมพล - พ.ญ. นุสรณ์พัชรินทรนุสรณ์ บุตร - ธิดา, ๒๕. น.พ. ชุมพล บัณฑิตนุสรณ์, ๒๖. น.พ. ไชยพร ส่งประเสริฐเจริญ, ๒๗. นางระวีวรรณ ส่งประเสริฐเจริญ, ๒๘. นางวีวรรณ ต่ออภิชาติ ตระกูล, ๒๙. นางสาวชนันท์พร ส่งประเสริฐเจริญ, ๓๐. พ.อ. วัชรชัย - ยุคลธรปัญญาวิกร พร้อมครอบครัว, ๓๑. แม่ประยูร กรุงเทพฯ, ๓๒. แม่สุปราณี กรุงเทพฯ

จำนวน ๒๖,๐๐๐ บาท ๓๓. คุณบุญชู แอร์ กรุงเทพฯ

จำนวน ๒๖,๐๐๐ บาท ๓๔. คุณวีรวัล กรุงเทพฯ

จำนวน ๒๐,๒๐๐ บาท ๓๕. คณะคนงานวัดเจติยาภิรติวิหาร(ภูตอก) ๑๗ คน

จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ๓๖. ร้านเซนจูรี่ บึงกาฬ

จำนวน ๑๘,๐๐๐ บาท ๓๗. คุณสุริยันต์ กระชนแสง

จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท ๓๘. คณะลูกศิษย์วัดเทวสถิต จ.สกลนคร, ๓๙. คุณจิรมิตร อุดมธรรมภักดี พร้อมครอบครัว, ๔๐. คุณธารณี เกษมสุวีรณ (ป้อม), ๔๑. คุณวิศว์ รัตนโชติ, ๔๒. รุ่งร่วมใจ ๐๖/๒

จำนวน ๑๓,๘๐๐ บาท ๔๓. คณะ ศรีทธา กรุงเทพฯ

จำนวน ๑๒,๐๐๐ บาท ๔๔. คุณอัครา, ๔๕. ทิดดำ วัดโศการาม,

จำนวน ๑๑,๐๐๐ บาท ๔๖. คุณเยาวลักษณ์ ชูพงศ์พันธ์

จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ๔๗. คุณธีระยุทธ-คุณนุชนรา-คุณมนสิทธิ์ ทองธรรมชาติ, ๔๘. คุณนงนภช แสงขันทอง, ๔๙. คุณมะลิ-คุณอรรัตน์ ผิวทอง, ๕๐. คุณยุพาวดี วรยะเพชร, ๕๑. คุณวุฒิชัย ผิวทอง, ๕๒. คุณสมัย โชติสกุล, ๕๓. แม่ชัชฎ์นันท์ โล่ห์คุณสมบัติ

จำนวน ๙,๐๐๐ บาท ๕๔. คณะบ้านไผ่ ขอนแก่น, ๕๕. พระปลัดสินทำ กิตติปัญญา

จำนวน ๗,๐๐๐ บาท ๕๖. คุณวันชัย ธีญธร

จำนวน ๖,๐๐๐ บาท ๕๗. คุณโอ กรุงเทพฯ, ๕๘. ชินภัทร เรือนทอง, ๕๙. พระครูประภัสสรวิระคุณ, ๖๐. รุ่งร่วมใจ ๐๖, ๖๑. ศิษย์เก่า ร.ร. ปทุมเทพวิทยาคาร รุ่น ๑๑

จำนวน ๕,๐๐๐ บาท ๖๒. คุณนันทวัน อัจฉริยะพล, ๖๓. ดิษฐเดช สุริยะเลิศกุล, ๖๔. น.ส. ปตินุช นิลผาย, ๖๕. น้อง

มณฑป (ป้อม), ๖๖. นางเกศนีย์ นิลผาย, ๖๗. นายโผน นิลผาย, ๖๘. ผอ.ชาตรี นิลผาย, ๖๙. พ.ต.ท.ชวลิต พิมพ์บุญ
พร้อมครอบครัว, ๗๐. มรว.อวยศรี ศรีธวัช, ๗๑. แม่ชีสมใจ ชาวโกธา, คุณทิพวรรณ สมสุข, ๗๒. วิชชุพร-ปองภพ ศักดิ์
ศิริโกศล พร้อมครอบครัว, ๗๓. ศิษยานุศิษย์ กทม., ๗๔. อาจารย์อุดมพร พงษ์อ่อน และคณะศิษย์ ,

จำนวน ๔,๐๐๐ บาท ๗๕. นางสาวพ มาปิงโม พร้อมครอบครัว-นายชนชัย ช่างแสงบง พร้อมครอบครัว

จำนวน ๓,๙๙๐ บาท ๗๖. พระอาจารย์พันธ์ สุทธิจิตโต,

จำนวน ๓,๔๐๐ บาท ๗๗. แม่ชีคำไมล์ สุราษฎร์ พร้อมญาติพี่น้อง,

จำนวน ๓,๑๐๐ บาท ๗๘. คราวเคียงตะวัน จ.บึงกาฬ, ๗๙. คุณแม่อุไรวรรณ สุริยภูมิ, ๘๐. คุณยายไกรแก้ว สุวรรณโมกข์,

จำนวน ๓,๐๐๐ บาท ๘๑. ร้านวิจิตรยนต์, ๘๒. ร้านเนรมิต, ๘๓. ข้าราชการธรรมากร บุกลากรศาล จังหวัดบึงกาฬ,

๘๔. คณะวัดบ้านจิก, ๘๕. ครอบครัวยายแซ นามวงศ์, ๘๖. คุณกรุณา กรุงเทพฯ, ๘๗. คุณกิตติ-คุณสมพงษ์ เอนไชย,

๘๘. คุณแจ่มแซ และครอบครัว จ.ชลบุรี, ๘๙. คุณเฉลิมชินวั สุชะบุญพันธ์, ๙๐. คุณชนันสนันท์ กรุงเทพฯ,

๙๑. คุณเชิดชัย-อมรรัตน์ เจริญดี, ๙๒. คุณดวงสมา ไชยเดช, ๙๓. คุณทัศนีย์ แสงเลิศ, ๙๔. คุณนิเวศน์-คุณวัชรเนตร

มาลาศิลป์, ๙๕. คุณนิสาชล แซ่ไคว้, ๙๖. คุณบัณฑิต โตจินดา, ๙๗. คุณบุญการี กรุงเทพฯ, ๙๘. คุณบุญจันทร์

แสนอุบล, ๙๙. คุณปราม-นางประนัย หาญคำหล้า, ๑๐๐. คุณพัศศักดิ์ สุจริยอุทัย, ๑๐๑. คุณไพบูรณ์ ลิ้มรัตน์,

๑๐๒. คุณภาคย์ เหล่าสุวรรณวัฒน์ พร้อมครอบครัว, ๑๐๓. คุณภุชวิวัฒน์-สุริยยาน-ด.ญ.บุญธรรม-ด.ช.ภทสรสกล สกลคุ,

๑๐๔. คุณแม่คำดี วิชาชัย, ๑๐๕. คุณแม่ลำพล-พ่อนาวี-น.ส.มาราตรี บัวสำโรง, ๑๐๖. คุณยินดี กรุงเทพฯ,

๑๐๗. คุณยุพิน คำแสงทอง พร้อมครอบครัว, ๑๐๘. คุณโรจนศักดิ์ โล่ห์คุณสมบัติ, ๑๐๙. คุณฤทัยชนก กรุงเทพฯ.

๑๑๐. คุณวรภัญญา เพิ่มพูล พร้อมครอบครัว, ๑๑๑. คุณวิชุดา อินทกะหนก, ๑๑๒. คุณวุฒิ - สุธะนา คงกระพันธ์,

๑๑๓. คุณศุภมาศ-คุณนิตยา กุลตั้งวัฒนา พร้อมครอบครัว และคณะ, ๑๑๔. คุณสมควร คุณาคม พร้อมครอบครัว,

๑๑๕. คุณสมบุญ กรุงเทพฯ, ๑๑๖. คุณสัมฤทธิ์-คุณกนกพร พรหมมากุล, ๑๑๗. คุณสิริพร ไพรามสุภสิทธิ์, ๑๑๘. คุณ

สิรินทร ไพรมสุภสิทธิ์, ๑๑๙. คุณสุรพล-คุณไพริน กุลตั้งวัฒนา พร้อมครอบครัว, ๑๒๐. คุณสุรัตน์ และครอบครัว,

๑๒๑. คุณหนูกรณ พันธวั, ๑๒๒. คุณอมรรัตน์ อัจฉริยวงศ์ พร้อมครอบครัว, ๑๒๓. จ.อ.สรร-คุณภัทริมา-ด.ช.นพรัตน์-

ด.ญ.กัญญาวิโร แก้วกำ, ๑๒๔. เฉลียว-มะลิ ปลั่งศรี พร้อมครอบครัว, ๑๒๕. ด.ช.ชัยวัฒน์-ด.ช.กฤษฎ์ ธิติยาพงษ์,

๑๒๖. ด.ต.สมพร นางวาสนา กาญจนวงษา, ๑๒๗. ดร.ทิวา สรรพกิจ, ๑๒๘. ถวิล-อำไพ ลิ้มประเสริฐ พร้อมครอบครัว

“โชคอำไพ”, ๑๒๙. ทนายเจนนีส์อร์ท, ๑๓๐. ชีรธรรม-กัลณัส-ธิดาณ-ธิดาณ-ธิดาณ ปลั่งศรี, ๑๓๑. น.ส.นันทนา

เทศประสิทธิ์, ๑๓๒. น.ส.ลัดดาวัลย์ เทศประสิทธิ์, ๑๓๓. นางแก้ว-นางสาวระพีพรรณ สมภักดี พร้อมครอบครัว,

๑๓๔. นางจงถนอม ศรีเวียง, ๑๓๕. นางรัชณี เจริญ, ๑๓๖. นางโล่กิม กิจกองบุญ พร้อมลูกหลาน, ๑๓๗. นางวรรณภา

หาญเชิงชัย, ๑๓๘. นางวรรณรัตน์ จิตต์เจริญ, ๑๓๙. นางวัชร ลิ้มศรีมนรัตน์, ๑๔๐. นางสาวนวลละออ วัฒน,

๑๔๑. นางสาวสิริรักษ์ สกลดาว, ๑๔๒. นางสาวสุพร จารวงศ์กุล, ๑๔๓. นางสาวราญ-นายวิวัฒน์ - นายณัฐวุฒิ พลเตชา,

๑๔๔. นางแสงระวี ชัยเนตร, ๑๔๕. นายทรงสิทธิ์-นางกานดา เจริญดี พร้อมครอบครัว, ๑๔๖. นายพรมมา นุเคราะห์กัน

พร้อมคณะ, ๑๔๗. นายพัฒนพงษ์ เทศประสิทธิ์, ๑๔๘. นายวิสุทธิ์ - นางปานใจ กาศวิบูลย์ พร้อมครอบครัว, ๑๔๙. นาย

สนิท - นางประไพศรี ศรีทอง พร้อมครอบครัว, ๑๕๐. นายสุนัน ชัยเนตร, ๑๕๑. นายหนูจี่ยม-นางนวนดำ ภูแมนวาด,

๑๕๒. พญ.ปรีเปรม ศรีหล่มศักดิ์ และคณะเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบึงกาฬ, ๑๕๓. พระภุชณะ สิริสาร, ๑๕๔. พระครู

วิสุทธิเมธาภรณ์, ๑๕๕. พระวัชชัย เตชบุญโณ ๑๕๖. พระน้อย ปญญาคโม ๑๕๗. พระปิลันธน์ ญาณธโร ๑๕๘. พระ

สงกรานต์ ปญญาวุฑฒ ๑๕๙. พล.ต.กมล-คุณดุสิต, ๑๖๐. พ่อประธาน-แม่หวาน ศรีสงบ, ๑๖๑. พ่อลำ บุญโคตร,

๑๖๒. แม่จันคำ สมณี เวียงจันทร์, ๑๖๓. แม่เฉยใจ-น.ส.สุริพร วงศ์กาญจน์-ด.ญ.เพชรภรณ์ พุนาบิน, ๑๖๔. ร.ต.ต.จำเริญ-

นางกฤติยา ผิวทอง, ๑๖๕. ร.ต.ท.ทองพูน-นางฉลวย พันธงาม, ๑๖๖. หม่อมหลวงสารภี-น.อ.อนุกุล สายแสงทอง,

๑๖๗. หลวงพ่อบัวบาน สุเมโธ

จำนวน ๒,๑๐๐ บาท ๑๖๘. คณะศรัทธาบ้านกุดไผ่, ๑๖๙. คณะอุบาสิกากุท,

พินิจพิเคราะห์

จำนวน ๓,๑๐๐ บาท ๑๗๐. คุณแม่วิจิตร สกุลเจริญ

จำนวน ๑,๘๐๐ บาท ๑๗๑. คุณไพพรรณ - คุณธนวัฒน์ อุ่นจันทร์หาร, ๑๗๒. คุณสุภานันท์ โมลี, ๑๗๓. พระตันกัมมสุทโธ (ภูทอก), ๒๖๐. นายสุพรรณ สุวรรณไทร

จำนวน ๑,๕๐๐ บาท ๑๗๔. คณะศิษย์ ภูทอก, ๑๗๕. คุณจิราภา นรเศรษฐกร, ๑๗๖. คุณนันทพงษ์ ฉิมหลวง, ๑๗๗. คุณบุญสิทธิ์ ดีท่าโพธิ์, ๑๗๘. คุณบุปผา หอมสมบัติ, ๑๗๙. คุณปิยนุช พุทธะกุล, ๑๘๐. คุณราชิ ฉิมหลวง, ๑๘๑. คุณวชิรวิทย์ จันทร์เพ็ง, ๑๘๒. คุณวันนา สีสังข์, ๑๘๓. คุณสุภสิทธิ์ - คุณบานเย็น คำบรรพ์, ๑๘๔. คุณสุวิस्ता หอมสมบัติ, ๑๘๕. คุณเอกวุฒิ ดีท่าโพธิ์, ๑๘๖. พ่อจันทร์ - แม่ทุม โชนยง, ๑๘๗. แม่จันทร์ จำปาชัย, ๑๘๘. แม่ทุล อาศักดา, ๑๘๙. แม่ประทุมมา สีสังข์, ๑๙๐. แม่แย้ม ภูทอก, ๑๙๑. แม่เริ่ม ธรรมสุมา, ๑๙๒. แม่สุดสตา สีสังข์, ๑๙๓. แม่อานวย ศรีงาม, ๑๙๔. ร้านดำรงศรีออลูมิเนียม จังหวัดบึงกาฬ

จำนวน ๑,๒๐๐ บาท ๑๙๕. คุณศรายุทธ เต็มประชุม, ๑๙๖. คุณสุวิมล บึงกาญจนา (ป้อม), ๑๙๗. คุณอภิญา สิมมาโคตร, ๑๙๘. แม่ถิ่น-ด.ช.ธีระยุทธ, ๑๙๙. แม่พักติ ภูผา,

จำนวน ๑,๐๐๐ บาท ๒๐๐. คุณปริณา กรุงเทพฯ, ๒๐๑. คุณพจนา ดำรงกิจไพบุรณ์, ๒๐๒. คุณมานะ ทิพย์ดำรงสกุล, ๒๐๓. คุณแม่เมณี ศิริวาสน์ พร้อมธิดา, คุณธรรมรงค์-ทองหยิบ รุ่งอินทร์, ๒๐๔. คุณสมใจ กรุงเทพฯ, ๒๐๕. นางถวิล คำเชียงใหม่ พร้อมครอบครัว, ๒๐๖. นางปราณี แมนชัย, น.ส.ชัชชญา ไชยธาตุ, ๒๐๗. แม่ชีบุษบา ไชยเทพ, ๒๐๘. ร้านโชคปิ่นมาอะไหล่ยนต์, ๒๐๙. อุบลัมเชอร์วิส (โนนสมบูรณ์), ๒๖๒. คุณเบญจมาศ เพ็ชรพลาย

จำนวน ๙๐๐ บาท ๒๑๐. คุณธนากร พุทธะกุล และญาติ, ๒๑๑. คุณอนงค์ แก้วกาหลง, ๒๑๒. คุณอมรรัตน์ เทศประสิทธิ์, ๒๑๓. นางสาวสุจิตร์ดาตา ว่องไว, ๒๑๔. นางสาวอมรรัตน์ ทวินเมธี, ๒๑๕. นายบุญส่ง กิตติประภาวัฒน์, ๒๑๖. นายพันธิกร โสภายุ, ๒๑๗. นายวสันต์ ศรีงาม,

จำนวน ๖๐๐ บาท ๒๑๘. คุณสุรีพร พจนารถ, ๒๑๙. นางบวร คำเมณี, ๒๒๐. นางสาวเบญจมาศ ชาแสงบง, ๒๒๑. พ.ต.ท.ดร. กฤษณพงศ์, ๒๒๒. แม่ฉวี พะทอน, ๒๒๓. ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดบึงกาฬ,

จำนวน ๕๐๐ บาท ๒๒๔. คุณชจีมาส สุภาพันธุ์ กรุงเทพฯ, ๒๒๕. คุณปานจันทร์ โล่ห์คุณสมบัติ, ๒๒๖. นางสาวชรีวรรณ - นางสาวอัญธิภา ติดมา, ๒๒๗. นางสาวปัทมาวดี โพธิ์สุน, ๒๒๘. นายวิรุฬ รัตนสกุลติก, นางสาวสุรางค์ กัจจนกรณ,

จำนวน ๓๐๐ บาท ๒๒๙. คุณกั้ง นครปฐม, ๒๓๐. คุณณัชนิญา บวรสกุลชัย, ๒๓๑. คุณเต๋อ เต็มประชุม, ๒๓๒. คุณทวีทรัพย์ พุทธะกุล, ๒๓๓. คุณนงลักษณ์ แก้วแก้ว, ๒๓๔. คุณบัวแก้ว ศรีจันทร์ทอง, ๒๓๕. คุณสมบูรณ์ พูนแสง, ๒๓๖. คุณเอมอร กิตติตระกูล, ๒๓๗. นางสาวณัชนิญา บวรสกุลชัย พร้อมบุตรธิดา, ๒๓๘. นางสาวมยุร บุณยะสถาพร, ๒๓๙. นางสาววรรณภา ระหา, ๒๔๐. นางสาววิญญา ทนชัยศรี, ๒๔๑. นางสาวสุภาภา อ่อนลมหอม, ๒๔๒. พ่อกองฤทธิ์พล, ๒๔๓. พ่อผาตา กาเผือก, ๒๔๔. แม่ก้อม, ๒๔๕. แม่เงิน กาเผือก, ๒๔๖. แม่จอน ขุนโดน, ๒๔๗. แม่ดอกไม้วงศ์สระ, ๒๔๘. แม่ทองใบ จอระหงษ์, ๒๔๙. แม่บัวลา ฉายถวิล, ๒๕๐. แม่บุญ กองแก้ว, ๒๕๑. แม่บุญธง คันธ, ๒๕๒. แม่รุ่งเรือง, ๒๕๓. แม่สามี จอระหง, ๒๕๔. แม่โสภ ฤทธิ์พล, ๒๕๕. แม่หัด สารคาม, ๒๕๖. แม่อานวย พลท้าว,

จำนวน ๒๐๐ บาท ๒๕๗. คุณดาวรัตน์ กรุงเทพฯ

จำนวน ๑๐๐ บาท ๒๕๘. คุณต๋อย มัชเรศ

จำนวน ๕๐ บาท ๒๕๙. แม่อุ๋น มัชเรศ

๒๖๑. คณะศิษย์วัดป่าภูผาสู่ โคราข จำนวน ๒๕,๕๐๐ บาท

รวม ๓,๘๔๑,๑๒๐.- บาท

คณะศิษยานุศิษย์ร่วมกันก่อสร้างเมรุพิเศษถวายเพลิงสรีระสังขารหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

คณะพระเถรานุเถระเตรียมจัดงานถวายเพลิงสรีระสังขารหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

พินิจพิเคราะห์

ที่ปรึกษาฝ่ายสงฆ์

หลวงปู่สมภาร ปณฺณาวโร	วัดป่าวิเวกพัฒนาราม
พระกิตติสารโสภณ	เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ธ)
พระประภัสสรมุนี	เจ้าคณะจังหวัดบึงกาฬ (ธ)
พระครูโชติธรรมานุวัฒน์ (อ.เฉลิม)	วัดป่าเขาใหญ่
พระอาจารย์ถาวร อนุตฺตโร (อ.ป๋อ)	ที่พักสงฆ์ ก.ม.๒๗
พระอาจารย์วิโรจน์	วัดเจติยาศีรีวิหาร (ภูทอก)
พระครูสุทธธรรมญาณ	เจ้าคณะอำเภอเมืองบึงกาฬ
คุณแม่ชีคำไมล์ สุราษฎร์	

ขอบพระคุณ

พระครูสุทธธรรมโชติ (จรัส)	วัดดอยน้ำตกพัฒนา
พระครูยุตตธรรมานุศาสตร์ (ตุ๋)	วัดดงพระ
พระครูสุนทรวิหารธรรม (แยง)	วัดเจติยาศีรีวิหาร (ภูทอก)
พระอาจารย์สมหวัง สนมโน	วัดป่าแก้มมงคล
พระครูบรรพตวิมุตติกิจ (จอมศรี)	วัดป่าพุทธรักษา
พระครูกิตติวิวัฒน์ (วงศ์)	เจ้าคณะอำเภอเซกา-บึงโขงหลง (ธ)
พระครูประภัสสรวิรุณ (ลาย)	เจ้าคณะอำเภอสรีวิไล (ธ)
พระอธิการประสงค์ จารุธมฺโม (วา)	วัดป่าศรีชุมภูพรญาณสังวราราม
พระปลัดสินท่า กิตติปัญโญ	รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์
พระอัมพร จิตโก	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์
พระพันธ์ สุทฺธจิตโต	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามัคคีอุปถัมภ์
พระครูวิสุทธิเมธาภรณ์	วัดป่าหนองนกเขียน
พระหนึ่ง อธิธยาโน	วัดสามัคคีอุปถัมภ์
พระอธิการปรีชา อภิวิริโย	วัดป่าหนองแต้
พระวุฒิชัย ภทฺทโก	วัดสามัคคีอุปถัมภ์

ที่ปรึกษาฝ่ายฆราวาส

พล.ต.ต.ขจร สัยวัฒน์	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติจังหวัดบึงกาฬ
นายพงษ์ศักดิ์ ปรีชาวิทย์	ผู้ว่าราชการจังหวัดบึงกาฬ
นายนิพนธ์ คนขยัน	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบึงกาฬ
คุณยายสลด สิมมาโคตร	

ขอบคุณ

คุณหมอประพัตร์ โสฬสจินดา	
คุณธีรอัศม์ สีสันอิทธิ	
คุณธนาลักษณ์ ธาราวิมล	
พ.อ.ธวัชชัย ปัญญะวิก	สัสดีจังหวัดบึงกาฬ
คุณสง่า วงศ์ชาพาน	ผอ.ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดบึงกาฬ
คุณชัตติยา ชัยมณี	ผอ.กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
คุณณรงค์ศักดิ์ อ้อทอง	ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ
คุณทวีศักดิ์ เจือจาน	วัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ
คุณสุนันท์ ชัยเนตร	ไวยาวัจกรวัดสามัคคีอุปถัมภ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร.

พระญาณสิทธิธารจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม) พระอริยเจ้าผู้มีจริยาวัตรอันงามยิ่ง. --- กรุงเทพฯ :
พี.เพรส, ๒๕๕๘.

๒๔๐ หน้า

๑. พระญาณสิทธิธารจารย์ (หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม). I. ชื่อเรื่อง.

294.30922

ISBN 978-616-394-110-7

พิมพ์ครั้งแรก   กรกฎาคม ๒๕๕๘
สงวนลิขสิทธิ์

จำนวนพิมพ์   ๑๐,๐๐๐ เล่ม

คณะผู้จัดทำ   พระครูยุตตธรรมานุศาสตร์ (ตุ้)   วัดดงพระ จังหวัดสกลนคร
                         พระครูสุนทรวิহারธรรม (แยง)   วัดเจติยาภิรติวิหาร (ภูทอก) จังหวัดบึงกาฬ
                         พระครูกิตติวิวัฒน์ (วงศ์)   วัดป่าสุเมฆนันทาราม จังหวัดบึงกาฬ
                         พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร   วัดป่าภูผาสอง จังหวัดนครราชสีมา
                         คุณพินิจ วุฒิพันธุ์
                         คุณศรีประภา (แจ่ม) คล่องค้ำฉนวนการ
                         คุณเบญจมาศ เพ็ชรพลาย
                         คุณพิพัฒน์ - ถาวร ปัญจันท

เอื้อเฟื้อภาพโดย   วัดสามัคคีอุปถัมภ์ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
                         ทีมงานวัดป่าภูผาสอง (pupasong.com)
                         คุณสุรพงษ์ (ทีมงาน watpa.com)

พิมพ์ที่   บริษัท พี.เพรส จำกัด โทร. ๐๒-๗๔๒-๔๗๕๔ - ๕

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ : วัดสามัคคีอุปถัมภ์ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

- วัดป่าสุเมฆนันทาราม จังหวัดบึงกาฬ โทร. ๐๖๑-๕๕๖-๙๔๔๒

E-mail: Kittiwatt99@gmail.com Facebook : วัดป่าสุเมฆนันทาราม

- วัดป่าภูผาสอง อำเภอสูงเนิน จังหวัดโคราช โทร. ๐๘๑-๖๒๓-๙๘๔๖ - ๗

Email: pupha123@gmail.com • www.puphasong.com

Facebook: www.facebook.com/puphasong

๐๘๙๓ ๓๓๓
๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓

๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓
๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓
๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓
๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓

๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓
๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓
๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓